

Stenogrammid

XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 15.06.2015, 11:00

Toimetatud

11:00 Istungi rakendamine

1. 11:15 Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (41 SE) teine lugemine

2. 17:25 Peaminister Taavi Rõivasele umbusalduse avaldamise arutamine

3. 20:10 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (40 SE) teine lugemine

4. 21:12 Riiklike peretoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (38 SE) teine lugemine

5. 21:46 Maapõueseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (43 SE) teine lugemine

11:00 Istungi rakendamine

11:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame täiskogu I istungjärgu täiendavat istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnisson, palun!

11:00 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna Euroopa Liidu kodaniku seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust siseminister Hanno Pevkur. Aitäh!

11:00 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

11:00 Andres Herkel

Aitäh, austatud esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Kuna me oleme täna koos selleks, et arutada seaduseelnõusid ja küsimusi, mis on seotud valitsuse usaldamise küsimusega, siis on opositsiooni poole pealt vaadates kindlasti väga oluline, et asjaomased protseduurid ei hakka ahistama opositsiooni õigust esitada küsimusi ja lasta oma ettepanekuid hääletusele panna. Ühesõnaga, on oluline, et usaldusküsimusega sidumise protseduuri ei kuritarvitataks. Vabaerakonna fraktsioon on väga kurb, et me nn kobareelnõu muutmiseks tehtud arvukaid ettepanekuid ei saa siin hääletada. Aga meie üllatus oli õige suur, kui me hakkasime vaatama, mismoodi toimub teise lugemise eel usaldusküsimusega seotud eelnõu menetlemine. Tark kollane raamat ei ütle selle menetluse kohta, et Riigikogu liikmetel on õigus Vabariigi Valitsuse esindajale küsimusi esitada. Veelgi enam, kommentaar nr 5 ütleb selle kohta, et tegemist on ilmselgelt seaduse puudujäägiga. Ma pean siinkohal kiitma Riigikogu juhatust, kes menetluskeemis on selle võimaluse siiski ette näinud, kuid kui süveneda Riigikogu kodukorda, siis eelnõu usaldusküsimusega sidumise puhul enne teist lugemist seda võimalust ette nähtud ei ole. Meie ettepanek ongi Riigikogu kodu- ja töökorra seadust selles osas täiendada ning lisada § 137 lõikesse 4 lause: "Riigikogu liige võib ettekandjale esitada kuni kaks suulist küsimust." Aitäh!

11:00 Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

11:00 Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Eesti Vabariigi põhiseaduse § 65 punkti 13 ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 133 alusel avaldame umbusaldust peaminister Taavi Rõivasele. Vabariigi Valitsus algatas maksutõusude kobareelnõu, mille sisuks on kütuseaktsiisi ning majutusasutuste käibemaksu määra kasvatamine. Need maksumuudatused halvendavad meie hinnangul selgelt Eesti inimeste heaolu ning on seega vastuvõetamatud. Peaminister, kes survestab koalitsioonipartnereid maksutõuse tegema, on murdnud enne valimisi antud lubadust. Päev enne valimisi esitas Taavi Rõivas Eesti Televisiooni otse-eetris selge sõnaga maksude tõstmise plaani. On selge, et peaminister vassis parema valimistulemuse nimel. Selline poliitika ei ole aktsepteeritav – inimesed soovisid valitsust, kes pakuks lahendusi, mis viiks Eesti kiirema majanduskasvu ning aitaks Põhjamaadele järele jõuda, valitsust, kes tegeleks väljarändega ning tagaks palkade kasvu, mis aitaks järele jõuda seni tõusnud hindadele. Aga need küsimused ei ole praegu üldse valitsuse laual, selle asemel mängitakse maksumääradega.

Kütuseaktsiisi tõstmise vastu on meelt avaldanud tuhanded inimesed. On kogutud üle 28 000 allkirja ja ka rida ettevõtjaid ja ettevõtlusorganisatsioone on avaldanud oma vastuseisu. Aga selline hulk inimesi tundub valitsusjuhi jaoks olevat tühine arv ja maksude tõstmisega minnakse kindlalt edasi. Me leiame, et valitsusjuhina vastutab just peaminister tehtavate negatiivsete muudatuste eest. Seetõttu on 33 Riigikogu liiget algatanud peaministri umbusalduse avalduse. Tänan tähelepanu eest!

11:00 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

11:00 Henn Põlluaas

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Esitame arupärimise peaminister Taavi Rõivasele ühel viimaste päevade olulisimal teemal. Nimelt, valitsus on kinnitanud, et Eesti ei nõustu Euroopa Liidu määratud pagulaskvootidega, et vastuvõtmine peab olema rangelt vabatahtlik ja see määr ei saa olla suurem, kui on Eesti osakaal Euroopa Liidu rahvaarvus või SKT-s. Konkreetseid arve on valitsus keeldunud nimetamast. Ometigi on Siseministeerium 9. kuupäeval sõlminud koolituslepingu 2550 uusimmigrandi koolitamiseks kuni 2017. aastani. Riigikogu komisjonide ühisistungil ega ELAK-i istungil ei ole siseminister ega ükski teine valitsuse esindaja maininud sellise lepingu olemasolu. Sellega seoses küsimegi: kas valitsus kavandab vastupidi oma kinnitustele ja talle antud volitustele tuua Eestisse 2550 immigranti? Millel põhineb see arv? Kas vastuvõetavate immigrantide arv on otsustatud ja kui on, siis miks on valitsus petnud ja eksitanud nii avalikkust kui Riigikogu? Miks on valitsus tellinud immigratsiooni mõju analüüsi, kus on esile toodud selle negatiivsed tagajärjed kõikidele eluvaldkondadele, kui see on salastatud ja kuulutatud asutusesiseseks kasutamiseks? Ning kas valitsusel on seoses avalikkuse ja Riigikogu eksitamise ja petmisega kavas esitada tagasiastumispalve? Alla on kirjutanud kõik Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni liikmed. Aitäh!

11:00 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen vastu võtnud kaks eelnõu, ühe arupärimise ja ühe umbusaldusavalduse. Nüüd palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohal on 100 Riigikogu liiget, puudub 1.

Kõigepealt on meil vaja kinnitada täiendava istungi päevakord.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele päevakorra kinnitamise. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt on 59 Riigikogu liiget, vastu 40. Päevakord on kinnitatud.

Vastavalt kinnitatud päevakorrale alustame nüüd Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 41 teist lugemist. Kuna tegu on eelnõuga, mille Vabariigi Valitsus on sidunud usaldusküsimusega, siis ma lühidalt tutvustan menetlemise korda. See on kirjas kodu- ja töökorra seaduse §-s 137. Kõigepealt on Vabariigi Valitsuse esindaja ettekanne kuni 20 minutit, järgnevad küsimused ettekandjale. Riigikogu juhatus jõudis eelmisel aastal, kui menetleti usaldusküsimusega seotud eelnõu, seisukohale, et Riigikogu liikmel on teise lugemise ajal õigus kahele küsimusele, ning 30. juunil 2014, kui üks eelnõu oli seotud valitsuse

usaldusega, said Riigikogu liikmed esitada kaks küsimust. Kui küsimused on läbi, avan läbirääkimised. Sõna võivad võtta Riigikogu liikmed, komisjonide ja fraktsioonide esindajad. Muudatusettepanekutega on nii, et neid vastavalt kodu- ja töökorra seaduse § 137 lõikele 6 hääletusele ei panda ja toimub eelnõu lõpphääletus. Valdo Randpere, palun!

11:00 Valdo Randpere

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Mul on protseduuriline küsimus. Tegelikult alustan natuke kaugemalt. Andres Herkel andis äsja üle seaduseelnõu, mis peaks täiendama Riigikogu kodu- ja töökorra seadust just selles punktis, kas küsimusi võib usaldusega seotud eelnõu teisel lugemisel esitada või mitte. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 137 seda õigust ette ei näe ja § 68 kodu- ja töökorra seaduses sätestab väga täpselt, millistel juhtudel on Riigikogu liikmel õigus esitada suulisi küsimusi. Kirjas on, et see õigus on ainult seaduses sätestatud juhtudel. Kuna seda siin seaduses sätestatud ei ole, siis minu arvates Riigikogu juhatus praegu rikub seadust, kui ta annab sellise küsimuste esitamise õiguse. Mitte et mul oleks midagi selle vastu, et opositsioon saab küsimusi esitada, aga põhimõtteliselt on Andres Herkelil õigus, kui ta pakub sellist probleemi lahendamise viisi, et kui me tahame asja parandada, siis me muudame seadust, mitte et Riigikogu juhatus muudab seadust omavoliliselt. Aitäh!

11:00 Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun!

11:00 Jüri Adams

Aitäh, härra juhataja! Mul on protseduuriline küsimus. Kas me ei võiks kodukorda muutes minna edasi seda teed, et opositsiooni liikmetel lihtsalt lõigataks keeled välja?

11:00 Esimees Eiki Nestor

On veel protseduurilisi küsimusi? Igor Gräzin, palun!

11:00 Igor Gräzin

Saab rääkida, jah? Eelmine küsimus ei olnud protseduuriline, vaid anatoomiline ja järelikult täiesti kohatu. Mina tahan esitada puhtprotseduurilise küsimuse. Kas ma sain õigesti aru, et kolleeg Herkeli eelnõu tuleb kui kohatu välja visata sellepärast, et see püüab teha seaduseks seda, mis juhatus on ammuilma ära otsustanud? Ja kui juhatus teeb seadusi, milleks siis meie? See tuleks muidugi välja visata. Miks see Herkeli eelnõu üldse siis vastu võeti?

11:00 Esimees Eiki Nestor

Kolleeg Herkelil on kindlasti õigus seaduseelnõusid Riigikogu menetlusse esitada. Eelmisel aastal, kui üks eelnõu oli seotud valitsuse usaldusega, lähtus juhatus teadmistest, et konkreetne kodu- ja töökorra seaduse paragrahv ei käsitle küsimuste esitamist ei positiivsest ega negatiivsest küljest. Lähtuti loogikast, et tegemist on tavapärase teise lugemisega, välja arvatud asjaolu, et eelnõu on seotud usaldusküsimusega, mis sisuliselt muudab muudatusettepanekute läbivaatamise korda. Selles mõttes on lugemine teistsugune. Ma usun, et ka eelmisel aastal Riigikogu juhatus ei rikkunud seadust, kui andis opositsioonile ja ka koalitsioonile võimaluse juhtivkomisjoni õigustes olevale Vabariigi Valitsusele eelnõu teisel lugemisel küsimusi esitada. Valdo Randpere, palun!

11:00 Valdo Randpere

Minu arvates ei ole see kuidagi hea õigustus, et kui ühe korra on seadust rikutud, siis rikume teist korda veel. Põhimõtteliselt ütleb Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 68 selge sõnaga, et Riigikogu liikmed võivad suulisi küsimusi esitada seaduses ettenähtud juhtudel. Kuna sellist võimalust usaldusküsimusega seotud eelnõu teisel lugemisel ette nähtud ei ole, siis järelikult tuleb see küsimus lahendada nii, nagu Andres Herkel ette pani: et muudame seadust. Juhatusel ei saa olla seadusandja õigusi.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Juhatus on seisukohal, et Riigikogu liikmetel on õigus kahele küsimusele vastavalt kodu- ja töökorra seaduse § 68 lõikele 3. Märt Sults, palun!

11:00 Märt Sults

Aitäh! Mul on väga hea meel, kuuldes härra juhataja konkreetseid vastuseid. Valdo Randpere kohatu hüsteeria ei käi hea tavaga kokku.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Juhan Parts, palun!

11:00 Juhan Parts

Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon toetab küsimuste esitamise õiguse andmist kõigile Riigikogu liikmetele, mitte ainult opositsioonile. Ka meie tahame küsimusi esitada ja iga hinna eest jälgida Vabaerakonda, et nad tänase päeva jooksul oma keeli suust välja ei lõikaks.

1. 11:15 Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (41 SE) teine lugemine

11:00 Esimees Eiki Nestor

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 41 teist lugemist. Ettekandja on rahandusminister Sven Sester. Palun!

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Annan teile ülevaate sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust, mis kannab numbrit 41. Kõigepealt annan ülevaate selle eelnõu menetlemise peamistest etappidest pärast Riigikogule esitamist, kuna tulenevalt valitsuse otsusest siduda see eelnõu usaldusküsimusega on eelnõu menetlus tavapärasest erinev. (Sumin saalis.)

11:00 Esimees Eiki Nestor

Vabandust, härra minister! Üks hetk! Austatud rahvasaadikud, palun kuulame ettekandjat!

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Käesoleva eelnõu esimene lugemine toimus 3. juunil. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 8. juuni kell 16. Fraktsioonid ja Riigikogu liikmed esitasid 201 muudatusettepanekut, osa nendest liideti ning selle tulemusena jäi 192 ettepanekut. Rahanduskomisjon otsustas täiendavalt esitada veel kaks muudatusettepanekut. 4. ja 8. juunil käsitles rahanduskomisjon meile laekunud pöördumisi Eesti Kaubandus-Tööstuskojalt, Eesti Maksumaksjate Liidult, EVEA-lt, KPMG-lt, Eesti Kaupmeeste Liidult, Eesti Turismifirmade Liidult, Eesti Hotellide ja Restoranide Liidult, MTÜ-lt ETAK, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingult ja teistelt organisatsioonidelt. 4. juunil arutas komisjon ka Eesti Vabaerakonna kollektiivset pöördumist "Kütuseaktsiisi järsk tõus tuleb ära jätta!".

Komisjonile laekunud kirjades ja kollektiivses pöördumises toodud ettepanekud kajastuvad põhiosas ka eelnõu muudatusettepanekutes, mida komisjon arutas 9. juunil. Kuna valitsus otsustas oma 10. juuni istungil siduda seaduseelnõu 41 vastuvõtmise usaldusküsimusega, siis vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele lõppesid rahanduskomisjoni kohustused selle eelnõu suhtes ning valitsus koostas 11. juuni istungil eelnõu teiseks lugemiseks uue eelnõu teksti, muudatusettepanekute loetelu ja seletuskirja. Samuti vaatas Vabariigi Valitsus omakorda läbi laekunud muudatusettepanekud ja langetas nende kohta otsused. Ka tegi valitsus veel ühe omapoolse muudatusettepaneku. Muudatusettepanekute selgitused ja nendega arvestamine on kirjas teile esitatud muudatusettepanekute loetelus.

Valitsus otsustas täielikult arvestada rahanduskomisjoni muudatusettepanekut, millega tunnistatakse kehtetuks 2012. aastal vastuvõetud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise

seaduse 2016. aastaks sätestatud aktsiisimäärade muudatused. Rahanduskomisjon leidis, et eelnõu § 8 lõige 8 kordab kehtivat normistikku, ja tegi ettepaneku see välja jätta. Loetelus on see muudatusettepanek numbri 195 all. Valitsus arvestas seda ettepanekut, kuna väljajäetud rakendussätte eesmärk oli viidata aastatel 2019 ja 2020 jõustuvate alkoholi, sigarettide ja tubaka aktsiisimäärade muutumise võimalusele, et ettevõtjad saaks seda oma tegevuse planeerimisel arvesse võtta. Valitsus esitas omapoolse muudatusettepanekuna loetelus numbri 139 all kirjas oleva ettepaneku. Selle kohaselt esitab Vabariigi Valitsus Riigikogule hiljemalt 2018. aasta 1. märtsil analüüsi ja vajaduse korral ettepaneku aktsiisimäära muutmiseks, kui seaduses sätestatud või selle eelnõuga tehtavate muudatustega võivad kaasnedes ootustele mittevastavad negatiivse mõjuga asjaolud, muu hulgas rahva tervisele, tarbimisele, ettevõtlusele või aktsiisilaekumisele. Tegu on ühelt poolt käesoleva eelnõuga planeeritud muudatuste järelanalüüsiga, kuid teisalt ka analüüsiga, mis võib saada tulevikus kehtima hakkavate määrade muutmise aluseks.

Ülejäänud eelnõu muutmise ettepanekud jättis Vabariigi Valitsus arvestamata. Suur osa arvestamata jäänud ettepanekutest nägi ette eelnõus sisalduvate maksumuudatuste ärajätmist või erineval moel vähendamist, mille tagajärjel väheneksid ka laekumised riigieelarvesse. Sellega seoses märgin, et arutluse all olev seaduseelnõu on valitsusliidu leppesest lähtuv terviklik maksumuudatuste pakett, mille tulemusena nihkub maksukoormus tööjõult rohkem tarbimisele. Eelnõus sisalduvaid maksumuudatusi on valitsus arvesse võtnud ka riigi järgmise nelja aasta eelarvestrateegia kokkupanekul. Nende ärajätmise korral ei oleks võimalik ellu viia mitmeid Eesti arengule kaasaaitavaid samme, mis suurendavad töötavate inimeste sissetulekut ning elavdavad majandust. Täna arutluse all olevate eelnõudega parandab valitsusliit madalapalgaliste inimeste toimetulekut, elavdades seeläbi ka tööturgu, langetab tööjõumakse ja suurendab lastetoetusi.

Valitsuse poolt arvestamata jäetud ettepanekute hulgas oli ka kehtivat maksusüsteemi oluliselt muuta soovivaid ettepanekuid, näiteks EKRE fraktsiooni ettepanek langetada üldist käibemaksu määrat 10% võrra. See tekitaks riigi eelarvestrateegia perioodil 2016–2020 riigieelarvesse kokku 4,4 miljardi euro suuruse augu, mida riigirahandusse vastutustundlikult suhtudes lubada ei saa. Arvestamata jäid ka Vabaerakonna fraktsiooni ettepanekud, mis nägid ette tulumaksu määrat tõstmist 4% võrra ehk 24%-ni, ning teisalt maksuvaba miinimumi kiiremat tõstmist. Arvestamata jäänud muudatusettepanekute seas oli ka arvukalt üksikettepanekuid, mis ei seondunud eelnõuga reguleeritavate küsimustega, vaid näiteks haigekassa juhtimise, nõukogu liikmete tasustamise, väikelaevade pikkuse, väikelenukite stardimassi ning mopeedimootorite kubatuuriga.

Lõpetuseks soovin veel kord üle rõhutada peamised muudatused, mis selle eelnõu tarvilikuks teevad. Katteallikate seisukohalt on eelnõu oluline ka teiste valitsuse poolt usaldusküsimusega seotud eelnõude rakendamiseks, kuid konkreetset selle eelnõuga tõstetakse üldise maksuvaba tulu määrat nelja aasta jooksul nii, et see jõuab 2019. aastaks 205 euroni kuus. Sotsiaalmaksu määr langeb kokku protsendi võrra ning selle tulemusena väheneb ettevõtete halduskoormus alates 2018. aastast vähemalt 86 miljoni euro võrra, tänu millele on võimalik tõsta töötasu või teha täiendavaid investeeringuid.

Ettevõtluskeskkonnale mõjub soodsalt ka välislähetuste päevaraha suurendamine.

Selline oli minu ülevaade eelnõu menetlemisest Vabariigi Valitsuses. Täna tähelepanu eest!

11:00 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Mihhail Stalnuhhin, palun!

11:00 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Vaevalt keegi siin saalis suudab meelde tuletada, kui palju kordi, kui ta siin vähemalt kümnekond aastat istunud on, on ta kuulnud sõnu, et järjekordselt valitsus on esitanud tervikliku maksumuudatuste paketi. Sa oled päris kaua olnud rahanduskomisjoni esimees ja nüüd oled ka minister. Ärgem rääkigem terviklikust maksumuudatuste paketist, räägime aktsiisimäärade muutmisest. Äkki sa oskad öelda, mitu korda meile on seda pakutud viimase kümne aasta jooksul ja mille poolest praegune pakkumine erineb nendest eelmistest?

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Head kolleegid varasemast ajast ja head uued parlamendiliikmed! Nagu on ka varem öeldud, ükski maksumuudatus ei tohi jääda kivisse raiutuks. Kui on põhjust makse kas alandada või tõsta vastavalt majandusolukorrale, vastavalt sellele, kuidas meie partnerid käituvad – pean silmas meie

lähinaabreid –, tuleb ka Eestil käituda. Ärgem loogem olukorda, kus me nendime, et maks, mis on fikseeritud, ei saa kunagi muutuda. Alati peab aga iga muudatusega kaasnema mõjuanalüüs, mida üks või teine muudatus endaga kaasa toob.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

11:00 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Austatud Sven Sester! Teatavasti me erineme väga paljudest Euroopa riikidest just selle poolest, et meie maksustruktuuris on väga palju kaudseid makse, nende osatähtsus on suur. Häda selles ongi, et tarbimismaksudel on ju regressiivne olemus: mida väiksem on inimese sissetulek, seda rohkem võrreldes oma palgaga ta peab ära maksma. Täna tahate järjekordselt tõsta aktsiise ja ka käibemaksu, mida on tehtud tõesti lugematu arv kordi. Kas te olete analüüsinud, mida see meie majandusele kaasa toob? Millised mõju-uuringud on tehtud? Meie näeme, et mõju näiteks inimeste käitumisele seoses maksutõusudega on jäetud tegelikult uurimata.

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, hea küsija! Kui te vaatate ka esimesel lugemisel olnud põhjalikumat seletuskirja, siis te näete seda, et on analüüsitud nii 1%-lise sotsiaalmaksu langetamise mõju ettevõtetele kui ka muudatuste mõju eratarbijatele, eraisikutele. Te näete seda, et erinevad muudatused, mis viivad tööjõumaksude alandamiseni ja teiselt poolt pahede ja tarbimise maksustamiseni, on oma olemuselt kas maksuneutraalsed või tekitavad olukorra, kus inimesele jääb rohkem raha kätte.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

11:00 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Te ütlesite, et Eesti riik vaatab, kuidas naaberriigid käituvad. No räägime siis konkreetset. Hiljuti ilmus uuring, mille kohaselt on Leedu riik meid konkurentsivõime edetabelis edestanud. Selle aasta esimese kvartali majanduskasv Eestis oli vaevalt 1%. Vaatame siis, kuidas valitsus käitub, nagu te ütlesite. Turistide arv on aasta võrdluses kahanenud 10%, aga meie valitsus tõstab turismiettevõtete käibemaksu 5% ehk 14%-ni. Leedus on majutusasutuste käibemaks 9%, Lätis 12% ja Soomes 10%. Põllumajanduses vähendatakse kõvasti seakarja ja piimatootjad on tõsisest raskustes. Kuidas meie valitsus käitub? Lätis on erimärgistatud kütuse aktsiis 0, meil tõstetakse see 110-lt 140-le. Diislikütuse aktsiis on Leedus 330 eurot 1000 liitri kohta, mis on Euroopa Liidu miinimummäär, Lätis 332 ja Eestis 392 eurot. Meil tõstetakse see 448 euronit 1000 liitri kohta, Lätis ja Leedus jäetakse samaks. Ma küsin: kuidas teie sõnad ja teod üldse saavad kokku minna? Te käitute täiesti vastupidiselt. Kuidas te ikkagi suudate majanduskasvu maksutõusudega ergutada?

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea küsija! Kuulates teie küsimust sain järjekordselt aru, et opositsiooni positsioonilt käsitletakse kõiki riigi tulusid suurendavaid maksumuudatusi otsatult kahjulike ja riskantsetena ning kõiki positiivseid samme, mida tänu nendele muudatustele rahastatakse, ebaoluliste ja kasutatuna. Hea kolleeg, kui te vaatate komplekselt kogu maksustruktuuri, siis te näete, et käibemaksu tase on Eestis madalam kui Lätis. Te näete, et mis puutub ettevõtete restruktureeritud kasumi maksudesse, siis Eestis ei pea reinvesteeringute puhul maksma, Lätis ollakse sunnitud maksma. Kui arvestada päris mitmeid muudatusi, mis komplekselt vaadatuna tekitavad olukorra, kus riigid on omavahelises maksukonkurentsis võimelised võistlema, siis ma ei ütleks, et Eestis on halvem maksukeskkond kui Lätis.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Heimar Lenk, palun!

11:00 Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud esineja! Teid on huvitav kuulata. Te ütlesite, et opositsioon on kõikide heade ettepanekute vastu. Minu meelest on Eesti ettevõtjate seltskond nagu selline Reformierakonna-
lembene ja siit tuleb minu küsimus. Öelge, kuidas seletada, et pärast selle seaduseelnõu avalikustamist võtsid ettevõtjad massiliselt meedias sõna ja ütlesid, et see sotsiaalmaksu langetamine 1% võrra on mingisugune mäng, mis neid üldse ei huvita. Sellest ei olene mitte midagi. Miks nad sellise seisukoha on võtnud, kui see teie jutu järgi on väga hea ettepanek?

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kaubandus-tööstuskoda saatis eraldi kirja nii rahandusministrile kui ka peaministrile, kus avaldati seisukohta, et 1% on liiga vähe, see protsent peaks olema suurem. Nii et, head kolleegid, kui me leiame katteallikad, siis võime ehk tulevikus sotsiaalmaksu veelgi jõudsamalt langetada. See on olnud ettevõtjate soov, mitte see 1% sotsiaalmaksu alandamist ära jätta.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Jüri Ratas, palun!

11:00 Jüri Ratas

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Auväärt rahandusminister! Tahan teid väga kiita. Mulle väga meeldib see teie üsna sagedasti kasutatav väljend, et ükski maksumuudatus ei saa olla kivisse raiutud. Kolmapäeval selgus, et Vabariigi Valitsus seob selle eelnõu usaldushääletusega ja asus ise täitma juhtivkomisjoni rolli muudatusettepanekute läbivaatamisel. Minu küsimus on 54. muudatusettepaneku kohta. Selle sisu on ettepanek õlleaktsiisi määra tõsta ja tänu sellele jätta ära majutusasutuste käibemaksu tõstmine. Teatavasti on just lahja alkohol see, millega noored eeskätt kokku puutuvad. Kas te seda arutades lähtusite ka oma seisukohast, et ükski maksumäär ei tohiks olla kivisse raiutud? Miks te seda ikkagi ei toetanud?

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Kui te tähele panite, siis terviklikus maksupaketis ei ole üks tulu seotud teise kuluga. Tegemist on tervikliku lähenemisega ning ei saa öelda, et ühe lisatulu puhul on täpselt määratletud, kuhu kuluartiklisse see konkreetne tulu peaks minema. Neid asju ei saa kindlasti käsitleda ühes vaates. Aga ma tunnustan teid selle eest, et Keskerakond on oma mõtteid muutnud. Ma veel kord rõhutan, et aasta tagasi olite täiesti teistsugusel arvamusel ja nentisite, et lahja alkoholi aktsiisi ei tohiks tõsta. Ja te mitte ainult ei nentinud seda, vaid konkreetsel hääletusel demonstreerisite oma seisukohta. Nüüdseks olete oma positsiooni muutnud, mis ei ole muidugi midagi imestusväärset, kuna inimeste positsioonid võivadki muutuda. Aga ma veel kord ütlen, et tulud ja kulud ei ole kunagi konkreetselt seotud, nii et ühe tuluga saame mingit kindlat kulu katta. Valitsus ei lähtunud sellest soovist ka neid konkreetseid meetmeid arutades.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

11:00 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud minister! Ma kõigepealt tänan teid selle eest, et te olite täpne, kui refereerisite Vabaerakonna ettepanekut, mis puudutab tulumaksu. Tõepoolest, tulumaksu määra tõusu taga me näeme vahendeid selleks, et oleks võimalik jõuliselt tõsta tulumaksuvaba miinimumi. Sellega seoses on mul päris suur mure peaminister Rõivase ja rahanduskomisjoni esimehe Holsmeri pärast, kes on seda ettepanekut tõlgendanud ühekülgsest ja püüdnud seda stigmatiseerida eesmärgina lihtsalt tulumaksu tõsta. Siit mu küsimus: milline on teie mulje, kas peaminister ja rahanduskomisjoni esimees on Vabaerakonna ettepaneku sisust ikka adekvaatselt aru saanud ja kas te olete valmis meid edaspidi aitama, et seletada selle sisu teie kolleegidele valitsuskabinetis ja koalitsioonis?

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea küsija! Ma olen alati valmis selgitama oma mõtteid ja oma nägemusi. Ma ei saa kommenteerida, mida üks või teine inimene on mõelnud oma arvamusel välja öeldes. Aga tõsilugu, kui te tahate sisu juures püsida, siis kindlasti on see debati koht, kas tõsta jõuliselt tulumaksuvaba miinimumi ja võtta selle katteallikana suuremat Eesti inimeste palgalt võetavat tulumaksu, mille te olete välja pakkunud. Tegu on küsimusega, mis oleks Eestis praegu vajalik ja õige. Teie ettepaneku puhul on üks väike aga ja see on nimelt selles, et teie pakutud muudatuse elluviimine mõjuks kõigile. Tulumaksuvaba miinimumi tõstmine mõjuks kõigile olenemata sissetulekust. Küsimus on selles, et piiratud ressursi tingimustes peaksime ehk fookustama oma tähelepanu pigem nendele, kellele on see kõige rohkem vajalik. Ja kõige rohkem on see vajalik peaaesjalikult madalapalgalistele inimestele. Kui te olete tähele pannud, siis eelnõu menetlus jätkub nüüd peale selle konkreetse tervikliku maksupaketi muudatuste edasiandmist. Kui me jõuame madalapalgaliste inimeste maksutagastuseni, siis jõuame olukorrani, kus inimesed, kelle palk on praegu miinimumipalk või natuke üle selle, enam tulumaksu ei maksa. Nende jaoks on seda kõige rohkem vaja.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Vladimir Velman, palun!

11:00 Vladimir Velman

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Hea rahandusminister! Sa oled tõesti pikka aega siin saalis istunud, nüüd oled puldis valitsuse esindajana. Vabariigi Valitsus võttis nüüd sisuliselt enda kätte Riigikogu rahanduskomisjoni ohjad. Äkki sa oskad hinnata, kuidas peaks nüüd käituma rahanduskomisjon? Kui kaua aega võinuks Riigikogu liikmetele anda, et esitada muudatusettepanekuid? Kas see aeg ei olnud liiga lühike? Ja võib-olla just sel põhjusel ei saanud muudatusettepanekud valitsuse vaatevinklist nii kvaliteetsed, et need võiks vastu võtta?

11:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma ei tahaks sekkuda parlamendi regulatsioonidesse. Parlamendil on endal õigus määratleda, milliseid tähtaegu ta tahab, millist tempot hoida. Kui aga vaadata muudatusettepanekute arvu, siis tundub, et aega oli piisavalt. Me näeme täna olukorda, kus ligi 200 muudatusettepanekut on menetluses. Ma ei tea väga palju eelnõusid, mille kohta nii palju muudatusettepanekuid on, nii et vähemalt kvantitatiivsest küljest hinnates võiks öelda, et aega on olnud piisavalt. Aga veel kord, ma ei taha võtta endale seda rolli, et parlamendi regulatsiooni üle otsustama hakata. Seda kindlasti mitte.

11:00 Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

11:01 Kadri Simson

Lugupeetud rahandusminister! Te väitsite eelmises vastuses, et muudatusettepanekuteks oli aega piisavalt. Eelmise esmaspäeva õhtul sai teha muudatusettepanekuid, mida rahanduskomisjon pidi arutama juba teisipäeval. Ja tookord Rahandusministeeriumi esindaja ütles, et ei ole saanud läbi analüüsida opositsiooni muudatusettepanekuid, sest lihtsalt aega ei olnud. Nii et teie enda ametnikud küll teie seisukohta ei jaga. Aga mu küsimus on selle kohta, et teil on plaan tõsta Eestis hotellide ja teiste majutusasutuste käibemaks kõrgemaks kui Soomes, Lätis ja Leedus. Palun seletage, mis on Eesti eelis, et me võime oma hotellidele panna kõrgema käibemaksu, kui see on lähedastes naaberriikides!

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Võib-olla kõigepealt nii palju, et te ütlesite, et minu arvates oli aega piisavalt. Mina ei ole andnud hinnanguid. Ma ei ole ühelgi hetkel andnud hinnangut, kas parlament teostab eneseregulatsioonides piisavalt oma pädevust ja kasutab piisavalt oma ajaressurssi või mitte. See jääb nagu teie südametunnistusele. Mina hinnanguid teie tööle ei anna. Aga mis puutub hotellide käibemaksu, siis juhin tähelepanu, et valitsuse esialgne plaan oli tõsta praegune sooduskäibemaks standardmäärani, 20%-ni. Hilisematel läbirääkimistel huvigruppidega, kuulunud ära nende analüüsi ja tõstatatud probleemid alates naaberriikidega konkureerimise võimest

ja lõpetades salaturul tegutsevate ettevõtjatega – ning sinna vahele mahuvad päris mitmed muudki argumendid, mis huvigrupid välja tõid –, jõudis valitsus otsusele, et käibemaksu ei tõsteta standardmäärani, vaid jäetakse see tasemele 14%. Seega ei tõsteta käibemaksu 11%, vaid tõstetakse 5% kuni 14%-ni.

Kui me vaatame meie lähinaabreid, siis näeme, et Rootsis on käibemaks 12%, Lätis on 12%. Tasemed on enam-vähem samad. Enamgi veel, Eesti on suutnud olla edukas turismimaa ning tänu madalamale käibemaksu määrale oleme suutnud müüa majutusteenust kõrgema letihinnaga ning rohkematele turistidele. Soome aga ületab Eestit nii läbimüügit kui ka väljamüügi hinnalt. Eesti peab tegema kõik endast oleneva, et meie kui turismimaa atraktiivsus kasvaks. Selle nimel me peame tööd tegema ja valitsus annabki võimaluse täiendavalt investeerida sektorisse lähiaastatel 6 miljonit eurot maksumaksja raha. Usun, et seegi võimaldab Eesti hotelliettevõtluses, turismiettevõtluses käivet kasvatada ja seeläbi ka kasumit suurendada.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

11:01 Andres Ammas

Austatud juhataja! Austatud minister! Tänase Postimehe arvamusportaalis nimetavad juristid Allar Jõks ja Carri Ginter seda kobareelnõu pahelise õigusloome näiteks. Nad meenutavad, et Riigikogu menetles 2012. aasta riigieelarve seadusega koos alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse, kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seaduse ning prokuratuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu. Puhkenud meelepaha peale lubas tollane peaminister Andrus Ansip Riigikogu esimehele, et selline praktika lõpeb. Tollane rahanduskomisjoni liige Taavi Rõivas aga arvas, et edaspidi võiksid asjad teistmoodi käia, nii et valitsus esitab eelarvega seotud seaduste eelnõud eraldi. Siit minu küsimus: härra minister, kas teie arvates eelnõu 41 menetlemine vastab hea õigusloome põhimõtetele?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Väga hea, et te tõite sellise konkreetse näite. Ma mäletan endise parlamendiliikmena aega, kui menetleti riigieelarve eelnõu ja samal ajal oli rahanduskomisjon sunnitud paralleelselt menetlema ka embrüokaitse seaduse eelnõu. Siis esitas rahanduskomisjon tõesti palve, et selliseid menetlusi rohkem ei oleks. Kui te tähele panete, siis praegu ongi olukord, kus koos on ühe komisjoni juhitud menetlused. Päevakorra järgmine punkt on tulumaksutagastus madalapalgalistele inimestele, mis ühtpidi võttes kuulub valitsuse tervikkavasse. Kuid kuna tegemist on sotsiaalkomisjoni teemaga, siis kuigi rahandusminister seda kaitseb, on tegu kahe eraldi eelnõuga. Seega väga selgelt on arvestatud ühe komisjoni ampluaad ja vaadates esimese lugemise debatti, usun ma, et see on väga mõistlik. See annab meile võimaluse mõista, miks üks või teine muudatus soovitakse teha, miks soovitakse aktiivse tõsta ja tööjõumakse langetada. See annab meile võimaluse tervikpildi taustal läheneda teemale eri komisjonide valdkondade kaupa.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Toomas Vitsut, palun!

11:01 Toomas Vitsut

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud rahandusminister! Te olete korduvalt rõhutanud, et maksukeskkonda käsitledes tuleb vaadata terviklikku pilti. Nobeli preemia laureaat Joseph Stiglitz väidab samuti, et on vaja vaadata tervikpilti ja on vaja süsteemseid muudatusi, et välistada suurettevõtete maksudest kõrvalehoidmine. Suurettevõtted viivad oma kasumi ühest riigist teise ettevõtte tulumaksu vältimiseks. Stiglitz'i väitel on võtmekoht idee, et ettevõtted peavad tasuma makse riigis, kus tulu on teenitud. Siit minu küsimus: kui me vaatame Eesti maksusüsteemi tervikuna, siis äkki oleks aeg ettevõtte tulumaks uuesti kehtestada?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Teise lugemise eel ei ole ühtegi selle sisuga muudatusettepanekut lauale toodud. Kindlasti oleks meil mõttekas jääda selle konkreetse eelnõu muudatusettepanekute raamidesse. Erinevaid

filosoofilisi lähenemisi, mida võiks teha ja mida mitte teha, on kindlasti võimalik arutada ja avada debatt, aga praegu ütlen, et ei ole sellist muudatusettepanekut tehtud. Enamgi veel, ei ole seda seadust selles kontekstis aruteluks üldse avatud. Samas ütlen teile, et Eesti ja mitte ainult Eesti, vaid kogu Euroopa tegutseb selle nimel, et vaadata üle topeltmaksustamise küsimused, aga vaadatakse üle ka küsimused, mis on seotud mittemaksustamisega eri riikides. Nii et Euroopas jälgitakse hoolega, et ei tekiks topeltmaksustamise olukorda, aga samas ei tohi lasta tekkida ka mittemaksustamise võimalust.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

11:01 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea minister! Majutusasutuste liit on välja toonud arvutused, et käibemaksu tõus 9%-lt 14%-le mõjutab ettevõtteid Läänemaal, Saaremaal ja Ida-Virumaal eriti negatiivselt. Kas te olete neid arvutusi näinud ja kui olete, siis miks te nendega ei arvesta?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Mitmesuguste maksumuudatuste puhul, eriti kui tegemist on aktsiiside tõusuga, võib alati eeldada mingit hindade elastsust, mis tuleneb tarbimise muutusest. Teie toodud näite puhul on nenditud, et väljamüügihind suure tõenäosusega kallineb natuke üle 3%. Kui teenus kallineb, siis peab mõtlema sellele, kuidas tekiks olukord, et käive ei väheneks ja sellest tulenevalt loomulikult ka muud majandusnäitajad ei halveneks. Eesti valitsus on võtnud vastu otsuse suunata täiendavalt sellesse sektorisse ligi 6 miljonit maksumaksja raha. Seda mitte ainult Ida-Virumaale, vaid üldse maaturismiga seonduvasse sektorisse. Nii et valitsus on selle peale mõelnud.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun, esimene küsimus!

11:01 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Kuulates teie põhjendusi ja selgitusi ja analüüsi ning kuna ma olen jälginud meie majanduspoliitikat, tekkis selline küsimus: kui eurotoetused tagant ära jäävad, kui kiiresti Eesti kukub hüperinflatsiooni ja hüperpankrotti? Reeglina Eesti ei suuda euroinvesteeringuid hallata ja teenindada. Näiteks võib tuua kas või Mäo risti lagunemise ja parandamise.

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Hüperinflatsioon ja hüperpankrot? Hea küsija, teie küsimused on alati väga reljeefsed ja selles mõttes tuleb teid tunnustada. Eelmine kord te küsisite mult, et kui madalalpalgaliste inimeste maksutagastuse puhul 38 miljonit äkki ei saa välja makstud, mis siis kevadel juhtub. Siis ma ütlesin teile, et kindlasti sellist olukorda ei saa tekkida, kui me tulude ja kulude osakaalu silmas pidades selle 38 miljoni vajadust silmas peame. Ka täna ma ütlen teile, hea kolleeg, et väga tähtis on see, esiteks, kas meie tulud ja kulud on tasakaalus, ja teiseks on oluline kindlasti see, et ühel päeval tekib meil olukord, kus me enam ei ole Euroopas netosaajad. Ja vaadake, kui me ei ole netosaajad, siis on meie elatustase läinud nii palju kõrgemaks, et meil ei ole põhjust enam olla sellest nivoost allpool. Eesti peab tegutsema selle nimel, et pärast seda, kui Euroopa Liidu finantsvahendite saamine on katkenud või vähenenud, ei tekiks olukorda, kus meil mingid teenused jäävad osutamata. Sellest on Eesti praegu struktuurifondide raha investeerimisel lähtunud.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Rein Ratas, palun!

11:01 Rein Ratas

Härra rahandusminister! Seaduseelnõu seletuskirjas selgitavad Rahandusministeeriumi ametnikud, et kiireloomulisusest tulenevalt ei olnud võimalik teha põhjalikku sotsiaalmajandusliku mõju analüüsi,

samuti analüüsida mõju kohalike omavalitsuste koormusele. Seaduseelnõu esimesel lugemisel te vastasite minu sellele küsimusele, et asjaomased mõjuanalüüsid on tehtud. Kas olete vahepeal jõudnud selgusele, kes siis eksisid, kas ametnikud või teie? Olen rääkinud.

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Küsimus ja pilk on ju alati vaataja silmades. Ma kinnitan teile, et analüüsid, mis annavad meile võimaluse selle seaduseelnõuga edasi liikuda, analüüsid, mis annavad meile võimaluse aru saada, kas tehtavate muudatuste näol on riigis tekkimas fiskaalsed mõjud ja kui on, siis millised, on täna olemas. Need analüüsid on ka teie laudadel ja seda seaduseelnõu vaadates võime nentida, et nende muudatuste mõjul ka kohalike omavalitsuste tulubaas tulevikus suureneb. Olen rääkinud.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

11:01 Martin Helme

Suur aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Mul on siiralt hea meel, et te tõite oma lühikeses sõnavõtus peaaegu et eksklusiivselt välja ainult Konservatiivse Rahvaerakonna parandusettepanekud. Ma küll ei võta tõsiselt neid krokodillipisaraid selle pärast, et siin hakati ka muutma haigekassa nõukogu, sest nii see juhtub, kui te kobareelnõusid tekitate. Tahaks aga ära õiendada ühe asja. Te ütlesite, et meie käibemaksu puudutava muudatusettepaneku elluviimine tekitaks riigieelarvesse järgmisel neljal aastal 4,4-miljardise augu. See ei ole päris korrektne. Tegu oleks summaga, mis võrreldes praeguse maksubaasiga saamata jääks, see ei oleks riigieelarve auk. Riigieelarves hakkaks tänu majanduse elavnemisele oluliselt kiiremini kasvama käibemaksu laekumine, nii et juba paari aasta pärast oleks tegu mõnesaja miljoni suuruse auguga. Kas te olete minuga nõus, et seda asja on võimalik mitut pidi arvutada ja et see 4,4 miljardit ei oleks mitte riigieelarve auk, vaid laekumata raha?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma kutsun teid üles mitte spekulerima, kui te tahate olla konservatiivne mitte ainult vormiliselt, vaid ka sisuliselt. Kutsun teid üles mitte olema nii münchhausenlik ja nentima, et kui tehakse üks samm, siis järgneb hunnik muid samme, mis automaatselt genereerivad riigile tulu. Analoogselt võiks öelda, et kui käivitatakse madalapalgaliste inimeste maksutagastus, siis kõik see 38 miljonit eurot tuleb turule tagasi. Suure tõenäosusega ei jää siis ühtegi eurot, mida kuskile arvetele täiendavalt deponeerida, kuna need inimesed toovad selle raha turule tagasi. Ka sel puhul ei võeta automaatselt arvesse, et nüüd nii ja nii palju suureneb konkreetset ühe või teise käibemaksu laekumine. See on väga riskantne, kui me arvestame, et selliste muudatuste puhul automaatselt tuleb näiteks 20% käibemaksu tagasi. Selliseid riske ei tohiks endale võtta.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

11:01 Aadu Must

Aitäh, lugupeetud esimees! Hea rahandusminister Sven Sester! Ma olen natuke piinlikus olukorras, sellepärast et tegelikult ei ole viisakas küsida kolleegi või sõbra kolleegi käest. Aga mis teha. Meelsamini oleksin seda küsinud peaministrilt, kes oleks äkki olnud rohkem asjatundja ühes nüansis. Nimelt on Tartu juhtivad reformierakondlased minu poole pöördunud ja pahandanud just sellesama hotellide käibemaksu suurendamise üle. Nad ütlevad, et see jutt 3%-st, mis hinnad ainult tõusvat, on kas heausklik või mitteheausklik naivism. Need pidavat tõusma rohkem. Tegelikult kutsuti tõepoolest ka Riigikogu inimesi Tartusse kohtuma hotelliinimestega. Kahjuks olin ma seal ainukene, seetõttu pean seda juttu vahendama. Tartus kerkis nimelt üles küsimus, kas kunagi perspektiivseks peetud hotelliäri on äkki samamoodi nagu seakasvatus planeerijate viga. Kas seda peaks hakkama koomale tõmbama?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui te panete tähele, siis hotellide käibemaks tõuseb 5%. Saate ise kalkuleerida, milline võiks olla maksimaalne hinnatõus, kui võimalikud maksumuudatused teoks saavad. Ning ma endiselt kinnitan

teile, et Eesti riik kavatses sellesse sektorisse täiendavalt investeerida ka maksumaksjate raha. Me peame tegema selle pingutuse, et riigi kui sihtkohamaa atraktiivsus suureneks. Kui võrrelda meie lähinaabrite ja Euroopa teistegi riikidega, siis võib öelda, et Eesti on atraktiivne olnud. Siia on tulnud absoluutarvudes rohkem turiste kui Läti ja Leetu. Ma arvan, et seda joont me peame hoidma ka tulevikus.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Kersti Sarapuu, palun!

11:01 Kersti Sarapuu

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Kas te teate ja olete arvestanud käibemaksu tõstmise mõju majutusteenusele sellest seisukohast, et arvukad õppeasutused pakuvad oma õpilaskodudes ja ühiselamutes – ja mitte spordilaagrite ja huvialalaagrite korraldamiseks, vaid turismi- ja konverentsigruppide majutamisel – konkurentsi just madalamate hindadega. Iseenesest on see kõlvatu konkurents, kuna kommunaalteenused ning teeninduse ja investeringud maksab kinni riik, aga samas peab eraettevõtja tegema need oma rahakoti arvel?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! See oli kas-küsimus ja ma vastan sellele: jah, me tegeleme sellega.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Dmitri Dmitrijev, palun!

11:01 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, istungi juhataja! Lugupeetud härra minister! Ma kuulasin teie vastuseid, mis puudutasid majutusasutuste käibemaksu määra tõstmist. Vaatasin üle ka kirjad, mis on meile viimastel päevadel laekunud nii ettevõtjate esindajatelt kui ka katusorganisatsioonidelt. Negatiivsete mõjudena on välja toodud konkurentsivõime kaotamise oht, töökohtade vähenemine sektoris, majutusteenuste hinna tõus, ebapiisav vahendite maht investeringuteks, mis mõjutab teenuse kvaliteeti ja seekaudu jällegi konkurentsivõimet. Samas märgitakse, et käibemaksu määra tõstmine võib negatiivselt mõjutada mitte ainult Eesti, vaid terve Euroopa turismisektorit, kuna Euroopa püüab ennast positsioneerida terviksihtregioonina. Kuidas siis selle eelnõu seaduseks saamine aitab meid ennast paremini positsioneerida maailmaturul ja toetab meie niigi raskes seisus olevat turismisektorit?

11:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui me vaatame teisi Euroopa riike, siis me näeme, et Taanis on käibemaksu määr hotellidele 25%, Suurbritannias 20%, Slovakkias 20%, Ungaris 18%, Tšehhis 15%. Ma räägin riikidest, kus on hotellide käibemaksu määr kõrgem ka tulevasest Eesti käibemaksu määrast. Aga ma olen teiega nõus, et iga käibemaksu määra tõus mõjutab sektorit. Ja selleks, et see mõju oleks võimalikult minimaalne, peame tekitama olukorra, et Eesti riik on atraktiivne. Kutsun siinkohal üles andma ettevõtlusministrile sisendit, kuidas investeerida lähima poolteise aasta jooksul täiendavalt 6 miljonit eurot turismisektorisse, peaaesjalikult maaturismi.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

11:02 Valeri Korb

Aitäh, lugupeetud härra minister! Mind huvitab põlevkivi ja põlevkivikütuse aktsiisimäära tõstmine. Sisuliselt on see regionaalse mõjuga aktsiis, mis mõjutab just Ida-Virumaad, kus elavad inimesed, kes tööl käies tegelevad põlevkiviga nullist kuni viimase sammuni, mida me nimetame lõpp-produktiks. Samas elab selles piirkonnas kõige väiksema maksujõuga elanikkond. Minu küsimus teile on: kas valitsus on mõelnud astuda samme, et kergendada Ida-Virumaa elanike soojusega varustamist?

11:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Seaduseelnõu kütuse maksustamise loogika lähtub peajasjalikult sellest, milline on ühe või teise kütuse kasutusotstarve – kas on tegu mootorikütuse või muu kütteainega – ja nende energiasisaldus. Eesmärk on maksustamise suurem ühtlustamine lähtuvalt kasutusotstarbest ja energiasisaldusest. Need on need kriteeriumid, mis kütuseaktsiiside puhul olulised on. Nüüd, kui me räägime konkreetselt Ida-Virumaast, siis üks meede, mille riik on välja käinud ja mida ma kutsun üles ka aktiivselt kasutama, on KredExi kaudu ellu viidav korterelamute soojustamise programm. Aastate jooksul on riik KredExi kaudu kortermajade soojustamise programmi investeerinud peaaegu 40 miljonit eurot. Ka Ida-Virumaal on seda meetet kasutatud, aga tunduvalt väiksemas mahus kui teistes regioonides. Võib-olla on põhjus ka selles, et seal on läbi aegade olnud kõige madalam sooja hind, vahest just seepärast ei ole tahetud riigi antud võimalust kasutada. Ma kutsun teid üles oma valijatele seda informatsiooni edasi andma. Ja kui korterelamute rekonstrueerimise programmi puhul kehtivad Eestis piirmäärad, et kaetakse kas 15%, 25% või 40% projekti maksumusest, siis Ida-Virumaal kehtivad kõrgendatud piirmäärad: 25%, 35% ja 50%. Riik püüab seega seda toetust rohkem Ida-Virumaale fookustada. Ja kui te vaatate terviklikku maksupaketti, nii nagu me täna seda siin menetleme, siis te näete ka seda, et teiselt poolt jätab riik maksumuudatuste kaudu inimestele, kaasa arvatud Ida-Virumaa elanikele füüsiliselt rohkem raha kätte.

11:02 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

11:02 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Hea minister! Tegelikult ei ole me ikka saanud vastust selle eelnõuga seotud mõjude analüüsi kohta. Sama asja tõi laupäevases lehes välja rida juhtivaid juriste, kes viitasid, et ilma maksude mõju hindamata pole võimalik mitte mingisugust efektiivsust saavutada. Samuti toodi samas artiklis välja, et enne kui pole otsustatud, kuidas täidetakse Euroopa Liidu nõudeid taastuvate energiaallikate osas, ei saa me ka tänaseid otsuseid teha. Nagu me teame, aastaks 2020 peame kasutama transpordis vähemalt 10% ulatuses taastuvatest allikatest toodetud kütust. Kas olete komplekselt kõike seda analüüsinud ja millised plaanid teil on?

11:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Oleme komplekselt analüüsinud ja plaanid on teil laua peal. Usun, et kui me nende plaanidega edasi läheme, siis tööjõukulud vähenevad ja pahedega seotud tarbimise kulud kasvavad. Kui vaadata eraldi, milliseks kujuneb mõju nii eraisikutele kui ka ettevõtjatele, kui maksumuudatused ellu viiakse – kui palju konkreetselt jääb ettevõtjatele raha kätte kas palga tõstmiseks või investeerimiseks ja teiselt poolt, kui palju jääb Eesti Vabariigi kodanikele rohkem raha igapäevaste vajaduste katteks –, siis need mõjuanalüüsid on tehtud. Kui te tahate teada, milliseks kujuneb pahede maksustamine ning sellest tulenev võimalik salaturu ja piiriülese kaubanduse kasv, siis kõik need mõjud on seletuskirjas olemas.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Olga Ivanova, palun!

12:00 Olga Ivanova

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Kobarseadusega plaanitakse muuta tagastamisele kuuluvat tulumaksusummat. Nimelt, täiskasvanute sõiduõppe ning hinnanguliselt osa spordi-, tantsu-, muusika- ja teiste seesuguste huvikoolide tasu enam tulumaksu arvestamisel maha ei lähe. Neid kulusid ei saa füüsiline isik enam oma tuludest maha arvata. Eriti kahetsusväärne on see otsus olukorras, kus inimeste tööturul ümberpaigutamise ja ümberõppe vajadus kasvab. Miks riik otsustas karistada just neid inimesi, kellel on soov või lausa vajadus ennast harida?

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Riik mingil juhul ei taha karistada neid inimesi, kellel on soov ja vajadus täiendusõppeks. Kindlasti mitte! Kui tegu on tasemeõppega, siis selle puhul on alati võimalikud maksusoodustused. Kui tegemist on huviõppega, siis selle puhul on riik öelnud, et see ei peaks olema maksuvabastusega kaetud. Kuid kui inimene püüab oma taset tõsta, siis selle kulud võib endiselt tulust maha arvata.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

12:00 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Lugupeetud minister! Valitsuse prioriteet on laste vaesuse vähendamine ja nii tõstetakse märkimisväärselt lastetoetusi, mis on kahtlemata absoluutselt õige samm. Samas ei saa kuidagi pidada õigeks sammuks, et te seote vaikselt laste ülalpidamise eest võimaldatava täiendava maksuvaba tulu lahti maksuvaba tulu määrast ja fikseerite selle 154 eurole ehk 1848 eurole aastas. Siiani on laste eest saadav täiendav maksuvabastus olnud alati seotud maksuvaba tuluga. See summa võiks olla 2460 eurot aastas ehk vahe on 612 eurot. Seega te tõstate valju häälega lastetoetusi, samas vaikselt külmutate soodustusi, halvendades sellega perede toimetulekut. Palun selgitage, mis kaalutlusel te sidusite täiendava maksuvaba tulu lahti maksuvaba tulu määrast.

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea küsija! Kõigile ühetaoliselt rakenduva maksusoodustuse asemel on otstarbekas suurendada lastetoetusi, mis aitavad pigem halvemini toime tulevaid peresid. Kui täiendav maksuvaba tulu mõjutab piisavalt ainult neid, kellel on kaks või enam last, siis lastetoetuste puhul me räägime ka nendest, kellel on üks laps. Praegu me olemegi suunanud oma tähelepanu pigem rohkem lastetoetustele. Kui te vaatate maksuvaba tulu üldist tõusu, siis te kindlasti panete tähele, et maksuvaba tulu tõuseb kõikidel inimestel, kaasa arvatud lastevanematel.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

12:00 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Sellel korral küsin natuke konkreetsemalt ja küsimus puudutab ettevõtete konkurentsivõimet. Loen teile ette konkreetset arvud ja olge hea, kommenteerige neid. Diislikütuse aktsiis on Leedus 330 eurot 1000 liitri kohta, mis on Euroopa Liidu miinimummäär, Lätis 332 ja Eestis hakkab järgmisest aastast olema 448 eurot. Vahest te suudate seda kommenteerida ja öelda, kas on mingi põhjus, mis sunniks autojuhte tankima Eestis. Selle regulatsiooni tõttu Eesti riik kaotab nii aktsiisi- kui ka käibemaksu raha, mis läheb Lätile. Ma küsingi: miks meie valitsus toetab Läti majandust? Kas meil endal läheb nii hästi?

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Loomulikult soovib iga valitsus näha ja kaasa aidata, et riigi ettevõtlus areneb. Seda tahab ka Eesti valitsus. Võimaliku piiriülese kaubanduse suurenemisega on ka nendes mõjuanalüüsides arvestatud. Lisaks on kuulda olnud, et lähinaabrid vaatavad oma aktsiisipoliitika üle. Kui aktsiisipoliitikat ei muudeta, siis peab Eesti olema valmis oma poliitikas lähitulevikus muudatusi tegema, selle juurde saame lähiaastatel tagasi tulla. Kui te panete tähele, siis Vabariigi Valitsus võttis vastu otsuse osa aastaks 2019 plaanitud maksumuudatusi ära jätta, kuna sel hetkel oli raske maksumuudatuste mõju hinnata. Kui ükski teine riik ei tõstaks lähiaastatel mitte ühtegi aktsiisi, oleks me selgelt konkurentsist väljas. Nii et kui nüüd lähiaastatel meie lähinaabrid ei tee ühtegi aktsiisi puudutavat maksupoliitilist otsust, siis peab Eesti kindlasti hoolega jälgima, kas meie käibed kütuseturul kukuvad ja kas meie aktsiisipoliitikast tulenevalt aktsiisilaekumised vähenevad. Ning kui piiriülene kaubandus tekitab olukorra, kus on näha väga selge fiskaalne mõju riigieelarvele, siis loomulikult peame oma otsused üle vaatama.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Jüri Ratas, palun!

12:00 Jüri Ratas

Suur tänu, austatud Riigikogu esimees! Hea rahandusminister! Ma vaatan muudatusettepanekuid nr 34–37. Kõik need puudutavad tulumaksuvaba miinimumi tõstmist. Ma olen selgelt ühel seisukohal peaminister Taavi Rõivasega, kes lubas enne valimisi Harju- ja Raplamaal, kus ta kandideeris, et tulumaksuvaba miinimum tõuseb 300 euroni. Praegune valitsus seda ei plaani, kuigi muudatusettepanekud nr 34–37, mis on Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud, näevad ette, et see järk-järgult tõuseks 300 euroni. Palun öelge otse, kes ikkagi seda ka Reformierakonna pakutud 300-eurose tulumaksuvaba miinimumi kehtestamist pidurdas – kas teie IRL-i kaudu või sotsiaaldemokraadid?

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea kolleeg! Keegi ei pidurdanud. Alati tuleb vaadata oma kulusid ja tulusid, kas need on tasakaalus. Praegu on mul võimalik minust paremal pool asetsevale erakonnale öelda, et see on üks väheseid erakondi, kes teeb oma muudatusettepanekuid, lähtudes tulude ja kulude tasakaalust. Kas see mulle meeldib, on eraldi küsimus. Aga nad teevad seda. Teie puhul on üks huvitav nüanss. Te annate käiku muudatusettepanekuid, mis tekitavad riigile täiendavat kulu, aga te ei näita, mis võiks olla katteallikas. Selle jätate ütlemata. Vaadake, ka koalitsiooniläbirääkimistel ja valitsusleppe sõlmimisel peab lähtuma kulude ja tulude tasakaalust. Loomulikult oleks kõigi huvi tõsta tulumaksuvaba miinimum lähiaastatel 300 euroni. Enamgi veel, kindlasti oleks kõigi huvi lähiaastatel Tallinna–Tartu maantee neljarealiseks teha ja tõsta pensione tunduvalt rohkem, kui me oleme võimelised tõstma. Kuid me peame lähtuma rahalistest võimalustest, mis meil olemas on, ja nende rahaliste võimaluste juures fokuseerima oma tähelepanu nendele, kellele seda kõige rohkem vaja on, seejuures riigi raha efektiivselt kasutades.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Priit Toobal, palun!

12:00 Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud minister! Ühele varasemale küsimusele vastates te ütlesite, et valitsus ega teie personaalselt ei taha sekkuda parlamendi otsustamisõigusesse ega töökorraldusse. Ometigi kolme eelnõu usaldusküsimusega sidudes te just seda tegite. Üks väike näide jälle sellest, kuidas teie ja valitsuse sõnad ja teod kokku ei käi. Kõnealune usaldusküsimusega sidumine on kodu- ja töökorra kommenteeritud väljaande kohaselt kasutusel kolme võimaluse korral: kriisiolukorras, vähemusvalitsuse olukorras või olukorras, kus valitsusel on vaja saada üle erimeelsustest, mis valitsevad Riigikogu koosseisu enamusse kuuluvate parlamendiliikmete ehk koalitsioonisaadikute seas. Nimetage palun, missugusel põhjusel teie valitsusliikmena hääletasite selle poolt, et siduda kõnealune eelnõu usaldusküsimusega. Kas te olete vähemusvalitsusse kukkunud? Kas Eestis on kriisiolukord või on küsimus selles, et parlamendi koalitsioonisaadikute vahel on erimeelsusi?

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kinnitan siinkohal, et ühtegi erimeelsust ei ole. Tegemist on valitsuse otsusega, mis on langetatud peaministri ettepanekul. Ja kuna Keskerakond on soovinud kogu protsessi siduda peaministri umbusalduse hääletusega, siis on valitsus võtnud seisukoha, et sel juhul on mõistlik siduda kogu eelnõude pakett, mille alusel te olete peaministri umbusalduse avalduse sisse andnud, valitsuse usaldusega. Meile on tähtis, et Eesti läheks edasi ja otsused saaks tehtud.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

12:00 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahandusminister! Jüri Ratase küsimusele vastates te eksitasite Riigikogu täiskogu, öeldes, et Keskerakonna muudatusettepanekute koostamisel me pole arvestanud tulusid ja kulusid.

Oleme küll. Kui ära jätta 1% võrra sotsiaalmaksu langetamine, mis võtab riigieelarvest ligi 900 miljonit eurot, kaob ära vajadus aktsiise tõsta. See on väga selge valikuküsimus, kulud ja tulud on tasakaalus. Küll aga ei paista teie ettepaneku kohaselt kulud ja tulud tasakaalus olevat. Näiteks kütuseaktsiisi tõusu kohta te nendite, et ühistransport muutub kallimaks nii maakonnaliinidel, raudteel kui ka praamiliikluses, aga pole näidatud, et see oleks kulu ka riigieelarvele. Vastupidi, te arvestate aktsiiside tõstmise korral ainult tulu. Kui suur aga on järgmisel aastal teie planeeritav lisakulu ühistranspordile ning näiteks ka Politsei- ja Piirivalveametile, kes ilmselgelt peab kas vähendama operatiivmasinate sõidutundide arvu või leidma lisaraha, et maksta kallima autokütuse eest?

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Lisakulu riigile on suurusjärgus 4–5%. 2016. aasta eelarve menetluse käigus teostame ka need vajalikud muudatused. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on juba märku andnud, et selle teemaga tuleb tegeleda. 2016. aasta eelarvet koostades me kindlasti vaatame üle ka selle poole. Nii et kindlasti ei saa öelda, et sellega ei arvestata.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

12:00 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Kunagi oli IRL konservatiivne erakond ja ütles selgelt välja, et maksudega ei mängita. Nüüd te räägite, et maksudega tuleb olla paindlik. Minu hinnangul tuleks maksudega toimetada väga vastutustundlikult. Riigikogu aga ei saa praegu käituda vastutustundlikult, sest ta on pandud tankisti rolli. Kas te toetaksite sellist regulatsiooni, et valitsus saab maksude muutmise ettepanekutega Riigikogu ette tulla vähemalt neli kuud enne nende võimalikku jõustumist? Ehk siis saaks ka debateerida, mida te täna siin kogu aeg rõhutanud olete, ja me saaksime püüda riigi ees ka tegelikult vastutada. Praegu me ju seda vastutust ei jaga. Kas te olete nõus?

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma vaataksin pigem hoopis teise suunda. Teise suuna all pean silmas seda, et ma ei pea õigeks leevendada Riigikogu eelmise koosseisu viimasel istungil vastu võetud otsust, mille kohaselt maksumuudatused, mis võivad halvendada ettevõtjate majanduskeskkonda, peavad olema vastu võetud vähemalt kuus kuud enne jõustumist. Kui te ütlete, et võib-olla viia see piir nelja kuuni, siis ma vaataks hoopis vastupidises suunas, näiteks et pikendada seda tulevikus ühe aastani. See oleks teema, mida me võiksime siin parlamendis kunagi arutada. Maksumuudatuste puhul võiks kehtida norm, et need tuleb vastu võtta mitte neli kuud, vaid hoopis 12 kuud enne seaduse jõustumist.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

12:00 Mart Helme

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Te mainisite, et Eesti on turistide nimel konkureerides edukas ja edestab naaberriike. Olles turismivaldkonnas hobiäri ajanud juba 15 aastat, võin ma öelda, et see ei pea paika. Eriti viimastel aastatel oleme näinud, kuidas turistide arv järjekindlalt väheneb. Eesti on mingil määral edukas olnud üksnes tänu soomlastele ja venelastele. Praegu, uues rahvusvahelises olukorras, jääb turistide n-ö kaugvälismaalt aina vähemaks. Meie eeliseks on seni olnud soodus hind, seda eriti majutuses. Majutusasutuste käibemaksu tõstmisel see hind enam nii soodus ei ole ja see ilmselgelt vähendab meie konkurentsivõimet. Kas valitsus tõepoolest ei ole osanud numbreid kokku liites vaadata laiemat pilti, vaadata rahvusvahelist olukorda ja arvestada, et Venemaalt ei saa meile enam tulla nii palju turiste kui parematel päevadel ja soomlaste *lama* vähendab soomlastegi külaskäike?

12:00 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Küsimus on nüüd esitatud ja teie aeg on läbi.

12:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Jah, loomulikult, valitsus on olukorda analüüsinud ja eri meetmetele otsa vaadanud. Seoses sellega ongi valitsus võtnud vastu otsuse mitte tulla täna parlamendi ette oma algse ideega. Algne idee oli tõsta majutusasutuste käibemaksu määr 9%-lt standardmäärani ehk 20%-ni. Lähtudes analüüsist on valitsus võtnud vastu otsuse jätta see endiselt soodusmääraks ning näha 11%-lise tõusu asemel ette vaid 5%-line tõus.

12:00 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

12:00 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea minister! Eesti turismisektor on juba saanud Vene turu ärakukkumise tõttu tugeva hoobi. Nüüd tahate teie anda teise hoobi, tõstes käibemaksu 9%-lt 14%-le. Kust saab lugeda analüüsi, mis käsitleks selle käibemaksu tõstmise mõju varimajandusele?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui te tähele panite, siis eelnõu seletuskirjas on ülevaade sellest, milliseks kujunevad eri maksumuudatuste mõjud, kaasa arvatud hotellide käibemaksu tõstmise mõju. Ma arvan, et me peame praegu tähelepanu pöörama ühele väga olulisele sektorile, mida esimesel lugemisel mainis siin kõnetoolis ka teie kolleeg Imre Sooäär. Pean silmas mittelegaalset majutust. Arvan, et sellele peaksime kindlasti tulevikus tähelepanu pöörama. See on valdkond, kus riigil jäävad maksud saamata, ja samal ajal on tegu ebaterve konkurentsiga. Kui sel moel teenuseid pakutakse, siis on võimalik mitte ainult turgu solkida, vaid ka jätta riigile lihtsalt maksud maksmata. Ausalt tegutsevad ettevõtjad ei ole võimelised niisuguste teenusepakujatega konkureerima. Ma arvan, et see on teema, millega tuleb lähitulevikus kindlasti tegelda. Nagu Imre Sooäär ütles, aitab ka parlamendi toetusgrupp teemat indikeerides sellele kaasa.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Martin Repinski, palun!

12:01 Martin Repinski

Aitäh, austatud juhataja! Austatud minister! Mul on küsimus, mis on seotud põllumajandusega. Me teame kõik, et praegu on põllumeestel järjekordne väga tõsine kriis, milles ei ole süüdi põllumehed, vaid pigem geopoliitiline olukord. Kas te ei leia, et sellises seisus me peaksime neile ikka mingeid soodustusi tegema, kas või nende kasutatava kütuse aktsiisi määra osas? Miks tõsta seda just praegu, kui on selline raske olukord? Me käitume just nii, et näitame põllumeestele, et nad ei ole üldse tähtsad meie riigi jaoks. Kas te olete sellega nõus?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Ei, ma ei ole sellega nõus. Et mitte piirduda sellise lühikese vastusega, ma ka põhjendan, miks ma nii ütlen. Eesti riigis on pikalt räägitud teemal, et madalama aktsiisimääraga erimärgistatud ehk värvitud kütus tuleks ära kaotada. Nendel läbirääkimistel on jutuks olnud, et ka põllumajanduses peaks erimärgistatud kütuse kasutamise lõpetama. Praegu valitseb olukord, kus kunagised erimärgistatud kütuse kasutamise võimalused on peaaegu kõik ära kadunud. Põllumeestel see kadunud ei ole, neil on endiselt võimalik seda kasutada. Nii et see on kindlasti üks näide meetmetest, millega riik endiselt toetab Eesti põllumajandust. Rääkimata loomulikult erinevatest toetustest, mis tulevad Euroopa Liidust. Aga tõin kõnealuse meetme konkreetseks näiteks, kuna täna on jutuks ka aktsiisid.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Rein Ratas, palun!

12:01 Rein Ratas

Härra rahandusminister! Eestis on ligikaudu 500 katelt, mis kasutavad põlevkivikütteõli. Paljudes katlamajades on põlevkiviõli baaskütuseks. Mil määral teie, härra rahandusminister, olete käsitletud võimalikke kompensatsioonimehhanisme, mis oleks mõeldud tarbijatele, kes kasutavad kodumaist põlevkivikütteõli? Olen rääkinud.

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma juba varem ühele saalist esitatud küsimusele vastates nentisin, et põlevkivikütteõli kasutatakse peaaesjalikult kodude, elamute soojas hoidmiseks ja riik on aastate jooksul raha eraldanud selleks, et korterelamud saaksid soojustatud. Ja me jätkame seda investeerimist. Nii et andke kõigile oma valijatele teada, et KredExi kaudu saab seda võimalust ka lähitulevikus kasutada. See võimalus ei kao kuhugi ning seda võiks kasutada ja peaks kasutama. Meil ei ole mõtet kütta õhku, mida me tihti paraku teeme. On ju teada, millises olukorras on meil nõukogude aja pärandina saadud elamufond.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Toomas Vitsut, palun!

12:01 Toomas Vitsut

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud rahandusminister! Kui Äripäev heitis peaministrile ette visiooni puudumist, hakkas ta viitama Eesti kohale erinevates edetabelites, saamata aru, et küsiti, kuhu me peaksime jõudma, mitte seda, kuhu me jõudnud oleme. Kui võimul olevate erakondade survele täna need maksutõusud vastu võetakse, kuhu me siis teie hinnangul teel oleme? Missugust visiooni need maksutõusud toetavad?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea küsija! Kui te vaatate seda terviklikku maksupaketti selle kogumõjus, siis te näete, et lähiaastatel tulumaksuvaba miinimum tõuseb ja lastetoetused suurenevad. Te näete ka, et madalalpalgalistel töötajatel ei tule tänu tulumaksu tagasimaksetele sisuliselt enam tulumaksu maksta. Enamgi veel, te näete, et Eesti ettevõtjatel tekib võimalus kasutada kokku ligi 90 miljonit eurot, mille võrra riigieelarve tulupool kannatab, kas oma investeringute suurendamiseks või töötajate palkade tõstmiseks. Kui te ütlete, et need meetmed ei ole Eestile vajalikud, et need meetmed ei paranda Eesti inimeste või Eesti ettevõtjate olukorda, siis minu jaoks on küsimus, millised on meetmed, mis seda teeksid. Kas need meetmed on ettevõtete tulumaksu taastamine, kõrgem tulumaks palgalt või mitmesugused varamaksud – kinnisvaralt, autodelt, muult varalt? Need on need küsimused. Praegune valitsus on oma meetmed teile lauale pannud ja sidunud oma nägemuse lähiaastate maksupoliitilistest muudatustest usaldushääletusega.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

12:01 Martin Helme

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Ma olen teie peale pisut pahane, et te peate mulle siin loengut konservatismist. Konservatiivse maailmavaate lahendus ongi see, et maksud on madalad ja maksuraha ei võeta inimestelt ära, et riik saaks seda sotsiaalameeti kaudu või mingite EAS-i kampaaniate korras ära kulutada. Te väitsite valitsuse jaoks olulise olevat, et Eesti läheks edasi. Opositsiooni jaoks aga on täiesti ilmne, et nende maksutõusudega paraku läheb Eesti tagasi, majanduslikus mõttes vähemalt. Ma ei saanudki eelmine kord vastust sellele, kas see 4,4 miljardit on teie arvates eelarveauk või see on lihtsalt arvutuslikult saamata jääv tulu. Mis aga puutub riskide võtmisse, siis meie meelest on täiesti ilmne, et valitsuse analüüsid ei ole tegelikult adekvaatsed ja võetakse liiga suuri riske. Aga ma siiski küsin uuesti oma küsimuse: kas see 4,4 miljardit on riigieelarves olev puudujääk või arvutuslik saamata jääv tulu?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui saamata jääv tulu ei ole rahalises mõttes, fiskaalses mõttes auk, siis mul on küsimus, mis ta siis on. Kui te nendite seda, et 4,4 miljardit eurot jääb riigieelarvesse laekumata, siis te võite öelda

selle kohta "auk", võite öelda selle kohta "tühjus" või kasutada mingit muud sünonüümi. Fakt on see, et käibemaksu määra alandamisega 20%-lt 10%-le kaasneks nelja aasta jooksul riigieelarves tekkiv praeguste käivete järgi otsustades ligi 4,4 miljardi suurune saamata jääv tulu.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Lauri Laasi, palun!

12:01 Lauri Laasi

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Praegu on kuum teema võimalik sisseränne, aga mina küsin väljarände kohta. Mida te arvate, millist mõju avaldavad need ulatuslikud maksutõusud, mida te siin ellu kavatsete viia, Eesti rahva väljarändele?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Vaadake, kui huvitav! Me oleme nüüd nagu tagasi esimesel lugemisel. Miks ma seda ütlen? Ütlen seepärast, et esimesel lugemisel me räägime eelnõu üldpõhimõtetest ja teisel lugemisel kontsentreerume rohkem muudatusettepanekutele. Aga et asjad oleks selged ja kuna tegemist on praegu ka väga sensitiivse teemaga – eelnõu on ju seotud ka valitsuse usalduse hääletusega –, siis ma ütlen teile, et just need meetmed, mis täna teie laudadel on, aitavad väljarännet vähendada. Ja miks? Kui te olete tähele pannud, siis väljarändajate seas on palju madalapalgalisi inimesi. Ja kui me vaatame täna arutatavaid meetmeid, mis valitsus tahab rakendada, alates tulumaksu tagasimaksmisest madalapalgalistele inimestele ja lõpetades maksuvaba tulu suurendamisega, siis me näeme, et järjest rohkem tekitatakse võimalusi selleks, et Eestis töötades hakkama saada.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

12:01 Andres Ammas

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Olete siin kõnepuldis innustunult rääkinud töjõumaksude langetamise vajadusest. Üks idee, kuidas soodustada kõrgepalgaliste töökohtade loomist ja võib-olla ka talentide koju toomist, on teatavasti sotsiaalmaksu lae kehtestamine. Paljudes riikides, sh ka meie naaberriigis Lätis see kehtib. Mida te rahandusministrina sellest ideest arvate? Miks see eesmärk ei jõudnud koalitsioonileppesse ja kas te kavatsete selle ideega kunagi meie ette astuda?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kõigepealt minu isiklik arvamus. Ma toetan seda ideed ja arvan, et kõrgepalgaliste töökohtade loomise ja sellest tulenevalt ka Eesti atraktiivsuse suurendamise seisukohast on see hea mõte. Tegelikult ka! Samas on see oma olemuselt kallis meede. Kallis meede selles kontekstis, et alati tuleb ju kalkuleerida ja vaadata, mida üks või teine meede tähendab ühelt poolt riigi mainele, mis võiks olla positiivne mõju, ja teiselt poolt, mida see tähendab riigieelarve laekumiste seisukohalt. Potentsiaalne sotsiaalmaksu lae kehtestamine on päris mitmes ettevõtlusorganisatsioonis teemana üleval olnud. Teenusmajanduse Koda on võib-olla kõige aktiivsemalt püüdnud seda päevakorral hoida. See teema oli üleval ka koalitsiooniläbirääkimistel enne valitsusleppesõlmimist. Palju teemasid oli üleval. Tuletan meelde ka töötuskindlustusmaksu määra alandamist, mis enne valimisi arutusel oli, aga mida me maksumuudatuste loetelus praegu ei näe.

Eks see on alati nii, et valitsusliidu leppe arutamisel on laual väga palju häid ideid, mis me kõik tahaksime ellu viia, aga meil tuleb valida, milliseid muudatusi on võimalik olemasoleva ressursi piires teha. Ärme unustame, et need muudatused, mis teil täna laudadel on, tekitavad olukorra, kus 2019. aastal jääb Eesti elanikele, Eesti ettevõtjatele kogumalus peaaegu 400 miljonit eurot täiendavalt kätte. Nii et eelarve mõttes on see kallite meetmete pakett. Teistpidi aga annab see inimestele võimaluse selle raha ulatuses kas investeringuid teostada või midagi tarbida.

Üldiselt arvan, et selle debati juurde, kas kehtestada sotsiaalmaksu lagi *cap'ina*, on see siis kolmekordne või neljakordne Eesti keskmine või mingi muu tase, võiks tulevikus tagasi tulla. Küsimus on ainult selles, et kuna see eeldab eelarvesse teatava tulu mittelaekumist, siis me peaksime vägagi arvestama oma eelarve võimalusi. Aga põhimõtteliselt olen selle idee suhtes positiivselt häälestatud.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

12:01 Aadu Must

Lugupeetud esimees! Austatud rahandusminister! Te olete väga sümpaatselt rääkinud sellest, et rahandus on tunduvalt keerulisem asi kui mingi primitiivne mehaanika või liitmise ja lahutamise tabel. Arvestada tuleb erinevaid mõjureid ja mitte ainult seda, kuidas lood on praegu, vaid ka, millised arengusuunad ühest või teisest muudatusest tekivad. Mina keeraksin aga tagasi majutusasutuste tulumaksu teema juurde ja tsiteerin jälle hotelliärimehi, kes on väljendanud oma väga suurt muret just arengutrendide pärast. Nad väidavad, et Eesti hakkab maha jääma mitmes turismi toetavas valdkonnas, näiteks õhustranspordi vallas. Nad vaatavad kadedalt, kui ambitsioonikalt ja hästi on Riia lennujaam püüdnud saada regionaalseks keskuseks ja teha meist mingi perifeeria või ettevetoala. Ma mõtlesin, et küsin teie käest selleks, et meie ärimehed ka kuuleksid: ehk on teil neile edasi öelda midagi, mis selle ohu välistab või nende kartused ümber lükkab? Mida head oleme meie teinud selles valdkonnas?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Muidugi tunnevad selles sektoris töötavad ettevõtjad muret, ja tunnevad põhjusega. Ma veel kord rõhutan, et ka sooduskäibemaksu määra tõstmine 9%-lt vaid 14%-le tekitab olukorra, kus meie majutusteenuste letihind kallineb 3%. Ma olen kohtunud EAS-i juhtkonnaga. EAS on teinud suurema uuringu, millised võiksid olla ja peaksid olema meetmed, mis aitaksid Eesti kui turismimaa atraktiivsust suurendada, et siia tuleks rohkem turiste. Kui on rohkem turiste, on rohkem ka käivet, mis omakorda tähendab seda, et suure tõenäosusega muud majandusnäitajad, kaasa arvatud kasum, paranevad. EAS on öelnud, et kindlasti üks oluline meede on otseliinide avamine. Nende all mõeldakse üldjuhul lennuliine, aga muudki ühistransporti. Otseliinid on üks suur prioriteet, mida arendades peaksime tulevikus kõvasti tööd tegema. Kui te vaatate ajalukku tagasi, siis näete, et Eesti on selles suunas tegutsenud, et tuua siia eri lennufirmasid, pakkudes neile võimalusi avada liinid Tallinna ja Euroopa muude linnade vahel.

EAS on öelnud ka seda, et tuleks tähelepanu pöörata erinevatele turismiatraktsioonidele ning luua peale Lottemaa piltlikult öeldes ka nn Lottemaa 2 ja Lottemaa 3. Kui on võimalik luua Eesti eri paikades selliseid põnevaid paiku, kuhu turistidel oleks soovi tulla, siis meelitaks see külalisi ka maakondadesse. See on see nn maaturismimeede.

EAS on selleteemalisi uuringuid teinud ja tutvustanud neid peale rahandusministri loomulikult ka ettevõtlusministrile, kelle ülesanne on töötada lähiajal – ma pean silmas lähimat pooltteist aastat – välja täiendavad meetmed. Rõhutan ka seda, et kui me täna oleme siin mitu korda rääkinud sellest 6 miljoni lisaeurost maksumaksja rahast, siis juba enne oli teada, et lähiaastate meetmete rakendamiseks on turismisektoris EAS-i kaudu võimalik kasutada kümneid miljoneid peaaesjalikult Euroopa Liidu raha. Osaliselt on ka Eesti riigi eelarveline tugi lisaks sellelesamale 6 miljonile. Kokkuvõttes me räägime 70–80 miljoni eurost, mis lähiaastate finantsperspektiivis sellesse sektorisse eeldatavalt paigutatakse.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Kersti Sarapuu, palun!

12:01 Kersti Sarapuu

Aitäh, härra juhataja! Hea minister! Me näeme, et valitsus surub julma järjekindlusega koalitsioonierakondade toetusel läbi majutusasutuste käibemaksu tõusu, kuigi turismiettevõtjad iga päev saavad meile e-kirju, et seda ei tohiks teha, kuna see vähendab konkurentsivõimet. Aga ma räägiksin hoopis sellest samast tööjõumaksude alandamisest, mis tööstus-kaubanduskoda olevat väga heaks kiitnud. Te olete seda ka igal võimalusel maininud. Kui aga kaubandus-tööstuskoda heidab ette, et seda on natuke liiga vähe, kas te ei ole mõelnud selle peale, et tõesti, 0,5 pluss 0,5 ehk 1% alandamist teeb kokku nii väikese summa, et selle abil uusi töökohti luua ja palkasid tõsta pole suurt võimalik? Selles mõttes see oleks võinud olemata jääda ja selle asemel võinuks teha sellesama 90 miljoni kasutamiseks muid häid ettepanekuid, mis selle eelnõuga seostuvad.

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Mõelgem hoopis teises suunas. Mõelgem pigem sellele, kuidas lähitulevikus suurendada veelgi oma võimekust tööjõumaksude alandamisel. Head parlamendiliikmed, kui te olete minuga samal nõul, et tööjõumaksud võiksid alaneda ja peaksid alanema, siis mõelgem selle peale, kuidas pärast 1%-list langetamist sotsiaalmaksu lähiaastatel – 2017. aastal 0,5% ja 2018. aastal veel 0,5% – veelgi alandada. Tööjõumaksudel on Eesti jaoks suur märgiline tähendus, need on meil Euroopa keskmisest kõrgemad. Ning siiaamaani oleme olnud seisukohal, et tööjõumakse peaks langetama. Nii et mõelgem pigem selles suunas!

12:01 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

12:01 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Te väitsite, et minu küsimused on reljeefsed. Ma tänan teid selle komplimendi eest! Ja ma selgitan. Tähendab, ükskõik, milline lainetus merel on – teie ju tekitate praegu tormi ning see lainetus hävitab ja purustab –, mere põhjas on alati vaikus ja rahu. Seal põhjas oleme meie. Ning nüüd mul on selline küsimus. Te olete rahvale kärbseid pähe ajanud, et küll nüüd läheb kõigil hästi, väikesepalgalistel inimestel hakkab kõvasti raha kätte jääma. Kuna ma olen õpetaja, siis ma sageli arvutan, ja väga kiiresti arvutan. Kui te olete oma seadusega tehtavad maksupoliitilised muudatused kehtestanud, kui palju siis teie arvutuste järgi jääb miinimumpalka saaval inimesel ostukorvi jaoks lisaraha?

12:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea küsija! Nüüd me jõuame selleni, mida meil esimesel lugemisel võib-olla vähe oli. Ma nimetaksin seda sildistamiseks. Ja kui hakatakse sildistama, siis muutuvad minu vastused lühemaks ja võib-olla ebakonstruktiivseks. Mingi kärbeste pähe ajamine ja mida ma praegu tunnen jne. Aga loomulikult on teil õigus sedagi küsida. Kui me nüüd süveneme sisse, siis kui te vaatate muudatusi, mis on täna teie laudadel, siis te näete, et seal on väga selgelt kirjas, milliseks kujuneb ühe inimese sissetulekute suurus, kui ta on kas madalapalgaline või keskmise palga või ka kõrgema palga saaja. Ka vastavalt sellele, kas inimene elab mitme lapsega peres või ei ela mitme lapsega peres, te näete iga maksumuudatuse puhul, milliseks kujuneb selle inimese eeldatav sissetuleku suurus. Ja kui te panete tähele, siis see on positiivse märgiga, väga selge positiivse märgiga.

12:01 Esimees Eiki Nestor

Erki Savisaar, palun!

12:01 Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Selle seaduse jõustumisel muutub diislikütuse hind Euroopa kõrgeimaks ja bensiini hind jõuab järele Põhjamaade tasemele. Soome riik, kus palgad, sh miinimumpalk, on ca neli korda kõrgemad kui Eestis, kompenseerib hajaasustusega aladel elavatele inimestele kütusekulusid, kuna need on tõesti suured. Meil seda võimalust ei ole. Miks te karistate maapiirkondades elavaid inimesi kõrgemate kütusehindadega? Miks ei ole selles seaduseelnõus nähtud ette kompensatsiooni kütusekulude katmiseks just maal elavatele inimestele?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, hea küsija! Te toote tendentslikult välja ühe näite ja ehitate oma küsimuse üles ühele näitele. Aga vaadake terviklikult! Selleks ongi tervikpakett teile lauale toodud. Vaadake terviklikult! Vaadake nende inimeste sissetuleku suurenemist, kes elavad maapiirkonnas. Vaadake nende inimeste sissetulekute suurenemist tänu maksuvaba tulu suurenemisele. Vaadake nende inimeste sissetuleku suurenemist tänu madalapalgalistele tulumaksu tagastamisele, mida me hakkame kohe menetlema.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Imre Sooäär, palun!

12:02 Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Kõigepealt tunnustus sulle, et sa oled täna lubanud astuda samme illegaalse majutuse vastu Eestis. Aga ma teeksin ühe väikese vigade paranduse. Sa lugesid ette teiste riikide käibemakse, aga tegu oli vananenud andmetega. Nimelt, 1. jaanuarist 2015 kehtestas Taani valitsus konverentsiturismiga seotud majutusele 0% käibemaksu, mis on veel suurem soodustus kui lihtsalt käibemaksuerisus, ja Norra alandas majutuse ja teiste turismiteenuste käibemaksu 8%-ni. Kuigi sa seda siit puldist valitsuse seisukoha kaitsjana öelda ei saa, aga on selge, et meie hindade tõus ei saa meie konkurentsivõimele positiivselt mõjuda. Seda enam, et Soomes on masu ja ida poolt tulevaid turiste on 50% vähem. Kas Eesti ei võiks ka kaaluda 0%-list käibemaksu nagu Taanis, kus on näha selget eksporditeenuste käibe kasvu? Taani valitsus teeb praegu väga tugevat kampaaniat, et meelitada Taani rohkem konverentsituriste, sest see teenus on 0% käibemaksuga maksustatav. Mida sa sellest arvad?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Rahandusministrina ei tahaks ma teile siin ühtegi lubadust anda. Kui te küsite minu isiklikku arvamust, siis kindlasti oleks vaja ka analüüsida, mida ühe või teise maksumuudatuse meetmena ellukutsumine oma olemuses tähendab. Analüüsime seda, kui te olete valmis sel teemal tulevikus arutlema! Ma tean, et parlamendis on asutatud turismiga seonduv toetusgrupp. Arutagem, millised maksumeetmed võiksid ühelt poolt parandada konkurentsivõimet ja teiselt poolt riigi fiskaalseid näitajaid. Nagu ma olen öelnud, ei saa olla seisukohta, et ühte või teist küsimust ei tohi või ei pea arutama. Kindlasti meetmed, mida teised riigid ette võtavad, annavad meile võimaluse ka nende kogemustest õppida, kuidas peaks olema õige käituda.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

12:02 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra rahandusminister! Me istume siin mitte esimest korda ja arutame, kuidas täita koalitsioonilepinguga pandud ülesandeid. Ja mitte esimest korda räägime aktsiisidest. Te ütlesite, et fokuseerime tähelepanu rahale, mis meil on olemas. Aga me ei tee mitte midagi selleks, et riigi rahakott läheks kõvasti paksemaks. Kõik need sammud on seotud ainult aktsiiside ülevaatamisega ja see ei anna sisuliselt mitte midagi, sellepärast et need tõstmised on suunatud meie Eesti inimeste vastu. Miks te ei otsi teisi teid, et riigi rahakott läheks natukene paksemaks ja te võiksite kõik koalitsioonilepingu lubadused täita?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Hea küsija! Vabandust, et ma nii ütlen, aga te natuke eksite. Te eksite selles, et Eesti valitsuse igapäevane tegevus ei seisne vaid maksumuudatuste tegemises. Tõsilugu, kui te vaatate koalitsioonilepingut, siis te näete, et peale maksupoliitiliste meetmete on mitmeid muidki meetmeid, mis suunavad Eesti konkurentsivõimet ja aitavad meie eksporditööstust. Selleks on erinevad KredExi ja EAS-iga seonduvad abinõud. Nii et kõik ei ole rajatud ainult maksumuudatustele.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Siret Kotka, palun!

12:02 Siret Kotka

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Statistikaameti andmed näitavad, et märtsis oli meil turistide arv 9% väiksem kui möödunud aastal samal ajal. Turismisektori peamised eksporditurud nagu Soome ja Venemaa on endiselt surutise all ja pole põhjust eeldada, et see trend lähiajal muutub. Valitsus aga plaanib tõsta majutusasutuste käibemaksu. Mis on teie hinnang, kui palju väheneb turistide arv selle maksumuudatuse tõttu?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Vaadake mõjuanalüüsi, mis on toodud ka seletuskirjas, ja te näete, et me oleme arvestanud sellega, et ligi 3% võivad letihinnad tõusta. Aga me teeme kõik endast oleneva, et me lähitulevikus

näeksime mitte turistide arvu vähenemist, vaid turistide arvu kasvamist. Loomulikult oleme tahes-tahtmata seotud oma lähinaabritega, kust kõige rohkem turiste Eestis käib. See side on paratamatu ja mitte ainult turismisektoris, vaid ka kaubanduses ja muudes valdkondades. Loomulikult, kui meie idanaaber kehtestab topelttollid, siis järgnevad automaatselt tagasilöögid mitte ainult turismiäris, vaid ka muudes sektorites. Aga praegu peab Eesti tegelema sellega, kuidas Eesti kui turismiriik võimalikult atraktiivseks muuta, ja sellele me peaksime tänagi oma tähelepanu pöörama.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

12:02 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud minister! Reegel, et maksutõusud peavad olema teada pool aastat enne jõustumist, on mõistlik või vähemalt näiliselt mõistlik. Aga sellel on ka pahupool. See on tõsiasi, et Riigikogu satub seetõttu küllalt tugeva ajalise surve alla. Me ei ole nagu märganud, et valitsus oleks püüdnud need eelnõud aegsasti menetlusse esitada, nii et me neid ka sisulisemalt arutada saaksime. Praktika siduda mõni eelnõu usaldusküsimusega võib hakata korduma, et oleks võimalik kähku maksumuudatused läbi suruda. Loodetavasti siiski see, mis siin täna toimub, ei muutu süsteemiks, aga ma näen selleks päris suurt ohtu. Sellest tulenevalt ma küsin: mida te ministrina kavatsete teha selleks, et Riigikogu roll maksuseaduste menetlemisel edaspidi ei marginaliseeruks, nii nagu see eelarveprotsessis on juba marginaliseerunud?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui te vaatate konkreetset protsessi, siis te näete, et valitsus ei astunud ühtegi sammu usaldushääletuse lahenduse poole kuni hetkeni, mil sai teatavaks, et peaministrile hakatakse umbusaldust avaldama. See on väga selgelt omavahel seotud. Peaminister on öelnud, et kui soovitakse avaldada umbusaldust peaministrile ja seeläbi kogu valitsusele, siis see tähendab seda, et poliitika, mida valitsus soovib ellu viia, oleks vaja panna hääletusele. Mis puutub parlamendi eneseregulatsiooni mehhanismi, siis parlament ikka ise ütleb, kuidas üks või teine menetlus peab toimuma, mitte minister ei ütle parlamendile, kuidas üks või teine menetlus peab toimuma. Parlament ütleb seda nii enda tegevust silmas pidades kui ka täidesaatvale organile.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

12:02 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Mul on tõesti kahju, et te minu eelmisest küsimusest päris hästi aru ei saanud. Minu ettepanek oligi see, et valitsusel tuleks enne kuue kuu jõustumist vähemalt neli kuud varem Riigikogu ette muudatustega tulla. Aga minu teine küsimus on niisugune. Majutusasutused on kohalikes omavalitsustes tihtilugu üks oluline töödaja, aga nii kurb, kui see ka pole, neil on teinekord tööjõust puudu, mis tuleb sellest, et palgad on madalad. Reformierakonna eestvõttel viiakse nüüd läbi sellist reformi, mille tagajärjel majutusasutuste tööjõupuudus suureneb veelgi. Kas te pooldate seda või on teil mingi kompenseeriv meede, mis aitaks majutusasutustel palgafondi kasvatada ja Eesti oma tööjõudu siin hoida?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kõigepealt algusest – kuus kuud ja neli kuud. Tuleme selle juurde korra tagasi. Selles kontekstis tulebki asjast aru saada nii, et enne, kui kuus kuud on seaduse jõustumiseni, peetakse mingid läbirääkimised. Paraku on üsna raske määratleda, milline võiks olla ja peaks olema läbirääkimiste etapi pikkus. Arvata võib, et õigem ja arusaadavam on ikkagi määratleda, millal üks või teine maksumuudatus peab jõustuma. Läbi rääkida võib väga pikalt ja väga lühikeselt. Seda esiteks. Teie põhiküsimus oli, kas valitsus teeb tööd selle nimel, et Eestis inimesed saaksid tööd. Ma arvan, et väga hea näide on madalalpalgalistele suunatud maksumuudatuste pakett, millest me hakkame rääkima järgmist eelnõu menetledes. Saate mulle siis ka küsimusi esitada. Aga see on hea meede, millega inimesi tööjõuturule tuua, neis huvi tekitada. Te küsite, kuidas inimesi, kes juba tööl käivad, täiendavalt

motiveerida töötama, kuidas nende töötasu suurendada. Näiteks tööte hotellinduse. Nagu teate, hotellindus on üks ettevõtlusvaldkondi, mille töötajad kuuluvad kõige madalamasse tuludetsiili. Kui te tähele panete, siis madalapalgalistele inimestele suunatud maksumuudatuste pakett peab silmas just seda tuludetsiili ja need on kindlasti ühed meetmetest, mis aitavad ka selles konkreetsetes valdkonnas töötavaid inimesi.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Martin Repinski, palun!

12:02 Martin Repinski

Aitäh, austatud juhataja! Austatud minister! Kui ma kuulsin teie vastust minu eelmisele küsimusele, siis sain aru, et pean teid tänama. Aitäh teile, austatud rahandusminister, selle eest, et põllumehed saavad kasutada sinist kütust, ning aitäh teile, austatud Sven Sester, selle eest, et põllumehed saavad taotleda eurotoetusi! Aga kõik see on ju tegelikult suhteline. Ka mina olen üldiselt nende toetuste vastu ja arvan, et parem, kui neid ei oleks, aga Euroopa Liidus need siiski on ja selles liidus me peame konkureerima teiste riikidega. Samad lood on erikütusega. Lätis põllumehed ei pea seda ostes üldse aktsiisi maksma, meie põllumehed peavad. Kui isegi Läti leiab võimaluse, rääkimata vanast Euroopast, maksta *top-up*'i, siis kuidas saavad meie põllumehed nendega konkureerida?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Vaadake seda tervikpildis! Ei ole mõtet vaadata vaid ühte tegurit ehk siis konkreetse kütuse aktsiiside taset. Vaadake, millised on muud maksupoliitilised meetmed kahes riigis!

12:02 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

12:02 Mart Helme

Aitäh, eesistuja! Lugupeetud minister! Te olete korduvalt rääkinud sellest, et valitsus toetub analüüsidele. Minu küsimus on seotud just nimelt analüüsidega. Kas valitsus on teinud tõsise ja pädeva analüüsi selle kohta, kuidas mõjutab Eesti majandust, meie eelarvet Kreeka võimalik pankrot ja lahkumine eurotsoonist? Kas praegu plaanitavad maksumuudatused äkki ei olegi seotud selle analüüsi tulemustega?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, hea küsija! Tõesti, nüüd ma tunnen, et meie diskussiooniväli läheb järjest laiemaks. Eks ma ise olen natuke sellele hoogu juurde andnud, kuna olen vastanud järjest laiematele küsimustele. Kasutan nüüd seda võimalust ning juhin küsimuste ja vastuste voo teema jälle tagasi konkreetse eelnõu raamesse. Loodan, et te ei pahanda, kui me jätame Kreeka problemaatika tulumaksuvaba miinimumi ja kütuseaktsiisi võimaliku tõstmisega seostamata.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

12:02 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Te olete täna korduvalt kinnitanud, et see on valitsuse terviklik maksupakett, et meie ettevõtluskeskkond läheb paremaks, inimestele jääb raha rohkem kätte ja üldse elu läheb kindlasti ilusamaks ja paremaks. Teiselt poolt on teile kindlasti teada, et kaubandus-tööstuskoda, mitmed ettevõtjad, rahvas on nende maksutõusude vastu. Palun, millistel analüüsidel siiski põhineb teie usk, et kõik läheb paremaks, kui selliseid kompleksseid analüüse pole jõutud üldse läbi viia? Kas see on usk? Kas see on ennustus? Kas see on lootus?

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile, hea küsija! Kui te vaatate esimese lugemise seletuskirja ja näete, see on päris mahukas, siis te näete ka seda, milline mõju võib olla ühe või teise muudatuse tegemisel. Esimese lugemise kõnes ma

tõin ka välja, kuidas peaks ühte või teist mõju hindama. Ka ütlesin välja, et kütuseaktsiisi tõstmise korral võime eeldada, et salaturg kasvab ja ka piiriülene kaubandus elavneb. Nii et ma ei räägi ainult positiivsetest mõjudest – me näeme ka neid, aga näeme negatiivseidki mõjusid. Saan aru, et meie ülesanne täna siin saalis on arutada just negatiivseid mõjusid, kuna on väga oluline, kui suured need on. Te näete, et needki mõjud on välja toodud, nendega on arvestatud. Mitme mõju vähendamiseks on riik samme astumas, toon näiteks kas või sammud salaturu osakaalu suurenemise vastu. Ma olen siit kõnepuldist ka teada andnud, et riik eraldab täiendavaid investeeringuid Maksu- ja Tolliameti võimekuse suurendamiseks. Kui me seda võimekust ei suurendaks, siis arvata võib, et me eeldatud laekumisi riigieelarvesse lähitulevikus ei näe.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

12:02 Henn Põlluaas

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Pole kahtlustki, et valitsus ja iga ministeerium on jätnud endale riigieelarves piisavalt vaba raha, mis on eri ridadesse ja kirjetesse peidetud ning mida on raamatupidamislikult erakordselt keeruliseks aetud riigieelarves raske hoomata. Miks ei taha valitsus maksude tõstmise asemel eelarve ja sellega seotud tegevused üle vaadata ning mõelda, kas kõik on ikka põhjendatud ja vajalik? Vahest saab leida vahendeid hoopis sellisel viisil.

12:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Midagi peidetud ei ole. Head parlamendiliikmed, nii vanad kui ka uued, kinnitan, et midagi kuhugi peidetud ei ole. Vastupidi, kui te vaatate muudatusi, mida valitsus plaanib lähitulevikus teha, siis sellest on rohkem räägitud ka riigi eelarvestrateegia kokkupanekul. Need dokumendid on avalikult saadaval nii Rahandusministeeriumi kodulehel kui ka muudel avalikel lehekülgedel. Te näete seda, et valitsus plaanib ka iseenda kulude kokkuhoidu. Mida ma selle all silmas pean? Te näete seda, et valitsus soovib lähiaastatel vähendada kulusid, mis on seotud riigi igapäevase majandamisega. Valitsus tahab vaadata üle oma personalipoliitika, kuna näeb selles vallas selgeid kokkuhoiukohti. Nii et valitsus ei tegele vaid võimalike maksumuudatustega, mis peaksid tulusid suurendama. See on väga oluline aspekt ja ma rõhutan seda, kuna varasematel aastatel ei ole valitsus oma kulupoliitikat just kokkutõmbamise kontekstis üle vaadanud. Seda, ma arvan, me näeme 2016. aasta eelarve menetlemisel.

12:02 Esimees Eiki Nestor

Dmitri Dmitrijev, palun!

12:02 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud härra minister! Tulen veel kord põlevkivi ja põlevkiviõli aktsiisimäärade tõstmise temaatika juurde, kuna see muudab Ida-Virumaal lõpptarbivate jaoks soojusenergia kallimaks. Teie pakutud päästerõngaks on korterelamute soojustamise toetusmehhanism, mille järgi kehtib Ida-Virumaal 10% kõrgem toetusmäär kui mujal. Iseenesest on see positiivne, kuid pean mainima, et Ida-Virumaa kinnisvaraturg on suures madalseisus ja kortermajja tehtud investeering kaotab selle tõttu kiiresti oma väärtuse. Minu meelest inimestel peab enne tekkima kindel veendumus, et regioon areneb, alles siis nad võtavad vastu otsuse majja investeerida. Praegu me aga selle eelnõu kavadega nõrgestame nii põlevkivi- kui turismisektorit, mis on mõlemad selles regioonis ülitähtsad. Mis on meetmed, mis realselt kompenseerivad selle eelnõu abinõude negatiivse mõju, mis suurimal määral avaldub just Ida-Virumaal?

12:03 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Nende meetmete mõju on tunnetatav iga inimese, kaasa arvatud ka iga idavirumaalase rahakotis. Ma olen seda täna mitu korda öelnud. Selle mõju tagavad maksumuudatused. Kui te vaatate inimeste palkade tõusu – ma ei räägi ainult maksumuudatustest, ma räägin ka palkade tõusust –, siis te näete, et lähiaastatel tõusevad palgad keskeltläbi 5%. Ida-Virumaal on keskmine palk praegu Eesti keskmisest palgast madalam. Eesti keskmine palk oli esimeses kvartalis 1010 eurot, Ida-Virumaal oli see selgelt madalam, umbes 840 eurot. Kuid vaadates prognoose, vaadates ka maksumuudatuslikke mõjusid, te

panete ehk tähele, et selle palgataseme korral jääb idavirumaalasele ikkagi rohkem raha kätte – võit on suurem kui kaotus, mida põhjustavad konkreetsed maksumuudatused, mis suurendavad tema kütusekulusid.

12:03 Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd, palun!

12:03 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud eesistuja! Austatud minister! Mul ei ole ootamatu küsimus, olen sellel teemal ka varem siin rääkinud. Aga kuna te oma vastustes olete öelnud, et te analüüsisite olukorda ka sellelt positsioonilt, kuidas naaberriigid käituvad, ja kinnitasite, et võib-olla tuleb ühte või teist otsust muuta, siis ma küsin veel kord üle. Kuidas võiks riigi konkurentsivõimele mõjuda, kui diislikütuse aktsiisi ei tõsteta 2016. aastal 14%, vaid vähem, 10% nagu bensiinil? Selle võiks katta tubakaaktsiisi kiirema tõusuga: 8% asemel 10% aastatel 2016 ja 2017. Teiseks võiks tubakaaktsiisi struktuuri üle vaadates muuta proportsionaalselt fikseeritud aktsiisi osakaalu ja kolmandaks tuua e-sigarettide maksustamise aastasse 2016. Mida te sellest arvate?

12:03 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! See küsimus kätkes mitut küsimust. Ma saan aru, et teie põhiküsimus oli, kas ei peaks järgmisel aastal diislikütuse aktsiis tõusma mitte 14%, vaid 10%. Et nii diislikütuse kui bensiiniaktsiis kasvaks 10% ja see 4%-line vahe kompenseerida võimalike pahede täiendava maksustamisega. See oli, ma saan aru, teie küsimuse põhiline fookus. Praegu on valitsus tulnud välja selle ettepanekuga, mis laual on. Ja selle ettepaneku sisuks on kokkuvõttes maksude ühtlustamine olenevalt kütteainete energiasaldusest. See on olnud selline üldalus, miks on diislikütuse aktsiisi tõusuks pakutud 14% ja bensiinil 10% ning edaspidi siis 10%.

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Siret Kotka, palun!

13:00 Siret Kotka

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Kütuseaktsiisi tõstmine mõjub transpordisektorile kahtlemata negatiivselt. Riigikogu IRL-i fraktsiooni kuulub Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsiooni president. Ma eeldan, et teil on Einar Vallbaumiga nendest maksutõusudest juttu olnud. Mida arvab Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioon kütuseaktsiisi tõstmisest ja selle mõjust transpordisektorile?

13:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui me vaatame kütuseaktsiisi tõusu mõju eri sektorites, siis pangem tähele kõigepealt seda, et bensiini puhul on peaaegjalikult mõju eratarbijatele, kuna bensiini tarbivad peamiselt eraisikud. Diislikütuse puhul on vastupidine olukord: seda tarbivad peaaegjalikult just ettevõtjad. Üldine mõju on ettevõtluses kauba lõpptoodangule keskel läbi 3% kallinemist. Nüüd, logistika on teisest valdkonnast. Logistikas kaup ongi logistikateenus. Analüüsid näitavad, et keskel läbi peaks mõju konkreetselt sellele sektorile olema 20% kulude kasvu.

On selge, et iga hinnatõus mõjub loomulikult sektoritele negatiivselt. Hotellide ja restoranide liit ütleb ikka ei, tõstame me käibemaksu ükskõik millise protsendi võrra, ja autoettevõtjad ütlevad küsimuse peale, kui palju võiks kütuseaktsiisi tõsta, kindlasti alati, et ei tohiks üldse tõsta. Kui riik tahab langetada ühte või teist maksupoliitilist otsust, siis peab ta aga vaatama, kuidas konkreetse sektori ettevõtted ellu jääksid ja kuidas riik saab selle sektori heale käekäigule kaasa aidata. Kindlasti tuleb lähitulevikus läbi arutada olukord, et Eesti on üks nendest riikidest, kus ei ole teekasutustasu. Meie teid kasutavad teiste riikide veokid, aga teemaksu ei maksa keegi, ei Eesti ega teiste riikide vedajad. Meil on seni vaid raskeveokitasu miinimummääras – see on olemas, aga see rakendub ainult Eesti ettevõtetele.

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Erki Savisaar, palun!

13:00 Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Mulle meeldib ikka tuua konkreetseid näiteid, sest need aitavad mõista olukorda, mis tekib. Kui vaadata ühte transpordiettevõtet ja mitte just kõige väiksemat – selles töötab ca 2000 inimest ja selle omanduses on rohkem kui 500 diislikütust kasutavat sõidukit –, siis peale aktsiisitõusude jõustumist suureneb ettevõtte kulu 4,5 miljoni euro võrra. Kui me eeldame, et see transpordiettevõtte tegeleb transiitvedudega, siis mis paneb meid uskuma, et nad jäävad diislikütust ostma Eestist, mitte ei hakka seda võtma Lätist?

13:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Te oleksite võinud tuua ka teise näite selle tööjõumahuka ettevõtte kohta ja tuua välja, kui palju see ettevõtte säästab tänu sotsiaalmaksu langetamisele 1% võrra. Eks näiteid on võimalik tuua mitme sektori kohta. Praegu on mõjude analüüsis arvestatud sellega, et kui Eesti aktsiisipoliitika on selline, mis paneb transpordiettevõtte ostma kütust meie lähinaabritelt või näiteks Poolast, siis loomulikult toob see kaasa fiskaalses mõttes languse meie eelarves. Seda on analüüsis arvestatud.

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Olga Ivanova, palun!

13:00 Olga Ivanova

Aitäh! Austatud minister! Nagu te mitu korda meile soovitasite, vaatame tervet pilti. Kui me mõtleme maainimeste peale, siis te väidate, et nende tulud kasvavad. Teiselt poolt tõuseb kütuse hind, tõusevad toidu ja teenuste hinnad, tõusevad ühistranspordi piletihinnad. Kas teile ei tundu, et kogu see maksupakett on suur pettus – ühe käega annate ja teise käega võtate?

13:00 Rahandusminister Sven Sester

Ei tundu. Aitäh!

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lauri Laasi, palun!

13:00 Lauri Laasi

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Esimesel lugemisel kahjuks seda küsimust ei saanud küsida, küsin siis nüüd, vaadates ka suurt pilti. Äsja said avalikuks uue avaliku arvamuse küsitluse tulemused. Teie erakonnal ei lähe just kõige paremini. Milles nüüd asi? Kas inimesed on, nagu siin peaminister tihtipeale viitab, rumalad ega mõista teie üllaid eesmärke või on asi milleski muus? Ehk kuuleb seda teie käest, miks siis rahvas ei hinda teie pingutusi ja ponnistusi maksupoliitika alal?

13:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Tore, et te ilmselt olite esimese lugemise ajal saalis. Ma ei tea, miks te ei saanud mult varem küsida, aga teie praegused küsimused ei ole seotud selle eelnõuga ja konkreetsete muudatusettepanekutega.

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Enn Eesmaa, palun!

13:00 Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud minister! Majutusteenuste käibemaksuerisus kehtib praegu 25 Euroopa Liidu riigis ja on kasutusel põhiliselt ju seetõttu, et tõsta konkurentsivõimet eelkõige väliturismi valdkonnas. Oli kuulda, et algselt kavatses valitsusliit erisuse üldse kaotada, mis näitab, et tõenäoliselt polnud valitsusel neid otsuseid vaagides piisavat arusaama sektoris toimuvast. Ütle palun, miks ei kaasata Eesti Vabariigis ikka veel küllaldaselt eksperte selliste otsuste tegemisel.

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Eestis on ja jääb selles valdkonnas olema käibemaksu soodusmäär ning valitsus on näidanud üles tahet suhelda eri huvigruppide ja ekspertidega, tegemaks õiget otsust, mis on fiskaalselt ja ka ettevõtete konkurentsivõimet kõige vähem kahjustav. Alternatiiv oleks olnud, et valitsus on võtnud seisukoha ja läheb kas või läbi kiviseina, aga oma otsusest ei tagane. Kui te tähele panete, siis nüüd on valitsus tulnud teie ette natuke teistsuguste maksumuudatuslike ettepanekutega, kui ta esimestel nädalatel või esimese kuuga ühiskonnas teada andis. Valitsus lähtub sellest informatsioonist ja nendest indikatsioonidest, mida nii eksperdid kui ka huvigrupid talle tagasisidena annavad. Seoses sellega jääb majutuasutuste käibemaksu soodusmäär kehtima ka Eestis.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andrei Novikov, palun!

13:01 Andrei Novikov

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Valitsuse esindajad viitavad sageli OECD soovitusel, et Eesti võiks tühistada ebaefektiivsed maksuerisused. Turismiettevõtted toovad esile, et seda soovitus viimases OECD raportis ei ole. Kõne all olev soovitus oli ka 2012. aasta raportis, kus ei ole aga sõnagagi mainitud majutusteenuse käibemaksuerisust kui ebaefektiivset maksuerisust. Miks tõlgendab valitsusliit OECD aegunud raportit ühepoolset?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Valitsus lähtub oma otsuste tegemisel mitmesugustest indikatsioonidest, mida ta saab parimal eksperditasemel. OECD on andnud erinevaid indikatsioone ja üks neist on, nagu teiegi nendite, seotud maksuerisustega ja rahvusvahelised organisatsioonid on endiselt seisukohal, et maksuerisused – Eestis ei ole neid väga palju, aga siiski – tuleks võimaluse korral ära kaotada. Ka on rahvusvahelised institutsioonid andnud indikatsiooni, et Eesti peaks rohkem tähelepanu pöörama madalapalgalistele inimestele, ja seda valitsus teebki.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

13:01 Jaak Madison

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud minister! 2011. aastal ütles praegune Riigikogu esimees Eiki Nestor, et valitsus üritab selliste kobareelnõudega mugavuse pärast lihtsalt Riigikogust üle sõita. Kas te olete eri arvamusel? Kas te lähete temaga vastuollu ja jagate põhimõtet, et see ei ole Riigikogust ülesõitmine?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma olen endiselt arvamusel, et seaduseelnõud, mis ületavad ühe komisjoni valdkonna piire, on mitteaktsepteeritavad. Ma olen endiselt sellel arvamusel ja see arvamus on olnud ka praegusel spiiikril. Ütlen ausalt välja, et see on minu arvamus olnud varasematel aegadel ja on jätkuvalt. Kui te tähele panete, siis madalapalgalistele tulumaksu tagastus, mida me hakkame menetlema järgmise eelnõuna ja mille puhul ma tulen samamoodi teie ette küsimustele vastama, ei ole sellesse terviklikku maksupaketti pandud. Seda just põhjusel, et olles küll sama ministri esitletav, on tegemist sotsiaalkomisjoni valdkonna eelnõuga.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Arno Sild, palun!

13:01 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra minister! Seaduseelnõu seletuskirjas on pealkiri "Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud". Täna ei ole

sellel teemal juttu olnud, juhin nüüd tähelepanu, et selle pealkirja all olevast neljast-viest lõigust ma ei oska küll välja lugeda, et siin oleks midagi kirjutatud selle kohta, kuidas omavalitsuse kulud ja tulud kujunevad. Kas te selgitaksite seda natuke?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Seletuskirjas on põhjalikult kirjas, millised on kulud ja tulud eri sektorites. Kui te tähele panete, siis muudatused, mis tõstavad inimeste sissetulekut, annavad lõppkokkuvõttes täiendavat tulu ka kohalikule omavalitsusele, kuna kohalik omavalitsus saab makstud tulumaksust oma eelarvesse 11,6%. Nii et kõik pingutused, mida me teeme selle nimel, et Eesti inimeste sissetulek kasvaks, tähendavad automaatselt ka seda, et kohaliku omavalitsuse tulubaas suureneb.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Viktor Vassiljev, palun!

13:01 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea minister! Viimastel päevadel on meie meiliaadressidele laekunud avaldusi nii majutusega tegelevatelt ärimeestelt kui ka nende organisatsioonidelt. Nad muidugi löövad häirekella ja juhivad tähelepanu sellele, et on olemas turismisektori arengukava, kus on ette nähtud tõsta töötajate palka, luua juurde uusi töökohti ja jõuda 2020. aastaks selleni, et Eestis ööbib 5 miljonit turisti aastas. Spetsialistid juhivad tähelepanu sellele, et teie plaanitav turismisektori käibemaksu tõus ei võimalda neid eesmärke täita ja annab päris tugeva löögi meie turismimajandusele. Paraku mina kaldun spetsialiste rohkem uskuma kui poliitikuid. Kas nende arvamus on vale? On nad lollid või?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Me teeme selle nimel jõupingutuse, et Eestis turistide arv lähitulevikus kasvaks. Nagu ma täna olen juba öelnud, üks meede on suunata sellesse sektorisse lisaks olemasolevatele finantsvahenditele 6 miljonit eurot. Seda perioodil, mil majutusasutuste käibemaks tõuseb 5%, ehk aastail 2017, 2018 ja 2019, mis on selle valitsuse tsükkel. Ma arvan, et see on meie kõigi ühine huvi, et Eesti jääks ka tulevikus atraktiivseks turismimaaks.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Korb, palun!

13:01 Mihhail Korb

Austatud härra minister! Mul on küsimus, mis puudutab sotsiaalmaksu ja selle laekumise vähenemise kompenseerimist riigieelarves. Kas te võite täpsustada, missugustest konkreetsetest allikatest kaetakse see puudujääk, mis tekib selle maksu 1%-lise vähenemisega?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma olen juba öelnud, et tulude ja kulude puhul ei saa panna selles mõttes võrdusmärki, et ei saa öelda, et haigekassa kulud kaetakse näiteks tubakaaktsiisi laekumistega või et sinna läheb ka konkreetset teie palgast makstav tulumaks. Nende vahel ei ole konkreetseid seoseid. Riigieelarve kontekstis vaadatakse tulusid ja kulusid üldmahtudes, samas muidugi igat eelarve kirjet hoolega kaaludes. Teie küsimusele vastates võin öelda üht: haigekassale kompenseeritakse puudu jääv osa täies ulatuses, kate tuleb eelarve tulude poole pealt.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Priit Toobal, palun!

13:01 Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea minister! Te olete korduvalt seda kobareelnõu kaitstes öelnud, et selle eesmärk on jätta inimestele rohkem raha kätte. Me oleme toonud erinevaid näiteid, millega oleme püüdnud tõestada vastupidist. Te olete vastanud, et võiks tuua ka mõne näite suure töötajaskonnaga ettevõtte kohta. Ma nüüd toongi. 500 töötajaga ettevõtte maksab kõikidele töötajatele

Eesti keskmist palka, tema võit sellest poolest protsendist, mis järgmine aasta jõustub, on 800 eurot kuus. Te ütlesite, et seda raha võiks ettevõtja näiteks palkade tõstmiseks kasutada. Kui tõstaks 500 töötajal palka, siis teeks see töötaja kohta 1,60 eurot kuus. Kui arvestada selle maksupaketiga elluviidavat kütuseaktsiisi tõusu, siis üks paagitäis kütust hakkab maksma 10 eurot rohkem. Võit oleks 1,60 eurot kuus ja kaotus ühe paagitäie pealt 10 eurot. Kas see teeb kokku rohkem raha kätte või rohkem raha ära?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Vaadake, kui tendentslik te olete oma küsimuse küsimisel! Te toote näitena sotsiaalmaksu langetamise 2017. aastal ja kütuse kallinemise 2020. aastal. Kui te arvestaksite 2016. aastal kütuse kallinemist, siis üks paagitäis kallineb 5%. 40-liitri kütusepaagi puhul on kallinemine 2 eurot.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andrei Novikov, palun!

13:01 Andrei Novikov

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Keskerakond on kogunud üle 27 000 allkirja nimetatud maksutõusude vastu. Kas valitsuse jaoks see pole argument?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Valitsuse jaoks on argumendid kõik pöördumised ja seda selles mõttes, et pöördumiste sisu tuleb analüüsida. Kui te oleksite küsinud inimeste käest, kas nad tahavad tulumaksuvaba miinimumi tõusu, kas nad tahavad lastetoetuste kasvu, kas nad tahavad, et madalapalgalistele inimestele makstakse tulumaks tagasi, siis oleksite võinud ka selle vastuse valitsusele esitada. Valitsus lähtub praegu maksumuudatuste tervikliku paketi esitamisel üldpildist. Ja kui te vaatate üldpilti, siis te näete, et ühest küljest tarbimine ja pahed maksustatakse kõrgemini, aga teisest küljest tööjõukulud vähenevad ja toetused lastega peredele suurenevad.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Uno Kaskpeit, palun!

13:01 Uno Kaskpeit

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Te räägite maksuvaba tulu määra tõusmisest ja sellest, et sellega kaasneb sissetuleku suurenemine. Samas kütuseaktsiis tõuseb. See toob kaasa kõikide tarbekaupade ja toidukauba kallinemise. Mina ja ma arvan, et enamik Eesti inimesi ei usu hästi sellesse analüüsi, millest te siin räägite. Siit ka minu küsimus teile: kuidas te vaatate inimestele otsa ja mida te neile ütlete pärast selle väljakuulutatud maksuparadiisi lendamist samasse auku, kuhu lendas teie erakonna kunagine loosung "Kodukulud alla!"?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui me vaatame kütuseaktsiisi tõstmise mõju Eesti ühiskonnas, peaaegselt just inflatsioonile, mis on kõige parem indikaator ja annab võimaluse hinnata, kui suureks kujuneb meil toiduainete hinna tõus ning üldse kaupade ja teenuste hinna tõus, siis me näeme, et kütuseaktsiisi tõstmise mõju inflatsioonile on veerand protsenti aastas. Veerand protsenti aastas! Ja vaadagem nüüd, hea kolleeg, inimestele otsa ja küsigem neilt, kui palju kasvab nende reaalne sissetulek tänu maksumuudatustele, mida me täna menetleme!

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Viktor Vassiljev, palun!

13:01 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra Riigikogu aseesimees! Hea minister! Te natuke aega tagasi ütlesite, et periood 2017–2018 on justkui parim aeg teie valitsemisajal, kuna vahvad maksumuudatused edendavad siis turismisektorit ja mida iganes. Väga raske on seda uskuda, seda enam, et teie soov olla valitsuses veel neli aastat

tundub õige optimistlik. Kolm kuud pärast valimisi on juba esimene umbusaldusavalitus peaministrile – samale peaministrile, kes eelmise valitsuse ajal ahistas ettevõtjaid uute reeglitega 1000-euroste arvete ja firmaautode kohta, nüüd ahistab käibemaksu ja aktsiiside tõstmisega, kuulutades seejuures ennast ettevõtjasõbralikuks. Rahvas on oma arvamuse reitingutes juba öelnud. Kas teie arvate siia maani, et olete ettevõtjasõbralikud?

13:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Jah, arvame küll!

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Enn Eesmaa, palun!

13:01 Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud minister! Eesti turismiorganisatsioonid on arvamusel, et pärast majutusteenuste käibemaksu tunduvat tõstmist on neil raske uskuda, et valitsus teeb kõik turismi toetamiseks, kui just ei pakuta välja mingisuguseid alternatiivseid võimalusi. Äkki sa ütled, millisel moel valitsus ikkagi tahab turismi toetada.

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Ma olen täna seda juba rääkinud, aga kordan siis veel, et kindlasti on kõige olulisem meede maksumaksja raha täiendav investeerimine sellesse sektorisse. Võib-olla "kõige olulisem" on vale öelda, õigemini, see on ilmselge rahaline meede, mida me täna selle eelnõu menetlemisel ei käsitle, kuid tulevikus, 2017., 2018., 2019. aasta eelarvete menetlemisel tuleb see kindlasti jutuks. Ma arvan, et see on väga tähtis. Olen seda täna siit kõnepuldist mitu korda rõhutanud, et see jääks ajaloo annaalistesse. Ärme unustame, et sooduskäibemaksu tõus tuleb 2017. aasta 1. jaanuaril, mitte nüüd lähima poole aasta jooksul. See ei tule isegi mitte aasta pärast, vaid poolteise aasta pärast ja sellesse aega me fokuseerituna suuname 6 miljoni euro väärtuses täiendavaid finantsvahendeid. Ettevõtlusministrile on ülesandeks tehtud välja töötada meetmed, mis, ma veel kord rõhutan, annaksid suurema kindluse, et Eesti kui turismimaa areneb. See on meie kõigi eesmärk. Kasumlikkus ja käibed peaksin kasvama tänu sellele, et Eesti on huvitav riik, maa, kuhu tahetakse tulla. See kindlasti peaks olema suurem eesmärk kui kasumlikkuse poole püüdlemine võimalike maksusoodustuste taotlemise abil.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Korb, palun!

13:02 Mihhail Korb

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Tulen tagasi sotsiaalmaksu 1% võrra langetamise juurde. Mina küll ei saa teiega nõus olla, et tulusid ei saa katteallikatega siduda ja määratleda, mis tulud katavad teatud kulusid. Ma toon näiteks, et pensionikassasse eraldatakse meil 20% sotsiaalmaksust. Siia maani eraldati 13% ravikindlustusse ja see sidumine on olnud väga selge eesmärgiga, et kui inimeste sissetulekud kasvavad, siis kasvab ka eraldis ravikindlustusse ja pensionifondi. Kui see sidusus väheneb, ei ole mingit garantiid, et aastate pärast see summa jääb samaks ega vähene, kuigi sissetulekud kasvavad. Mis annab garantiid, et ...

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Teie aeg on läbi. Üks minut on Riigikogu liikmel küsimuse esitamiseks.

13:02 Mihhail Korb

... ravikindlustuse summad kasvavad?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Te sidusite mõned asjad ära ja ma püüan neid veidi rohkem selgitada. Loomulikult on eelarves osa kulusid ja tulusid seotud. Väga õige! Te tõite mitu näidet ja üks näide regulatsiooni kohta, mis varem kehtis ja enam ei kehti, on see, et eelarvesse laekunud kütuseaktsiisi summad suunati

teedehoidu. Loomulikult on eelarves teatavate tulude laekumisel ette nähtud automaatne teatud kulude katmine. Teie konkreetne küsimus puudutas seda, millistest vahenditest kompenseeritakse haigekassale sotsiaalmaksu vähenemise tõttu tekkiv puudujääk. Siin aga ei ole konkreetset võrdusmärki. Tegu on riigieelarve muudatusega.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

13:02 Jaak Madison

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud minister! Viimase nädala aja jooksul on tulnud meeletult palju kirju hotellipidajatelt ja muudelt turismiettevõtjatelt, kes kõik väga teravalt kritiseerivad praegust maksutõusu plaani. Veel täna tuli enne kella 12 kiri hotelli L'Ermitage tegevdirektorilt Toomas Teeväljalt. Ma tsiteerin teda lühidalt: "Meil on selle aasta esimese viie kuuga vene rahvusest majutatavate arv langenud 54%, lisaks soomlaste lühenev aeg, mis viibitakse hotellis. Selle otsusega teete meie eksisteerimise veel raskemaks. Hotellindus ei ole raketiteadus. Ei ole raske välja arvutada, mida see tähendab meile, kui venelaste osakaal langeb jätkuvalt ja ka Soome turistid oma reise vähendavad. Palun tehke oma otsus tunde järgi! Ka meil on tööl inimesi, kes kasvatavad väikeseid lapsi." Mida ütlete teie, kui teie olete süüdlane selles, et nüüd needsamad hotellipidajad peavad koondama väikeste laste emasid?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Me peame täna tegelema kahe asjaga. Üks on see, et Eesti oleks atraktiivne, teine, et Eesti ettevõtjad oleksid konkurentsivõimelised ja Eesti elanikel oleks hea selles riigis elada. Need on meetmed, millega me peame täna tegelema. Kui me vaatame, kuidas meie sammud langevad kokku meie nägemusega, siis esiteks, me oleme otsustanud suunata täiendavalt maksumaksjate raha turismisektorisse. Me teeme seda. Teiseks, me peame tagama ettevõtjatele suurema konkurentsivõime, tegutsemaks ja arenemaks Eestis. Me teeme seda, langetades sotsiaalmaksu. Me peame aitama Eesti inimestel, eriti madalalpalgalistel inimestel paremini toime tulla igapäevaelus. Me teeme seda.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mailis Reps, palun!

13:02 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Hea minister! Kindlasti olete juba ammu teadlik, et kohaliku omavalitsuse ja riigi vahel toimuvad Rahandusministeeriumi ettevõtmisel iga-aastased läbirääkimised. Üks valupunkte, mille suhtes ei ole juba aastaid kokkuleppele jõutud, on see, kui suures ulatuses peaks riik olema kaasatud õpilastransporti. Kui kütuseaktsiis tunduvalt tõuseb ja sinna lisandub veel käibemaks, on selge, et kohalikele omavalitsustele läheb õpilaste vedu veelgi keerulisemaks, samal ajal kui koolibusside ringid on tihti üsna suured. Kas te olete kohalike omavalitsustega läbirääkimistel juba otsustanud, kui palju te suurendate eraldisi kohalikele omavalitsustele, et õpilastransport endiselt väga ilusti töötaks?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! 2016. aasta eelarve läbirääkimised alles algavad ning kindlasti kõik tulu- ja kulupooled vaadatakse üle. Läbirääkimiste käigus peab selguma, milliseid kulusid kompenseeritakse ja millised on eeldatavad tulud. See on juba järgmine vaidlus järgmiste läbirääkimiste käigus, mis algavad lähitulevikus.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Arno Sild, palun!

13:02 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra minister! Kas valitsus on hakanud välja töötama teedemaksu süsteemi Eestis? Kas on kavatsus sellega tegelema hakata ja milline teie seisukoht selles osas on?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! See küsimus ei ole tänase eelnõuga seonduv, aga ma ütlen teile siiski, et lähitulevikus me peaksime sellega tegelema hakkama. Tõesti, Euroopas on vaid kaks riiki – kui ma nüüd ei eksi, ütlen seda peast –, vist Eesti ja Soome, kellel ei ole teekasutusmaksu. Kindlasti peaksime selle üle mõtlema, kuid täna, ma rõhutan, seda laua peal ei ole. Kui soovida teemaksuga tegelda, siis ka sellega peab kaasnema analüüs, mida see endaga kaasa toob. Aga tänase eelnõu seadusena jõustumisel te sellist muudatust ei näe.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

13:02 Henn Põlluaas

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Tubaka- ja muude aktsiiside tõus vähendab riiki külastavate turistide ostude mahtu. Kas te olete kokku arvestanud, kui palju Eesti kaotab aktsiisilaekumisi seetõttu, et turistid siin vähem raha kulutavad?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui te vaatate mõjuanalüüse, siis te näete, et aluseks ei ole võetud täpselt nii suur lisalaekumine, kui peaks aktsiisitõusust tulenema. Te näete, et on arvesse võetud suuremat piiriülest kaubandust ja ka võimalikku salaturgu. Ei saa salata, et iga maksutõus võib paratamatult salaturgu suurendada, ja seepärast võtabki riik lisameetmeid tarvitusele. Kõike seda – hindade elastsust, salaturgu ja piiriülest kaubandust – on lõppmõjude analüüsis arvesse võetud, nagu ka seda, kuidas rahvas oma tervist silmas pidades võiks oma tarbimisharjumusi muuta.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Krista Aru, palun!

13:02 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Mina kahjuks ei ole leidnud siit seletuskirjast kompleksset mõjude analüüsi, sotsiaalmajanduslikku tervikanalüüsi. Küll on käsitletud eraldi aktsiiside tõusu mõjutusi, samuti piirikaubandust. Aga mu küsimus on selline. Te enne viitasite ühes vastuses, et olete kaasanud palju eksperte. Kes on need eksperdid? Samas võime kas või tänasest Postimehest lugeda, et on tegemist väga halva õigusloometavaga?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Eks ilu peitub alati vaataja silmades, ka on küsimus, keda pidada eksperdiks ja keda mitte. Kui ma rahandusministrina kutsusin laua taha osapooled, kes kõik on suuremal või vähemal määral seotud turismivaldkonnaga, siis küsiti, et kus eksperdid on. Seal olid esindatud Eesti Hotellide ja Restoranide Liit, spaaturism ning maaturism, samuti suured ettevõtlusorganisatsioonid, kaubandus-tööstuskoda, tööandjate keskkliit ja nii edasi. Küsiks siis vastu, et vabandage, need on inimesed, kes iga päev sellel turul tegutsevad, kes veel saab olla parem ekspert kui nemad. Kui te tähele panete, siis peale seda kohtumist, mille rahandusminister korraldas, me hakkasime arutama järgmisi etappe võimalikeks leevendusteks. Seal toodi välja reaalsed kitsaskohad, mis võiksid tekkida, kui käibemaks tõuseks selles sektoris 9%-lt standardmäära 20%-ni. Kõige parem ekspert ongi inimene, kes töötab sellel turul. Need on need eksperdid.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mailis Reps, palun!

13:02 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Hea minister! Lähen vist küll järgmise aasta teema juurde, aga küsin siiski. Ka järgmise aasta märtsis jõuab kätte selline põnev hetk, kus igaüks saab tuludeklaratsiooni esitades klõpsata ja vaadata, kui palju ta raha tagasi saab. See on ka aeg, kus paljud lapsevanemad püüavad huvihariduse eest tasuda. Nimelt, paljulapselised emad ja isad teavad väga hästi, et igasuguste

trennide ja ringide aastamakse püütakse ajastada nii, et eelmise aasta deklaratsiooni alusel tagasi saadud rahaga makstakse ära järgmise aasta trenni- või tehnikaringi raha. Muidu käiks see üle jõu. Nüüd te toote seda lage kõvasti allapoole. Kas te olete analüüsinud, kuidas see mõjub näiteks huvihariduse omandamisele?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Jaa, riik on seda analüüsinud. Kui te tähele panete, siis seletuskirjas on välja toodud, see mõju tegelikkuses on 0,5 miljonit eurot ja silmas pole peetud vaid koolitust. Tegu on kogumõjuga, kus on arvestatud koolitust, annetusi ja ka eluasemelaenu intresse. Praegu valitsus ei ole eeldanud, et nende meetmetega kaasneks kümnetesse miljonitesse ulatuv tulu. Ei, see mõju on pool miljonit eurot.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Adams, palun!

13:02 Jüri Adams

Härra minister! Kui ma ei eksi, siis te olite eelmises Riigikogu koosseisus rahanduskomisjoni esimees. Ma olen siin kuulnud juttu, et enne selle koosseisu töö lõppu võeti vastusena ühele petitsioonile vastu seadusmuudatus, kus on kirjas kuue kuu pikkune tähtaeg – et nii tuleks vastu võtta maksuseadused. Keegi ei ole osanud mulle öelda, mis seadusega täpselt tegu on, ja ma ei ole suutnud kompuutritsinguga ka kuidagi sellist asja leida. Äkki te seletate mulle, kas see jutt, mida ma olen kuulnud, vastab tõele?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Ma täpselt ei tea, mida te olete kuulnud. Nii ei saa ma ka öelda, kas see kuuldu vastab tõele. Küll aga saan teid suunata sellele teele, et vaadake viimase Riigikogu koosseisu kõige viimase istungi stenogrammi. Sellel istungil võeti seadusena vastu eelnõu, milles põlistati see kuut kuud puudutav säte.

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Stalnuhhin, palun!

13:02 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Lugupeetud Sven, ma tean sind mitu aastat kui hea huumorimeelega inimest. Täna kõlas siin istungi alguses omapärane ettepanek: kolleeg Adams pakkus, et arvestades seda taset, kuidas meil käib dialoog koalitsiooni ja opositsiooni vahel, võiks opositsioonisaadikutel vabalt keeled välja lõigata. Mina olen teisel positsioonil. Ma arvan, et piisab sellest, kui suud kinni õmmelda. Mida sina sellest arvad? Viis, kuidas te meiega, opositsiooniga, suhtlete – mida see väärib, kas väljalõigatud keelt või kinniõmmeldud suud?

13:02 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Nojah, nüüd on meil siis käsil õhupalli vaikselt täis puhumine. See läheb aina suuremaks ja ma pean andma isiklike hinnanguid erinevatel teemadel. Kas peaksin seda praegugi tegema? Mina olen positiivne. Ma arvan, et igasugune diskussioon väärib oma kohta siin saalis. Kõik muudatusettepanekud, mis tehakse, väärivad läbivaatamist. Sellel me tegelikult väga palju ei peatunud, et menetlusse esitati 200 muudatusettepanekut, mis puudutasid isegi näiteks mootorite kubatuuri ja väikelaevade massi. Meil on väga huvitavaid muudatusettepanekuid, mida me täna oleksime saanud siin arutada. Aga ma arvan, et mitmed neist muudatusettepanekutest on sellised, millega võiks tulevikus tegeleda, kas või siselähetuste teema.

Tahan aga öelda, et ühtegi debatti ei tohiks alla suruda. Iseküsimus on, kas kõik vastused meeldivad, kas ideoloogia meeldib. Siin võivad eriarvamused püsima jääda. Aga ma selgelt tolereerin seda, et arvamuste paljusus ja arvamuste avaldamise võimalus peab olema. Ja mis puutub koalitsiooni, siis tema puhul on alati tegu kahe asjaga: üks on õigus mingeid otsuseid vastu võtta, seda muidugi demokraatlikult neid hääletades, ja teine on kohustus neid otsuseid põhjendada.

13:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Adams, palun!

13:03 Jüri Adams

Aitäh, härra minister! Ma leian ilmselt üles selle Riigi Teataja, aga mul on veel üks teoreetiline küsimus. Kuidas näete teie ja näevad teie nõuandjad selle kuue kuu reegli täitmist? Kui näiteks üks eelarve seisukohast oluline maksumuudatus võetakse Riigikogus vastu lühema tähtajaga kui kuus kuud, juulikuu esimestel päevadel näiteks, kas siis see seadus 1. jaanuarist ei saa kuidagi jõustuda? Kas tegu on absoluutse keelava reegluga?

13:03 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui te leiate selle konkreetse seaduse, siis te näete, et seal on võimalikud teatavad erisused. Ja kui te vaatate tänaseid muudatusi, mis meil laudadel on, siis te näete, et osa neist ei jõustu mitte 1. jaanuaril, vaid hoopis 1. veebruaril.

13:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Stalnuhhin, kas protseduuriline küsimus?

13:03 Mihhail Stalnuhhin

Jaa! Lugupeetud juhataja! Kolleeg Adams esitas praegu kolmanda küsimuse. Kas see tähendab, et ka meie ülejäänud saame kolmandale ringile minna?

13:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Adamsil oli enne üks protseduuriline küsimus, sellepärast ta sai õiguse esitada kolmas küsimus. Aga aitäh, härra minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Enne, kui me läheme kõnede juurde, võtan juhataja vaheaja kümme minutit.

V a h e a e g

13:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Austatud Riigikogu! Vabariigi Valitsus soovib 33 Riigikogu liikme esitatud kirjaliku nõude "Umbusalduse avaldamine peaminister Taavi Rõivasele" arutamist tänasel istungil. Seega täiendan tänase istungi päevakorda selle nõude aruteluga. See toimub teise päevakorrapunktina ehk pärast eelnõu 41 teise lugemise lõpetamist ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 56 lõike 1 punktile 2 ja lõikele 2.

Läheme edasi eelnõu 41 teise lugemisega. Alustame läbirääkimisi. Esimesena kutsun kõnetooli Mihhail Stalnuhhini. Palun, viis pluss kolm minutit!

13:03 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mõni minut tagasi esitati küsimus, kes on need eksperdid, kes aitavad Rahandusministeeriumil seda eelnõu kokku panna. Ma tuletaks teile alustuseks meelde väga populaarset definitsiooni, kes on ekspert. Ekspert on iga mees, kes ei ole meie kandist. Kui seda arvestada, siis võib aru saada, miks valitsus mängib ettevõtjatega neid mängu, olgu tegu male või kabega, nii, et poole mängu pealt muudetakse reegleid. Ja lisaks tehakse niiviisi, et pole võimalik seda mängu edasi mängida. Ma isiklikult ei kujuta ette, kuidas ärimehed oskavad planeerida oma tegevust keset sellist tsirkust. Ma küsisin härra ministri käest, kas ta mäletab, mitu korda on muudetud aktsiisimäärasid näiteks viimase kümne aasta jooksul. Sain mingi umbmäärase vastuse.

Aga nüüd kujutage ette, et teie olete ettevõtja, kes meie oludes peab äri ajama, inimestele tööd andma ja makse maksma. Ja kuulake siis. 23. novembril aastal 2004 võeti vastu ja 1. jaanuaril 2005 jõustusid sigarettide aktsiisimäärad aastateks 2005, 2006, 2007 ja 2008. Oleks nagu selge pilt ees. Kuid juba 7. detsembril 2005 võeti vastu ja 1. jaanuaril 2006 jõustus seadus, millega muudeti eelmise seaduse sätet ning kehtestati uued maksumäärad aastateks 2006 ja 2007. 14. juunil 2006 võeti vastu ja 1. juulil 2006 jõustus seadus, mis kehtestas uued maksumäärad aastateks 2006 ja 2008. Ning 2007. aasta maksutõus jäeti ära. Järgmine: 14. juunil 2007 võeti vastu ja 1. jaanuaril 2008 jõustus seadus, mis kehtestas uued maksumäärad 1. jaanuarist ja 1. juulist 2008. 18. juunil 2009 võeti vastu ja 27. juunil 2009 jõustusid

seadusega kehtestatud uued maksumäärad. 26. novembril 2009 võeti vastu ja 1. jaanuaril 2011 jõustusid järjekordsed uued maksumäärad. 22. aprillil 2010 vastu võetud eurole üleminekuga seotud seadusmuudatustes konverteeriti senised maksumäärad eurodesse ilma neid tõstmata, kuid juba 27. oktoobril 2010 võeti vastu järgmine muudatus, millega muudeti 1. jaanuarist 2011 kehtima hakkama pidanud maksumäärasid. Sellesama seadusega kehtestati ka 1. jaanuarist 2012 rakenduv maksumäär. 15. juunil 2011 võeti vastu ja 1. jaanuaril 2013 jõustus uue seaduse järgi uus maksumäär. 5. detsembril 2012 vastu võetud seadusega muudeti 1. jaanuaril 2013 kehtima hakkama pidanud maksumäära ning kehtestati uus 1. jaanuaril 2014 jõustunud maksumäär. 1. juulil 2014 vastu võetud seadusega kehtestati maksumäärad, mis pidid jõustuma osade kaupa 1. jaanuaril 2016, 2017 ja 2018. Praegu menetluses oleva seaduseelnõuga tunnistatakse osa muudatusi kehtetuks ning asendatakse uute sätetega, mis peaksid jõustuma 1. jaanuaril aastatel 2016, 2017, 2018, 2019 ja 2020.

Minu arvates on see mingi hullumaja. Kümne aasta jooksul on aktsiisimäär 11 korda muudetud, kusjuures mõnikord ka vastuoluliselt. See ei ole nagu võimalik! Kusjuures ma lugesin teile ette ainult konkreetseid kaupu puudutavad maksumäärad, teistega on lugu ehk veel hullemgi. Tahes-tahtmata tuleb meelde Juhan Smuuli näidend "Polkovniku lesk", kus üks proua mõtiskles, et kurat, ei tea, tahaks midagi, kas soolast või torti. Täpselt selline mulje tekib ka vaadates seda, kuidas meil seadused muutuvad, jõustuvad, muudavad kehtetuks oma eelkäijaid jne. On tunne, et üks valitsus teise järel ei suuda otsustada, mida ta soovib. Kahjuks peavad meie ettevõtjad selles segaduses kuidagi elama ja ega see imestusväärne pole, et inimesed nii kergelt andsid peaaegu 30 000 protestiallkirja ja et meil on postkastis kümneid kirju ettevõtjatelt. Kahju, kui seda praktikat ei muudeta. Meie ettevõtlusel on väga raske ellu jääda, kui meil ei hakka teatud ajast elureeglilik olema mingigi stabiilsus. Aitäh!

13:03 Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Jaanus Karilaid, palun!

13:03 Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Riigijuhtimise masinavärgis on kinnistumas poliitiline mõtlemine, et maksude eesmärk on ainult riigikassa täitmine. Alkoholiaktsiisi puudutava eelnõu otsestes eesmärkides pole sõnagi inimeste suunamisest tervislikumalt elama. Hakkame jõudma tagasi üle-eelmisse sajandisse, kus baltisakslaste eriõigus andis siinmail võimaluse kohalike elanikke rohkem koorida, kui valitseja isiklikud vajadused sellised olid. Kui meie inimesed hakkaks nüüd vähem jooma, siis riigikassa ju ei täituks. Hakatakse rohkem huvituma ühiskonna probleemidest, mõtlemine muutub selgemaks ja kriitilisemaks ning sotside ja reformikate reiting kukuks alla valimiskünnise. Seepärast ei piiragi sotside ja reformierakondlaste valitsusliit alkoholireklaami, ei piira alkoholi kättesaadavust, vaid pigem soosib mõtteviisi "saad tanklast kütuse ja alkoholi koos". "Sõida ja joo ikka edasi!" on sotside ja reformikate võimuliidu mõtteviis.

Praegune valitsus ei tee muud kui püüab riigikassat täita ja selline käitumine röövib inimestelt peremehetunde. Valitsus lähtub enda vajadustest, mitte ühiskonna ees seisvatest väljakutsetest. Lastetoetused sulavad kogu selle hinnatõusuralli ja kaduvate töökohtade taustal. Maksumaksjate liit on rääkinud, ettevõtjad on rääkinud, 28 000 allkirja on antud, aga sotside ja reformikate valitsusliit paneb tuimalt edasi, sest kunagi tegi nii ka Ansip ja tema on ju nüüd eurovolinik. Ning tuimalt edasipanek on ennast ka õigustanud. Vestlustes reformierakondlastega on tulnud välja, et majutusasutusi ongi nende arust maal liiga palju. Seega, töökohtade kokkutõmbamine maapiirkondades on teadlik poliitika. Meie aga arvasime, et see on paratamatu ja ülemaailmselt pealesunnitud nähtus.

Juhuslikult peaministriks saanud Taavi Rõivas avaldas sügavat kahetsust, et ta ei jõudnud Ladina-Ameerika ja Kariibi mere maade juhtide kogunemisele, aga teda jätab sügavalt külmaks 28 000 Eesti inimese allkiri maksutõusude vastu. See näitab suhtumist. See näitab, et kaptenit meie riigitüüri juures ei ole. Ametis olev valitsus soosib väljarännet, hoiab Eestit palgavaesuses ja vähendab inimeste ostujõudu.

Lõpetuseks soovin ette lugeda ühe Läänemaa ettevõtja kirja, mis tuli kõigile Läänemaa, Saaremaa ja Hiiumaa saadikutele. "Lugupeetud Saaremaa ja Läänemaa saadikud! Pöördun teie poole kui ettevõtja. Ma ei hakka teie kallist aega raiskama, vaid panen teie ette paar numbrit, et te saaksite aru, mida te täna olete tegemas. Majutusasutuste liit sai kokku Kuressaares ja seal tuli välja üht-teist. Te tahate oma nn kompromisskäibemaksu tõstmisega tegelikult maksustada majutusettevõtete kasumit ja seda mitte 5%, vaid oluliselt suurema protsendiga. Keskmiselt tahate ära võtta majutusasutustelt 30% kasumit, kui

seda üldse on." Ja lõpetuseks on toodud mõningad näited. Näiteks Pühajärve puhkekodu, kes praegu on napilt kasumis, jääb pärast seda maksureformi miinusesse, samuti Saaremaa spaahotellid, Otepää Bernhard SPA Hotell, Narva-Jõesuu sanatoorium, Arensburg Kuressaares, Kongo hotell Haapsalus, Saaremaa Thalasso Spa, Fra Mare Thalasso Spa. Kõik lähivad miinusesse. Aga keda see huvitab? Keda huvitavad need analüüsid, need näited, arvutused? Nii et lõpetuseks: positiivseid muutusi saame kogeda siis, kui praegune valitsusliit kukub. Aitäh!

14:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Kadri Simson, palun!

14:01 Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! See, mida täna Riigikogu saalis tehakse, on saanud uue nimetuse: seda nimetatakse nüüdsest paheliseks õigusloomeks. Selline paheline õigusloome sai alguse masuaegadel, kui Eesti majanduses oli isegi Euroopa mastaapides väga ränk kukkumine: 14% ühe aastaga. Praeguses olukorras justkui avalikult kriisi tunnistanud ei ole. On pikaäegne seisak, aga see ei vabanda kriisiaegsete meetmete kasutamist.

Täna on meil ees hääletus, kus valitsuse usaldamine on seotud maksutõusudega. Kobarseaduse eelnõu esitamisest on astunud samm edasi, käivitades kiirmenetluse, mille kohta Riigikogu kodu- ja töökord selgelt ütleb, et see on õigustatud siis, kui meil on vähemusvalitsus, ja ka siis, kui Eestis on suur kriis. Sellisel lihtlabasel eesmärgil, et lihtsalt otsuseid kiiremini vastu võtta, pole sellise menetluse kasutamine legitiimne, kuna see kärbib kõvasti opositsiooni õigusi.

Juba kobareelnõude menetlemine on opositsioonilt võtnud nii mõnegi võimaluse oma tööd teha.

Nüüdse käiguga aga välistatakse igasugune võimalus, et siin Riigikogu saalis mõni muudatusettepanek võiks leida toetuse, et mõni muudatusettepanek saaks seadusse sisse viidud. Pean ka nentima, et Reformierakond on kobareelnõuga oma väiksemad partnerid pantvangi võtnud. Rahvasaadikud on sundvaliku ees: kui nad ei taha, et nende erakonnakaaslastest ministrid saaks kõik kollektiivselt umbusaldatud, siis tuleb automaatselt hääletada maksutõusude poolt. Ja teisalt, kuigi meie ei usalda praegust valitsust ega näe sellel selget visiooni olevat, on meilt võetud võimalus toetada lastetoetuste kasvu, mida me ülejärmisel hääletusel kindlasti oleksime teha tahtnud.

Kiirustamise põhjendus, et negatiivsed maksumuudatused tuleb vastu võtta pool aastat enne jõustumist, ei ole asjakohased. Tegelikult oleks Vabariigi Valitsus pidanud esitama eelnõu Riigikogule õigel ajal, arvestades seda, et Riigikogus kehtib sisemine töökorraldus ning on teatavad ajalised piirangud, millest menetluse puhul kinni peetakse. Selle asemel võttis Vabariigi Valitsus endale läbirääkimisteks kogu vajamineva aja ja Riigikogule öeldi, et teie asi on siin enamusega lihtsalt otsus ära vormistada, mitte enam sisuliselt teemat arutada. Eelmisel nädalal toimunud Riigikogu rahanduskomisjoni istungil tunnistas Rahandusministeeriumi asekancler, kes valitsuse seisukohti esitas, et ka ministeeriumil ei olnud aega opositsiooni muudatusettepanekuid sisuliselt arutada, sest muudatusettepanekute tähtaeg oli eelmise nädala esmaspäeva õhtu ja juba teisipäeval arutati enam kui 200 ettepanekut. Täna sellest rääkida ei olegi enam kohane, sest muudatusettepanekute arutamise võimalus võeti meilt kiirmenetlusega niikuinii ära. Puhtvormiliselt surutakse Riigikogule seega peale kiirustamist, mis ei ole meie õiguskorraga kooskõlas.

Nüüd ma tulen vormi juurest sisu juurde ka. Sisu on sama negatiivne kui vorm. Eelnõuga tõstetakse majutusteenuste käibemaksu määra, ning tõstetakse see kõrgemaks kui meie naaberriikides Soomes, Lätis ja Leedus. Tõstetakse kütuseaktsiise, millega me jõuame mõne aasta pärast hindades järele vähemalt ühele Põhjamaale ehk Soomele. Eelnõu näeb ette kaotada täiskasvanute koolituskuludega seotud tulumaksusoodustus ning vähendada füüsilise isiku maksustatavast tulust lubatud mahaarvamiste kogusummat ja sotsiaalmaksu määra. Sotsiaalmaksu määra vähendamist püütakse näidata positiivse sammuna, aga enamik ettevõtjaid on öelnud, et sellest tulenev kasu on marginaalne ja selle nullib ära aktsiisitõusudest tulev lisakoormus. Ja kindlasti on sotsiaalmaksu määra vähendamisel ka negatiivne mõju, sest see vähendab Eesti tervishoiusüsteemi kindlustunnet.

Palun lisaiega!

14:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun! Kolm minutit.

14:01 Kadri Simson

Määra langetamise tõttu väheneb sotsiaalmaksu laekumine riikliku ravikindlustuse vahenditesse. Esiialgu lubatakse seda küll kompenseerida teiste eelarvetulude arvel, aga usalduskrediit selliste otsuste puhul on juba nii pisikeseks lihvitud. Tuletan meelde, et varemgi on maksutõusude puhul mõnele sektorile antud lubadusi, mida paari aasta pärast enam ei peeta. Nii kipubki tervishoiu finantseerimisega seotud kindlustunne kaduma. Seni on ju alati kindel osa sotsiaalmaksust laekunud tervishoidu ja inimesed on teadnud, et solidaarset tervisekindlustussüsteemi peetakse üleval nende tööjõumaksude abil.

Reformierakonna juhtimisel on viimase kaheksa aasta jooksul eri makse ja aktsiise tõstetud 20 korda. Seesama kütuseaktsiisi tõstmine on ilmselgelt järjekordne samm selles pikas jadas, aga selle taga paistab ka küüniline plaan suurendada inflatsiooni. Me ju kõik teame, et kütus on oluline sisend mitte ainult transpordisektoris, vaid selle kallinemine mõjub kõigi kaupade ja teenuste hindadele. Kui see sisend muutub kallimaks, siis tõusevad kõik hinnad ja üks kõrgemale hinnale saab lisada suurema käibemaksu. Ning nii saab raporteerida, et maksud laekuvad hästi. Majandus paraku ei kasva. Kõik see nullib lastetoetuste kasvu positiivse mõju ja ka madalapalgalistele inimestele kätte jääva tulumaksuraha. Nii et tegu on küünilise plaaniga teha Eestist veelgi kallim riik. Paistab, et ainsa plaanina, kuidas Põhjamaadele järele jõuda, on meil teostamisel plaan jõuda kütuse hindadega Soomele järele. Juhin veel kord tähelepanu, et selle eelnõuga petetakse oma valijaid, kuna valimiste ajal ei räägitud kordagi kütuseaktsiisi tõstmisest. Vastupidi, peaminister eitas selgel sõnal ETV otsestuudios sellist plaani. Väideti, et raha oma valimislubaduste elluviimiseks on olemas, aga nüüd tuleb välja, et raha tekkis tänu sellele küünilisele Exceli tabelile ja plaanitavatele maksutõusudele. Kütuseaktsiisi tõstmist ei ole võimalik võrrelda tavalise pahede maksustamisega, sest kui alkohol ja tubakas tõepoolest teevad tervisele kahju, siis kütuseaktsiisi peavad maksma kõik, kütuse tarbimist ei ole võimalik tavalisel tarbijal automaatselt vähendada. Ja küüniline on ka see, et täiesti tuimalt eiratakse rohkem kui 28 000 allkirja, mille kogusid Keskerakond ja Vabaerakond avaldusele, millega inimesed paluvad selle maksutõusu ära jätta.

Keskerakond kindlasti eelseisval hääletusel valitsusele usaldust ei avalda. Me leiame, et see maksutõus halvendab nii inimeste toimetulekut kui ka majanduse üldist olukorda. Kindlasti vähendab see ka Eesti ettevõtjate kindlustunnet ja lootust, et valitsus omalt poolt pakub positiivse plaani, kuidas Eesti majandus kasvama saada. Täna tähelepanu eest!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Toomas Vitsut, palun!

14:02 Toomas Vitsut

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Meie avalikus inforuumis on korduvalt juba päris pika aja vältel esitatud küsimusi meie riigi eesmärkide kohta, püüdmaks aru saada, kuhu Eesti riik teel on. Ette on heidetud küll visiooni puudumist, küll suure eesmärgi puudumist, saamaks aru, mis meil siis puudu on.

Eesti pikaajaline eesmärk peaks olema enamikku Eesti inimesi puudutav siht, kuhu jõudmiseks ollakse valmis kogu ühiskonnas panustama. See eesmärk peaks olema ambitsioonikas – ambitsioonikam kui naabrist parem olla – ega tohiks kindlasti piirduda mõne üksiku probleemi lahendamisega. Kahjuks ei leia selle kohta mingisuguseid mõtteid ei koalitsioonilepingust ega täna meile esinenud rahandusministri seisukohtadest. Tahes-tahtmata jääb mulje, et tihti ei saadagi aru, millest jutt käib. Möödunud nädalal peetud valitsuse pressikonverentsil reageeris peaminister Äripäeva artiklile nõrdimusega. Peaministri arvates heideti artiklis visiooni puudumist ette täiesti ebaadekvaatselt. Vastuseks Äripäevale hakkas ta rääkima Eesti asukohast edetabelites, saamata aru, et jutt käib hoopis millestki muust. Peaminister muretses, kuidas Eesti näeb välja edetabelites võrrelduna meie naabritega, saamata aru, et ta räägib aiaaugust, samal ajal kui teised räägivad aiast.

Muidugi kajastavad ka erinevad indeksid meie edu või ebaedu, aga kui räägitakse visioonist, siis mõeldakse siiski midagi, mis peaks tulevikus kätte jõudma, mitte seda, mis on juba seljataha jäänud. Tegelik pilt on küll lähtekohaks eesmärkide kavandamisel ja nende poole püüdlisel, kuid ei asenda visiooni puudumist. Küsimus ei olnud ju selles, millised on parasjagu tegelikud näitajad kuskil edetabelis, vaid selles, milline olukord peaks tulevikus kätte jõudma.

Mis valitsuse visiooni puutub, siis selle mõõtu ei anna kindlasti välja ka nende üksikute positiivsete

asjade tegemine, mis valitsusel plaanis on. Ka peaministri enda sõnul tuleks tegelikult vaadata laiemalt konteksti, aga seejuures mitte konteksti tehtu ilusamaks rääkimisel, vaid sihtide seadmisel. Riigi tuleviku visioon pole valimisloosung, millega püütakse oma elektoraati motiveerida, ega ka mõni juhuslik protsendipunkti tööjõumaksude langetamisel, isegi mitte Eesti riigi konkurentsivõime tõstmine tervikuna. Sest kõike seda tehakse millegi pärast, kuhugi jõudmiseks, millegi heaks, mida me pole praeguseks suutnud mõtestada ega sellele ka üldrahvalikku toetust leida.

Kui öeldakse, et asju peab põhimõtteliselt tegema teistmoodi, siis ei saa seda nimetada enesehaletsuseks, nagu peaminister sellest aru saab. See on katse algatada Eesti ühiskonnas diskussioon meie tuleviku korraldamiseks. Kellelgi meist pole tõe monopoli, isegi mitte peaministril. Kahjuks pole meie praegustel riigijuhtidel, nagu on selgunud, ka arusaama, mis tähendab Eesti riigile visiooni loomine.

Härra eesistuja, kas ma saaksin lisaiega?

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jah, kolm minutit. Palun!

14:02 Toomas Vitsut

Seda ei asenda kabinetivaikuses kokku kirjutatud arengukavad või strateegiad, sest visiooni loomine on protsess, millel peab olema laiem kandepind kui tagatubades välja mõeldud nn headel asjadel. See ei saa olla mõni marginaalne maksulangetus või järjekordne toetuseraha suurendamine, kuigi ka need on vajalikud. See on midagi, mis peab leidma suurema osa Eesti inimeste toetuse, sest selle nimel tuleb koos pingutada ja võimalik, et ka teatud ohvreid tuua. Aga kui asi on seda väärt, siis ollakse selleks üheskoos valmis.

Viimati oli Eesti riigil selline eesmärk siis, kui me soovisime saada Euroopa Liidu ja NATO liikmeks. Praegu me hulbime, kui kasutada merendusala võrdlust, merel ilma kindla sihita nagu laev, mis pole kuhugi teel. Meil on terve hulk probleeme, mida tuleb lahendada, meil on mõned head asjad, mis on kavas ära teha, aga Eesti riigil puudub kindel siht, kuhu me peaksime jõudma. Täna arutatavad maksumuudatused on nagu katkise kuue lappimine – lipp lipi peal ja lapp lapi peal –, riigi pikema arengu seisukohalt selles põhimõtteliste mõtestatud tegevust näha ei saa. Eks see ole ka üks põhjuseid, miks täna püütakse valitsusele umbusaldust avaldada. Valitsus peab sellele kõigele mõtlema hakkama, kui tahab neli aastat riiki valitseda. Aitäh!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Marika Tuus-Laul, palun! 5 + 3 minutit.

14:02 Marika Tuus-Laul

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Võiks kõigepealt küsida, kuhu oleme jõudnud Reformierakonna aastatepikkuse juhtimise tulemusena. Viimane inimarengu aruanne annab sellele üsna lühikese vastuse: me oleme lõksus kinni. Me oleme kinni keskmise palga lõksus, klaaslae lõksus, vaesuslõksus, tööjõu kao lõksus, kõrghariduse lõksus, rutiinide lõksus jne, öeldakse aruandes. Vaatamata kõikidele pingutustele pole meie inimene aastaid suutnud oma sotsiaalset positsiooni parandada.

Kui vaadata ühiskonda kestlikkuse vaatevinklist, siis rahvastiku kiire kahanemine sunnib meid juba 10–20 aasta perspektiivis rääkima koguni Eesti hääbumisest. Või kui kasutada leebemat sõnapaari, siis iseloomustab meid "kestlik kahanemine", öeldakse aruandes. Me taastasime iseseisvuse ja lõime oma riigi, aga nüüd on suure osa aastatest võimu juures olnud Reformierakonna, IRL-i ja sotsiaaldemokraatide kolmikliit viinud meie riigi võimu- ja rahaahnuses ning rahvusgruppide vastandamises kestlikku kahanemisse.

Millega tegeleb meie valitsus praegu? Ei, ta kindlasti ei mõtle, kuidas tootmist ja üldse majandust käima lükata, kuidas tehnoloogiat arendada, kuidas maksusüsteemiga majanduskasvu tagant lükata.

Vastupidi, meil mõeldakse, kellelt saaks eelarveaukude lappimiseks midagi ära võtta, keda saaks rohkem maksustada ja kuidas kõige haavatavamad rahvagruppi saaks enam koorida. Kaheksa aasta jooksul on kaudseid makse ja aktsiise, mis mõjutavad enam vaesemat elanikkonda, tõstetud 20 korral. Sellele juhtis tähelepanu ka Kadri Simson. Aasta tagasi, kui vahevalitsus tõstis kõige muu kõrval ka kerge kütteõli aktsiisi 354% võrra, ei mahtunud see paljudele pähe. Ja nüüd pannakse veel otsa 38%. Ja ei

kalline mitte ainult kütteõli, vaid aktsiis tõuseb ka kivisöel, pruunsöel, koksil ja põlevkivil ning rohkem kui kolm korda. Rahandusminister Sester põhjendab, et nii laekub aktsiise ja käibemaksu paremini.

No tore loosung oli ikka see "Kodukulud alla!" IRL-il. Tollane majandusminister tõstis elektri hinna lakke, suurendati võrgutasusid, taastuenergia tasusid, aktsiise ja kõike maksustati veel topelt käibemaksuga. Eesti Energiast võeti välja dividende. Tegemist on varjatud maksu ehk elektrimaksuga, sest rahvas peab ju selle kõik kinni maksma. Eks selle vale pärast IRL valimistel kõrbeski.

Ka praegustest maksutõusudest valimistel ei räägitud. Inimesi peteti. Valitsuserakondade reiting pole veel kunagi nii madal olnud kui praegu Reformierakonna reiting, mis on pommina kukkunud 28%-lt 16%-le. IRL on ajaloo madalaimas punktis. Peaminister Taavi Rõivasele pani rahvas hindeks 2+ ehk 2,68. No kuidas saab sellise reitinguga peaminister veel postil püsida? Sellepärast ta ilmselt hoidubki siia infotundidesse tulemast.

Aasta tagasi kritiseeris IRL-i tollane esimees Urmas Reinsalu sotside ja oravate valitsust nende maksutõusude pärast. Tehti 1000 parandusettepanekut. Eelmise aasta maikuu viimast neljapäeva hakati kutsuma koguni mustaks neljapäevaks, sest siis võeti need maksutõusud vastu. Ja nüüd tuleb minister Sester meie ette ja põhjendab, et mootorikütuse hinda tuleb tõsta selleks, et maksustada energiatooteid võrdsemalt. Milline silmakirjalikkus!

Taavi Rõivase väljaütlemistest saame järeldada, et maal autoga sõitmine, mis on seal paraku ainus liikumisvõimalus, on kahjulik tarbimine. Räägitakse mootorikütuse viiesendisest kallinemisest, aga mitte sellest, et paagitäie hinnale tuleb 10 eurot otsa. See ei ole väike tõus. Diislikütus hakkab lähiaastatel olema 18% Läti omast kallim, 19% Leedu omast ja 13% Poola omast kallim. Tasub ka meenutada, et Leedus kuus aastat tagasi tõstetud kütuseaktsiis langetati tagasi, sest kütust mindi tankima teistesse riikidesse. Ilmselt ootab sama ees ka meid.

Kas see kõik aitab meie majandust edasi viia? Kas ettevõtlus võidab majutusasutuste käibemaksu tõusust? Kas sotsiaalmaksu langetamine aitab ettevõtjaid edasi või hoopis viib meie niigi kitsikuses vaevleva tervishoiu samuti pöördumatusse madalseisu? Igale sellisele maksutõusule peab eelnema mõjude analüüs – analüüs hinnatõusu mõju kohta inimeste käitumisele ja majandusele. Seekord on see tegelikult tegemata jätetud.

Laupäevases Postimehes analüüsivad vandeadvokaat Aare Tark ja jurist Sten Andreas Ehrlich praegust olukorda ja nad ütlevad, et ilma maksude mõju hindamata pole võimalik mitte mingisugust efektiivsust tagada. Nii suurte mõjude hinnang peaks olema väga palju põhjalikum. Kas madalalpalgali inimesi saab aidata aastas ühekordse pea olematu tulumaksu tagasimaksimisega või aitaks neid hoopis suurem palk? Ilmselt algklassi küsimus.

Ma meenutan, et 2007. aastal alustas kolmikliit suurte tarbimismaksude tõstmist. Paar aastat hiljem läbiviidud hiiglaslike maksukärbetega kärbiti tegelikult meie majandus surnuks. See kestab siiani. Olime justkui õpikunäide sellest, kuidas ei tohiks toimida, kirjeldasid majandusteadlased tol korral. Aga just nii käitub meie 17 aastat võimul olnud Reformierakond edasi ja see on viinud kestliku kahanemiseni. Üle 28 000 inimese on oma arvamus öelnud. Ei aktsiiside tõusule! Ei Reformierakonna valitsusele! Oma maksumängude ja ülbusega oletegi oma allakäiguspiraali ja umbusalduse ära teeninud. Aitäh!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Heimar Lenk, palun! Kaheksa minutit, igaks juhuks.

14:02 Heimar Lenk

Äkki läheb tõesti pikemalt kui viis minutit. Aitäh sõnaõiguse eest!

Lugupeetud kolleegid! Internetist saab vaadata ka otseülekandeid siit saalist. Tuletangi nüüd meie vaatajatele meelde, mida me siin arutame, millest räägime. Jutt on sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust. Mida me siis tahame muuta?

Mõtleme korra, meenutame uuesti! Me muudame sotsiaalmaksuseadust, langetades sotsiaalmaksu määra 1% võrra. Eesmärk on vähendada tööjõu maksukoormust, mille kohta ettevõtjad ütlesid kohe ära – lehtedes on selle kohta rida artikleid –, et seda pole mõtet teha. Täna ütles ka härra Sester, et jah, see vähendamine on liiga väike, sest see ei avalda ühiskonnas mingit mõju.

Mida me veel tahame teha? Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadust tahame muuta ning järkjärgult tõsta alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi. Samuti muudame käibemaksuseadust, et tõsta majutusteenuste käibemaksu määr 9%-lt 14%-le. See oli väike meenus.

Aga nüüd kõige tähtsam: miks seda tehakse? Mida ütleb meile valitsus? Head kolleegid, eesmärk on

suurendada riigi tulusid. Õelge mulle, targad ajalugu teadvad mehed, millega lõpetasid need riigid, kes hakkasid oma tulusid ainult maksude tõstmise abil suurendama. Me oleme juba mitu nädalat nende seaduste muutmist arutanud, kuid kas me oleme ühegi sõnaga puudutanud seda, et meil oleks vaja arendada tootmist, et meil oleks vaja uusi ettevõtteid, et meil oleks vaja tööstustoodangut? Mina ei mäleta, et siin saalis oleks viimastel aastatel sellest räägitud. Tuletame meelde, mida Eesti praegu toodab. Esimesena tulevad mulle meelde palkmajad, mida eksporditakse, ja võib-olla ka natuke lastemööblit. Kui me küsime, mis on Eesti Vabariigi praegune tunnusmärk, millega maailmas silma paista, siis meenub mulle ainult Estonia klaver.

Need asjad on tõepoolest ilusad asjad. Aga rohkem ei ole ju midagi erilist. Kui keegi sõidab Tallinnas linnast välja Tartu poole, vaadake korra vasakule. Hiljuti tehti Tartu maanteel suur remont endisele Marati hoonele. Vaadake, mis sildid ja reklaamid seal praegu peal on: valuutavahetus, pubi, puhvet, noorteklubi, saun-kohvik jne. See oli kuulus vabrik, mis ekspordis Eesti toodangut 60 riiki. Või minge sõitke Mustamäe teed mööda, te näete seal endist ekskavaatoritehast. Mis selles hoones on? Kullapood ja tühjad meeste pintsakute poed, kus midagi õieti müüa pole, ja üks toidupood on ka. Aga kunagi valmistati seal maaparandusekskavaatoreid, mida müüdi 32 riiki. Ja nii edasi.

Ja nüüd me räägime siin, et riigil ei ole tulu ja me peame makse tõstma. On piinlik lugeda seda eelnõu ja on piinlik isegi siin kõnesid pidada, sest ma näen, et meie noor peaminister ja tema valitsus on kimbatuses. Nad ei tea, kuidas edasi minna, ja suures hädas hakkavad suure meeolehärmiga ette kirjutama maksutõuse. Samal ajal rahvas mõtleb hoopis vastupidi. Siin juba meenutati, et üle 28 000 allkirja on kogutud. Need allkirja andnud on lihtsad inimesed. Oleks kogumine alanud varem, oleks tulnud 100 000 allkirja. Ma ei mäleta, et me oleksime nii palju protestiallkirju saanud pärast seda, kui me protestisime elektrihaamade ja Eesti Raudtee müügi vastu, mil Rahvaliit ja Keskerakond kogusid 168 001 allkirja.

Vaat sellised on seisud praegu, head kolleegid ja lugupeetud muud inimesed, kes te jälgite meie istungi käiku. Tuleb mõelda, mida peale hakata. Eesti riik on tupikus. Siin on juba räägitud, et valitsus ei tea, kuhu minna. Tõepoolest ei tea. Ma pole viimasel ajal kuulnud mitte ühtegi huvitavat mõtet, et võtame Eestis selle suuna ja hakkame minema sinnapoole. Meie ettevõtjate, eriti põllumeeste lemmiksõna on toetused – äkki saaks riigilt kohalikku toetust, äkki saaks Euroopa Liidu toetust. Läksime Euroopa Liitu suure tuhinaga, et saada toetusi, aga toetused on kätte saadud ja mis me nende toetustega teinud oleme? Kuhu me jõudnud oleme? Ei ole mõtet sellest rohkem rääkida, igaüks teab ise, kuhu on jõudnud meie palgad: meil on viletsad palgad ja pea olematud pensionid.

Mis me veel saanud oleme? Ühed kallimad kaubad Euroopas. Sellise riigi oleme üles ehitanud nende 24 või 25 aastaga. Me tahtsime teha näidisriiki. Ma ei hakka meenutama, et me tahtsime saada kõige rikkamate ja paremate ja ilusamate hulka. Nüüd me otsime uut tunnuslauset Eestile. Vana enam ei kõlba, sest peaaegu keegi ei sõida siia. Aina kuuleme raadiouudistes, et hotellide sissetulekud vähenevad, sest turiste ei tule. Viiendik on nendest turistidest, kes enne Narva spaadesse tulid, järele jäänud. Kutsutakse kohalikke emasid ja isasid, et tulge oma lapsi meie basseini ujutama, äkki me saame siis oma eelarve täis.

Aga mida teeb meie noore peaministri valitsus? Ta igaks juhuks paneb käibemaksu juurde nendele pooltühjadele hotellidele ja spaadele, tõstab määra 9%-lt 14% peale ja arvab, et Eesti majandus areneb edasi ja meid ootab ees helge tulevik.

Käisin täna Riigikogu kohvikus. Üks koalitsioonisaadik ütles mulle, et lähete jälle oma lollusi rääkima. Mina aga ütlesin, et me ju räägime seda, mida teie teete, ega me peast midagi ei võta. Siin istuvad praegu ka uued rahvasaadikud. Olen ajakirjanikest kolleegidega rääkinud – nad tulid kõik suure lootusega, et õnnestub Eestit paremaks teha, aga nüüd näeme, et ainult mõned neist on võtnud eesmärgiks Eesti elu parandada, suurem osa mängib valitsusega seda varjatud mängu kaasa. Kord ollakse ühe asja poolt, kord teise poolt, nii et aru ei saa, mida need uued jõud tahavad teha.

Teen ettepaneku ühineda eesmärgis Eesti elu parandada. Kurb on seda öelda, head kolleegid, aga me oleme üles ehitanud väikese ja kalli Eesti, kus ei olegi nii hea elada, nagu me lootsime. Kas me tahtsime sellist riiki? Ma arvan, et enamik saalis oliaist ütleb oma kodus naisega köögis juttu ajades, et ei tahtnud. Aitäh!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Märt Sults, palun!

14:02 Märt Sults

Auväärt aseesimees! Kolleegid! Kui oli selle kobareelnõu esimene lugemine, siis ma küsisin härra rahandusministrilt koolitoidu kohta, et kui lahjaks see ikkagi läheb. Minister vastas, et see küsimus läheb teema piirest välja ja on reljeefne. Okei, üritame siis praegu mittereljeefsel, läheme süviti. Koolitoit peab koosnema teatavatest komponentidest. Laps peab saama korralikult süüa, siis tal ei teki pähe rumalaid mõtteid, siis ta õpib. Tema töö on õppimine. Hommikul saab ta süüa, lõuna ajal saab ta süüa ja õhtul võib-olla saab ka kodus süüa. On teada, et üks kolmandik lastest ei saa kodus süüa ei hommikul ega õhtul, ainukene kord saavad nad süüa koolis. Koolitoit peab sisaldama kindlasti selliseid elemente nagu hapnik, süsinik, vesinik, lämmastik, räni, fosfor ja raud, samuti peab selles olema kõiksugu muid mikroelemente. See kõik peab olema, sest tagab normaalse aminohappe tekitamise. Kui tekib normaalne aminohape, siis tekib normaalne geneetiline kood. Kui tekib normaalne geneetiline kood, siis me erineme natukene seast – hästi natukene, ainult ühe aminohappe võrra.

Nii, nüüd läheme süvitsi. Selleks, et teha normaalset toitu, kus on normaalne aminohape sees, on vaja põllule saada seeme, mis seal kasvaks. Vaja läheb ka kütust. Selle võib tuua lennukiga, helikopteriga, tankiga – ükskõik millega –, aga kütust kulub. Selle aktsiis on peagi kõrgem. Järelikult, põllule saav seeme on kallim, kui oli eile. Edasi, põllu pealt tarvis saak üles korjata. Jälle läheb vaja traktorit, mille kütuse toob kas tank, lennuk või helikopter – ja jälle on see kallim. Saime saagi põllult üles ja kuskile mingisse kasti. Kastid on tarvis põllu äärest lattu ära tuua ja seda peab tegema mingisugune masin. Mängus on aktsiis, käibemaksud, kõik muud värgid. Saaki peab kuskil hoidma. Nüüd on see laos, kuhu Köögi-Kata paneb hirmsa hooga oma või liisitud autoga kraamile järele. Jälle kütust kulub. Pluss tööjõukulud – kõik maksab. Järelikult sellesama koolitoidu summa eest saab edaspidi palju vähem koolitoitu. Jah, kust surm ei võta, sealt ei võta mitte keegi. On ju nii?

Riik ei suurendanud koolitoidu dotatsiooni. See oli enne 1,37 eurot ja jäi 1,37 eurot, millest niikuinii pool on kulunud kõrvalkulude katteks, toidu peale on jäänud 40–60 eurosent. Nüüd jääb 20–30 eurosent, aga laps peab saama süüa, laps peab saama energiat. Kui ta energiat ei saa, siis ta ei õpi. Ta peab suhkrut saama, järelikult süsinikku, vesinikku, hapnikku. Kust ta selle võtab? Toidu seest. Kui ta suhkrut ei saa, tärklist ei saa, siis energiat ei ole. Mis ta teeb? Päästab energiajook – klõmm-klõmm-klõmm hommikul sisse, et kuidagimoodi püsti püsida. Kui süüa ei saa, tahab laps pätti teha või otsib meelelahutust. Kust ta seda otsib? Keldritest. Sest õppimine ei ole enam üldsegi popp ja kõht on ju tühi, aga tahaks midagi teha. On ju nii?

Palun lisaiega!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit juurde, palun!

14:02 Märt Sults

Aitäh! Kuidas saab seltsimees rahandusminister öelda, et aktsiiside tõusu ja muu maksupoliitika tõttu ei lähe koolitoit nigelamaks? Koolitoit läheb ikka väga lahjaks. Mina kui keemik tulin suurepärasele mõttele, arutasin selle härra Padariga ka läbi. Nimelt, ma kirjutan suure projekti, mille teema on selline, et tuleks välja töötada õpilaste jaoks bakter, mis aitaks inimese maol sünteesida ja seedida tselluloosi. Rahvakeeli väljendudes laps saaks süüa silo ja heina. Mõttele, kui hea! Tasuta toit tuleb, koormatäis heina tuleb kooli ette, kõik ajavad kõhud täis ja asi on korras. Riigieelarve on kuhjaga täis. Härra Padar oli väga-väga nõus, sellepärast et teadusprojektide puhul on selline hea lugu, et sajast teadusprojektist võib õnnestuda üks. Kui see ei õnnestu, siis me need miljon eurot kanname maha. Täpselt nagu Paide tööstuskooli puhul. Mis siis ikka, ei tulnud välja!

Aga nüüd mõelge ilma igasuguse naljata. Lapsed on meie tulevik ja kui lapsele ei ole tagatud korralik toit, siis ta ei arene korralikult, tekivad hälbep. Ja kui lastel ei ole asendustegevusi ja kui lastel tõesti ei ole korralikku ninaesist – mina tean, mida see tähendab –, siis meil ei ole tulevikku.

Aitäh teile ja palun andeks selle kohatu nalja pärast, et me peame hakkama sööma heina ja tselluloosi! Annaks Taara, et me ei peaks sellist bakterit välja mõtlema. Aitäh!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Priit Toobal, palun!

14:02 Priit Toobal

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Ma alustuseks tänan kõiki neid 27 665 inimest, kes viimase kahe ja poole nädala jooksul andsid allkirja Keskerakonna algatatud allkirjade kogumise aktsioonis, et valitsusliikmetele ja parlamendi koalitsioonisaadikutele üht asja südamele panna: kobareelnõu 41 SE, mida me praegu arutame, ei tee meie Eesti riigis inimeste elu paremaks. Vastupidi, see teeb iga Eesti inimese elu halvemaks. Aktsiooni eesmärk oli teha üleskutse, et nad selle seaduseelnõu poolt ei hääletaks. Keskerakonna fraktsioon on need allkirjad Riigikogu juhatusesele üle andnud ja vastavalt märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadusele jõuavad need allkirjad edasi Riigikogu rahanduskomisjoni. Kuna korralisi rahanduskomisjoni istungeid enam sellel istungjärgul ei toimu, siis suure tõenäosusega tuleb selle 27 665 allkirja arutelu tänavu sügisel. Nii et kuigi täna koalitsiooni teerull müriseb ja need seaduseelnõud läbi surub, ei ole teema veel lõppenud. Sügisel tulevad needsamad allkirjad rahanduskomisjonis arutelu alla. Nende inimeste nõudmine on see, et teemat arutataks uuesti ka parlamendi suures saalis, mitte ei juhtuks nii, nagu juhtus Vabaerakonna 1000 allkirjaga, mis lihtsalt ühe komisjoni istungi päevakorra lõpus kiirkorras ära menetleti ja öeldi, et viskame need prügikasti, midagi muud nendega edasi teha ei saa. Me loodame, et Keskerakonna kogutud allkirjadega läheb teisiti, läheb paremini ja et sügisel võetakse see teema uuesti ka suures saalis arutelu alla.

Kui rääkida selle eelnõu menetlemisest parlamendis ja tegelikult ka sellest, kuidas see valitsuses alguse sai, siis võiks seda nimetada üheks suureks sigaduseks. Kooskõlastusringil ja omakeskis arutades käsitles valitsus neid kõiki eelnõusid eraldi: oli eraldi käibemaksuseaduse muutmise eelnõu, oli eraldi sotsiaalmaksu teemat käsitlev eelnõu, oli eraldi aktsiiside teemat käsitlev eelnõu, aga enne parlamendi ette toomist seoti need üheks kobaraks, et parlament saaks nendega vähem tööd teha, nende kohta vähem küsida. Teatavasti iga eelnõu kohta saab rahvasaadik esitada kaks küsimust. Nüüd seoti kolm eelnõu ühte paketti, et ei saaks mitte küsida kuus küsimust, vaid kaks. Tegelikult on minu arvates siin õige visata kivi ka parlamendi spiikri kapsaaeda. Vastavalt kodukorrale, mille Riigikogu iseenda töökorralduse regulatsioonina vastu võtnud on, ei oleks Riigikogu juhatus ja Riigikogu esimees tohtinud seesugust eelnõu valitsuselt vastu võtta. See oleks tulnud valitsusse tagasi saata ja öelda, et parlament ei ole enam nõus kobareelnõusid menetlema.

Selle seaduseelnõu muutmiseks tehti 201 ettepanekut ja suures hirmus, et ööistungitel võib mõni neist leida ka koalitsioonisaadikute toetust, võttis valitsus mingis mõttes need eelnõud parlamendist tagasi, sidus need usaldushääletusega ja tõi paketi parlamenti seejärel tagasi sellisena, et muudatusettepanekuid siin saalis hääletada ei saa. See on minu arvates selge märk, et valitsuskoalitsioon ei ole üksmeelne, ja mingis mõttes ta andis seda sammu tehes taandumislahinguid. Kui lugeda Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kommenteeritud väljaandest kohta, mis puudutab usaldusküsimusega seotud hääletusi, siis näeme, et selle kohaselt on kõnealune võimalus mõeldud kasutamiseks eelkõige vähemusvalitsusele, kellel muidu võib olla raskusi oma poliitikat ellu viia, või kriisiolukordades, kus valitsusel võib olla vaja saada üle erimeelsustest, mis valitsevad parlamendiamusse kuuluvate parlamendiliikmete seas. Usaldusküsimusega seotud eelnõu menetlus Riigikogus on palju kiirem kui tavamenetlus.

Palun lisaiega!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit.

14:02 Priit Toobal

"Eelnõu vastuvõtmise sidumine usaldusküsimusega võimaldab vältida teatavaid menetlustoiminguid, sealhulgas näiteks paljude muudatusettepanekute hääletamist. Siiski, nagu on viidatud ka õiguskirjanduses, ei pruugi käsitletava menetluse kasutamine pelgalt selleks, et tagada eelnõu kiire vastuvõtmine parlamendis, olla legitiimne, kuivõrd kärbib oluliselt ennekõike opositsiooni õigusi," on öeldud kommenteeritud väljaandes. Küsisin ka rahandusministrit, missugune neist kolmest tingimusest on siis täidetud. Kas Eestis on vähemusvalitsus? Ei ole. Kas Eestis on kriisiolukord? Ei ole, vähemalt valitsus seda ei tunnista. Või siis on erimeelsused valitsuskoalitsiooni sees, et on vaja seda eelnõu kiirkorras usaldusküsimusega seotult siin parlamendisaalis hääletada? Rahandusministri sõnul ka seda mitte. Nii et ühtki kolmest eeldusest, mida näeb ette Riigikogu kodu- ja töökorra seadus, et siduda eelnõu vastuvõtmine usaldusküsimusega, ei ole.

Selle tõttu on Keskerakond otsustanud, et kui täna õhtul nende seaduste muutmise siin saalis heaks

kiidetakse, siis me pöördume Vabariigi Presidendi poole ettepanekuga neid hoolega kaaluda ja jätta seadused, mis täna usaldusküsimusega seotult vastu võetakse, välja kuulutamata. Need võiks saata tagasi siin parlamendisaalis uuesti arutamiseks.

Lõpetuseks pöördun Sotsiaaldemokraatliku Erakonna poole, sest minu hinnangul just teie häälest sõltub see, kas maksumuudatused, mis valitsus ette on pannud, siin saalis vastu võetakse või ei võeta. Teie häälest sõltub see, kas kütuseaktsiisi tõus kiidetakse heaks. Teie häälest sõltub see, kas majutusasutuste käibemaks tõuseb 9%-lt 14%-le, ja teie nupuvajutusest sõltub see, kas järjekordselt lihvitakse riiki veel õhemaks, kas veel 80 miljonit viiakse riigieelarvest raha välja, veel vähem raha jääb politseile, õpetajatele, päästeametnikele, kohalikele omavalitsustele, ja nii edasi. Minu arvates see on teie võimalus, sotsiaaldemokraadid, näidata, missugust poliitikat te tegelikult ajate: kas seda, mida te rääkisite enne valimisi, või seda, mida Reformierakond teile ette on kirjutanud.

Päris lõpetuseks kutsun oma ringkonna, Viljandi- ja Järvamaa saadikuid üles mitte toetama seaduseelnõu 41. Enne valimisi kohtusin ma teie kõigiga, kes te sellest ringkonnast parlamenti olete saanud, ja mitte üheski debatis mitte ükski teist ei lubanud oma valijatele seda, et te tõstate hotellide käibemaksu ja tõstate kütuseaktsiisi. Helir-Valdor Seeder, Kristjan Kõljalg, Helmen Kütt, Jaanus Marrandi ja Johannes Kert, ma kutsun teid üles hääletama selle seaduseelnõu vastu, sest te ei ole saanud Viljandi- ja Järvamaa valijate mandaati nendeks maksutõusudeks. Aitäh!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Erki Savisaar, palun!

14:02 Erki Savisaar

Lugupeetud juhataja! Head rahvasaadikud ning kõik, kes te jälgite meid rõdul, interneti ja televisiooni vahendusel! Kõnealuse seaduseelnõu pealkiri on "Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus". Sõnade "ja teiste seaduste" alla on väga peenelt põimitud ka karistusseadustiku muutmine. Peale selle seaduse vastuvõtmist karistatakse kõiki Eesti kodanikke, Eestis viibivaid külalisi, kohalikke omavalitsusi ning isegi Politsei- ja Piirivalveametit suuremate kulude ja kõrgemate hindadega. Ma ei tea, et Eesti ajaloos oleks valitsus varem nii karmilt pöördunud oma rahva vastu. Ja ma tõesti ei mõista neid rahvasaadikuid, kes valitsust sel teel toetavad ja kiidavad teda rahva karistamise eest.

Milles siis seisnevad need karistused? Ja mille eest kõiki siin väikesel maal viibijaid karistatakse ning kellele on see kasulik? Alustame sotsiaalmaksu langetamisest. Tundub nagu positiivne uudis – mingi maks langeb! Kuid ettevõtjad, kes peaksid sellest maksumuudatusest kasu saama, on öelnud, et hind, millega see saavutatakse, on liiga kõrge. Tegelikult firmade ja asutuste kulud suurenevad. Täna on meil 15. juuni. Laupäeval käis meediast läbi uudis, et üks lapsevanem pidi maksma 6-aastase lapse vältimatu hambaravi eest, kuna haigekassa teise kvartali raha oli otsa saanud. Kaks nädalat enne kvartali lõppu ei saa lapsed enam hädavajalikku arstiabi! Tegemist ei ole üksiku juhtumiga, neid juhtumeid on üle Eesti väga palju. Nüüd väidetakse, et kui sotsiaalmaksu ühe protsendi võrra vähendada ja seeläbi ka haigekassa kasutuses olevad vahendid vähenevad, siis see arstiabi kvaliteeti ja kättesaadavust ei halvenda. Ei usu seda juttu! Haigekassa ei saa juba praegu oma asjadega hakkama. Kuidas on see võimalik peale eelarve kärpimist? Selle muudatusega me karistame kõige haavatavamaid – neid, kes on haiged ja vajavad arstiabi. Jah, räägitakse, et see protsent leitakse kusagilt mujalt, kuid riigiasutused, sh haigekassa on saanud käsu kulusid vähendada ning seda rohkem kui 1% võrra.

Teiseks, tõstetakse kütuseaktsiisi. Juurdekuuluv retoorika kuulutab, et seda tehakse selleks, et vähendada kahjulikku tarbimist ning suuremad aktsiisid teevadki meist uue Põhjamaa. Püüdke aru saada, et Põhjamaade olulisim tunnus ei ole mitte kõrged hinnad, vaid suured sisetulekud ning tiptasemel sotsiaalabi. Diislikütuse hind on meil juba praegu sama mis Põhjamaades ja ka Lääne-Euroopas, ning näiteks Lätis me selles vallas edestame. Kui need maksumuudatused realiseeruvad, siis on diislikütuse hind meil kindlalt Euroopa kõrgeim. Bensiini hind jõuab samuti Skandinaavia omale järele. Ärge laske ennast pimestada väitega, et see hinnatõus on vaid 5 senti. Ei ole! Hinnatõus järgmisel aastal on 5 senti pluss käibemaks ehk 6 senti, ja igal järgmisel aastal tõuseb hind juba rohkem. Kokku tõuseb nii diislikütuse kui ka bensiini hind järgmise kolme aasta jooksul ca 20 senti liitri kohta. Kui nafta hind saavutab oma paari aasta taguse taseme, hakkavad mõlemad kütused Eesti tanklates maksma üle 2 euro liiter. Soome, Rootsi ja Norra ei karista oma elanikke ja ettevõtjaid selliste hindadega. Bensiini hind mõjutab kõige karmimalt maapiirkondade elanikke ja ettevõtteid. Me kõik teame, et ka

madalamad palgad on just maal. Ja näiteks Soomes on miinimumpalk 1600 eurot, meil vaid 390. Ning Soome riik kompenseerib hajaasustusega aladel elavate inimeste kütusekulu. Meil seda võimalust ei ole. Palun kolm minutit lisaega!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit, palun!

14:02 Erki Savisaar

Soome riik leiab, et kütus on liiga kallis, ning maksab kütuseraha tagasi. Ja seda teeb riik, kus palk on rohkem kui neli korda kõrgem kui meil. Eesti seevastu karistab maapiirkondades elavaid inimesi kõrgemate hindadega. Parem ei ole lugu ka diislikütusega. Diislikütuse hind mõjutab kõiki teenuseid, kuna transpordikulud suurenevad. Eriti karmilt mõjutab kütuse kallinemine põllumehi ja transpordisektori ettevõtteid. Kui ülejäänud Euroopa riigid maksavad põllumeestele toetusi, et elu maal säiliks ja toodete omahind oleks konkurentsivõimeline, siis Eestis karistatakse põllumehi kütuse kõrgemate hindadega.

Politsei- ja Piirivalveamet on viimaste aastate jooksul teinud suuri reforme ja koondamisi. Ameti peadirektor väidab, et kõik sisemised ressursid on ammendatud ning rohkem kärpida ei ole enam kusagilt. Nüüd tõstetakse kütuse hinda 20%, kütusekulu aga on selle asutuse kulude hulgas väga olulisel kohal. Raha hinnatõusu kompenseerimiseks ei ole juurde antud. Viimane info on, et on kästud hoopis eelarvet 5–10% kokku tõmmata. Tõenäoliselt saavutatakse see kokkuvõtte koondamisega ja patrullide vähendamisega. Nõrgeneb kontroll piiril, nõrgeneb kontroll tänavatel ja võitlus organiseeritud kuritegevusega. Sellega me karistame kõiki inimesi Eestis, sest elu siin ei ole enam turvaline.

Kohalike omavalitsuste ülesanne on korraldada nii ühistransporti kui ka koolilaste vedu. Kallim kütus koormab veelgi kohalike omavalitsuste eelarvet, kuid omavalitsuste rahastamine on niigi kriitilisel tasemel. Valitsus ei taha kuidagi aru saada, et sellised hinnatõusud tuleb kohalikele omavalitsustele kompenseerida. Näiteks ainuüksi Tallinnale läheb see maksutõus maksma rohkem kui 5 miljonit eurot, kusjuures selles summas on juba arvestatud seda sümboolset kasu, mis tuleb sotsiaalmaksu alandamisest. Kütuse kallinemine karistab kõiki kohalikke omavalitsusi, sest raha hinnatõusu katmiseks peavad nad leidma teiste teenuste arvel.

Maret Maripuu on oma magistritöös "Seadusandlike meetmete mõju alkoholist põhjustatud tervisekahjustustele" välja toonud, et rahanduslikud regulatsioonid ei mõjuta oluliselt alkoholsete jookide tarbimist. Seega peab nõustuma seletuskirjas tooduga, et nende maksumuudatuste eesmärk on riigikassa täitmine, mitte rahva tervise parandamine. Küll aga mõjutab see kindlasti meie armsate Soome turistide käitumist ning vähendab kindlasti nii turistide hulka kui ka nende kaasa ostetava alkoholi kogust. Nõnda karistab valitsus nii turismisektorit kui ka iseennast, kuna maksutulu tegelikult väheneb.

Seda loetelu võiks veel pikalt jätkata, kuid kahjuks on napid minutid, mis mulle antud, otsa saanud. Ma loodan, et koalitsiooni esindajad räägivad ...

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Austatud ettekandja, teie aeg on lõppenud. Aitäh! Lauri Laasi, palun!

14:02 Lauri Laasi

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Seisan siin raske südamega, kuna ausalt öeldes on piinlik nii inimvaenulikkude eelnõu Riigikogu saalis üldse menetleda. Kui riik teeb maksude ja riigi rahaga nalja, siis miks peaksid inimesed sellist riiki tõsiselt võtma? Viimased kuud on näidanud, kuidas hädaga kokku klopsitud koalitsioon üritab üle kivide ja kändude viia ellu midagigi, mida enne valimisi lubatud sai. Kokku on segatud üks puder ja kapsad, mis paraku kellelegi ei maitse. Opositsioon ei taha selles osaline olla. Aktsiisitõusud, mida me siin täna menetleme, ei ole midagi muud kui paljudelt inimestelt nende viimase sendi äravõtmine. Ühe käega anname, teisega võtame. Selline poliitika ei ole jätkusuutlik. See on potjomkinlus, mis ei tugine ühelegi analüüsile ega isegi mitte Exceli tabelile, vaid keskendub suure pildi loomisele, mis lõppkokkuvõttes osutub miraažiks.

Täna me näeme, kuidas Eesti aitab võlgades siplevat Kreekat. Kreeka abi suurendab meie riigivõlga, kuid valitsus, mille eesotsas on endiselt Reformierakond, ei tee teist nägugi. Vastupidi, valitsus aitab kreeklasi ja loobub miljonitest eurodest, mida kreeklased oma võlakirjadelt peaksid riigieelarvesse

maksma. Selle asemel võetakse raha meie oma inimestelt, kelle rahakoti kallale taas minnakse. Valitsus räägib pahede maksustamisest. Mis need pahed siis on? Igapäevane bussisõit või autosõit kilomeetrite taha, sest kodukohas tööd ei leidu. Maja või korteri kütmine või suvine puhkus mõnes turismitalus. Aasta alguses tõusis kerge kütteõli aktsiis tervelt 350%. Sellest aga on veel vähe. Täna eelnõuga lajatame kütteõlile veel aktsiisi otsa. Inimesed ei jõua oma küttesüsteeme nii kiiresti vahetadagi, kui mingi kütuse hind juba jälle tõuseb. Valitsus sellest aga taas ei hooli. Üksteisele kohati vastukäivad eesmärgid vajavad täitmist ja mis sellest, et see käib inimeste enda raha eest. Ainuke pahe, mida ma selles kontekstis näen, on maksude tõstmine, mis toimub läbimõtlemata ja eelneva analüüsita, nagu me juba teame. Praegune analüüs käib tasemel, kas tõstame makse 20 või 15%, sest mis vahet sel on. Ah te lähete muidu pankrotti? Selge, paneme siis 14%. Niimoodi ei saa! Majutusasutuste käibemaks, millest jutt, tõuseb valitsusliidu tegevuse tagajärjel Euroopa kõrgeimate sekka. Hotellide konkurentsivõime kahaneb, hulk inimesi jääb tööta ja Eestisse jõuab vähem turiste. Selline info näib aga valitsusliitu vaid segavat.

Iga maksutõus, samuti langus peab olema mõtestatud ja argumenteeritud. Täna kõne all olevad muudatused teenivad vaid ühte eesmärki: tuua riigikassasse raha, jättes kõrvale väga olulise nüansi, et see raha tuleb järjekordselt meie oma inimeste taskust. Eelarveraha kokkukraapimine mis tahes kohast, kust vähegi annab, ei ole kindlasti poliitika, mida toetada. Eriti kui jõuame samal ajal üleval pidada teisi riike. Ma olen kindel, et see eelnõu väärib läbikukutamist, isegi juhul, kui see tähendab kogu valitsuse maksupoliitika läbikukkumist. Viimase eest oleks mul küll piinlik vastutust võtta. Aitäh!

14:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Vladimir Velman, palun!

14:02 Vladimir Velman

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Ei ole kauge see aeg, kui me kõik siia saali esimest korda kokku tulime. Me mäletame väga hästi, kui palju aega võttis selle valitsuse kokkuklapitamine ja kui kaua aega võttis koalitsioonilepingu ettevalmistamine. Kõik see toimus kinniste uste taga ja alles hiljaaegu me saime teada, mis toimus nende kinniste uste taga. Kõik oli väga lihtne. Lepiti kokku kuludes ehk eelarve miinusosas ja pärast selgus, et plussosa ehk tulud on samuti olemas ja neid tuleb kuidagimoodi ka arvestada. Ja kobarvalitsus, mis koosneb kolmest osapooltest, tegi kiiresti kobarotsuse. Ning Riigikogu kobarjuhtkond, kus on samuti kolm osapoolt, võttis vastu reeglid, mis muudavad siin Riigikogu saalis alati valitsenud head tava kobareelnõusid mitte menetleda.

Pole mingi ime, et nii need asjad käivad. Demokraatia pole mitte midagi muud kui enamlaste ehk bolševike valitsemine. Kui rahvas valis Riigikokku kuue erakonna esindajad, siis sellega rahva tahe lõppeski. Ma ei usu, et rahvas väga tahtis, et need kolm erakonda, kes võimule tulid, võimu teostaksid. Aga see on teine küsimus.

Nüüd need kolm erakonda on võimul ja nad on toonud meie ette eelnõu, hirmutades sellega, et kui seda kiirkorras ei menetleta, siis astub valitsus tagasi. Normaalses demokraatlikus ühiskonnas need asjad nii ei toimi, aga meil on ikka nii, et enamlased otsustavad ja vähemus lihtsalt allub. Ja vähemusse jääb ka rahvas, kes lootis, et kui Riigikokku pääses kuus erakonda, siis valitsuse moodustavad need, kellel on tugevam rahva mandaat. Aga nüüd on valitsuse mandaat selline, nagu ta on, ja ega selle vastu midagi ette võtta ei saa.

Nii Riigikogu liikmed kui ka komisjon said hulga kirju lihtkodanikelt ja ettevõtjatelt, kes ühel või teisel moel protestisid selle kobareelnõu vastu. Mina sain ühe viimastest kirjadest oma postkasti täna kell 11.49. Selle saatis Tallinna hotelli L'Ermitage tegevdirektor Toomas Teeväli. Ta kirjutab järgmist: "Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ei hakka teile pikalt kirjutama. Vaatamata sellele, et me ei ole kõige väiksem hotell, aga ka mitte kõige suurem – 122 tuba, samuti asukoht on meil hea –, teie otsustest sõltub, kas oleme sunnitud koondama inimesi või mitte. Ei hakka tooma välja numbraid, aga meie hotelli puhul tähendab see muudatus ka minimaalselt ühte lisakuud – aprill –, kus peame mõtlema sellele, kuidas ja millises järjekorras töötasusid maksta. Ilmselt paljud riigitöötajad ei ole selle murega kursis, et madalhooajal raha ei jätku. See muudatus võtab paljudelt töökohad ja vähendab investeringuid. Palun ärge toetage seda muudatust! Madalhooajal, mis kestab kuni aprillini, toetus hotellindus Vene ja Soome turule. Meil on selle aasta esimese viie kuuga vene rahvusest majutatavate

arv langenud 54%-ni, lisaks soomlaste lühenev aeg, mis viibitakse hotellis. Selle otsusega teete meie eksisteerimise veel raskemaks. Hotellindus ei ole raketiteadus ...

Palun lisaiega!

14:02 Aseesimees Jüri Ratas

Palun, kolm minutit!

14:02 Vladimir Velman

Ei ole raske välja arvutada, mida tähendab meile, kui venelaste osakaal langeb jätkuvalt ja ka Soome turistid oma reise vähendavad. Palun tehke oma otsus tunde järgi! Ka meil on tööl inimesi, kes kasvatavad väikseid lapsi. Meil oleks rõõm tõsta nende töötasusid, kui me ei peaks teiselt poolt ära andma. Kahjuks ei ole meil võimalust katteallikana kasutada energia, kütte ja vee eest makstavaid summasid."

Ma ei usu, et kõik need kirjad ja muud pöördumised kuidagimoodi mõjutavad inimesi, kes istuvad siin saalis. Ma ei usu, et Sotsiaaldemokraatlik Erakond hakkab ka võitlema oma valijate eest ja teeb seda, mida lubas enne nende viimast kongressi uus pealik Jevgeni Ossinovski, kes ütles, et oleks aeg koalitsioonileping üle vaadata. Alati on nii, kui inimene millegi eest võitleb, siis ta lubab palju. Kui võit on käes, siis ta on juba oma seltskonna pantvang. Praegu me oleme kõik pantvangi osas. Need ligi 28 000 allkirja, mis on Riigikogule üle antud ja millega inimesed protesteerivad aktsiisimäära tõstmise vastu, on kõik varsti kahjuks lihtsalt tühi paber. Ma väga loodan, et ikkagi leidub ka kobarvalitsuse poole peal mõni arukas rahvasaadik, kes vajutab nuppu oma südametunnistuse järgi. Ma tänan teid!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Valeri Korbi! Kaheksa minutit.

15:02 Valeri Korb

Head kolleegid! Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmine on nii tähtis, et asi on jõudnud päris rahvusvahelise tasemeni – sellest räägitakse ka väga kaugel Tallinnast ja siin saalis istuvatest Riigikogu liikmetest. Näiteks saime mõni päev tagasi oma postkasti Euroopa SPA Assotsiatsiooni pöördumise Eesti Vabariigi valitsuse poole majutusteenuste käibemaksu tõstmise teemal. Väga huvitav! Tahan küsida oma kolleegidelt ja kõigilt teistelt, kes siin saalis töötavad, kas me tihti saame niisuguseid pöördumisi, kui muudame parlamendis mõnd Eesti riigi seadust. Võiks rääkida informatsioonist, mida on meile jaganud inimesed, kes töötavad Lätis, ka Eesti hotellipidajad on oma seisukoha öelnud, aga usun, et see jääb juba natukene kaugemale teemast, mida me praegu siin saalis arutame.

Võib kindlalt öelda, et sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 41 jääb Eesti inimestele meelde kui eelnõu, millega tahetakse võtta, mitte anda. Muidugi on eelnõu seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga, millega ministrite kabinet püüab suurendada maksutulust tubakatoodetelt ja alkoholilt. Kõrvuti sotsiaalmaksu määra 1% võrra langetamisega tõstetakse kütuseaktsiisi määra. Võib pikalt rääkida kõigest sellest, mida püütakse selle seaduseelnõuga muuta, aga usun, et igapähele meist on selle kohta juba oma arvamus olemas, ja seepärast vaatame ehk mõnda minu arvates kõige teravamalt probleemi, mis eelnõuga seotud.

Eelnõu pakub välja langetada sotsiaalmaksu määra 1. jaanuarist 2018. aastal kuni 32%-ni. Aga maksulaekumine väheneb 2017. aastal 33,8 miljoni ning kahel järgmisel aastal vastavalt 86 ja 91 miljoni euro võrra. Sotsiaalmaksust hakkab ravikindlustusele minema – ja see on kurb – 13% asemel 12% ning riikliku ravikindlustuse summad vähenevad kõvasti. Eelnõus on öeldud, et see kompenseeritakse riigieelarve muude tulude arvel. Kahju küll, aga küsimuste voores me ei saanud rahandusministri vastuseid, missugused on need muud allikad. Selge, et aktsiiside tõstmine paneb kõvasti pingutama keskmise ja väiksema sissetulekuga inimesi. Ma ei taha kommenteerida alkoholi ja tubakatoodete aktsiisimäärade kasvu – see ei ole asi, millest elu seisma jääb. Aga vaatame mõningaid teisi paragrahve, mis huvi pakuvad. Kas võib öelda, et bensiini aktsiisimäära tõstmine 10% kolmel järgneval aastal ei mõju meie igapäevasele elule? Vaatasin 2011. aasta arve. Keskmiselt on 1000 Eesti elaniku kohta registreeritud veidi rohkem kui 500 autot. Iga aastaga see arv kasvab keskmiselt 5,4–9%. Registreeritud autode üldarv Eestis on 685 000. Meie riigis elab natuke rohkem kui 1 300 000 inimest. Tuleb välja, et iga kahe inimese peale on auto. Küsimus: kas nende autodega ei ole vaja sõita Statoili, Olerexi või

mõnda teise tanklasse, kus järgmisel aastal peab kütuse eest kindlasti maksma rohkem kui tänavu? Need inimesed aga, kes ei sõida oma autoga ja kasutavad ühistransporti, peavad kindlasti pärast kütuseaktsiisi tõstmist järgmisel aastal hakkama ostma kallimaid pileteid.

Ida-Virumaalt valitud saadikuna pakub mulle huvi kõik, mis on seotud põlevkiviga. Selles vallas on mitte just kõige parem uudis, et ka põlevkivikütteõli aktsiisimäär tõuseb. Me ehk mäletame, et põlevkivikütteõli osakaal soojuse tootmisel on 6%. Katlaid, mis kasutavad põlevkivikütteõli, on vabariigis natuke alla 500. Siin saalis me täna juba rääkisime sellest, kui ministrile selle sfääri kohta küsimusi esitati. Katlamajasid, mis kasutavad eriotstarbelist diislikütust, ootab ees üleminek põlevkivikütteõli peale. Võtame kokku selle raha, mis on vajalik katelde, seadmete vahetamiseks ja nende tihedamaks hooldamiseks – tarbija sellest ei võida. Kõik need muudatused, mis on seotud põlevkivikütteõli aktsiisimäära tõstmisega, muudavad soojuse piirkonnas, kus seda kütust kasutatakse – Ida-Virumaal, Harjumaal ja Viljandimaal –, kallimaks. 2016. aastal tõstab rakendatav aktsiisitõus hinna 548 euronit ühe tonni eest. Praegune hind on 498 eurot, seega vahe on kohe näha. Kui me räägime õli hinnast, siis võib kindlalt öelda, et tegu on 10%-lise tõusuga.

Ma rääkisin põlevkivikütteõlist, nüüd vaatame, mis tulevikus hakkab toimuma põlevkiviga, kui see eelnõu saab seadusena vastu võetud ja aktsiisimäär tõuseb. Põlevkivist saadavat soojusenergiat kasutatakse Ida-Virumaal ja muidugi läheb mu jutt kohe suurtele linnadele, mis seal asuvad: Kohtla-Järve, Narva, Sillamäe ja Kiviõli, kus soojusega varustamine baseerub just põlevkivi kasutamisel. Nende linnade kaugküttefirmade müügiimaht moodustab kogu riigi kaugkütte ...

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma vabandan teie ees! Kuna juhataja peab tagama turvalisuse saalis, siis mul on palve, et rõduääre peal ei istutaks ega oleks ka fotoaparaat rõduääre peal. Palun, hea ettekandja!

15:02 Valeri Korb

Ma vaatan kella ...

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Te saate juurde need 20 sekundit, mis ma teilt ära võtsin.

15:02 Valeri Korb

Aitäh, härra juhataja! See eelnõu kahjuks minu toetust ei saa. Aitäh kõikidele!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh teile! Veel kord vabandust, et segasin! Palun Kersti Sarapuu Riigikogu kõnetooli! Kaheksa minutit.

15:02 Kersti Sarapuu

Lugupeetud kolleegid! Täna räägin ma kõigi nende turismiettevõtjate nimel, kes on meie poole pöördunud just nimelt palvega, et majutusteenuste käibemaksu ei tõstetaks, vaid aidataks ikkagi püsida konkurentsivõimeliseks kõikide teiste riikidega. Majutusteenuste käibemaksusoodustuse kaotamisest võidakse kogu ühiskond, ütles peaminister Taavi Rõivas. Veel ütles ta, et pilti on vaja suuremalt vaadata, ning lisas, et kui soodustuse tühistamisest tulenevat kaotatud summat küsida turistide käest, on kõik korras, kuna mõne euro suurune hinnatõus turistide eemale ei hoia. Kas kogu ühiskond ikka võidab või hoopis kaotab? Millegipärast saatis rohkem kui 400 turismifirmat Riigikogule ja valitsusele ühisavalduse, milles nad nimetavad koalitsiooni kava kahekordistada majutusteenuste käibemaksu vastutustundetuks ja analüüsivõimeliseks sammuks, lisades, et kõige väärtusamalt tabab võimalik maksutõus maapiirkondi ning laiemalt kogu teenindavat sektorit, noori inimesi ja teisi hooajatöölisi, kelle palgad on niigi madalad. Seega ei maksa maksutõusu kinni mitte nn rikas väliturist, pigem tuleb see kõigi turisminduses töötavate inimeste palkade ja töökohtade arvel.

Turismisektori kasum on peaaegu samas suurusjärgus nagu summa, mille valitsus kavatses tulumaksu tõstmisega teenida. Sisuliselt toimuks nagu ühe sektori kasumi natsionaliseerimine. Hotellid teenivad peaaegu sama palju kasumit, kui koalitsioon plaanib rohkem makse võtta. Sellest tulenevalt jäävad ära investeeringud ning palgatõusud. Ning miinimumpalga tõstmisega kaasneb kogu aeg personalikulude kasv ning nii polegi muud võimalust kui langeda kahjumisse ja mõelda, kuidas inimesi koondada,

tegevust koomale tõmmata. On ju tõsiasi, et majutusasutused vajavad piisaval hulgal teenindajaid, kelle palkadeks kulub väiksemates ja keskmise suurusega ettevõtetes kuni 70–80% käibest. See tähendab seda, et käibemaks tuleb tasuda nn täie rauaga ja tagasi nõutada pole midagi. Nii lihtne see ongi. Kust siin veel vahendid investeeringute tegemiseks ja laenu võtmiseks?

"Majutusteenuste käibemaksu teema tundub olevat ettevalmistamata," kirjutab endine pankur Indrek Neivelt oma blogis. Kuna tal puuduvad majanduslikud huvid hotelliäris ning ta on olnud laenuandjana suure osa praeguste hotellide alguse juures, teab ta väga hästi nende toimimispõhimõtteid. Nii defineeribki ta majutusteenust kui suuresti eksporti. Blogis seisab: "Härra peaminister väitis Riigikogu infotunnis, et majutusasutustel on justkui käibemaksusoodustus. Kui see on nii, siis saavad kõik kaupu ja teenuseid eksportivad firmad käibemaksusoodustust. Ekspordi käibemaks on ju null. Ei ole vahet, kas eksporditakse kaupu või teenuseid. See on üldine põhimõte. Vastavalt statistikale on meil kaks kolmandikku majutatavatest turistidest välismaalased. /---/ Seetõttu ei eksi me palju, kui väidame, et vähemalt kolm neljandikku majutusasutuste käibest on eksport. /---/ Seega oleks õiglane majutusasutuste käibemaksu hoopis langetada 9 protsendilt 5 protsendile, mitte tõsta." Olukorras, kus peaminister lubas avalikult enne valimisi maksuerisusi mitte kaotada, kus rahandusminister teeb ettepaneku käibemaksu tõus ära jätta ning ettevõtlusminister nimetas plaani endale jalga tulistamiseks, jääb meile arusaamatuks, kes on selle idee taga ning kes vastutab tagajärgede eest, imestas turismifirmade liidu esinaine Lahtein. Euroopas on vaid kolm riiki – Suurbritannia, Taani ja Slovakkia –, kus majutusteenuste käibemaksuerisus puudub. Võin ka ise tunnistada, et Londonis hotellide täitumisega probleeme ei ole, kuna kogu linn on elav ajalugu. Kahjuks Eestit sellisel moel turismimaaks pidada ei saa ning iga turismigrupi ning iga turisti eest tuleb suurt võitlust pidada ja püüda eelkõige oma naabritega edukalt konkureerida.

Turismiasjatundjad viitavad Lätile, kus 2009. aastal tõusis majutusteenuse käibemaksu määr 5%-lt 21-le. Selle tagajärjel vähenes töökohtade arv 12 000 võrra ning riik kaotas seeläbi 14 miljonit eurot tulu- ja sotsiaalmaksu. Mais 2010 langetati majutusteenuse käibemaks 10%-ni, mille tulemusena kasvas tööhõive 8,3% ja hotellide täitumus 12%. Praegu kehtib Leedus majutusteenuste käibemaks 9%, Lätis 12% ja Soomes 10%.

Mõtlemapanev on, et turistide vool Eestisse on vähenenud. Märtsis kahanes Vene turistide arv nagu jaanuaris ja veebruariski üle 43%, selgub Statistikaameti andmetest. Maailma Majandusfoorumi ehk World Economic Forumi äsja avaldatud tänavusest reisi- ja turismikonkurentsivõime ülevaatest selgub, et Eesti võimekus langeb: oleme langenud 25. kohalt 38-ndale.

Koalitsiooni raskused katteallikate osas rahuldava lahenduse leidmisel näitavad tõsiasi, et võimuparteidel puudub ühine suur eesmärk, mille suunas liikuda, leiab Äripäev ühes oma juhtkirjas. Kõik pingutused on suunatud Exceli tabelis tasakaalu saamisele, aga puudub vastus küsimusele, miks midagi tehakse, kuhu tahetakse välja jõuda. Seetõttu mõjuvadki kõik valitsuskabineti liikmete selgitused ühe või teise maksumuudatuse asjus ebaeenvalt. Ükski minister pole valmis ütleva, et lubaduste elluviimiseks on lihtsalt raha vaja ja kõik, sest siis tuleks järgmise sammuna tunnistada, et antud lubadused olid ebarealistlikud ning nende elluviimine käib maksumaksjale üle jõu.

Lugupeetud kolleegid! Paljude liitude ja ühenduste esitatud avaldused sundisid meid tegema muudatusettepanekuid, mida me täna nüüd muidugi ei menetle. Lootsin, et te toetate kõikide teiste seas ka muudatusettepanekut nr 54, mis koosneb kahest osast: majutusteenuste käibemaksu tõstmise ärajätmine, säilitades praeguse 9%, ja katteallikaks pakkusime väikese alkoholisisaldusega jookide aktsiisimäära tõusu, mis tagaks sama suured tulud, nagu plaanitakse saada majutusteenuste käibemaksu tõstmisega. Sellise katteallika pakkusime välja Terve Eesti Sihtasutuse, Eesti Arstiüliõpilaste Seltsi, Eesti Tervise Fondi ja mitme teise organisatsiooni palvel, et vähendada alkoholiprobleemi, eriti noorte hulgas. Statistika andmeil joovad 11–12-aastased lapsed põhiliselt siidrit, 13–14-aastased kanget alkoholi, 14–15-aastased proovivad kanepit. Võib-olla ostetakse siis kuue pudeli siidri asemel näiteks neli või veelgi vähem. Üldiselt teame, et neli pudelit siidrit on alkoholikoguselt võrdne kuue viinapitsiga. Toon välja ka mõju, mis oleks olnud, kui oleksime saanud selle muudatuse läbi viia. Siis oleks pudel siidrit ja pudel õlut 2020. aastaks maksnud 16 senti rohkem. Soovisime korruga hoida inimeste tervist ja säilitada turismisektori konkurentsivõime, kuid tundub, et see kõik oli asjata. Aitäh teile!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Martin Repinski!

15:02 Martin Repinski

Austatud juhataja, ma palun igaks juhaks kolm minutit juurde!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Kaheksa minutit.

15:02 Martin Repinski

Austatud kolleegid! Täna ütles Sven Sester, meie rahandusminister, küsimustele vastates, et opositsiooni silmis on koalitsiooni või valitsuse positiivsed sammud tihti olematud – me lihtsalt ei näe neid ega taha nendest üldse rääkida. Ma arvan, et see ei ole päris nii. Ma olen ise alati kiitnud valitsust või koalitsiooni, kui nad on teinud õigeid samme, mis on aidanud Eesti elul edasi areneda ning mõjunud hästi ka põllumajandusele ja üldse maaelule tervikuna. Aga selle kohta, mis toimub praegu – pean silmas ka seda eelnõu, mida me hakkame varsti hääletama –, ma ei saa midagi head öelda, eriti just põllumajandustootjate positsioonilt.

Me kõik teame ju, et põllumehed on praegu väga raskes olukorras. Kõigepealt see on muidugi tingitud geopoliitilisest olukorrast. Ütlen ausalt, et selles osas Eesti ei saagi võib-olla eriti palju midagi teha, midagi muuta. Aga väga tähtsad on sammud, mis selles olukorras teha tuleks. Kui me näeme, et meie põllumehed on hädas, siis võiksime vähemalt proovida neid päästa, kas või teha mingid maksud väiksemaks või sisse viia mingid soodustused. Aga selle asemel me täna ilmselt tõstame erimärgistatud kütuse aktsiisimäära, mis tähendab seda, et just põllumehed peavad rohkem maksma hakkama. Ma ütlen veel kord, et minu arvates ei ole küsimus praegu mingis vastuseisus, et me oleme opositsioonist, aga jah, selle otsuse on teinud koalitsioon. Siiski ma loodan, et meil on lõppkokkuvõttes ühine eesmärk. Me kõik tahame ju tegelikult, et kui mitte meie, siis vähemalt meie lapsed või lapselapsed saaksid elada sellises Eestis, millest me oleme unistanud. Ja selleks me peame vaatama kõikidele probleemidele laiemalt.

Vahest tekib küsimus, miks põllumajandus on nii tähtis? Kas see on mingi püha lehm või midagi sellist? Ma olen hästi palju kuulnud räägitavat, et põllumajandustootjad on samasugused ettevõtjad nagu kõik teised ettevõtjad ja ei pea nad üldse saama mingeid soodustusi. Ka Sven Sester ütles eelmisel nädalal, et üldine plaan on selline, et erimärgistatud diislikütuse kasutamine peab saama lõpetatud. Aga vaatame, mis seisus me praegu oleme ja mis seisus meie põllumehed toimetavad. Tegelikult Euroopa Liit on ju nagu üks suur riik ja äkki peaksime mõtlema, et meie põllumehed on väärt samasugust kohtlemist kui teiste maade põllumehed. Näiteks Läti põllumehed ei pea erimärgistatud diislikütust ostes üldse aktsiisi maksma ja paljudes Euroopa riikides on see aktsiis madalam kui Eestis. Põllumajandus, eriti loomakasvatus, on valdkond, kus on päris palju töökohti. Muidugi, enamik neid ettevõtteid, kes piima liiga madala hinna tõttu ukсед sulgeb, vahest päris ei kao, nad lihtsalt hakkavad tegelema mingi muu asjaga, näiteks teraviljakasvatusega. Aga kui vaadata pindala järgi, siis näiteks 1000 hektaril teravilja kasvatamiseks on tarvis ainult kolm inimest, aga kui sul on lehmafarm ja sa kasutad seda 1000 hektarit sööda tootmiseks, siis selleks oleks vaja juba kümme inimest, mis tähendab seda, et nüüd hästi palju töökohti kaob ja paraku jällegi maal.

Mida me võiksime siin teha? On mitmesuguseid ettepanekuid, kaasa arvatud eriotstarbelise diislikütuse aktsiisi vähendamine ja erinevate maksusoodustuste kehtestamine põllumeestele, aga selle asemel me tõstame selle kütuse aktsiisi. Praegu on määr 110 eurot 1000 liitri kohta, aga alates momendist, kui see seadus jõustub, 146 eurot, mis tähendab, et kasv on peaaegu 32%. Mida arvavad sellest meie põllumehed? Võin öelda, et nendele on see kindel signaal sellest, et Eesti riigi ja Eesti valitsuse jaoks ei ole põllumajandus prioriteet. Väga paljud praegu lõpetavad tootmise. Väga kahju on neist, kes on võtnud laenu ja investeerinud ega ei saa laenuraha tagasi maksta, ja veelgi rohkem kahju on neist, kes andsid isikliku garantii nende laenude võtmiseks. Ja selliseid on enamik, sest pangad lihtsalt firmale niisama laenu ei anna. Nüüd inimesed võib-olla kaotavad elukoha ja kogu oma isikliku vara. Ning nendel ei ole mingit muud valikut, nad ei saa midagi selle vastu teha. Aitäh!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Mihhail Korbi!

15:02 Mihhail Korb

Austatud kolleegid! Lugupeetud juhataja! Lugupeetud seaduseelnõu ettekandja! Tervitan kõiki ja tuln ka siia kõnepulti teiega oma mõtteid jagama. Kõigepealt tahaks natuke rääkida sellest menetlusprotsessist, mille tunnistajaks me praegu oleme. Makse muutva seaduse eelnõu, millega tahetakse muuta päris mitut seadust, menetletakse suhteliselt kiiresti, nii et muudatusettepanekute tegemiseks aega praktiliselt ei anta ja kõige lõpuks, kui muudatusettepanekud siiski on laekunud, seotakse kõik usaldushääletusega. Mina ütlen, et see ei ole usaldushääletus, mina ütlen, et see on umbusaldushääletus. Ja see on umbusaldus teie vastu, lugupeetud koalitsioonipartnerid, sellega avaldab valitsus umbusaldust teie vastu. Valitsus, kelle te olete kokku pannud, ei usalda teid nii palju, et laseks teil kolm ööd asja arutada. Valitsus ei ole kindel, et te õigel hetkel kohal olete ja hääletate nii, nagu nemad omavahel kokku leppisid. Mina arvan, et peaminister ei usalda oma fraktsiooni, peaminister ei usalda sotsiaaldemokraatide fraktsiooni ning peaminister ei usalda ka Isamaa ja Res Publica fraktsiooni. Nii ongi kõik seotud ühe hääletusega, kus rahvasaadikud tulevad kokku ja peavad nagu üks mees seda õiget nuppu vajutama. See ei ole ilus, see ei ole korrektne ja meenutab natukene seda režiimi, seda juhtimisstiili, mida siinsamas saalis sellest samast puldist pidevalt on kritiseeritud, viidates, et vaadake, kuidas neil on kõik kehvasti ja meil hästi. Tegelikult asi ei ole nii, asi on täpselt nii nagu nendes riikides, kellest me ei taha eeskuju võtta.

Tegu on väga oluliste seadusmuudatustega. Me muudame jälle maksusüsteemi: mingeid makse tõstame, üht maksu vähendame. Kogu aeg räägime, et ühiskonnas peab olema laiapõhjaline diskussioon selle üle, missuguseid makse tõsta, missuguseid alandada. Aga järjekordselt ilmus eelnõu meie ette suhteliselt järsult. Minister kandis eelnõu kirglikult meile siin puldis ette: just need muudatused, mida me teile pakume, on muudatused, mis viivad meie ühiskonda edasi ja arendavad seda. Kui te oskate, siis pakkuge paremaid. Kas ettevõtete tulumaksu tõus tooks Eesti riigile edu, küsis minister irooniliselt. Mina ütlesin selle peale, et maksud on majanduse väga oluline osa, aga need ei ole ilmingimata põhitegur, mis arendab majandust. Maksud on raha ümberjaotuse mehhanism. Võetakse nende käest, kes teenivad rohkem, ja jagatakse nendele, kes seda rohkem vajavad. Kahjuks on meie süsteem viimased aastad liikunud selles suunas, et maksustatakse aina rohkem inimest, kes teeb lihtsat tööd ja teenib vähevõitu. Need asutused, kes tegelevad finantsidega, need asutused, kes laiendavad oma filiaale Eestimaal, on omandanud head võimalused selleks, et oma finantsvahendid teistesse riikidesse välja viia. Tavaline inimene, kes teenindab Eesti majandust, kes teeb lihtsalt oma tööd, peab paraku üha rohkem maksma. Aastaid tagasi viidi läbi käibemaksu tõus, nüüd siis kütuseaktsiisi tõus. Kui inimene tangib oma auto paagi täis, siis maksab ta otse, kui veofirma, kes veab toiduaineid või muud kaupa, tangib oma auto paagi täis, siis ta tõstab oma teenuse hinda. Palun aega juurde!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Vabandust, kui palju?

15:02 Mihhail Korb

Kolm minutit. See kõik viib selleni, et tavaline inimene maksab aina rohkem ja rohkem. Kui nendest muudatustest veel rääkida, siis ma olen mitu korda ministri käest küsinud sotsiaalmaksu alandamise kohta. Praegu on selge seos sotsiaalmaksu ning pensionikassa ja ravikindlustuse kassa vahel. 20% läheb pensionifondi, 13% ravikindlustuseks. Sellest tasutakse meie meditsiiniabi, sellest saavad meie arstid palka, sellest toetatakse kogu meie ravimisüsteemi. Uue süsteemi järgi see summa 1% võrra väheneb ning kõigepealt viib see haigekassast 33,8 miljonit eurot, järgmisel aastal 86 miljonit eurot ja veel aasta edasi 91 miljonit. Miks selle ühe protsendi kadu väga oluline on? Kui inimeste sissetulekud kasvavad, siis kasvab ka haigekassa finantseerimine. Kui see otseseos kaob, siis võib juhtuda niiviisi, et haigekassa finantseerimine ühel hetkel peaaegu lõpeb. Minister väidab, et vähenemist ei tule. Seletuskirjas on kirjutatud, puudujäävad summad kompenseeritakse muude tulude arvel ja et pikemas vaates kasvatab maksumuudatus töötajate netosissetulekut. Seega loodetakse, et inimeste netosissetulek kasvab ning eraldised – mõtlen seda 12% – ravikindlustuse kassasse suurenevad ja täiendava finantseerimise vajadus langeb ära. Sisuliselt on aga tegu otse petmisega: räägitakse üht, aga praktika on teine. Lõppkokkuvõttes jääb meie niigi vähe finantseeritud ravikindlustuse kassa ilma täiendavatest vahenditest.

Kuna minu aeg hakkab otsa saama, pöördun lugupeetud sotsiaaldemokraatide poole ja küsin neilt retoorilise küsimuse. Teie värskelt valitud uus juht ütles, et kohe peale jaanipäeva avatakse

koalitsioonileping uuesti. Mida te seal siis arutama hakkate, kui kõige suuremad ja kõige raskemad muudatused tehakse täna ära? Need ülejäänud punktid, mis koalitsioonileppes kirjas on, ega nende üle arutelu pidada väga mõtet ei ole. Aitäh teile ja ootan mõistlikke valikuid!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun Riigikogu kõnetooli Siret Kotka! Kaheksa minutit.

15:02 Siret Kotka

Hea istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Reformierakond reklaamib end maksude vähendajana. Paraku ei lähe peaministri sõnad ja teod mitte kuidagi kokku. Tegelikuses on olukord vastupidine ja me võiksime Reformierakonna vabalt ristida maksutõusuparteiks. Reformierakonna valitsemise ajal on pidevalt makse tõstetud. Meil on siiani meeles, kuidas Ansipi valitsus makse tõstis. Praktiliselt üleöö tõsteti käibemaks 18%-lt 20%-le. Reformierakond surus need maksud läbi ajal, kui Eesti rahval oli niigi raske. Eesti inimest sunniti püksirihma veelgi rohkem pingutama, kuna oli vaja Kreekat abistada. Kuid millegipärast me pole näinud, et Kreeka oleks meile päikselisi tervitusi saatnud.

Valitsus võiks lasta oma rahval korraks hinge tõmmata, kuni nafta hinnad madalad püsivad. Aga seda ei tehta. Reformierakonna juhitud valitsus liigub maksude tõstmise teel muudkui edasi. Paljud inimesed võib-olla ei tea, et juba praegu võtab riigi valitsus üle poole sellest, mis me bensiini eest maksame, endale. See protsent on umbes 52 ja tulevikus veelgi suurem. Kindlasti mõjutab see igat peret. Lihtne arvutus näitab, et kui pere kulutab kuus kütusele 200 eurot, siis sellest üle 100 euro läheb lihtsalt maksudeks. Ning me teame, et kütuse hinnast sõltub ka teiste kaupade ja teenuste hind. Kõige suurema löögi alla satuvad just madalapalgalised inimesed, kuna aktsiisi tõus kergitab toiduainete ja esmatarbekaupade hindu. Ja nende suhtes on nad eriti tundlikud.

Reformierakonna, IRL-i ja sotside tehtavad maksutõusud suurendavad vaesust ja tööpuudust Eestis. Valitsus pole kindlasti arvestanud toimetulekutoetuste ja teiste abirahade suurema vajadusega.

Ülejäänud Eestis pole ka tasuta ühistransporti, nagu on Tallinnas. Riik võiks muide võtta sellest heast ideest eeskujuna ja teha priiks ka maakonnasisesed liinid. Sellest oleks maarahvale palju abi. Pealinna inimeste rahakotile pakub tasuta ühistransport tuntuvat ja väga vajalikku leevendust. Miks see ei võiks nii olla kogu Eestis? Reformierakonna, IRL-i ja sotside maksutõusud annavad eelkõige väga ränga hoobi maarahvale. Maal on pikad vahemaad ja kütust kulub tunduvalt rohkem kui linnas. Valitsus on maal elamise muutnud luksuseks, sest nii inimeste kui ka kauba transpordile kulub seal palju rohkem. Kui me paneme siia juurde ka maapiirkondades valitseva palgavaesuse, siis on selge, et maarahvast ootavad Reformierakonna, IRL-i ja sotside valitsuse süül veelgi süngemad ajad.

Kõige kummalisem on see, et sotsid, kes enne valimisi tuututasid, kuidas nemad inimestest hoolivad, on Reformierakonna ja IRL-i aktsiisitõstmisplaani elluviimisel õhinal kampa löönud. Mäletame ju, kuidas nad enne valitsusse pääsemist vandusid, et tehke või tina, aga kütuseaktsiisi tõsta ei tohi, tulgu kas või automaks. Nüüd on sotsid oma sõnu ilmselgelt söönud, oma valijad kahtlema pannud ja neid petnud. Nad on reetnud oma sotsiaaldemokraatlikku maailmavaadet.

Millele siis loodab praegune valitsuskoalitsioon? Nad loodavad rahva kollektiivse mälukaotuse peale. Nimelt, kui kuu pärast tõuseb diislikütuse aktsiis 14% ja seejärel kahel aastal veel mõlemal 10% ning bensiiniaktsiis tõuseb samuti kolmel järjestikusel aastal 10%, siis aasta enne valimisi valitsus enam aktsiise ei tõsta. 2019. aasta oleks varasemate röögatute maksutõusude unustamise aasta, justkui mingisugune silmakirjalik maksurahu aasta. Miks nii? Vastus on lihtne: sest Reformierakond, IRL ja sotsid loodavad võimule tagasivalituks osutada, et uute ja veelgi räigemate maksudega Eesti rahvast koorima asuda.

Kõrgem kütuseaktsiis lööb rängalt ka ettevõtete pihta ja kannatada saavad rohkem need, kes tegutsevad maal. Eesti põllumehed on hädas. Esimene suur hoop tuli Ukraina kriisist tingitud ekspordikeeluga, mille tagajärjel kadus Eestil võimalus oma tooteid Venemaale müüa. Teise hoobi andis Eesti valitsus, kui otsustas mitte toetada täiendavalt meie põllumehi, nagu seda teevad meie lõunanaabrid Läti ja Leedu, et põllumajandus kriisist välja tuua. Rõivase valitsus käitub risti vastupidi ja otsustab niigi hädas olevat põllumeest veelgi karistada. Nad kavatsevad erimärgistatud diislikütuse aktsiisi järgmisel aastal tõsta 9% ning seejärel kahel aastal mõlemal veel 10%.

On selge, et vana moodi enam edasi minna ei saa ja Eesti vajab vahetust. Me vajame valitsust, kes töötaks välja selged plaanid, kes tahaks hoida Eesti inimest, kes tahaks näha, et Eestimaa elab. Me vajame konkreetseid tegusid, mitte katkematuid ja arulagedaid maksutõuse. Aitäh teile!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Mart Helme!

15:02 Mart Helme

Lugupeetud härra eesistuja! Lugupeetud hõre Riigikogu saal! Ma alustaksin natuke kaugemalt. Ma alustaksin sellest, et meie peavoolumeedias on päris mitmel pool positiivses võtmes lokku löödud selle üle, et meie nn valgete erakondade ehk koalitsioonierakondade eesotsas on toimunud põlvkondade vahetus. Hosianna! Vana põlvkonna, laulva revolutsiooni aegse põlvkonna poliitikud on välja vahetatud, asemele on astunud uue põlvkonna poliitikud, kes peaksid nagu olema efektiivsemad progressiivse inimkonna eest võitlejad kui need vanad, kellel on stagnamaik küljes. Tegelikuses näeme vastupidist pilti. Me näeme seda, et opositsioonierakondade eesotsas on elukogemused, on mälestused, mis ei ole loetud kuskilt ajaleheartiklitest, vaid on elusad mälestused sellest, kust me tuleme. Ja neil on ka elusad unistused sellest, kuhu me minna tahame.

Siit jõuame tegelikult tänasesse päeva ja nendesamade maksutõusude juurde. Me jõuame selle juurde, et need inimesed, kes praegu juhivad erakondi, mis tõstavad makse ja tõstavad neid räigelt, muutes keerukaks väga paljude inimeste toimetuleku juba lähemas tulevikus, ei ole tegelikult piisava elukogemusega. Nad ei ole mitte midagi üles ehitanud. Nad on kogu oma teadliku elu saanud palka maksumaksja käest ja neil ei ole ettekujutust, kuidas ilma maksumaksja või Euroopa Liidust saadud abirahata toime tulla ja majandada.

See ongi vahe meie praeguse opositsiooni ja koalitsiooni vahel. Opositsioonis on inimesed, kes teavad, kuidas midagi üles ehitada, kellel on oma firmad, kellel on elukogemused, kellel on teadmised, kuidas panna raha kasvama, mitte kuidas raha lüpsata. Siit võib teha ühe väga-väga tõsise järelduse: poliititehnoloogiate abil ei ole võimalik riiki majandada. Riiki on võimalik majandada üksnes tuginedes majanduslikule mõtlemisele.

See, mida ma siit kõnepuldist öelda tahan, on: Konservatiivne Rahvaerakond on maksutõusude paketiile kategoorilistelt vastu. Me oleme hästi teadlikud nendest suurtest üleskutsetest või nendest suurtest visioonidest-eesmärkidest, mis Eesti rahva ja Eesti rahvast esindava valitsuse ja Eesti rahvast esindava Riigikogu ees seisavad. Need on kogu Eestimaa taastasustamine, Eesti põllumajanduse uuele elule äratamine, Eesti majanduse uuele elule äratamine loova ja produktiivse majandamisega, mitte eurotoetusi kuidagimoodi kasutava ja vegeteeriva majanduse elus hoidmine. Need on reaalsed väljakutsed. Nende reaalsete väljakutsete lahendus ei seisne maksude tõstmises, vaid maksuerisustes, investeringute suunamises maksupoliitika abil, investeringute maaletoomises. Ja investeringute all ma ei mõtle ainult euroraha, vaid seda raha, mis on majanduses lisandväärtusena sündinud.

Meie valimiseelne maksupoliitika oli selgelt suunatud maksude alandamisele, et selle abil suurendada maksulaekumisi. Suurendada maksulaekumisi! Praegused maksutõusud aitavad kaasa varimajanduse ulatuslikule laienemisele, aitavad kaasa ümbrikupalkade ulatuslikule kasutamisele. Ja muidugi võib unistada sellest, et sularaha ühel päeval üldse keelustatakse või kaotatakse, aga ma loodan ja usun, et lähimas tulevikus seda siiski veel ei juhtu. Kui praegune valitsus, praegused koalitsioonierakonnad maksupaketi läbi suruvad – ja läbi nad selle suruvad, selles ei ole mingit kahtlust –, siis tähendab see tegelikult seda, et opositsioonil ei ole muud varianti kui viia asi erakorraliste valimisteni, sest selle koalitsiooni juhtimisel sööstab Eesti kindlalt edasi kuristiku poole. Aitäh!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Dmitri Dmitrijevi!

15:02 Dmitri Dmitrijev

Lugupeetud härra eesistuja! Head kolleegid! Ma jätkan teemaga, mille kohta ma küsisin ministri käest ja millest natuke rääkis ka minu kolleeg Valeri Korb: nimelt eelnõuga pakutava mõjust kaugkütte hindadele just Ida-Virumaal. Rõhutan siit puldist täna veel kord, et eelnõus on eelistatud LNG, väiksema väävlisisaldusega kerge kütteõli ja hakkpuit, aga peamiselt kõik Ida-Virumaa suuremad linnad – Narva, Kohtla-Järve, Sillamäe ja Kiviõli – kasutavad põlevkivist saadavat soojusenergiat. Põlevkivist soojuse ja elektrienergia koostootmine võimaldab väärtuslikku ressursi kasutada oluliselt suurema kasutusteguriga kui puhtalt elektri tootmiseks. Narvas on küll praegu riigi kõige soodsam kaugkütte hind, kuid sealkandis on ka kõige väiksema maksevõimega elanikkond. Põlevkivi hinnast sõltub

kaugkütte hind Kiviõlis, Kohtla-Järvel ja ka Jõhvis, kuna selle piirkonna kaugküte tugineb põlevkivitootmise jääkproduktile uttegaasile.

Põlevkiviõli aktsiisimäära tõstmisel on regionaalne mõju, sest see puudutab peamiselt Ida-Virumaad. Seniajani on põlevkivist toodetav soojus olnud tarbijate jaoks konkurentsituult soodsam. Ilma käibemaksuta oli piirhinnaks kehtestatud Narvas 33,54 eurot megavatt-tunni eest, Kiviõlis 50,57 eurot, Kohtla-Järvel 55,45 eurot. Kõik need määrad on oluliselt madalamad kui Eesti keskmine. Aktsiisimäära tõstmine võib nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hinnangul kui ka rahandusministri antud vastuste põhjal hinda kergitada kuni 16%. See mõju võib olla ka väiksem, kuid eelnõu ei võta arvesse põlevkiviõlikütet katlamajadesse tehtud investeeringuid, mis muutuvad tarbetuks, kui katlamaja on vaja ümber ehitama hakata. Eelnõus pole ka ette nähtud kompensatsiooni ei põlevkiviõlikütet töötavate katlamajade omanikele ega soojustarbijatele.

Leian, et toasoe pole Eesti geograafilises asukohas luksuskaup, millest me saaks lihtsalt loobuda. Seda on valitsuskoalitsioon aastate jooksul hästi ära kasutanud. Kui me vaatame ajalukku, siis näeme, et kuni 1. juulini 2007 kehtis soojusenergiale 5%-line käibemaksu määr. Käibemaksuseaduse muudatuste jõustumisega kehtestati soojusenergia käibemaksu määraks 18%. Sügisel 2008 otsis valitsuskoalitsioon riigieelarve täitmiseks lisavahendeid uute maksude kehtestamise ja vanade tõstmise teel. Ühe kõige vastuolulisema ettepanekuna käidi välja idee tõsta gaasiaktsiisi, mis ka kohe kajastus meie soojaarvetel. 2009. aastal otsustas valitsuskoalitsioon tõsta veel käibemaksu määr väga lühikese etteteatamisega kuni 20%-ni ning ühtlasi ka maagaasi aktsiisimäära, mis jällegi kajastus meie soojaarvetel.

2011. aastal oli ühe valitsuskoalitsiooni partei loosung "Kodukulud alla!", kuid need siamaani ainult kasvavad. Ma ei hakka siin täna rääkima elektriaktsiisi tõusudest. Siamaani pole lubadustest kinni peetud ja ei peeta nendest kinni ka praegu, kui peale valimisi minnakse välja aktsiisimäärade tõstmise peale, millest enne keegi ei rääkinud. Ja kui praegusel valitsusel pole sooja ega külma, mis hakkab toimuma Ida-Virumaal nende muudatuste tõttu, siis pole meie selle regionaalpoliitikaga nõus. Aitäh!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Tarmo Tamme!

15:02 Tarmo Tamm

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Mina tunnen, et seekord on opositsiooni vastuseis kobareelnõule ja üldse eelnõule, mis oluliselt tõstab makse, õigustatud. See, kuidas seda menetletakse, ei ole opositsiooni süü, siin tuleks koalitsioonil peeglist vaadata. Valimised toimusid ju 1. märtsil ja pole meie süü, et need eelnõud nii hilja siia saali jõudsid, nii et diskussiooniks sisuliselt aega ei ole jäänud. Kui meil hakatakse kobareelnõusid selliselt vastu võtma, siis me ühel päeval seisame küsimuse ees, et võib-olla oleks tark kogu kvartali eelnõud ühte punkti panna, siduda need valitsuse usalduse küsimusega ja siis vastu võtta. Aga kas see on demokraatliku riigi tunnus, on omaette küsimus.

Ma küsin, kes andis sellele valitsusele mandaadi makse tõsta. Paar kuud tagasi toimunud valimiste ajal mitte keegi ei rääkinud maksutõusudest. Me pole selleks ju rahvalt mandaati saanud ega seda isegi mitte küsinud. Kus on need diskussioonid, arutelud, hinnatõusu mõjude analüüsid?

Üks vale, millega siin kogu aeg välja tullakse, on see, et muidu ei saa lastetoetusi tõsta, kui me ei tõsta kütuseaktsiisi või käibemaksu. Aga need pole absoluutselt omavahel seotud. Eesti riigieelarve koosneb, ma ei oska öelda seda arvu, kui mitme maksu tuludest, aga neid makse võib saja ringis olla. Kui kujutada ette, et sellest sajast maksust üks ei laeku ja see on seotud kindlalt mingi kulutusega, siis jääks see kulutus ju tegemata. Toon teile ühe konkreetse näite. Selleks aastaks oli planeeritud saada firmaautode käibemaksust 47 miljonit eurot, aga tegelikult laekus vaevast veerand ehk 12–13 miljonit. Oleks see seotud konkreetselt mingi kuluartikliga, oleks see kulutus tegemata jäänud, näiteks lastetoetusi ei oleks saanudki välja maksta. Nii et selle jutuga pole mõtet inimesi petta.

Teine probleem on see, et aruteluks jäi nii vähe aega, et ega sisulist diskussiooni ju ei tekkinud. Ma vaatan seda kirjade hulka, mis laekus rahanduskomisjonile ja küllap ka igale Riigikogu liikmele. Tegelikult oleks pidanud neid kirju sisuliselt analüüsima ja nende üle diskuteerima, kus siis see tõde on. Kelle jaoks Riigikogu ikkagi on, kui me ei arvesta huvigruppe ega korralda arutelusid? Ma loen ette tugevad alaliidud, kes on kirja saatnud: Eesti Spaaliit, Eesti Maksumaksjate Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, KPMG Advokaadibüroo OÜ, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Jõujaamade ja Kaugküte Ühing. Isegi Läti Hotellide ja Restoranide Liit on tundnud muret, et kui Eesti tõstab käibemaksu, siis me kaotame konkurentsivõimes. Ilmselt lätlased tunnetavad, et nemad kaotavad ka, sest seda regiooni

võetakse ühtsena. Ja neil on juba kogemus olemas: kui nad tõstsid kunagi kõvasti käibemaksu, siis hiljem pidid nad seda korrigeerima. Meil on Olerexi kütusefirma kiri, mille sisu on väga murelik, aga keegi seda ei arutanud. Veel on Indrek Neivelti maksuteemaline seisukohavõtt jne. Arvamusavaldusi on oluliselt rohkem, aga sisulist arutelu nende kirjade üle ei toimunud.

Nüüd peame mõtlema, et inimeste toimetulek peagi halveneb, et kaubad kallinevad – kütuseaktsiisi ja kütuse hinna tõus mõjutab ju kõiki kaubaartikleid. Maal elavad inimesed saavad järjekordselt karistada, sest ilma autota on seal liikumine sisuliselt võimatu. Aga on ju vaja arsti juurde minna, laps kooli või huviringi viia.

Palun kolm minutit lisaaega!

15:02 Aseesimees Jüri Ratas

Kolm minutit lisaaega.

15:03 Tarmo Tamm

Sisuliselt see raha, mis nagu plaanitakse inimestele rohkem kätte jätta, võetakse kütuse hinna tõstmisega tagasi ja õnnelikuks niimoodi keegi ei saa.

Minu jaoks üks kõige enam muret tekitav probleem on selles, et kaotame kõvasti ettevõtete konkurentsivõimes. Majutusasutuste klientide arv on aasta võrdluses 10% väiksem, meie aga tõstame käibemaksu 5% ja jõuame 14%-ni. Leedus on majutusteenuste käibemaks 9%, Soomes 10% ja Lätis 12%. Me tegutseme ühisel turul, me oleme konkurendid. Eesti võiks pigem eristuda madalama käibemaksu määraga. Ma arvan, et kokkuvõttes me sellest võidaks, sest majutusasutused annavad 10% SKT-st. See on väga suur arv. Teenuste ekspordist annavad majutusasutused 30% ja sektoris töötab 45 000 inimest. Ja nüüd selles olukorras, kus külastajate arv on vähenenud, meil tõstetakse märgatavalt käibemaksu. No ei saa aru!

Omaette teema on muidugi põllumajandus. Meie valitsus ei saa kuidagi pihta, et põllumehed tegutsevad avatud turul. Meil ei ole mingi suletud riik, et me võime siin ühepoolselt jätta toetuse andmata. Kui naabrid seda annavad, siis tuleb ka meil anda. Lätis on erimärgistatud diislikütuse aktsiis null, Eestis aga tõuseb see 110-lt eurolt 146 euronit 1000 liitri kohta. Seda siis lisaks sellele, et *top-up* meil ei rakendatud. Kuidas on võimalik sellel turul konkureerida? Ma loodan, et sotsiaaldemokraatide hulka kuuluvad kaks endist põllumajandusministrit hääletavad selle eelnõu vastu, aga vaevalt nad seda teevad, sest kohtade jaotus valitsuses on ilmselt tähtsam.

Kui rääkida transpordisektorist, siis diislikütuse aktsiis on meil 392 eurot 1000 liitri kohta, Leedus 330 eurot 1000 liitri kohta ja ka Lätis on see madalam kui meil. Meil tõstetakse taks nüüd 448 euronit ja tekib küsimus, miks peaks tulevikus tankima Eestis. On teil kellelgi sellele vastus olemas? Tegelikult me kaotame selle aktsiisi- ja ka käibemaksuraha Lätile ja kust see võit tekib, ei suuda kuidagi aru saada. Keegi pole sellele ammendavat vastust andnud.

Head rahvasaadikud Reformierakonnast, Sotsiaaldemokraatlikust Erakonnast ja IRL-ist, mõelge enne, kui hääletama asute, kas teil on rahva toetus maksude tõstmiseks! Aitäh!

15:03 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Viktor Vassiljevi!

15:03 Viktor Vassiljev

Hea Riigikogu aseesimees! Kallid kolleegid! Mul käisid hiljuti külas sakslased, jalutasid linnas ringi ja tulid pärast tagasi, jõime natuke õlut. Nad ütlesid, et teil on mingi äraspidine maa, kõik on valepidi. Keset tööpäeva noored mehed istuvad baaris või kohvikus ja joovad õlut. Kes teil tööd teeb? Vanad inimesed, pensionärid korjavad pudeleid. Saksamaal olevat hoopis vastupidi: pensionär on ostnud endale korraliku Mercedesi ja elab kenas majas, aga noored inimesed peavad tööd tegema.

Ma hakkasin seepeale mõtlema, et meil on üldse paljud asjad teistpidi. Mulle mõnikord tundub, et meil on äraspidine rahvas, kes räägib sellest, et armastab oma kodumaad, aga nii kui vähegi tekib võimalus, põgeneb, ja millegipärast riiki, kus on astmeline tulumaks. Kui meil käivad koolilapsed Riigikogu projekti "Minu riik" raames, siis ma olen küsinud nende käest: "Lapsed, kas te armastate Eestit?" "Jaa!" ütlevad lapsed kooris. "Me armastame Eestit." Ja siis ma küsin: "Aga lapsed, kui te kooli lõpetate, kas jääte Eestisse tööle?" "Ei," ütlevad lapsed rõõmsalt, "me lähme välismaale."

Mulle vahepeal tundub, et meil on äraspidine maksusüsteem. 60% maksudest korjab riik kaudsete

maksudena. On vähe riike, kus tehakse samamoodi. Meil on äraspidine majandus selle pärast, et kõik, kus vähegi raha liigub, on antud välismaalaste kätte – olgu näiteks toodud pangad, tanklaketid ja suured poeketid. Kõik, kus raha on, on välismaalaste käes, kasum viiakse välja ja eestlane on pandud orjapalga eest orjatööd tegema.

Meil on äraspidine arusaam ajaloost. Me idealiseerime 1930. aastaid, mil talud olid võlgades, mil riik oli jõudnud niikaugele, et müüdi maha metsad ja püüti müüa kaks riigi sõjalaeva – ei leitud ostjat, keegi ei tahtnud osta – Peruu riigile, kusjuures veel mingisuguse petuskeemi kaudu, nii et raha ei saadudki kätte. Tol ajal, 1934. aastal, mõtles rahvas välja sellise luuletuse, et peerus on meie puud ja laevad, peerus on Eesti tööd ja vaevad. Oli selline rahvalik luuletus, folkloor.

Meil on äraspidine ideoloogia. Me räägime, et meil on liberaalne turumajandus, et meil on täielik vabadus. Immanuel Kant, Saksa filosoof, ütles, et vabadus on tunnetatud paratamatus. No meie äraspidine valitsus ongi loonud meile tunnetatud paratamatuse – need on aktsiisitõusud, see on maksukoormus, mis langeb just kõige vaesematele. Ja ongi täielik vabadus, inimene on vaba, inimene on peremees: kui tahab, siis elab, kui tahab, siis sureb, aga maksud peab ikka ära maksma.

Meil on äraspidine valitsus, kes ütleb, et on ettevõtjasõbralik. Samas eelmine valitsus keevitas kokku need 1000-euroseid arveid näitavad deklaratsioonid, ahistas ettevõtjaid autode jahtimisega, üritati neid tanklates kinni püüda ja trahve väänata. Nüüd tõstetakse aktsiise ja hotellinduse käibemaksu. See kõik käib ju ettevõtja pihta. Kui siimaani loodeti, et vähemalt ettevõtjad usaldavad valitsust, siis vaevalt et enam usaldavad. Meie valitsusel on äraspidine eesmärk. Siimaani ei ole maha kantud loosungit jõuda viie jõukaima riigi hulka, aga millegipärast järjest vaesema rahvaga. Meie valitsusel on äraspidine arusaam edukusest. Jah, me räägime, et meie riik on edukas, et meie eelarve on tasakaalus, aga samas erasektori maksukoormus ületab juba SKT mahu. Võtame kas või valitsusliikmed. Peaminister on 340 000 eurot võlgu – no ta maksab ju seda nii kaua, kuni läheb ükskord pensionile. Ja siis ongi niimoodi, et peaministri tuju sõltub sellest, kuidas ühel või teisel aastal pank neid protsente üles- või allapoole krutib. Meie valitsusel on äraspidine arusaam tõest. Ta valetab endale, sest ise vist usub seda, mis ta räägib. Ta valetab rahvale. Ta valetab Brüsselile ja nii tulevadki meile need pagulased – Brüssel ütleb, et teil läheb ju paremini kui Prantsusmaal, teil läheb paremini kui Hollandil, no siis võtke rohkem pagulasi vastu. Ma küsin kolm minutit lisaks.

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Palun, kolm minutit!

16:06 Viktor Vassiljev

Aitäh! Oo jaa, meie valitsusel on äraspidine arusaam usaldusest. Valitsus arvab, et kõik teda usaldavad. Kui vaadata viimaseid reitinguid, siis ega rahvas enam ei usalda. Kes usaldab? Koalitsioon usaldab. Ega Riigikogu täiega ka ei usalda, aga koalitsiooni häälte najal loodab valitsus pääseda umbusalduse avaldamisest. Aga äraspidine valitsus, kes teenib ära umbusaldusavalduse saja päeva jooksul oma pukki saamisest, kindlasti ei vääri usaldust. Ma ütleks niimoodi, et sellist äraspidist valitsust ei saagi usaldada. Ükskõik, kas umbusaldusavaldus läheb läbi või ei lähe, selle tegelik eesmärk on näidata valitsusele koht kätte ja öelda: "Sa, valitsus, oled äraspidine, sa teed valesti ja sul peaks häbi olema." Ja kui valitsus ei võta seda asja tõsiselt, siis hästi – ärme võtame tõsiselt, aga tuletame meelde lapsepõlve luuletuse "Häbi-häbi, püksis käbi, orav näris püksid läbi!". Olgu sellel oravate valitsusel häbi siis! Ükskord võidab õiglus niikuinii ja see äraspidine valitsus keeratakse ükskord pea pealt jalgele. Võtku siis jalad alla ja hakaku astuma! See aeg tuleb, ja ta tuleb tunduvalt varem, kui see äraspidine valitsus oskab arvata. Aitäh!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun Riigikogu kõnetooli Andrei Novikovi!

16:06 Andrei Novikov

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kolm kuud tagasi lõppes valimiskampaania ning poliitikute pead peaks täna olema täis värskeid mõtteid, mida realiseerida. Valimiskampaania ajal üritati leida midagi uut ja seninägematut, mis aitaks Eestil ja Eestis paremini toime tulla. Siiski on nüüd valimised läbi. Eesti-sisestest viimastest uuenduslikest ideedest on preemiakoha vääriline vaid tasuta ühistransport. Nii tundubki, et ideede puudumise tõttu saavad paljud inspiratsiooni möödunud

epohhidest. Üks valitsuserakondade suurtoetajast ettevõtja väljendas kunagi Äripäevale antud intervjuus mõtet, et vaestel ei tohiks poliitikasse asja olla. See idee pärineb revolutsioonilistest aegadest, Prantsuse Esimese vabariigi ajast. Toona oli valimisõiguse olemasolu eelduseks maksumaksjaks olemine. Maksude maksmise ning esindusõiguse sidumise filosoofia erinevad variatsioonid on pärit juba keskajast. Tollal võis valitseja oma suva järgi tõsta või langetada minimaalset maksumäära, tagamaks enda suhtes lojaalsema, st rikkama toetajaskonna võimul oleku. Vaesema elanikkonna otsustamisest kõrvalehoidmise mõte on ikka olnud vaid selles, et rikkad saaksid endistviisi teha vaid endale ning oma äridele soodsaid seadusi. Viis, kuidas rikkad rikaste jaoks seadusi kirjutavad, ei võimalda riigil normaalselt areneda.

Tuleme tagasi meie objektiivsesse reaalsusesse. Eesti suurimaks eksporditavaks on muutunud meie enda noored inimesed, kes lahkuvad massiliselt paremal elujärjel olevatesse riikidesse. Siia jäänutele tehakse aga elu veelgi raskemaks sellega, et tõstetakse aktsiise, mis osakesena sisalduvad peaaegu iga Eestis toodetava kauba hinnas. Aktsiiside tõstmise tõttu ei tõuse mitte ainult kütuse hind, vaid toimub üldine hinnatõus, millega otseselt muudetakse vaesemaks nii Eesti elanikkond kui ka kohalikud ettevõtjad, kellest enamik on väikeettevõtjad.

Ma mõistan, et riik vajab raha – luksusa autod on ju kallid. Maksude tõstmise negatiivset külge on keeruline mõista inimestel, kes teenivad ca 7000 eurot kuus ning kellesuguseid on peaministri lähikonnas palju. Kuid tavainimesele, kes teenib kuus 700 eurot, on see hinnatõus valusalt tuntav. Riigikogus läbisurutavad maksumuudatused löövad kõige valusamini just madalapalgalisi inimesi ja pensionäre. Halvemaks läheb ka nendel noortel peredel, kes on otsustanud luua endale kodu Eestimaa pinnal ja võtnud selleks pikaajalist laenu. Kavandatavate muudatuste tõttu kahaneb tuludeklaratsioonil lubatud mahaarvamiste kogusumma seniselt 1920 eurolt 1200 euroni ehk ligi 40%. Õnneks on intressid praegu madalad ning selle muudatuse mõju suhteliselt väike. Samas on selge, et intressid ei püsi alati nendel tasemetel ning mahaarvamiste summat vähendades käitatakse silmakirjalikult nende suhtes, kes on heas usus ja valitsuse buumiaegse tegevuse tõttu 30 aastaks suure laenukoormuse võtnud. Kõiki neid muudatusi tehakse esmajoones ettevõtjate makstava sotsiaalmaksu 1% võrra alandamise nimel. Sotsiaalmaksu langetamine kasvataks seaduseelnõu seletuskirja kohaselt töötajate netopalka. Küsisin rahandusministrilt, mis valem järgi peaks arvutuse tegema, et tuleks välja töötajate netopalka suurenemine. Vastuseks sain, et ettevõtjatel on loomulikult õigus otsustada, kas nad tahavad suunata selle summa palkadesse või mujale. Avalik sektor suunab lähiajal selle raha täies ulatuses palkadesse. Kokkuvõtvalt võib seega järeldada, et avalik sektor peab edaspidigi palgarallit ning riigil on kavas tõsta ametnike palkasid. Meie majanduse alustalaks olevad väikeettevõtjad ning nende töötajad peavad aga järgima peaministri soovitusi ning ostma endale väiksema auto või lootma tasuta ühistranspordile. Peaminister lubas kunagi, et meist saab uus Põhjamaa. Täna on aga selge, et Põhjamaadele järelejäädmine edeneb meil ainult hindade vallas. Poliitika, mida praegu valitsus ajab, viib selgelt Eesti põhja, aga teistsugusesse põhja. Aitäh!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Rein Ratase!

16:06 Rein Ratas

Kolm minutit palun lisaega!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Palun, kaheksa minutit!

16:06 Rein Ratas

Hea juhataja! Auväärt Riigikogu! Eile nägin ma Eestimaad. Mul tuli olla kahes vanas mõisapargis: Sangastes ja Taageperas. Sangastes võtab teelise vastu üksjagu räämas, vana ja nukker hädapäraselt hooldatud mõisapark. Üheksa kuud tagasi paigaldati sinna Euroopa koostöö päeva raames väga ilus metallkonstruktsiooniga kiikpink, aga selle istmelaudadelt koorub juba väga usinasti valget värvi. Rahvast polnud eriti näha. Hoopis teistsugune on Taagepera lossi ümbritsev põlispark: hooldatud ja hoolitsetud. Seal pargis ja lossis käib elu. Seal tegutseb majutustevõtte. Rahvas tuleb, rahvas läheb, aga raha jäätavad need inimesed siia, Eestisse. Tahtmatult tekkis küsimus, kas meie ignorantne valitsus tahab Taagepera edukusnäitaja viia Sangaste pargi sarnasesse nigelasse seisusse.

Mul on südamest kahju, et kodanikuorganisatsioonide ja 27 000 inimese protestist ning ettevõtjate ja majandusteadlaste kriitikast hoolimata on valitsuse kokkusegatud maksuvinegrett jõudnud Riigikogu saali lõpphääletusele. Erinevate oluliste maksumuudatuste pealiskaudne menetlemine ühe eelnõuga ning selle sidumine valitsuse usaldamise küsimusega on hea parlamentaarse tava selge ja otsene porri tallamine.

Miks te siiski ei kuulu rahva häält? Kavandatud maksumuudatused on lühinägelikud ja läbi analüüsimata. Majutusteenuste käibemaksu suurendamine ning kütuseaktsiiside järsk tõus halvendavad Eesti ettevõtluskeskkonda ning raskendavad eeskätt just maarahva toimetulekut. Olgem ausad, tegemist ei ole kaalutletud otsustega, vaid katteallikatega sotsiaalmaksu 1% võrra langetamiseks. Seegi on järjekordne kaheldav maksumuudatus, millest saadava kasuteguri lootus ei põhine majanduslikel analüüsidel, vaid Reformierakonna pimedal usul, et nii on õige ja teisiti ei saa. Reformierakond! Teid on peetud ettevõtjasõbralikuks koosluseks. Eelnõu 41 näitab, et see ei ole kaugeltki nii. Teie erakond on koos oma kahe kilbikandjaga ettevõtlusvaenulik seltskond. Te ei püüa kulude katteallikaid leida mitte ettevõtluse toetamise tulemist, vaid ettevõtete ja inimeste karistamise abil. Sotsiaalmaksu määra langetamine vähendab sotsiaalmaksu laekumist. Need summad plaanib valitsus teise käega inimestelt ja ettevõtetelt tagasi võtta.

Reformierakond, sotsiaaldemokraadid ja IRL! Te annate oma rahvale teelusikaga, aga võtate neilt kulbiga. Tugeva löögi alla sattunud turismisektorist loodetakse ülejäärgmisel aastal saada 10,2 miljonit lisaeurot tänu käibemaksu suuremale laekumisele. Reaalsuses vähendab selle maksu tõus ekspertide hinnangul Eestit külastavate turistide arvu ning annab konkurentsieelise naabermaadele. See tähendab ettevõtete müügitulu vähenemist, töökohtade kadumist ning võimalik, et ka majutusasutuste sulgemist. Täpne rahaline kahju selgub alles tulevikus, kuid ilmselt saab see kadu olema suurem, kui on valitsuse oodatav 10,2 miljoni euro suurune kasu.

Erinevate kütuseaktsiiside tõstmisega loodetakse järgmine aasta täiendavalt koguda ligi 65 miljonit eurot. Samal ajal puudub realistlik arusaam, kui palju inimesi ja ettevõtteid asub ostma kütust välismaalt ja millise tõuke see tõus võib anda salakütuse müügi uute võimaluste otsimiseks. Kütuse kallinemine ei tule sugugi marginaalne. See suurendab arvestatavalt eratarbijate ja ettevõtjate kulusid ning nõrgestab Eesti niigi tundlikku majanduskeskkonda. See on ka oht Eesti sisejulgeolekule. Tunnen kaasa meie tublile siseministrile.

Rahandusministeerium on oma prognoosides tunnistanud, et oma bensiini jaehinnaga möödume juba järgmine aasta teistest Balti riikidest ja ka Poolast. Oma diislikütuse jaehinnaga tõuseb Eesti 2018. aastal aga lausa Euroopa Liidu keskmisele tasandile, sh Läti, Leedu ja Poolaga võrreldes oleks Eesti hind ligikaudu veerandi võrra kõrgem. Niisuguse hinnaerinevuse puhul pole rahvusvahelisest konkurentsivõimest enam mõtet rääkida.

Meie kodumaa valitsuse koosseisu kuuluvad erakonnad! Te olete räigelt petnud oma rahvast. Kui 1. märtsi valimiste eel teilt küsiti, kus on teie lubaduste kate, siis te vastasite, et see raha on meil juba olemas. Äsja algatatud maksude tõstmisest te ei rääkinud midagi. Arutlusel olev kobareelnõu on ebaõnnestunud, see on rahva tahte vastane ning selle koht on ajaloo prügikastis. Loodan väga, et parlamendiliikmed annavad tänasel hääletusel valitsuse senisele tööle õiglase hinnangu. Olen rääkinud.

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun nüüd Riigikogu kõnetooli Henn Põlluaasa!

16:06 Henn Põlluaas

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Täna on ajalooline päev: kobareelnõu päev, kobarusaldamise või -mitteusaldamise päev. Ajalooline küll, aga kahjuks mitte positiivses mõttes. Oleme olukorras, kus kõiki hea asjaajamise tavasid eirates püütakse Eesti rahvale ja ettevõtetele peale suruda maksutõuse, millest valimistel ei räägitud ja mille tegemiseks puuduvad mõistlikud argumendid, vajadusest rääkimata. Ühe käega lubatakse suurendada lastetoetusi ja madalalpalgaliste inimeste sissetulekut, mis iseenesest on ju hea, kuid teise käega võetakse ära märksa rohkem. Lisaks üleüldisele elukalliduse tõusule mõjub see hävitavalt mitme majandusharu toimetulekule ja arengule. Väidetavalt tõuseb järgmise nelja aasta jooksul keskmine palk Eestis ca 26% ja tänu sellele kavandatav aktsiisitõus inimeste ostujõudu koalitsiooni juhtide sõnul ei vähenda. Oletame, et see on tõesti nii, kuigi seni on palgatõus puudutanud peamiselt suurema palga saajaid. 26%-lise palgatõusuga kaasneb automaatselt 26%-line sotsiaalmaksu ja tulumaksu laekumise kasv. Mida see tähendab? See tähendab seda, et raha oleks riigil ka makse

tõstmata ja jääks ülegi. See tähendab, et me ei peaks täna seda seaduseelnõu arutamagi ja maksude tõstmise kava võiks rahuliku südamega kõrvale heita. Rahapuudus võib tekkida vaid juhul, kui koalitsioonileppes on planeeritud Eesti majanduse allakäik ja töökohtade arvu vähenemine või siis juhul, kui esitatakse teadlikult võltsprognoose brutopalga tõusust 26% võrra.

Aktiisitõusuga kaasneb veel üks oht, millest valitsus ei taha rääkida. See puudutab meie igapäevast turvalisust – politseid, kiirabi ja tuletõrjet. Hinnatõus tähendab kõikide nende valdkondade kulude kasvu. See viib kas edasisele personalikärpimisele, mida on juba niigi kõvasti tehtud – pooled tuletõrjedepood ja konstaablipunktid üle Eesti on suletud – või jäävad masinad aasta lõpus kütusepuuduse tõttu seisma. Kiirabi ei jõua abivajajate juurde, politsei ei pääse õnnetus- või kuriteopaigale ja tuletõrjujad ei sõida tulekahju kustutama. Kütuseaktiisi tõstmisega kaasneb üleüldine hinnatõus puudutab ka meie Kaitseväge ja Kaitseliitu, süües ära osa Eesti kaitse-eelarvest. See ohustab juba otseselt riigi julgeolekut. Kui suured kõnealused summad on, sellele küsimusele ei ole vastatud, justkui see ei olekski oluline.

Negatiivsetest aspektidest oleks palju rääkida, kuid opositsiooni ja rahvast ju ei kuulata. Sellest on täna palju räägitud ja ma ei hakka üle kordama.

Ei ole saladus, et maksude tõstmise vastu protesteerivad lisaks opositsiooniparteidele ka koalitsioonierakondade liikmed. Näiteks tegi Reformierakonna Tartu piirkond avalduse, milles nad taunivad erakonna ladviku eemaldumist rahvast ja erakonna põhimõtetest ning mõistavad hukka arutlusel oleva maksumuudatuste kobareelnõu, mille vajalikkusest ei saa nende sõnul aru Reformierakonna fraktsiooni liikmedki. Tean, et samal seisukohal on ka suur osa teiste koalitsioonierakondade inimestest.

Palun lisaiega kolm minutit!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Kolm minutit.

16:06 Henn Põlluaas

Konservatiivse Rahvaerakonna korraldatud aktiisitõusuvastasel meeleavaldusel nii Tallinnas kui Tartus oli palju neid inimesi, kes kuulusid mõnda valitsuserakonda. Aktiisimäära ja käibemaksu tõstmise vastu kogutud kümnete tuhandete allkirjade seas on kindlasti ka tuhandeid võimuerakondade liikmete allkirju. Nüüd mõni sõna usaldushääletuse tegelikust põhjusest. Valitsus eesotsas peaminister Rõivasega võib kui tahes palju rääkida, et kobareelnõu sidumine usaldushääletusega on tingitud opositsiooni tegevusest. See ei vasta tõele, aga opositsiooni on ju hea seitsmes surmapatuski süüdistada. Kui koalitsioonil oleks hääled koos, oleks need seaduseelnõud läbi läinud ka ükshaaval. Tegelikult ei ole tegemist mitte hääletusega, kas valitsust usaldatakse, vaid valitsuse umbusaldusavaldusega koalitsioonifraktsioonide liikmete vastu. On selge, et aktiisi ja käibemaksu tõstmiseks ei ole koalitsioonierakondades üksmeelt ja ainus võimalus neid muudatusi läbi suruda oli esitada need kobareelnõuna ja siduda usaldushääletusega. Seega, tänast hääletust ei tehta mitte opositsiooni pärast, nagu väidetakse, vaid sellepärast, et valitsus ei usalda omaenda erakondade ja fraktsioonide inimesi. Head koalitsiooni liikmed! Kahju, et saal on teist tühi, aga ma loodan, et nii mõnigi teist jälgib toimuvat monitoride ja kõlarite vahendusel. Ma panen teile südamele: kuulake mõistuse häält ja hääletage enda kummitemplik tegemise vastu! Ärge laske ennast alandada ja vastutustundetul valitsusel endast üle sõita! Aitäh!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Remo Holsmeri! Kaheksa minutit.

16:06 Remo Holsmer

Lugupeetud istungi juhataja! Head Riigikogu liikmed! Me arutame juba mitmendat tundi ettepanekuid, mille elluviimiseks valitsus on ametisse astunud: need on tööjõumaksude vähendamine ja madalama sissetulekuga inimeste maksukoormuse langetamine. Me oleme siin mitu viimast tundi kuulnud opositsiooni võrdlemisi ühepoolset kriitikat ja ma püüan nüüd seda debatti natuke tasakaalustada. Nagu ma ütlesin, valitsus astus ametisse selleks, et langetada tööjõu maksukoormust ja suurendada lastetoetusi, et paraneks Eesti demograafiline olukord. Need kaks viimast eesmärki ei ole kuidagi välja mõeldud. Nende kahe eesmärgi saavutamiseks küsisid, ma arvan, enam-vähem kõik parlamendi

erakonnad märtsikuistel valimistel mandaati. Kõik me soovime, et kahanev rahvastik kasvama hakkaks, et Eestis sünniks rohkem lapsi ja et töökohtade loomine Eestis oleks odavam. Riigikogu rahanduskomisjonile tutvustati Euroopa Komisjoni soovitusi Eestile üle-eelmisel nädalal. Analoogselt meie valitsuse sihiga soovib ka Euroopa Komisjon Eestil vähendada tööjõumakse ja langetada madalama sissetulekuga inimeste maksukoormust. Eelnõu, mida me siin täna arutame, seda eesmärki ka täidab. Sotsiaalmaks väheneb 1% võrra ja tulumaksuvaba miinimum tõuseb järgmise nelja aasta jooksul 205 euroni.

Ma olen nõus, et mõlemad sammud võiks olla kiiremad – nii sotsiaalmaksu langetamine kui ka maksuvaba miinimumi tõstmine –, kuid valitsus on lähtunud riigieelarve võimalustest. Sotsiaalmaksu langetamine vähendab eelarve tulusid ligi 90 miljoni euro võrra, tulumaksuvaba miinimumi tõstmisel aga tähendab iga 10 eurot natuke alla 20 miljoni euro suurust miinust riigieelarvele. Tööjõumaksude langetamise vajalikkust on peale rahvusvaheliste organisatsioonide tunnistanud nii meie kaubandus-tööstuskoda kui ka tööandjate keskliit. Oluline on siinkohal rõhutada, et summa, mille võrra sotsiaalmaksu haigekassasse vähem laekub, kompenseeritakse riigieelarve muudest tuludest. Nii et ei ole päris korrektne hirmutada, et tervishoiuteenus Eestis nüüd halveneb. Lisaks suurendab kõnealune eelnõu, kui see seaduseks saab, pensionäride täiendavat tulumaksuvabastust, et keskmine vanaduspension oleks maksuvaba ka tulevikus. Need on eesmärgid, mille saavutamine sõltub riigieelarvest.

Ja ma räägin nüüd ka nendest katteallikatest, millest seni on vaid opositsioon viimased kolm tundi rääkinud. Kui ühelt poolt on maksulangetuste puhul oluline arvestada riigieelarve võimalusi, siis täiendavate katteallikate leidmisel on valitsev poliitika nihutada maksustamist rohkem otsestelt maksudelt kaudsetele maksudele. Mis puutub kütuseaktsiisi tõstmisse, siis tuleb arvestada, et Eestis on autod tegelikult suhteliselt vähe maksustatud. Erinevalt paljudest teistest Euroopa riikidest ei kehti Eestis automaks. Ja kui hakata vaatama aktsiisitõusu mõju, siis lõpphinnale on see 5 senti liitri kohta aastas ehk 55-liitri kütusepaagi korral 2,5 eurot. Mõju inflatsioonile on 0,25%.

Alkoholiaktsiisi osas on valitsus tootjate ja maaletoojatega kokku leppinud tõsta seda 5% järgmisel aastal juba eelmistel aastatel seadustatud 10%-listele tõusudele lisaks. Tubakaaktsiisi 5%-line tõus asendub läbi kolme aasta 8%-lise tõusuga. Pahede maksustamise loogika on jälgida seda, et need ei muutuks võrreldes teiste igapäevakaupadega aja jooksul odavaks.

Paar sõna majutusteenuste käibemaksu määrast. Jah, see tõuseb 5% ehk 14%-ni, kuid kehtima jääb siiski käibemaksu soodusmäär. Ma tahan ka headele kolleegidele öelda, et Eestis ei kehti erinevalt 17 Euroopa riigist kohalikku turismimaksu ehk *city tax*'i, mis on vahemikus pool eurot kuni viis eurot öö kohta. Seda Eestis ei ole, nagu ka autode maksustamist. Vaadake kogu maksupoliitikat tervikuna! Ma palun lisaiega!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Palun! Kolm minutit.

16:06 Remo Holsmer

Keskmise ööbimise hind Eestis on 32 eurot ja käibemaksu määra tõus mõjutab seda summat natukene rohkem kui 1 euro võrra. Järgmise Euroopa Liidu eelarveperioodi jooksul suunab EAS turismisektori eritoetusmeetmeteks 60 miljonit eurot ja sellele lisas valitsus veel omalt poolt 6 miljonit eurot. Eesti kui turismimaa jaoks on olulise tähtsusega Tallinnast Euroopa pealinnadesse lennuühenduste tagamine ja nende arendamisele on riik kindlasti valmis ka järgmistel aastatel panustama. Ka seda ei tohiks selles debatis ära unustada.

Nüüd aruteludest rahanduskomisjonis. Me käsitlesime seda eelnõu kokku neljal komisjoni istungil. Väga põhjalikult arutasime ka laekunud kirju ja kõik fraktsioonid said teha muudatusettepanekuid, mida laekus kokku 201. Ma pean ütleva, et neid ettepanekuid sisuliselt lahates tekkis tunne, et tegelikult on soov Riigikogu suures saalis selle eelnõu menetlemist lihtsalt venitada. Väikelaevade miinimumpikkust ja näiteks väikelennukite stardimassi on tööjõumaksude langetamisega koos suhteliselt keeruline koos arutada. Eesti Haigekassa seaduse muutmiseks esitatud ettepanekud puudutasid haigekassa juhtimist ja neil polnud seost eelnõu reguleerivate küsimustega. Teisisõnu, kui opositsioonifraktsioonid räägivad n-ö kobareelnõust, siis just oma muudatusettepanekutega sooviti seda eelnõu kobaraks muuta ja selle reguleerimisala tunduvalt laiendada.

Eelnõu menetlemise ajal laekus Riigikogule ka kaks kollektiivset pöördumist kütuseaktsiisi teemal, üks

Vabaerakonnalt ja teine Keskerakonnalt. Neist esimest jõudsime ka rahanduskomisjonis sisuliselt käsitleda.

Protseduuriliselt on siin mõttekoht Riigikogu fraktsioonidele. Kollektiivse pöördumise vorm sai loodud parlamendiväliste kodanikuühenduste jaoks, et nad saaksid seadusloome protsessis kaasa rääkida ja ettepanekuid teha. Nüüdseks on kaks Riigikogu erakonda selle vormi kaaperdanud ja oma poliitiliste huvide realiseerimiseks ära kasutanud. Tuletan meelde, et nii igal Riigikogu liikmel kui ka fraktsioonil on õigus algatada seaduseelnõusid ja teha muudatusettepanekuid. Ma ei soovi kindlasti pisendada Riigikogule esitatud pöördumiste tähtsust, kuid olgu see viide tehtud edasiseks debatiks Riigikogu töö korraldamise üle. Me arutame eelnõu, mis on seotud valitsuse usaldamise või mitteusaldamisega. Reformierakonna fraktsiooni nimel võin öelda, et meie fraktsioon toetab tööjõumakse vähendava eelnõu vastuvõtmist ja usaldab valitsust oma töös. Täna tähelepanu eest!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Olga Ivanova!

16:06 Olga Ivanova

Lugupeetud eesistuja! Austatud kolleegid! Täna on Riigikogu XIII koosseis sunnitud kiirkorras menetlema kobareelnõu. Kahjuks ei ole see esimene kord, kui valitsus ja koalitsioonierakonnad otsustavad eirata seaduseelnõu menetlemise demokraatlikke põhimõtteid ning sõidavad opositsioonist teerulliga üle. Teerulliga ülesõitmine seisneb eelkõige selles, et muudatusettepanekute esitamise tähtaega lühendati kümnelt päevalt kolme päevani. See tähendab, et kõiki ettepanekuid, mis laekusid komisjoni laua peale esmaspäeva õhtul, arutas rahanduskomisjon juba teisipäeval, kusjuures Rahandusministeeriumi ametnike arvamus ja nendepoolse parandusettepanekute analüüsi kohta ei küsinud keegi peale opositsiooni esindajate. Ja nendele vastati tihti, et ministeerium ei jõudnud ühe või teise muudatusettepanekuga tutvuda ega saagi seisukohta omada.

Juba 2011. aastal kurtis praegune Riigikogu esimees Eiki Nestor: "Valitsuse poolt parlamenti saadetud kobareelnõud on tihti arusaamatult ja ebapraktiliselt koostatud ning toovad kaasa segadust ja ebapädeva menetluse komisjonides." Tema arvates üritas valitsus mugavuse huvides kokkuliidetud eelnõudega lihtsalt Riigikogust üle sõita. Toona oli sama meelt ka pikaajaline Riigikogu liige, põhiseaduskomisjoni esimees Rait Maruste, keda me kahjuks Riigikogu liikmete hulgas täna enam ei näe. Nüüd on paraku meetod, mida alles mõnda aega tagasi õigeks ei peetud, taas kasutusel ning teerullipoliitika kogub jõudu.

Eesti Vabariigi kõrgeimast seadusandlikust organist ülesõitmine kannab vaid ühte eesmärki: juba järgmise aasta 1. jaanuarist tõsta aktsiise ning majutusasutuste käibemaksu. Siinkohal tõstatub küsimus, kas selline kiirustamine ja ebapädev seaduseelnõu menetlemine on ikka kantud soovist meie riigi ja elanike heaolu parandada. Julgen vastata, et mitte. Kütuseaktsiisi tõus toob endaga kaasa hulga probleeme. Esiteks, kui suurema sissetulekuga pered saavad ka edaspidi hakkama, siis keskmise ja väikese sissetulekuga perede eelarvesse lööb kütuse kallinemine suure augu. Peaminister Taavi Rõivase küüniline soovitus osta väiksem auto ja sellega probleem lahendada näitab tema suhtumist inimestesse. Toidukaupade ja teenuste hinna tõus puudutab kõiki, ka neid, kel ei ole autot ja kes ei käi tanklates tankimas. Seda peaminister oma analüüsidest kahjuks tunnustada ei soovi.

Lisaks lööb kütuse hinna tõus suure augu ka kohalike omavalitsuste eelarvesse, kuna kõige suuremat hinnatõusu on oodata bussiliikluses. Selle kõige peale laiutab valitsus vaid käsi ja ütleb, et saagu hakkama. Teisisõnu, kohalikud omavalitsused peavad ise muretsema, kust võtta raha, et maainimesed saaksid bussiga sõita taskukohase hinna eest.

Valitsusliit plaanib kobarseadusega langetada sotsiaalmaksu 1% võrra, mis viib eelarvest aastas kuni 90 miljonit eurot. Seletuskirjas on märgitud, et juba praegu ei kata sotsiaalmaksust makstav pensionikindlustuse osa 20% riigi kohustust pensionide maksmisel, defitsiit on ca 400 miljonit eurot. Ma palun lisaagea!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Teil on kokku kaheksa minutit.

16:06 Olga Ivanova

Puudujääk püsib ka tulevikus. Ei pea olema väga hea matemaatik, et aru saada, et sotsiaalmaksust makstava pensionikindlustuse osa vähendamine suurendaks puudujääki veelgi. Seega, tulevased pensionärid, kaasa arvatud paljud meist, peaksid mures olema.

Paketteelnõu näeb ette ka majutusasutuste erisoodustuse muutmist ehk käibemaksu tõstmist kuni 14%-ni praegu kehtiva 9% asemel. On teada, et teenindussektoris töötab rohkem kui 60% Eesti inimestest. Majutusasutuste töötajatest 80% on naised. Oma otsusega valitsus külmutab just selle sektori palkade kasvu ja investeeringud, samas kui Eesti turismisektor on arenenud just tänu investeeringutele. Arvan, et me kõik oleme nõus, et Eesti kolmetärnihotell ja näiteks Türgi kolmetärnihotell ei ole võrreldavad. Eesti majutusasutuste edu peitub heas teeninduses, milleks on eelkõige vaja head tööjõudu. Hotellide ja restoranide liidu hinnangul võiks Eesti õppida Läti ja Leedu vigadest ning jätta majutusteenuste käibemaksu määra tõstmata. Seda argumenti valitsus kuulda ei soovi.

Kokku võttes me näeme täna, kuidas lagunemise äärel olev koalitsioon üritab läbi suruda maksude tõstmist, mis kindlasti teeb tavainimeste elu raskemaks. Jälle sõidetakse teerulliga opositsioonist ja enamikust siinsetest elanikest üle ega ei arvestata inimeste soove. See ei ole demokraatlikus riigis kõige õigem taktika. See ei ole õiglane Eesti rahva suhtes. Ühe käega anda ja teise käega võtta on vale. Aitäh!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Aadu Musta!

16:06 Aadu Must

Palun kolm minutit juurde!

16:06 Aseesimees Jüri Ratas

Kokku kaheksa, palun!

16:07 Aadu Must

Austatud kolleegid! Maksupoliitika ei ole mingisugune algkooli teema. Minul oli natuke rohkem kui tosin aastat tagasi üks väga hea õpetaja. Ma olin tollal värske Tartu Linnavolikogu esimees ja tollane Tartu linnapea Andrus Ansip võttis mu isaliku hoole alla ja õpetas mulle poliitika lihtsaid tarkusi. Üks asi, mis ta rääkis, oli see, et ainult rumalad inimesed arvavad, et maksud on raha saamiseks. Tark poliitik teab, et maksud on nagu rool riigijuhi käes, kes keerab riiki sinnapoole, kuhu ta tahab. Ta seletas mulle lahkelt – ja mitte ainult üks kord, vaid mitu korda – ka seda, kuhupoole rooli tuleb keerata. Rooli tuleb keerata nii, et tagada riigi jätkusuutlikkus, konkurentsivõime, et soosida arenguid, mis viivad riigi õitsengule, ja nullida ära need, millest kasu ei ole, mis viivad allamäge. Tänapäeva Eestis võiks neid sõnu vahel meelde tuletada. Ma võin need päevikust välja kirjutada ja suurelt seina peale panna.

Asi on selles, et ka tänapäeval ei tohi hetkekski unustada, mis asi on konkurents, konkurents ka riikide vahel. Ülikoolis, näiteks Tartu Ülikoolis räägitakse, et oma koha hoidmiseks peab väga kiiresti jooksuma, et maakera eest või alt tagurpidi ära ei keeraks. See kehtib kõikides valdkondades. Tosin aastat tagasi tuldi Tartus ühele huvitavale mõttele. Me leidsime, et üks võimalus, mis tagaks Tartu konkurentsivõime, on konverentsiturism. Pidasime seda nišiks, mis tuleb hõivata. Tartu linnal on selleks suurepärased eeldused: tublid ülikoolid, päris hea rahvusvaheline tunnus. Ja see oli mõni aasta tagasi, kui Tartu Ülikool vaimustusest särades teatas, et me peame 365 rahvusvahelist teaduskonverentsi aastas – no see arv jäi hästi meelde, sama palju on ju aastas päevi. Järelikult ei ole see mingi nurgatagune tegevus. Muide, konverentsiturism oli Tartus ka kõikide erakondade valimisplatvormis juba eelmisel aastatuhandel. Kõik erakonnad vaatasid üksteisele kahtlustavalt otsa, et kes kelle pealt maha kirjutas. Tegelikult tuli välja, et kõik kirjutasid maha ühest dokumendist, ühiselt koostatud arengukavast "Tartu 2012". Nii et tõepoolest, see ei ole ühe või teise erakonna suund. Veel märgiti seda, et konverentsiturismil on mitu positiivset järeelmit. Kõigepealt areneb teaduselu ja aktiveerub publitseerimistegevus. Ning teate, teaduskonverentsidel osalejad on sellised toredad inimesed, kes siis, kui neile meeldis, tulevad ikka ja jälle tagasi, teinekord juba tavalise puhketuristina.

Täna oli siin juttu, et turismil pidavat hästi minema. Tegelikult väga hästi enam ei lähe. Kui vaadata konverentsiturismi poole pealt, siis meil oleks vaja kobarat. Ei, mitte kobarseadust, vaid konverentsikobarat, sest suuri rahvusvahelisi konverentse ei korraldata enam ühe saali või kahe-kolme saaliga keskustes, öeldakse, et neid võiks oma tosina jagu olla. Tartu linna konverentsiturism aga kõigub

noatera peal ka sel lihtsal põhjusel, et ühendusteed muu maailmaga on nigelamad kui konkurentidel. Kui me võrdleme Riia ja Tartu võimalusi, siis Riial on teede osas suur eelis.

Me oleme siiamaani arvanud, et ka meil on mitmeid eeliseid, näiteks kas või odavamad majutushinnad, aga selle eelise võime üsna kiiresti kaotada. Kui ma rääkisin hotellärimeestega, siis nemad väitsid, et kobareelnõu puhul nagu teistegi eelnõude puhul ei tule vaadata ainult tänast päeva, vaid seda, kuhu me kunagi jõuame. Nad väidavad, et meil on loodud kõik eeldused, et Eesti majutusasutustel hakkaks minema halvasti, konverentsikeskustel samuti. Toon ainult ühe näite, rohkem ei jõua. Võrdleme näiteks lennuliiklust. Kui Tartu Linnavolikogu küsis, kas on võimalik luua lennuühendused Tartuga, et saaks paremini konverentsiturismi arendada, siis Tallinna Lennujaam vastas, et see ei ole võimalik. Tallinna Lennujaam on muutunud väga aktiivseks, lausa agressiivselt aktiivseks, et olla Riia ja Helsingi lennujaama vahel etteveolennuväli. Tulge Tallinnasse, sõidate siit, vaat siis saate Eesti asja edendada! Ma ei hakka rääkima Taani kogemusest, kuigi see on päris huvitav, täna käis see korra juba läbi. Üks meie konverentsiturismi konkurentidest ongi Läti kõrval Taani. Seda rääkis ka meie hea kolleeg Imre Sooäär, kes tuletas meile meelde, et Taanis on konverentsiturismi teenuste käibemaksu määr 0%. See ei ole mingi väljamõeldis, nii see tõepoolest seal on.

Tänases arutelus oli kohati tunda sellist toredat illusioonide maailma. Silma torkas naiivne heausklikkus või heausklikult naiivne veendumus, et suuremad käibemaksu määrad tõstavad n-ö letihinda 3%. Ka räägiti tohutu vaimustusega sellest, kuidas riik kompensatsiooniks sektorit aitab. Mulle tuletas see meelde kunagise juhtumi, kui talupojad kirjutasid oma kuningale, et järgmiseks kuuks neil leiba ei ole. Kuningas saatis neile taldrikutäie häid võileibu ja ütles: "Riik on teid ju aidanud." Sellist disproportsiooni võib ka siinsetes vaidlustes mõnikord täheldada. Mõnikord öeldakse, et ei tohi potti panna kana, kes muneb mune või lausa kuldmune. Kas tohib või ei tohi? Teate, mõnikord tohib küll – kui asjad on väga halvad, siis tuleb ka kuldmune munev kana patta panna. Kuulge, kas asjad ongi juba nii halvad ja me lihtsalt ei tea seda? Ja veel kurvastas mind see, et äsja räägiti kaaperdamisest, hea kolleeg Holsmer rääkis sellest. Mulle tundub, et ei tohiks teha ka niimoodi, et koalitsioon kaaperdab monopoli parlamendi nimel rääkida. Aitäh!

16:07 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Kutsun nüüd Riigikogu kõnetooli Enn Eesmaa. Kas soovite kaheksa minutit? Kaheksa minutit, palun!

16:07 Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Mõni nädal tagasi andis valitsuskoalitsioon lõpuks menetlusse kaua vindunud maksumuudatuste paketi, mis valitsuse kooskõlastusringi läbis kolme eraldiseisva eelnõuna, kuid parlamendi ette jõudis järjekordse kobarana. Sellesse maksupaketti on kokku surutud asju, mida koos menetleda on sisuliselt võimatu. Näiteks on kobareelnõus sees tulumaksuvaba miinimumi kasvatamine, millele ka opositsioon sooviks alla kirjutada, kuid sealsamas kõrval on kütuseaktsiisi tõstmine, mille vastu tuleb võidelda kõikide meetmetega. Valitsusel on vaja, et see maksupakett läbiks kõik kolm lugemist parlamendis enne 1. juulit, sellisel juhul saaks juba 2016. aasta jaanuaris hakata müüma kõrgema aktsiisimääraga kütust. Opositsiooni hinnangul on säärane negatiivsete muudatustega kiirustamine lubamatu ning selgelt inimeste heaolu halvendav. Samas on ministrid riburada pidi kinnitanud, et aktsiisitõus toob kaasa vaid mõne sendi võrra kõrgemad liitrihinnad, aga kes soovib, võib ju mõelda säästlikuma auto peale.

Tegelikult mõistab igaüks, et kütuseaktsiisi kasv ei mõjuta üksnes kütuse hinda. Aktsiisitõusu puhul tuleb vaadata suuremat pilti. Rääkides esmalt vaid sõiduautodest ning sõidukulude kasvust, tuleb rõhutada, et aktsiisi tõus mõjutab eelkõige maapiirkondade inimesi. Maal on ühissõidukitega liikumine teadupärast üsna piiratud ning kümnete kilomeetrite taha tööle pääsemiseks on auto lausa hädavajalik. Kuna läbitavad vahemaad on suured, siis on ka tulevased arved suuremad. Minu valimispiirkonna inimesed Saaremaal ja Hiiumaal on aga mures sellepärast, et kütuse hinna tõus toob paratamatult kaasa praamipiletite kallinemise. Lisaks teeb saarlastele peavalu, et tanklate hõredus suureneb ning niigi mitmekümne kilomeetri pikkused kütusehankereisid pikenevad veelgi.

Tuntud väljend ütleb, et võitja võtab kõik. Valimiste võitjana peakski Reformierakonnal olema täielik õigus viia ellu just sellist poliitikat, nagu nad soovivad ning milleks inimesed on neile oma mandaadi andnud. Nii enamasti ka on, kuid kütuseaktsiisi tõstmise puhul pole see nii. Nimelt ei andnud peaministri partei enne valimisi sõnagagi märku, et õige pea kavatsetakse kütuseaktsiisi tõstma asuda.

Mandaat selleks puudub. Pigem on nii, et vajadus tingib tehtava. Kuna reformarid pole valmis osast oma lubadustest loobuma ning suuremateks maksumuudatusteks puudub julgus, tuleb kasvatada aktsiisi.

On aga kindel, et kogu see plaan ei meeldi Eesti inimestele. Esmalt kogunesid tuhanded kütuseaktsiisi tõstmise vastastele meelevaldustele ning seejärel on oldud väga aktiivsed kinnitama oma allkirjaga sedasama vastumeelsust. Kui Vabaerakond kogus enda algatatud kollektiivsele pöördumisele tuhatkond allkirja, siis Keskerakonna algatatud kütuseaktsiisi tõstmise vastasele aktsioonile andis omapoolse allkirja ligi 30 000 inimest. Võib aga eeldada, et isegi nii suur mass ei tähenda valitsuskoalitsiooni jaoks suurt midagi.

Siinkohal peabki aktiivselt sekkuma opositsioon ning takistama kõikide olemasolevate vahenditega maksupaketi vastuvõtmist. Ei maksa karta, et menetluse niisuguse takistamise tõttu positiivsed muudatused vastu võtmata jäävad. Üksnes negatiivsed maksumuudatused vajavad pool aastat ette teavitamist ning kaua oodatud tulumaksuvaba miinimumi ning lastetoetuste tõus saab kindlasti vastu võetud ja õigel ajal rakendatud.

Riigikogu Keskerakonna fraktsioon esitas valitsuse algatatud maksutõusude seaduseelnõu muutmiseks 97 ettepanekut, sest kobareelnõuna menetlusse antud maksupakett on toores ning selle sisu rahva heaolu halvendav. Meie muudatusettepanekud nägid ennekõike ette kütuseaktsiisi tõusu ning majutusasutuste käibemaksu määra suurendamise ärajätmist. On selge, et need sammud vähendavad inimeste heaolu ning nendeks puudub mandaat. Meie ettepanek on jätta esmalt ära sotsiaalmaksu 1% võrra langetamine ning sellega koos saaks ära jätta ka kütuseaktsiisi ning majutusasutuste käibemaksu tõstmise. Ühe esitatud muudatusettepaneku eesmärk oli tulumaksuvaba miinimumi plaanitud kiirem tõstmine. Valitsuskoalitsioon plaanib tõsta tulumaksuvaba miinimumi 205 euroni. Olgugi et tõus on kahtlemata tervitatav, näeme, et seda saaks teha veelgi suuremal määral. Reformierakonna lubadus enne valimisi oli tõsta tulumaksuvaba miinimum 300 euroni. Sellises ulatuses tegime ka meie oma muudatusettepaneku.

Valitsuskoalitsioonil on teadupärast parlamendis 59 saadikut, kuid nende read on ühtsusest kaugel. Olen võrdlemisi veendunud, et nii mõnedki neist 59-st on südames vastu näiteks majutusasutuste käibemaksu tõstmisele, mis annab tugeva löögi meie turismisektorile. Samuti on vastaseid ka kütuseaktsiisi tõusule. Möödunud nädala kolmapäevane ööistung oli neile esimene järelemõtlemiskoht ning aega mõtlemiseks on ju tegelikult tänagi veel. Loodan väga, et nii mõnigi koalitsioonisaadik mõtleb enne nupule vajutamist ka rahvale, mitte vaid käsule. Sellisel juhul suudame kahjulikud maksumuudatused ära jätta.

Head kolleegid! Täna on ülemaailmne tuulepäev. Ka siis, kui tänane poliitpuhang veel riigi taevas suuri muudatusi ei too, annab see koalitsioonile ometi tormihoiatuse, mida toetab Eesti rahvas, kes ju lõpuks otsustab, keda oma juhtidena usaldab. Viimaste küsitluste tulemused annavad selleks piisavat mõtteainet. Aitäh!

16:07 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun Riigikogu kõnetooli Andres Ammase!

16:07 Andres Ammas

Austatud eesistuja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Eelkõnelejat parafraaseerides tundub küll kahjuks, et koalitsioonisaadikutel on tuul peas. Olulised argumendid täna selle kobarseaduse vastuvõtmise vastu on siin enamasti juba kõlanud, aga kuna koalitsioonisaadikud opositsiooni nagunii ei kuula, siis mõtlesin teile tsiteerida kolme reformierakondlast. Võib-olla nende argumendid töötavad paremini. Haapsalu linnapea, kogenud reformierakondlane Urmas Sukles on kirjutanud, et kurb on näha, kuidas paljude kogemustega ettevõtjate ja analüütikute argumenteeritud väited ja naaberriikide kurvad kogemused, et selliste maksutõusude mõju on kahjulik kogu Eesti majandusele ja ekspordile, on meie juhtidele nagu hane selga vesi. Sukles pole oma sõnul veel kohanud ettevõtjat, kes ütleks, et sotsiaalmaksu alandamine selles ulatuses, mis plaanis, oleks ettevõtjale mingigi määrava mõjuga. Suurelt välja käidud ettevõtjate tööjõukulude sellisel moel vähendamine ei ole isegi kosmeetilise mõjuga. Pakutav majutusteenuste käibemaksu 5% võrra tõstmise "kompromiss" on tegelikult suure osa selle majandusharu kasumi äravõtmine, kui seda kasumit üldse on. Niimoodi on siis kirjutanud reformierakondlane, Haapsalu linnapea ja spaaärimees Urmas Sukles. Eesti Hotellide ja Restoranide Liidu juhatuse esimees, Reformierakonna liige Verni Loodmaa on

kirjutanud nõnda: "Kuna 2/3 majutusteenustest läheb ekspordiks, siis võiks öelda, et käibemaks on majutusteenuste puhul üldse põhjendamatu. See peaks olema null nagu kogu ülejäänud ekspordil. Küsimus ei ole ühe ärivaldkonna erilises soosimises, nagu maksutõusu väljamõtledajad ütlevad, vaid majutusteenuste pakkumise konkurentsivõime säilitamises. Hotellid on rahvusvahelise mõõtmega majanduse hapnik," kirjutab Loodmaa ja annab teada, et omavahel tihedalt põimunud majutus- ja toitlustusasutustes töötab ühtekokku ligikaudu 45 000 inimest, kelle keskmine palk on umbes 630 eurot ehk tublisti alla Eesti keskmise. Loodmaa hinnangul ei ole selle põhjus kohalike või rahvusvahelistesse kettidesse kuuluvate hotellide ja võõrastemajade omanike kasumiahnus, vaid sektori vähene lisandväärtus. "Eesti majutusasutustes on kokku 18 000 tuba ning 41 000 voodikohta, veebruaris oli neist Statistikaameti andmetel täidetud vaid 36% ja keskmiselt maksis tuba Eesti majutusasutustes 32 eurot. Ei ole siin mingit lusti ja lillepidu," kirjutab Loodmaa ja ütleb, et maapiirkondade turismitaludes läheb esimene lill õitsele pärast jaanipäeva ning viimane närtsib hiljemalt taasiseseisvumispäevaks, 20. augustiks. Loodmaa ütleb, et praeguses olukorras oleks samm tagasi hoopis pikk samm edasi – kõigi kodanike jaoks edukama Eesti poole. See samm tagasi on ka siit kõnepuldist korduvalt soovitatud koalitsioonil teha.

Reformierakondlane Roman Kusma Rakverest on kirjutanud, et kui kümme aastat tagasi kuulutas valitsus, et nüüdsest on turism Eestis prioriteet ja et turism oleks rahvusvahelisel tasandil konkurentsivõimeline, siis alandame majutuse käibemaksu nagu enamikus arenenud Euroopa riikides 5%-ni. Nii tehtigi, hulk ettevõtteid sidus oma plaanid ja investeeringud hotellindusega, loodi tuhandeid töökohti, riigikassasse hakkas laekuma tunduvalt rohkem makse ning turismimajandus tervikuna hakkas võtma praegust nägu. Hotellid tegid suuri pingutusi välisturgudel, et inimesi Eestisse meelitada, ning oma osa sellesse panustas ka riik EAS-i tegevuse näol. Nüüd tuleb tõdeda, et tõenäoliselt andis riik nendele ettevõtjatele vale signaali, millega tegeleda.

Palun lisaiega!

16:07 Aseesimees Jüri Ratas

Palun! Kolm minuti lisaiega.

16:07 Andres Ammas

Nii et nõnda on kirjutanud kolm Reformierakonda kuuluvat ettevõtjat, kes seda valdkonda peaksid tundma. Miks valitsus isegi neid oma ala asjatundjaid valitsuserakonnast ei kuula ega nendega ei arvesta, on arusaamatu küllap paljudele siin saalis ja saalist väljaspoolgi. Argumendid on kõlanud, soovin siit puldist lugupeetud kolleegidele otsustamiseks lihtsalt: "Aru pähe!" Aitäh!

16:07 Aseesimees Jüri Ratas

Palun nüüd Riigikogu kõnetooli Jaak Madisoni!

16:07 Jaak Madison

Lugupeetud juhataja! Austatud kolleegid, nii palju kui teid praegu saalis on! Koalitsioonist eriti inimesi näha ei ole, aga ma loodan, et nad on usinasti telerite ees oma fraktsiooni ruumides või kabinetides, sest kogu see arutelu ju käib nende tegevuse üle. Terve päeva oleme kuulnud selgitusi, miks on ääretult vajalik langetada sotsiaalmaksu, miks on ülimalt vajalik tõsta majutusteenuste käibemaksu. Samal ajal rõhutab härra Sester süüdimatult, et erisus ju siiski jääb. Erisus jääks ka siis, kui me tõstaksime määra 19% peale – ikkagi erisus.

Räägime praeguste koalitsioonierakondade suhtumisest nii kogu rahvasse, oma valijatesse kui ka opositsiooni. Terve jaanuari- ja veebruarikuu lubasid kõik need uued inimesed, kes praegu istuvad siin saalis rahvasaadikutena ja kes kuuluvad kas Sotsiaaldemokraatlikusse Erakonda, Reformierakonda või IRL-i, silmagi pilgutamata rahvale, et nemad ei muutu vanade olijate sugusteks. Nemad lähevad parlamenti poliitikat muutma, nemad lähevad kaitsma rahva huve. Ja mis te siin praegu teete? Olete samasugused, mitte mingit vahet.

Vaatame näiteks eelmise nädala ööstungit. Kas või kell kaks või kell kolm öösel, kui kutsung tuli, jooksid kõik truualamlikult saali, ise teadmatagi, millist nuppu vajutada. Küsiti naabrilt, kas punane või roheline. Tõesti, nii oligi! Mida te siin ikkagi teete? Uskuge mind, 2019. aasta veebruaris, kui on uued valimised ukse ees, te lähete nendesamade inimeste juurde süüdimatult rääkima, et teie ju ei tahtnud seda teha. Ausalt ka! Aga vaata, nemad, teised tahtsid ja ma ei saanud midagi teha. Et sotsid olid süüdi või IRL oli

süüdi, aga meie tahtsime head. Ausalt ka! Sellised te oletegi.

Eelmise nädala ööistungil oli peamine argument opositsiooni vastu see, et opositsioon tahab takistada lastetoetuste tõusu. Me oleme ikka jubedad inimesed, me ei taha lastetoetuste tõusu 5 euro võrra! Samal ajal te surute silmaga pilgutamata läbi kütuseaktsiisi tõusu ja üritate selle idee maha müüa üksikemadele, kes elavad maal ja sõidavad oma 500-eurose autoga 30 kilomeetrit tööle ja koju tagasi ning kellele meie peaminister silmaga pilgutamata soovitab uue auto osta. Süüdimatult, nagu õige mees muiste!

Mis puutub teerulliga ülesõitmisel, siis me näeme viimase 20 aasta jooksul kolmandat korda, et kasutatakse usaldushääletust. Esimene kord oli härra Ansipi ajal ja siis oli see minu arvates õigustatud. Tõesti, majanduskriisi ajal oli vaja kiiresti otsuseid langetada ja usaldushääletus oli õigustatud. Viimased kaks korda on aga meie toreda peaministri otsustatud ja täiesti ilma vajaduseta. Õigemini lihtsalt selleks, et saaks minna rahulikult koju magama ega peaks opositsiooniga vaidlema.

Ma olen suhteliselt kindel, et ega siin midagi ei muuda, see jääbki nii olema, Riigikogu ongi kummitempel. Mina olen sellega juba leppinud, aga mul on kahju, et ka koalitsioonierakondade uued saadikud on leppinud. Nad lubasid saali tuua värsket verd, uut ilmet, uusi tuuli, uut poliitikat. Aga kõik on sama, mitte mingit vahet. Lihtsalt ma palun, et enne kui te hääletama hakkate, mõelge korra sellele, et järgmise valimiskampaania ajal te peate oma käitumist rahvale seletama. Ma usun, et te teete selle hästi ära, sest te õpite siin päris palju demagoogiat ja seda, et kõik on müüdav. Aga see on juba teie otsustada. Rahulikku südant ja head otsustamist! Aitäh!

16:07 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Mailis Repsi! Traditsiooniliselt kaheksa minutit.

16:07 Mailis Reps

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid Riigikogu liikmed! Täna on mitmes kõnes üsnagi põhjalikult välja toodud järgmise maksupaketi negatiivseid mõjusid, teisalt aga püütud saali veenda, et seal on ka detaile, mis väärivad kiitmist. Lubage ka minul hariduse poole pealt vaadatuna välja öelda mõned kurvad mõtted seoses eelnõuga 41. Kui me analüüsime maksutõususi laste ja lastevanemate seisukohalt, siis vägagi mõjutab neid kütuseaktsiisi tõus, millele lisandub veel käibemaks. Ka mõjutab see kohalikke omavalitsusi ja seda eelkõige sellest aspektist, mille kohta ma ministri käest täna küsisin. Pean silmas iga-aastasi kohalike omavalitsuste ja riigi arutelusid täidetavate funktsioonide üle. Need peaksid lõppema kompromissi ja lepinguga, aga vaidlused pole kahjuks juba mitmel järjestikusel aastal viinud kokkuleppeni. Üks lahtisi otsi on olnud õpilastransport. Hajaasustusega Eesti maapiirkondades laste arv küll väga kiiresti kahaneb, kuid hajaasustus jääb ja ka need kümned lapsed tuleb valla kooli toimetada. Maksubaas aga nõrgeneb ja kahjuks ei ole taastatud ka kohalikule omavalitsusele laekuva tulumaksu protsenti, mida kärpeaastal vähendati – lubadusega, et ajutiselt. Reaalselt tähendab see seda, et õpilastransport on kohalikule omavalitsusele aasta-aastalt aina suurem väljakutse. Nüüd, kui kütusehinnad tõusevad, ja tõusevad ju arvestatavalt, on sellele lisandunud uus ja valus aspekt: kui palju neid ringe ikkagi teha ja vahest panna buss mitme ringi asemel tegema üht veelgi suuremat ringi, mis tähendab, et laps ei tõuse enam mitte kell kuus, vaid mõnes kohas võib-olla kell pool kuus. Teine aspekt, mida siin täna ei ole puudutatud, on meie investeringud. Kui me vaatame oma viimaste aastate investeringuid, siis oleme väga uhked, et meie huvitavamad turismiobjektid, millest paljud on suunatud lastele, on keskustest eemal. Ma loodan, et te olete käinud maanteemuuseumis ja Pokumaal ning avastanud endale ka Jääaja Keskuse või käinud mõnes põnevas mõisas, on see Kukruse Polaarmõis või mõni muu, ja teate, et enamik nendest paikadest on seotud haridusega. Nii oodatakse ja loodetakse, et sinna jõuavad nii lasteaia- kui ka koolilapsed. Kahjuks ei ole just kõigil lapsevanematel võimalik mitu korda aastas ekskursiooniraha maksta. See oli ühes eelmises Riigikogu koosseisus üks suuri vaidlusi, kas põhiharidus on ikka tasuta, kui pidevalt ekskursiooniraha korjatakse. Siis jõudis Riigikogu seisukohale, et põhimõtteliselt sellise ekskursiooni raha kohustuslikus korras ei tohikski koguda, sest meil on põhiharidus tasuta. Mis tähendaks, et selle raha peaks leidma koolipidaja ehk kohalik omavalitsus, kellel paraku ei ole see võimalik. Nii justkui olemegi kahvliis – nendes toredates kohtades käivad jõukate omavalitsuste koolid ja need lapsed, kelle vanematel on võimalik seda raha maksta. Väga paljud lapsed aga jäävad nendest elamustest ilma just seetõttu, et transport on liiga kallis. Tehnikaspordi ja tehnikaringi juurde käib ju loomulikult samuti kütusekulu. Ja kui me vaatame tehnikaspordi seniseid kuueraldisi, siis iga lisanduv euro seal on kulla hinnaga. Selleks, et tehnikaringi

üldse kuidagigi üleval pidada, on praegugi vaja hankida raha nii kohalikelt omavalitsustelt kui ka sponsoritelt, samuti projektide ja eurotoetuste raames. Kui kütus kallineb, siis kaob väikegi lootus, et ka tehnikaringi õpetaja võiks mõne lisaeuro saada.

Loomulikult mõjutab kütuseaktsiisi tõus kogu huviharidust. Täna on siin juba paaris ettekandes kõlanud, et maal tähendab kallis kütus tihti seda, et kohalikul omavalitsusel lisabussiringe enam ei ole. Kui veel mõni aasta tagasi oli tavaline, et kohalik omavalitsus hoidis peale kohe koolipäeva lõpus ringi sõitva bussi käigus ka nn õhtust bussi, et tulla vastu nendele lastele, kes tahtsid käia huviringis, siis paljudes omavalitsustes seda võimalust enam ei ole. Mis tähendab, et peaaegu kogu koormus on lapsevanemate õlgadel. Kui paagitais bensiini hakkab maksma 10–15 eurot rohkem, siis võib see tähendada nii mõnelegi lastega perele, et ühest või teisest huviringist tuleb loobuda.

Need ei ole saavutused, millega alustav Riigikogu peaks tahtma ajalukku minna. Õnneks on maksude tõstmine ette nähtud etappidena. Ma loodan, et kui sel suvel ei jõuta siin arusaamale, mida tegelikult selline maksutõus tähendab kas või lastega perele, siis ehk jõuab see kohale järgmiste aastate jooksul. Ühelt poolt on ju lastetoetuste kasv igati positiivne, kuid teiselt poolt mõjutatakse plaanitavate maksutõusudega väga halvasti just lastega perele olukorda. Järgmiste suvede jooksul on meil võimalik piisavalt valijatega kohtuda ja ehk tuletavad nad vähemalt maapiirkondades meile meelde, millise mandaadi Riigikogu ja valitsuse liikmed on tegelikult saanud ning millised on olnud ootused selle Riigikogu suhtes. Kokkuvõtlikult öeldes on maarahva ootused ja lootused olnud hoopis teistsugused. Meilt on oodatud, et me pöörame end uuesti näoga maainimeste poole ja usume, et on võimalik elada ka maal. Täna otsused aga kahjuks seda raskendavad. Võib-olla on võimalus sel suvel mõnes paigas kõik uuesti läbi arutada, nii et tuleme sügisel siia tagasi uute algatuste ja uute ootustega. Palju jõudu meile selleks! Aitäh!

17:13 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli Jüri Adamsi!

17:13 Jüri Adams

Härra istungi juhataja, püüan täna ebatraditsiooniliselt mitte lisaiega küsida. Viimase kolme ja rohkema tunni jooksul siin toimunud Hyde Parki tüüpi esinemine on vähemalt minu jaoks olnud väga huvitav. Ma olen saanud paljude Riigikogu liikmete kohta teada selliseid asju, mida ma arvatavasti kuidagi teistmoodi teada ei oleks saanud. Ma tean nüüd, millised on nende elukogemused, millised on nende huvid. Selle eest igal juhul aitäh!

Kuid minu praegune siia pulti tulek on seotud sellega, et ma tahan esitada teile ja ehk ka Riigikogu palgalistele ametnikele palve, ehk keegi oskab mind aidata. Nimelt, ma olen juba paar nädalat otsinud seda kohta, kuhu sai kirja too kuu kuu põhimõtte, mis olevat kirjutatud mingisugusesse Eesti seadusandlikku akti. Viitamine sellele aktile peaks olema vastus ühele petitsioonile, mille esitas üks tööandjate organisatsioon suure hulga allkirjadega. Ma ei ole suutnud leida selle teksti nimetust. Kas see on seadus, Riigikogu otsus või midagi muud ja kus see on avaldatud?

Täna ma esitasin siin selle päevakorrapunkti arutelu alguses sama küsimuse ettekandjale. Ettekandja mäletas väga olulist fakti, et selline asi sai vastu võetud eelmise Riigikogu koosseisu viimasel tööpäeval, aga ta ei teadnud, milline on see seadusandlik akt, kuhu on see kirja pandud. Ma vahepeal püüdsin elektroonilisest Riigi Teatajast seda välja peilida, aga see ei õnnestunud – vahest olin saamatu. Ma kujutan ette, et paberväljaandest ma oleksin selle leidnud, aga enne tulnuks kindlaks teha, millised võisid olla need Riigi Teataja numbrid, kuhu läksid viimasel päeval vastu võetud tekstid, mida oli ilmselt palju. Nüüd aga ei viinud mind igasuguste otsingusõnade kirjutamine internetis sammugi võrra eesmärgile lähemale. Ja mitte keegi ei ole mulle öelnud, et ta mäletab midagi konkreetselt. See vastuvõtmise fakt, mida mäletas praegune rahandusminister, kes oli tookord Riigikogu rahanduskomisjoni esimees, on esimene, mille kohta ma kinnituse olen saanud.

Palun kõigil, kes vähegi oskavad, aidata mul lõpuni viia see detektiivitöö, mida ma olen nüüd paar nädalat vaheldumisi muude asjadega harrastanud. See muutub minu jaoks järjest põnevamaks. See kuu kuu reegel taganeb minu eest nagu mingisugune ähvardav vari kriminaalses öises linnas. Palun aidata, kui te midagi teate!

17:13 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Soovin teile jõudu selle otsimisel! Palun nüüd Riigikogu kõnetooli Andres Herkeli!

17:13 Andres Herkel

Härra juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Ma ei ole ka originaalne, vaid kordan iseennast, öeldes, et see seaduseelnõu on vildakas nii oma sisult, vormilt kui ka sellelt viisilt, kuidas me seda siin käsitleme. On ilmselge, et kütuseaktsiisi tõstmise järel tõusevad muude energiakandjate hinnad ja elu läheb kallimaks. On ilmselge, et hotellide käibemaksu tõstmine mõjub halvasti just maaturismile, väikeettevõttele, ja on ilmselge, et neid eelnõusid tulnuks käsitleda eraldi, mitte kobarana. See väide, et Riigikogu ajaloos on olnud halvemaidki näiteid, ei ole eriti hea vastuargument.

Mis puudutab menetlemise viisi, siis kahtlemata see, et valitsus sidus selle seaduseelnõu usaldusküsimusega, kahandab Riigikogu võimalust kaasa rääkida veelgi, lisaks sellele, mis ajasurvest tulenevalt juba oli. Siinkohal tahan taas rõhutada seda pettumust, mida Vabaerakonna saadikud tunnevad selle pärast, et meie 11 muudatusettepanekut, mis kõik on sisulised, ei tule suures saalis hääletusele. Meie arvates need on mõistlikud ning igati sellised, millele võiksime taotleda toetust ka koalitsioonierakondade esindajatelt. Tõenäosus, et koalitsiooni esindajad Taavi Rõivase valitsust täna umbusaldavad, on kindlasti väiksem, kui oluks see tõenäosus siis, kui nad võinuks hääletada ühe või teise meie muudatusettepaneku poolt. Mingil põhjusel ma keeldun uskumast, et maksude käsitlemine pelgalt valitsuse n-ö lüpsimasinana selleks, et leida kate koalitsiooni eri osapoolte valimislubadustele, ongi kogu filosoofiline pagas, mida koalitsioonisaadikud endaga kannavad. Mitmed neist on vaieldamatult targad. Seetõttu oleks tõepoolest tahtnud, et neil oleks tekkinud võimalus meie muudatusettepanekuid hääletada.

Jüri Adams tegi istungi alguses iroonilise märkuse, et äkki tuleks opositsioonisaadikutel keeled ära lõigata, et nad liiga palju ei päriks. Minu tähelepanek siin on küll vastupidine: suu on valdavalt kinni koalitsiooni esindajatelt ja selline eelnõu menetlemise viis vähendab nende võimalust oma tegelikku tahet ja arusaamu väljendada kindlasti veelgi. Juhan Parts enne osutas, et IRL-i fraktsioon teeks hea meelega oma suu lahti, aga minu meelest ei ole seda juhtunud kogu selle diskussiooni käigus. Aga ootame ära, mina olen paadunud optimist. Võib-olla hääletusel juhtub midagi, mida siiani juhtunud ei ole.

Vabaerakonna fraktsioon kahtlemata hääletab selle seaduseelnõu vastu. Ma pean vajalikuks veel kord hoiatada selle leviva halva praktika pärast. Muu hulgas ka tolle müstilise poole aasta reegli valguses võib siin edaspidigi ette tulla, et maksumuudatused tuuakse kevadel Riigikogu ette. Ja siis on nendega väga kiire – jaanipäevaks tuleb vastu võtta, sügiseks midagi jätta ei saa. Nii tekib ahvatlus minna kergema vastupanu teed ja siduda maksumuudatused valitsuse usaldamise küsimusega. See võib hakata korduma. Seni on see Riigikogu ajaloos olnud üliharv juhtum, kuid nüüd näeme niisugust protseduuri Taavi Rõivase juhtimisel juba teist kevadet järjest. Kindlasti tuleks selle poole aasta reegli vastukaaluks leida mingisugused mehhanismid, millega Riigikogu suudaks ennast kehtestada. Vastasel juhul me jääme selleks kummitempliks, kes me ju sisimas olla ei taha. Aitäh!

17:13 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Sulgen läbirääkimised. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 137 lõikest 6 muudatusettepanekuid selle päevakorrapunkti arutusel hääletusele ei panda ja sama paragrahvi lõike 7 alusel toimub eelnõu lõpphääletus. Asume lõpphääletuse ettevalmistamise juurde. Urve Tiidus, palun!

17:13 Urve Tiidus

Aitäh! Soovin fraktsiooni nimel võtta viieminutilise vaheaja.

17:14 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ametikaaslane, see võimalus oluks teil enne saalikutsungit. Teie protseduurilise küsimuse märguanne lülitus sisse, kui saalikutsung oli kestnud juba 15–20 sekundit. Nii et kahjuks ma vaheaega anda ei saa.

Head ametikaaslased, panen lõpphääletusele eelnõu 41. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 58 Riigikogu liiget, vastu 41 ja erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 41 on seadusena vastu võetud. Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

Head ametikaaslased, meie järgmine päevakorrapunkt on seotud 33 Riigikogu liikme esitatud kirjaliku nõudega "Umbusalduse avaldamine peaminister Taavi Rõivasele". Et kõik saaksid sellega tutvuda, võtan juhataja vaheaja kümme minutit.

V a h e a e g

2. 17:25 Peaminister Taavi Rõivasele umbusalduse avaldamise arutamine

17:13 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Meie järgmine päevakorrapunkt on 33 Riigikogu liikme esitatud kirjalik nõue umbusalduse avaldamiseks peaminister Taavi Rõivasele. Meenutan teile Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 133 ja 134. Päevakorrapunkti käsitlemine algab peaministri sõnavõtuga. Seejärel saab esitada peaministrile küsimusi, iga Riigikogu liige võib esitada ühe suulise küsimuse. Sellele järgnevad läbirääkimised. Läbirääkimistel saavad sõna fraktsioonide esindajad, kusjuures esimesena Keskerakonna fraktsiooni ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni esindajad. Seejärel toimub lõpphääletus. Peaministrile umbusalduse avaldamiseks on vajalik, et umbusalduse avaldamise poolt oleks Riigikogu koosseisu enamus. Alustame. Peaminister Taavi Rõivas, palun!

17:13 Peaminister Taavi Rõivas

Austatud esimees! Lugupeetud rahvasaadikud! 8. aprillil siinsamas Riigikogus valitsuse moodustamise alustest kõneldes kirjeldasin teile peamisi ülesandeid, mis selle valitsuse ees seisavad: tagada, et Eesti oleks veel paremini kaitstud, majandus kasvaks, Eesti inimeste sissetulekud suureneksid, majanduskasvust saaksid kasu kõik, meil oleks rohkem lapsi, riigipidamine muutuks tõhusamaks ja Eesti eesistumine 2018. aastal oleks edulugu. Kaks kuud tagasi andsite mulle volitused valitsuse moodustamiseks ja nende ülesannete täitmiseks. Selle lühikese ajaga on tehtud otsused, mis võimaldavad liitlasvägede kohalolekut suurendada ja Eesti kaitsevõimet parandada. Riigikokku on jõudnud sotsiaalmaksu langetamise, tulumaksuvaba miinimumi suurendamise, madalalpalgaliste maksutagastuse kehtestamise ja lapsetoetuste tõstmise seaduste eelnõud. Valitsus on loonud eelarvestrateegiaga võimalused, et toetada kokkulepitud suuri eesmärke ning hoida samas riigi tulud ja kulud järgmisel neljal aastal tasakaalus. Käivitunud on haldusreformi ettevalmistavad tegevused. Need on vaid mõned näited.

Ainult kahe kuuga on Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna, Isamaa ja Res Publica Liidu ning Reformierakonna valitsus ennast tegudega tõestanud. Me oleme selgeks teinud Eesti ees seisvad suured probleemid ja oleme astunud samme nende lahendamiseks. Me ei ole küsinud opositsioonilt sadat kriitikavaba päeva, vaid oleme esimesest päevast alates tööle asunud. Me ei karda kriitikat. Ma olen veendunud, et maksukoormuse nihutamine inimeste raske tööga teenitud tulult tarbimisele on õige tee. Inimeste igapäevast elu kõige enam mõjutavad maksud, tööjõumaksud, langevad. Selle poliitika mõju on kaugelt suurem kui palgapäeval enam kättejääv summa. Tööjõu maksukoormuse vähendamine aitab luua Eestis kõrgema palgaga töökohti ning kasvatada meie kõigi heaolu. Valitsus on veendunud oma poliitika õigsuses. Me peame kinni Eesti inimestele antud lubadustest. President Lennart Meri sõnadega öeldes: "Usaldus ei ole kaasavara, mida on kogutud sukasäärde, kuni see on saanud täis. Usaldust tuleb igal jumalahommikul uuendada, päevast päeva taastada, kasvatada nagu kapitali ja hoida nagu algkapitali." Eesti Sotsiaaldemokraatlik Erakond, Isamaa ja Res Publica Liit ning Reformierakond on moodustanud valitsuse, mille missioon on lahendada Eesti ees seisvaid suuri probleeme. Töötame edasi päevast päeva selle nimel, et Eesti inimeste usaldust igal jumalahommikul uuendada. Austatud Riigikogu, palun teil selleks hääletada umbusalduse avaldamise vastu! Aitäh!

17:13 Esimees Eiki Nestor

Peaministrile on küsimusi. Palun, Kadri Simson!

17:13 Kadri Simson

Lugupeetud Taavi Rõivas! Teie juhitud valitsus otsustas loobuda maksutõusude kobareelnõu tavapärasest menetlemisest ja siduda see usaldusküsimusega. Riigikogu kodu- ja töökorra seadus ütleb,

et selline võimalus piirab ennekõike opositsiooni õigusi ja on mõeldud kasutamiseks eelkõige vähemusvalitsusele, kellel on muidu raske oma poliitikat ellu viia, või kriisiolukordades. Kui seda kasutatakse lihtsalt mugavuse tõttu, et otsus kiiresti vastu võtta, siis ei ole see legitiimne, just sellepärast, et see ei järgi parlamentaarse tava põhimõtet, vaid suukorvistab opositsiooni. Kas Eestis on praegu mingi kriis, miks te sellise kiirmenetluse kasuks otsustasite?

17:13 Peaminister Taavi Rõivas

Hea küsija ja umbusalduse algatamise initsiaator! Juba mitu nädalat on võimalik olnud avalikkuses kuulda just teie sõnu, et tõenäoliselt soovib valitsus siduda oma poliitika elluviimise usaldushääletusega. Ometi ütlesime meie selgelt välja, et me ei tee seda ja oleme valmis ka teie korraldatud ööstungid läbi tegema. Möödunud kolmapäeval ütlesite teie kindlas kõneviisis, et te algatate Eesti Vabariigi peaministri vastu umbusaldusavalduse, sest teile ei meeldi valitsuse aetav poliitika. Selle sammuga, selle kolmapäeval tehtud avaldusega, te tegelikult sidusite ise kogu valitsuse poliitika, vähemasti nende kolme olulise eelnõu võtmes, usaldusküsimusega. Ma kinnitan teile, et koalitsiooni kuuluvad rahvasaadikud olid valmis ka enam kui 40 tundi kestvaks järjepidevaks tööks, mis loomulikult oleks mõjunud nende tervisele ega oleks olnud kuigi sisuline – me teame, et teie plaan oli võtta kümne minuti pikkuseid vaheaegu ja mitte pidada sellel ajal sisulist arutelu –, aga me olime selleks valmis. Te tegite otsuse algatada umbusaldusavaldus, siduda meie poliitika elluviimine usaldushääletusega. Me oleme ka selleks valmis. Me oleme valmis vastama opositsiooni küsimusterahelale. Paradoksaalsel kombel andis praegune formaat opositsioonile veel ühe võimaluse väga mitme tunni, kokku vist enam kui kuue tunni vältel saada täna vastuseid rahandusministrilt ning anda ise selgitusi, mida teie sellest eelnõust ja üldse Eesti elust arvate. Nii et kokkuvõttes, nii paradoksaalne kui see ka ei ole, tekkis debatti vähemasti esimese eelnõu üle palju rohkem, kui oleks olnud öise venitamise ajal, kui – te teate seda väga hästi – sisulist arutelu ei toimunud, vaid võetakse vaheaegu ja proovitakse valitsusliitu kurnata.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Heimar Lenk, palun!

17:14 Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Teie valitsus on silmanähtavalt suures rahahädas. Te püüate kassat täita maksude tõstmise abil. Siit minu küsimus. Miks te ei püüa rikkust luua, ütleme siis, majanduskasvu ja tootmise efektiivsemaks muutmise teel? Kas te ei oska seda teha?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kuulasin teie sõnavõttu eelmise päevakorrapunkti käsitlemise ajal. See, kui te kritiseerite valitsust, on teie töö. Me ei karda seda kriitikat. Aga teie läksite sellest pikalt edasi ja asusite kritiseerima Eesti Vabariiki. Nende asjadega, mida te Eesti Vabariigi kohta ütlesite, ei ole võimalik nõustuda. Te rääkisite Eestist väga halvasti. Minul Eesti patrioodina oli piinlik ja isegi kurb seda kuulda. Nüüd teie küsimuse juurde. Maksukoormuse nihutamine tööjõu maksustamiselt tarbimise maksustamisele soodustab majanduskasvu. Mida vähem me maksustame inimeste raske tööga teenitud tulu, mida paremad konkurentsitingimused me Eestile loome, selleks et siin töökohti tekiks, mida rohkem see poliitika toob Eestisse nii välis- kui ka kodumaiseid investeringuid, seda kiiremini saab majandus kasvada. Tööjõumaksude langetamine on, võib öelda, õpikutarkuse järgi lausa majanduskasvu soodustava mõjuga. Seetõttu pean ma seda väga-väga oluliseks. Samas on valitsusel mitmeid teisi poliitikaid, mis aitavad majanduskasvule kaasa. Sellele aitab kaasa ka riigipidamise efektiivistamine. Nii et see on valitsusel kõiki valdkondi hõlmav poliitika. Aga ka nendel kolmel konkreetsel eelnõul, mis täna arutelu all on ja mida teie kangesti blokeerida tahate, lausa Eesti Vabariigi peaministri ja valitsuse umbusaldamise hinnaga, on tervikuna majandust kasvatavat mõju.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

17:14 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra Riigikogu esimees! Lugupeetud peaminister! Te ütlesite oma kõnes, et iga jumalapäeva hommikul alustate te sihipärasest tegevusest usalduse suurendamiseks. Me näeme aga, et iga jumalapäeva õhtuks on seda usaldust järjest vähem ja vähem järel, nagu näitavad rahvaküsitlused. Viimased reitingud näitavad Reformierakonna toetuse järjepidevat langust. Mida see peab tähendama? Kas rumal rahvas ei saa targa valitsuse pingutustest aru või ei ole te oma tööd usalduse võitmise nimel siiski hästi teinud?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Meie poliitika vaatab märksa kaugemale kui järgmine hommik või järgmine kuu. Kui me soovime lahendada Eesti ees seisvaid suuri probleeme, siis peame endale aru andma, et lühiajaliselt võib mõni poliitika olla ka ebapopulaarne. Siis on meie ülesanne inimestele selgitada, miks me selliseid samme ette võtame. Ma olen päris kindel, et ka haldusreformi ellu viies saame selle kohta kriitikat. Ka selleks peame valmis olema. Aga me teame, et kui me selle õigesti ära teeme, siis Eesti pikemas vaates võidab sellest. Ma saan täiesti aru, et lühikeses perspektiivis ei ole inimesed rahul, kui kütuseaktsiis tõuseb, isegi kui selle mõju on väiksem kui kahes Tallinna tanklas müüdava kütuse praegune hinnavahe. Isegi sellest pahameelest saan ma aru. Aga ma pean oma kohuseks inimestele selgitada, et see kõik toimub suuremate eesmärkide nimel. See on selleks, et meie majandus saaks jätkusuutlikult kasvada, me saaksime tööjõumakse langetada, oleks võimalik parandada lastega peredega toimetulekut ja järsult tõsta kolmanda lapse toetust, oleks võimalik üksi elavaid pensionäre rohkem toetada nende toetamise meetme abil, mis meil on plaanis ülejäämisest aastast ellu rakendada, ning ka üksikvanemaid abistada elatisabifondi ellukutsumise teel jne. Need on kõik olulised sammud, mis tuleb ära teha. Need kõik vajavad veidi kaugemale vaatavat poliitikat kui järgmine päev või järgmised reitingud.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

17:14 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Vabaerakond ei andnud sellele umbusaldusavaldusele allkirju, kuid selles tekstis on vähemalt üks koht, mis minu meelest väärib esiletõstmist. Nimelt, osutus sellele, et päev enne valimisi ütlesite te televisiooni otse-ees, et maksutõusude plaani ei ole. Neid maksutõuse ei lubanud enne valimisi ükski koalitsiooni osapooltest. Ainus, kes rääkis sellest, kuidas tulumaksuvaba miinimumi suurenemist katta tulumaksu määra tõstmisega, oli õieti Vabaerakond. Aga minu küsimus on säärane. Kuidas te suhtute sellesse, kui meil oleks järgmine kord valimiste eel veel üks niisugune hea valimistava element, mis ütleks, et me räägime ausalt ja selgelt ka sellest, kust raha ühe või teise valimislubaduse täitmiseks tuleb? Praegu valimiste võitja ehk Reformierakond sellist nõuet endale täitmiseks ei ole võtnud ja see on toonud kaasa väga halvad tagajärjed.

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma tunnistan, et mul oli lootus, et tööjõumaksude langetamist on võimalik märksa suuremal määral kompenseerida alkoholi- ja tubakaaktsiisi tõusuga, aga Rahandusministeeriumi analüüsid peale valimisi näitasid, et see ei ole võimalik. Iga kord, kui alkoholi- ja tubakaaktsiisi tõsta, peame arvestama rohkemate asjadega kui vaid tahe rahva tervist parandada ja eelarve maksulaekumisi suurendada. Me peame arvestama ka selliste asjadega nagu salaturg, piirikaubandus jne. Seetõttu mõõnan, et me olime sunnitud otsima tööjõumaksude langetamisele ja lapsetoetuste tõusule kätteallikaid ka teistest kohtadest. Samas tuleb kristalselt aus olles tunnistada, et ka teie programmis ei olnud ju sõnakestki selle kohta, et tuleks luua Eesti ettevõtete omakapitalimaks, nagu te koalitsioonikõnelustel välja käisite, ja taastada ettevõtete tulumaks traditsioonilisel kujul. Tõsi, teie programmis oli sees tulumaksu määra tõus, aga neid maksumuudatusi, mida te koalitsioonikõnelustel üldise arutelu käigus lauale panite, oli märksa enam kui need, mis valijate käest mandaadi küsimiseks programmi pandud olid. Mul on iseenesest hea meel, et Vabaerakond ei ole läinud pimesi selle Keskerakonna algatusega kaasa. Ma usun, et teil on võimalik näidata, et te näete poliitikat natuke avaramalt kui see suhteliselt poliittehnoloogiliselt algatatud umbusaldusavaldus. Miks ma selle umbusaldusavalduse kohta nii kriitiliselt ütlen? Täiesti teadlikult sooviti see umbusaldusavaldus esitada ajal, mil peaminister oleks pidanud täitma väga olulisi tööülesandeid välisriigis. Ma katkestasin välislahetuse, olles valmis opositsiooni küsimustele vastama. Keskerakond loobus sel hetkel umbusaldusavalduse esitamisest ja

esitas selle täiesti teadlikult sel päeval, kui peaminister pidi olema puhkusel ja koos perega Eestist ära. Katkestasin puhkuse, ka sellega saan hakkama. Mina olen valmis opositsiooni küsimustele vastama. Aga ma ei saa heaks kiita seda, kui süstemaatiliselt püütakse takistada valitsuse tööd väga olulistel välisviisitidel või muul viisil. Seetõttu ma väga loodan, et Vabaerakond ei lähe selle umbusalduse avaldamisega pimesi kaasa, vaid mõtleb iseseisvalt ja näeb võimalust anda ikkagi valitsusele võimalus oma poliitikat ellu viia ja Eesti ees seisvatele suurtele probleemidele vastata.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Toomas Vitsut, palun!

17:14 Toomas Vitsut

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Ma palun muidugi vabandust, et mina ja mu erakonnakaaslased teie pereüritust segasime! Aga ma tahtsin tegelikult küsida reaktsiooni kohta Äripäeva artiklile möödunud nädalal, kui te avaldasite pahameelt selle üle, et Äripäev pani teile süüks visiooni puudumist. Selle peale tõite te välja eduraporti ja rääkisite, kuidas me naabritest paremad oleme. Minu arust oli see täiesti ebaadekvaatne. Visioon tähendab ikkagi midagi, mis tuleb, mitte seda, mis on olnud. Ma tahaksin teie käest teada, kuidas te sellest Eesti visioonist aru saate. Kuhu me teel oleme? Mida teie visiooni all mõistate?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Täna selle väga meeldiva võimaluse eest juba päris mitmendat korda siit puldist öelda: minu visioon on see, et Eestist saab uus Põhjamaa, mis on hästi kaitstud, jõukas ja kasvava rahvaarvuga maa. Selle nimel tuleb väga palju tööd teha. Eesti julgeolek ja turvalisus ei ole praegu iseenesestmõistetavalt kaitstud, me peame selle nimel pingutama. See on valitsuse ülesanne, see on parlamendi ülesanne ja see on meie kõigi ühine ülesanne. Minu visioon näeb ette, et Eesti on veel paremini kaitstud, kui ta praegu seda on, liitlasi on kohal rohkem ja Eesti iseseisev kaitsevõime on praegusest suurem. Minu visioon on ka see, et valitsus ja parlament ei saa rahul olla enne, kui me oleme elatustaseme poolest jõudnud Põhjamaade tasemele. See vajab järjepidevat pingutust. Ei ole saladus, et kui me jätame aktsiisid tõstmata ning meil on hästi odav alkohol ja tubakas, siis see ei ole Põhjamaade tasemele jõudmise tee. Põhjamaadele jõuame järele siis, kui me soodustame Eesti inimeste sissetulekute tõusu. Seda saame soodustada muu hulgas töötajumaksude langetamisega. Seesama seadus, mille parlament just vastu võttis, langetab töötajumakse ja aitab inimeste sissetulekuid kasvatada. Loomulikult on neid aspekte veel väga palju, alustades haridusest ning lõpetades ettevõtete ja teadus- ja arendusasutuste koostööga. See on väga pikk loetelu. Te saate selle visiooni kohta väga palju vastuseid ka valitsusliidu leppest. Minu visiooni kolmas osa on mõne arvates selle kõige kritiseeritavam koht, sest seda peetakse ebarealistlikuks. Aga mina ei kavatsengi kaotada lootust, et Eestist saab kasvava rahvaarvuga maa. Ka vanemahüvitist peeti lootusetuks ja liiga kalliks ettevõtmiseks, kui see 2003. aastal seadusega kehtestati. Ometi teame, et see murdis Eesti iibetrendi. Nüüd on meil vaja astuda järgmised sammud, et Eesti peredel oleks piisavalt kindlustunnet ja tulevikus oleks igas peres vähemalt kolm last. Ma saan aru, et see ei sünni iseenesest, ja ma saan aru, et siin on vaja rohkemat kui riigi tahet. Aga ma kavatsen valitsusjuhina teha kõik selleks, et see visioon muutuks reaalsuseks. Nii et vastuseks teie küsimusele ütlen, et meil on väga selge visioon ja päev-päevalt, samm-sammult astume me selle visiooni reaalsuseks muutmise poole. Eestist saab uus Põhjamaa, kui me ise seda usume ja selle nimel pingutame.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

17:14 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Austatud Taavi Rõivas! Te olete võtnud opositsiooni suhtes ikkagi väga üleoleva ja ülbe hoiaku. Kui opositsioon kritiseerib valitsuse tegevust, siis te ütlete, et me kritiseerime Eesti riiki. Aga Riigikogu liikmetel on väga palju põhjust teiega rahulolematu olla. Teid on näha kõikvõimalikel seltskonnaüritustel, kuid selleks, et tulla kolmapäeval infotundi siia saali rahvasaadikute küsimustele vastama, pole te juba pikemat aega võimalust leidnud. Rahul pole ka rahvas, sest juba mõnda aega on

rahvas teie populaarsusele uuringus andnud hindeks 2+ ehk te olete sisuliselt läbikukkunud koolipoiss. Üle 28 000 inimese on selgelt öelnud ei teie maksumängudele. Mis teie arvates on see, mis on teist nii kiiresti teinud sedavõrd ebapopulaarse peaministri?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Mina suhtun kõikidesse Riigikogu liikmetesse lugupidamisega, sõltumata sellest, kas tegemist on koalitsiooni või opositsiooni kuuluva rahvasaadikuga, ja arvan, et nii on põhjust suhtuda igal valitsusliikmel. Ma ütlesin teie kolleegile vastates, et see, kui ta kritiseerib valitsust, on osa tema tööst ja see on igal juhul teretulnud. Me ei karda seda kriitikat. Aga selles kõnes, mille pidas teie kolleeg Heimar Lenk, kritiseeriti minu hinnangul täiesti kohatult Eesti Vabariiki, püüti näidata Eesti Vabariiki märksa halvema kohana, kui see tegelikult on. Mina usun, et kõikidel Riigikogu liikmetel, sh opositsiooni kuuluvatel rahvasaadikutel, on põhjust Eesti üle uhke olla ja pingutada selle nimel, et Eesti oleks veel parem koht, kus elada. Ei ole vaja minna kaasa sellega, et valitsuse kritiseerimise tuhinas öelda oma kodumaa, endale eeldatavalt kõige olulisema riigi kohta sedavõrd halvasti.

Mis puudutab teie väidet, et ma käin teie ees harva, siis ei saa ma sellega kahjuks nõustuda. Iga kord, kui ma olen kolmapäeval Eestis olnud, olen ma ka infotundi tulnud. Võimalik, et viimastel nädalatel on mitmed olulised välislähetused langenud kolmapäevasele päevale ja seetõttu ei ole ma saanud siia tulla. Ma olen alati valmis sel juhul vastama teie kirjalikele küsimustele. Ma olen alati valmis tulema ja ükskõik kui pikalt teie ees seisma, et vastata ükskõik kui mitmele arupärimisele. Ma isegi küsisin, kas täna üleantud arupärimistele, mille kolleegid EKRE-st esitasid, oleks võimalik vastata juba tänasel teisel istungil. Minul on see valmisolek olemas. Seda sündmuste käiku peeti siiski liiga kiireks, seetõttu tuleb see vastus siis, kui te järgmine kord kokku tulete. Aga kui ka suvel peaks mõni Riigikogu komisjon kokku tulema ja soovima, et peaminister selgitusi jagama tuleks, siis olen ma teie jaoks olemas. Ma arvan, et nii on ainumõeldav. Kõigi ministrite ainukene põhjus Riigikokku või Riigikogu komisjoni mitte tulla on välislähetus, ükski muu põhjus ei kaalu üles seda, et Riigikogu kutsub.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Siret Kotka, palun!

17:14 Siret Kotka

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea peaminister! Mul on siiralt kahju, et te ei saa umbusaldusavalduse tegelikest põhjustest aru ja käitute hoopis väga ülbelt. ETV peaministridebatis te lubasite, et ei tõsta makse. Täna siin aga ütlesite, et maksude tõstmine ongi õige tee. Reformierakonda võiks juba nimetada maksutõusuparteiks, ma arvan, et see oleks õige nimetus. Miks te olete peaminister, kes ei suuda oma sõna pidada, ja murrate Eesti rahvale antud lubadusi?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma ei ole nõus teie etteheitega, et me makse tõstame. Me nihutame maksukoormust töäjõu maksustamiselt tarbimise maksustamisele. Maksukoormus tervikuna jääb sisuliselt samaks, see oluliselt ei vähene, aga ka ei suurene. See, mida on õige maksustada, on väga põhimõtteline küsimus. Majanduskasvu vaadates on kõige kahjulikum maksustada ettevõtte tulu. Kohe järgmisena tuleb inimeste töise tulu maksustamine, mis pärsib majanduskasvu. Nii et mida vähem maksustatakse ettevõtte tulu ja inimeste töist tulu, seda parem majandusele. Kui me vaatame indiviidi seisukohast, siis ma väidan, et arvestatav osa nendest maksumuudatustest on sellised, mis inimeste sissetulekuid suurendavad. Töäjõumaksude langetamine puudutab igaüht. Kui inimese töine tulu laekub iga kuu arvele nii, et sealt võetakse vähem maksu maha, on see inimese võit juba sel palgapäeval. Lisaks on tal teadmine, et Eesti riigi konkurentsivõime teiste riikidega võrreldes on suures pildis paranenud. See, et Eestisse loodaks tasuvamaid, suuremat sissetulekut andvaid töökohti, on minu eraldi eesmärk. Me peame mõistma, et me oleme just nimelt töäjõumaksude poolest kõige tihedamas konkurents, sest järjest rohkem on neid ettevõtteid, kes vaatavad, kuhu on kõige mõistlikum töökohti rajada, kas Eestisse, Soome, Lätti või kuhugi kaugemale. Kui Eesti ei soovi konkureerida selle abil, et meie inimestel oleksid võimalikult madalad palgad – seda me ju ei soovi –, siis on meil minu hinnangul pigem mõistlik konkureerida selle abil, et meil oleks teistest soodsam maksukeskkond. Maksukoormuse nihutamine töäjõult tarbimisele ei soodusta mitte ainult majanduskasvu, vaid jätab väga paljudel inimestel ka rohkem raha kätte. Anname endale aru, et kui ka tubaka ja alkoholi tõttu tekib väga suur osa sellest

rahast, mis meil tööjõumakse langetada võimaldab, aga nende tarbimine on rangelt vabatahtlik. Ma ütlen ausalt, et mul ei oleks midagi selle vastu, kui tubaka- ja alkoholiaktsiisi veelgi kiiremini tõstetak. Meie Soome kolleegid on näiteks tubaka maksustamisel läinud märksa radikaalsemat teed. Aga minus on ka sedavõrd palju realisti, et ma kuulan ära Rahandusministeeriumi ja maksuameti hinnangud ning kui nad ütlevad, et rohkem aktsiisi tõstes salaturu ja piirikaubanduse risk hüppeliselt suureneks, siis ma nõustun sellega. Heakene küll, see on eksperdi hinnang ja me arvestame sellega.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

17:14 Martin Helme

Lugupeetud spiiker! Lugupeetud härra peaminister! Ma tahan kõigepealt teile kinnitada, et Konservatiivne Rahvaerakond kohe päris kindlasti mitte ei lähe selle umbusaldusavaldusega pimesi kaasa. Meil on väga head põhjused, miks me teid umbusaldame. Meid ei ajenda pime viha või õelus, meid ajendab armastus oma rahva ja maa vastu. Just sellest armastusest tingitult teeme kõik endast sõltuva, et mitte võimaldada sellel valitsusel oma poliitikat ajada. Aga nüüd tulen konkreetse küsimuse juurde. Te rõhutasite korduvalt, et te soovite maksustada tarbimist. Kas te selle peale ei ole tulnud, et tarbimine on see põhiline mootor, mis praegu Eesti majanduskasvu üldse veab? Eksport on, nagu ta on, ja midagi muud õieti ei olegi. Investeeringud on ka, nagu nad on, viimastel aastatel negatiivsed. Kui te hakkate maksustama tarbimist ja sellega hävitate ära Eesti majanduskasvu, siis kes vastutab? Ma olen korduvalt küsinud teie kolleegilt rahandusministrilt, kas ta kavatseb tagasi astuda, kui need maksuplaanid ei realiseeru või kui Eesti majandus selle teie praeguse tegevuse tõttu alla hakkab käima. Kas teie kavatsete tagasi astuda, kui see kõik untsu läheb?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Põhimõtteliselt on teil õigus, et küllaltki suur osa praegusest majanduskasvust põhineb sisetarbimisel. Aga oluline on ka teada, et sisetarbimine ei ole väga jätkusuutlik majanduskasvu allikas, eriti väikeses riigis. Märksa kestlikum kasvu allikas on see, kui me suudame kaubavahetust suurendada, kui me suudame luua eeldused selleks, et Eesti oleks ka edaspidi edukas eksportiva riigina. Kui mõelda sellele, milliseid sisetarbimise liike me pisut piirame, sh alkoholi ja tubaka tarbimist, siis tuleb ausalt öelda, et ega alkoholi ja tubaka tarbimine ei ole kindlasti see allikas, mille pealt saaks tulla Eesti kestlik majanduskasv. Vastupidi, kui alkoholi ja tubakat tarbitakse liiga palju, siis see muudab inimesed märksa haigemaks ja alandab nii seda vanust, mis ajani inimene on võimeline töötama, kui lühendab ka eluiga tervikuna. Pigem on see majanduskasvu tuntavalt pärssiva mõjuga. Samas, kui vaadata neid eelnõusid, mis teie ees täna on, kogumina, siis võib öelda, et neil on ikkagi arvestatav sisetarbimist suurendav mõju. Sellest rahast, mis jääb inimeste teiselt tulult maksudena kokku kogumata, läheb väga suur osa suure tõenäosusega sisetarbimisse. Ka see raha, mis jõuab täiendavalt lapsetoetustena inimeste kätte, läheb väga suure tõenäosusega sisetarbimisse. Päris kindlasti läheb sisetarbimisse kogu see raha, mille me oleme eraldanud toimetulekupiiri tõusu tõttu. Sellest on täna häbiväärselt vähe juttu olnud, aga valitsuse poliitika nende eelnõude kontekstis on ka see, et toimetulekupiir tõuseks. See tähendab, et need inimesed, kes riigilt kõige rohkem tuge vajavad, võivad sellele tulevikus rohkem kindlad olla. Juba järgmisest aastast on toimetulekupiir peaaegu poolteist korda kõrgem, kui ta oli seni. See on viimase kümne aasta kõige kiirem toimetulekupiiri tõus. Ma olen päris veendunud, et kogu see raha, mis inimestele selle tõttu rohkem kätte jääb, läheb ka sisetarbimisse.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

17:14 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea peaminister, palun ärge olge solvunud! Saage aru, et Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riigijuhtide koosolek on vähem tähtis kui oma rahva probleemidega tegelemine. Aga minu küsimus on julgeolekuvaldkonna kohta. Teile, mulle ja meile kõigile meeldib väga palju rääkida julgeolekust, NATO-st ja liitlассuhetest. Ärgem sellel täna peatugem, sellega on kõik hästi. Räägime iseseisvast kaitsevõimest. Julgeolekueksperdid on välja toonud, et elanikkonna kaitse süsteem ja

sidesüsteemid on välja arendamata, rannikukaitse ja õhutõrjevõimekus puudulikud. Sellest on räägitud pikki aastaid. Just teie juhtimise all on julgeolekuvaldkonnas ebakindlus suurenenud. Seda arvamust on väljendanud nii president Ilves kui ka NATO kindral. Miks te ei ole nende nelja probleemiga tegelnud ja miks ei ole endiselt veel lahendusi näha?

17:14 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kõigepealt, ma ei saa kuidagi teiega nõus olla, kui te alavääristate seda, et Eesti Vabariigi peaminister kohtub oma kolleegidega rahvusvahelisel tippkohtumisel. Mul ei olnud seal plaanis mitte ainult kahepoolsed kohtumised Ladina-Ameerika riikide liidritega. Mul oli juba esimesel päeval väga mitu kohtumist Euroopa kolleegidega, kus ma selgitasin Eesti positsioone, miks me ei toeta pagulaskvoote. Ma jõudsin rääkida päris paljudega, aga neljapäeval oleksin tahtnud veel mitmega rääkida. See, et Eesti seisukoht Euroopas maksvusele pääseb, ei tule iseenesest. Praegu on Euroopa Komisjon teinud ettepaneku, mis Eestile selgelt ei sobi. Ma usun, et kõik Eesti inimesed eeldavad, et kui laual on selline seisukoht, mis Eestile ei sobi, siis Eesti peaminister ja Eesti siseminister ning üldse kõik Eesti poliitikud teevad kõik endast oleneva, et oma kolleege veenda, miks see seisukoht peab muutuma. Seda kavatsesin ma teha. Pean ütlema, et kui nüüd peaks juhtuma nii, et Eesti seisukoht peale ei jää, siis on Keskerakonnal kaasvastutus, sest Keskerakond andis kindlas kõneviisis teada, et nad ootavad peaministrit neljapäeval umbusaldusavaldusele vastama. Hiljem te mingil põhjusel sellest loobusite. Nüüd julgeolekust. Ma väidan, et selle aja jooksul, kui mina olen olnud Eesti Vabariigi peaminister, on Eesti julgeolek kindlasti paranenud ja see paraneb veelgi. Eesti ei ole kogu aeg olnud selline riik, kus liitlased on püsivalt kohal olnud. Vähem kui aasta tagasi saavutasime selle, et Eesti õhku hakkasid valvama NATO liitlasvägede lennukid. See ei tulnud iseenesest, selle taga oli valitsuse, Kaitseväe ja väga paljude Eesti diplomaatide sihikindel töö. Nüüdseks oleme saavutanud, et see ei ole mitte ainult ajutine rotatsioon, vaid püsiv kohalolek. See on väga suur võit Eesti julgeoleku seisukohast. Me oleme saavutanud ka selle – viimase aasta jooksul, see ei ole kogu aeg nii olnud –, et Eestis on kohal liitlaste väed maaväe elemendina. Praegu ametis olev valitsus on juba selle napi kahe kuu jooksul teinud otsuse, et me taotleme liitlaste kohaloleku suurendamist kompanii asemel pataljoni suuruse üksusena. Me oleme juba suutnud sellessamas riigi eelarvestrateegias, millele me tänaste otsuste abil katteallikaid saame, otsustada, et me investeerime enam kui 40 miljonit eurot selleks, et liitlaste üksustel, ka sellel pataljonil, mida me tahame siin näha, oleks, kus olla. Me oleme eraldanud raha, et investeerida kasarmutesse ja luua võimalused liitlaste varustuse eelpaigutuseks. Me oleme eraldanud raha, et anda siin avatud NATO staabile püsivad ruumid. See kõik on päris tõsine saavutus sellel teel, et Eesti julgeolekut suurendada. Aga me ei ole kindlasti veel kohal. On väga palju samme, mida me tahame veel teha. Lisaks on päris oluline, et järgmise nelja aasta strateegias ei ole ette nähtud mitte ainult lubadused, vaid ka reaalne rahaline kate sellele, et Eesti saaks riigikaitsele panustada enam kui 2%. Selleks on meil raha olemas tänu vastuvõetud riigi eelarvestrateegiale. See ei ole lihtsalt number paberil, vaid see aitab meil osta Eestile jalaväe lahingumasinaid. Põhimõtteliselt on see uus tase kogu esimese jalaväebrigaadi võimekuses, mis võimaldab meil soetada tankitõrjeraketid Javelin, mis on väga pikk samm edasi praegu kasutusel olevate tankitõrjeraketidega võrreldes. Meil on siis võimalik osaleda koos liitlastega väga mitmel missioonil, õppusel jm. Mul on selle aasta ja mõne kuu jooksul olnud väga mitmeid kohtumisi eri liitlasriikide poliitikute ja kindralitega ning iga kord on tulnud kõne alla ka see, kuidas Eesti kaitsevõimet tugevdada. Uskuge mind, see ei tule iseenesest, selle nimel tuleb palju tööd teha. Ka sellised tippkohtumised, mida te alguses naeruvääristasite, on teinekord selle jaoks väga heas formaadis. Ma rääkisin sellel tippkohtumisel ka ühe riigi presidendiga, kes on sellest, mis toimus Ukrainas, avalikult kõneldes olnud hoopis teistsugusel arvamusel kui meie. Ma rääkisin talle, miks meie näeme asju teistmoodi. Ma ei tea, kas ta muudab selle tõttu oma arvamust, ma ei oska seda öelda, aga vähemasti oli mul võimalus talle Eesti seisukohti selgitada. See on suur asi. Ärge mingil juhul alahinnake seda, kui ühel väikesel riigil on head suhted oma liitlastega.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, protseduuriline küsimus.

18:15 Jaanus Karilaid

Härra juhataja, mida teha? Ma küsisin konkreetse küsimuse. Ma palusin mitte rääkida NATO-st ja liitlastest, vaid iseseisvast kaitsevõimest. Minu küsimusel oli neli komponenti. Aga ikka vastas härra peaminister küsimusest mööda. Mida teha?

18:15 Esimees Eiki Nestor

Juhatusel puudub pädevus rahvasaadikule mingeid selliseid soovitusi anda. Mihhail Korb, palun!

18:15 Mihhail Korb

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Ma veel kord palun vabandust, et me umbusaldusavaldust üle andes ei arvestanud teie kalenderplaani. Minu küsimus on teie visiooni kohta, millest te väga pühendunult rääkisite. Meie riigi väljarändesaldo on negatiivne, umbes 6000 Eesti inimest valib igal aastal püsivaks elukohaks mõne teise riigi. Kas te ei kardate, et mõne aasta pärast ei ole teil kellelegi oma mittepopulaarseid otsuseid seletada?

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Lubage mul osa teile vastamiseks mõeldud ajast kulutada selleks, et vastata kolleeg Jaanus Karilaidi küsimusele iseseisva kaitsevõime kohta. Tegelikult puudutab nii see, mis ma rääkisin lahingumasinate soetamisest, kui ka see, mis ma rääkisin tankitõrjerakettide soetamisest, Eesti iseseisvat kaitsevõimet. Ka see, kui me keskpõlügeni palju suuremaks ehitame, parandab Eesti iseseisvat kaitsevõimet. Valitsusliidu programmi need punktid, mis tagavad reservistidele õppekogunemiste ajaks sissetuleku ja ajateenijatele oluliselt parema garantii, on kõik seotud iseseisva kaitsevõimega. Ma usun, et kui te loete valitsusliiduleppe julgeolekuosa, siis te näete, et seal on ette nähtud väga suur panus Eesti iseseisva kaitsevõime suurendamiseks. Eestis ei ole seni olnud mitte ühtegi koalitsioonilepet, kus sedavõrd tõsiselt oleks prioriseeritud riigikaitset. Mul on selle üle, et nii põhjalikult on seda prioriteeti käsitletud, väga hea meel.

Nüüd vastan Mihhail Korbi küsimusele väljarände kohta. Mul on hea meel öelda, et väljarändetrend on viimastel aastatel oluliselt muutunud. Palju vähem inimesi kolib Eestist ära ja palju rohkem inimesi kas tuleb tagasi või leiab püsiva kodukoha just nimelt Eestis. On muutunud ka väljarände põhjused. Kui veel 2010. aastal, kui tehti väga põhjalik uuring rände põhjuste kohta, vastas enamik inimesi, et nad lähevad Eestist ära sellepärast, et siin ei ole tasuvaid töökohti, siis 2013. aastal, kui tehti järgmine uuring, oli esiteks näha, et väljarändavate inimeste arv oli vähenenud, ja teiseks toodi järjest vähem esile seda põhjust, et Eestis töökohti ei ole. Pigem liiguti teistesse riikidesse selleks, et õppida või teha karjääri. Need põhjused on täiesti mõistetavad ja minu meelest ka aktsepteeritavad. Aga majanduslikel põhjustel toimuva väljarände ärahoidmiseks on kõige parem viis ajada seda poliitikat, mis inimeste sissetulekut suurendab. Tööjõumaksude langetamine on kindlasti osa sellest. Uskuge mind, kõige kiiremini soodustaks väljarännet see, kui näiteks arstidele ja inseneridele rakendada astmelist tulumaksu ja panna nad maksma kõrgemat maksuastet, nii et neile jääks vähem raha kätte. Siis suureneks vahe teistes riikides makstavate palkadega veelgi. Seda me ju ei taha. Nii et ma väidan, et ka need maksupoliitilised otsused, mis tööjõumakse langetavad, on väljarännet vähendava mõjuga.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

18:15 Aadu Must

Aitäh! Härra peaminister! Teie eelkäija Andrus Ansip õpetas kunagi, et ainult lollid arvavad, et fiskaalpoliitilised sammud on riigikassa täitmiseks. Ta seletas, et fiskaalmaksud on rool, millega tark mees juhib riiki ja saavutab selle, et halvad tendentsid surutakse maha ja positiivsetele antakse impulss, et andke minna, arenege. Tartus on juhtunud niimoodi, et eri erakondade konsensusel alusel on peetud üheks prioriteediks konverentsiturismi, millel on terve hulk positiivseid järelemeid küll teaduselu edendamisele, publitseerimistegevusele jne. Meil on läinud hästi, aga konkurents on ülitugev ja meie eelised teiste ees järjest kahanevad. Nii näiteks viis Taani konverentsiturismi majutusteenuse käibemaksu 0% peale ja Euroopas osatakse raha lugeda. Teie erakonnakaaslased Tartu majutustevõtetest küsivad, miks tahetakse tappa kana, kes muneb kuldmune ja kellest me lootsime suurt tulu.

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma ei ole päris kindel, kas ma olen kuulnud seda Andrus Ansipile omistatud tsitaati, aga ma arvan teda niipalju tundvat, selleks et öelda, et sõna "loll" ta kindlasti ei kasutanud. Vähemasti mina nende 15 või tegelikult vist juba 17 aasta jooksul, mil ma olen teda tundnud, ei ole teda seda sõna üleliia tihti kasutamas märganud. Aga see ei olnud vist küsimuse tuum.

Sellega olen ma üldiselt päri, et maksupoliitika ja fiskaalpoliitika roll on ka mingeid trende murda ja teisi kujundada. Ei ole ju saladus, et kõik aktsiisid on rahvusvaheliselt ellu kutsutud selleks, et mingil konkreetsetel põhjustel, olgu selleks tervis või keskkond, teatud kaupade tarbimist piirata. Me ei ole kunagi teinud saladust sellest, et näiteks tubaka- ja alkoholiaktsiisil on märksa olulisem mõju kui ainult see, kui palju laekub eelarvesse raha. See mõju aitab vähendada tarbimist, eriti just liigtarbimist, mille harrastajad on kõige hinnatundlikumad. Nii et loomulikult on sel ka teised mõjud.

Nüüd Tartust ja konverentsiturismist. Kui vaadata viimase viie või kuue aasta arengut, siis tuleb öelda, et Tartus on turismindusega läinud väga hästi, nii nagu ka kogu Eestis. Tartus on majutatute arv kasvanud 130 000-st 188 000-ni. Ma olen arutanud nii Tartu kui ka teiste linnade turismiettevõtjatega, et märksa olulisem kui hoida hotellitoa hind ühe euro madalamal, kui see võib-olla muidu oleks, on see, et toimuks sündmusi, mille nimel näiteks Tartusse tulla. Minu meelest on väga positiivne see, mida praegu AS Tallinna Lennujaam teeb Tartu lennujaamas. Neil on selge arenguplaan, kuidas Tartust oleks võimalik lennata otse Helsingisse ja Helsingi kaudu veel mitmesse kohta. Ma olen täiesti kindel, et see annab võimaluse – kui Tartu ise ka reklaami teeb – meelitada Tartusse Soome turiste. Selle nimel, et turistil oleks põhjust peale Tallinna tulla ka Tartusse, Pärnusse, Saaremaale ja veel mitmesse ilusasse Eesti kohta, mis kindlasti väärivad vaatamist, on meil põhjust pingutada. Ma olen täiesti kindel, et ERM-i avamine toob Tartusse mitu korda rohkem turiste, kui mis tahes käibemaksumuudatus seda pärssida suudab. Meie asi on ERM-i avamine ka rahvusvaheliselt suureks mängida, et mitte ainult tallinlased ja pärnakad ERM-i ei tuleks. Me tahame, et tuleksid lätlased, kellel on Tartusse tegelikult ju päris lähedal tulla, et tuleksid soomlased, kuna on lootust, et Helsingist on tulevikus võimalik veidi püsivamalt kui seni otse Tartusse lennata, ja tuleksid teistegi riikide kodanikud, kes ei pea jääma Tallinnasse pidama, vaid võiksid sihtkohana näha ka Tartut. See ei ole päris juhuslik, et me oleme valitsuses kokku leppinud rohkem kui 60 miljoni euro ulatuses meetmeid, mis ühest küljest aitavad tutvustada välisurgudel Eestit kui sihtkohta, sh konkreetseid linnu, ja teisest küljest aitavad rajada turismiobjekte, mille pärast ollakse nõus näiteks Tartusse tulema. Ma arvan, et kui te küsite mõne oma sõbra või kolleegi käest näiteks Tampereist või Uppsalast, mis võiks olla see põhjus, miks Tartusse tulla, kas see, et Tartus midagi toimub, seal on näiteks mõni äge ja unikaalne muuseum või kultuurisündmus, või hoopis see, et hotellitoa hind on üks või kaks eurot odavam –, siis te teate isegi, mida teie kolleegid või sõbrad Tampereist ja Uppsalast teile ütlevad. Loomulikult tulevad nad siia siis, kui on põhjust tulla.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

18:15 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud peaminister! Minu arvates on Eesti suurim probleem olematu majanduskasv ja konkurentsivõime vähenemine. Aktsiiside tõstmine ei ole siin kindlasti lahendus. Ma vaatan, kuidas see valitsus käitub. Konkurentsivõimes oleme kaotanud, Leedu on meist juba mööda läinud. Esimese kvartali majanduskasv oli vaevalt 1%. Vaatame, milliste sammudega püüab valitsus majanduskasvu elavdada. Esiteks, turistide arv. Aastases võrdluses on turiste jäänud vähemaks umbes 10% ja valitsusel on plaan käibemaksu 5%-lise tõusuga turismimajandust elavdada! Või võtame põllumajanduse. Kui Lätis on erimärgistatud kütuse aktsiis 0%, siis meil tõstetakse põllumehe kasutatava kütuse aktsiis 110%-lt 146%-le. Me teame, milline olukord on praegu põllumajanduses. Kuidas on nii võimalik äri elavdada ja põllumeeste konkurentsivõimet parandada? Kütuseaktsiis on Leedus 330 ja Lätis 332 eurot, meil aga tõuseb see järgmisel aastal 448 eurole. Kus see konkurentsivõime siin on?

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma pean ütleva, et teie toodud andmed ei vasta sugugi tõele. Vaatame näiteks aprilli. Turistide arv on küll väheke, aga siiski kasvanud, 320 majutatut oli eelmise aasta aprilliga võrreldes rohkem. Kui

me võtame veidi pikema vaate ja võrdleme 2013. aasta aprilliga, siis on kasv olnud 17 000. Võtame veel pikema vaate, viis-kuus aastat. Turistide arv Eestis on selle ajaga peaaegu poolteisekordistunud. Teie ja minu ühine ülesanne on leida põhjuseid, miks veelgi enam inimesi võiks Eestisse tulla. Mis on need pudelikaelad? Mis on see, mille pärast tahetaksi siia tulla, aga mida siin ei ole? Pärnumaa turismile andis eelmise suve teises pooles päris kindlasti positiivse tõuke see, kui avati Lottemaa. Oluliselt rohkem huvi on nüüd siia tulla Läti turistidel, kes seni Pärnusse ööseks peaaegu üldse ei jäänud. Pärnu on Läti piirile teadupärast suhteliselt lähedal, ka Riiale suhteliselt lähedal, aga ometi on vaid väga tagasihoidlik osa Läti turistidest jäänud Pärnusse ööbima. Nüüd, kui on olemas Lottemaa, kui on põhjust kogu perega tulla, on minu arvates põhjust ka Pärnusse märksa pikemalt jääda. Aga neid võimalusi on veel. Ka teie kodulinna Põlvasse on kindlasti nii sise- kui ka välisturistidel põhjust tulla. Peab inimestele selgitama, mis on Põlvamaal unikaalset, tuleb rääkida kultuurisündmustest, ka omavalitsusjuhil tuleb hoolitseda selle eest, et seal kultuurisündmuse toimuks. Uskuge mind, küllap siis inimesed tulevad.

Teie küsimuse teine pool puudutas kütuseaktsiisi ja konkurentsivõimet. Fakt on see, et Eesti on kogu Euroopa kõige odavam bensiiniga maa. Kui me võtame arvesse aktsiisi, käibemaksu ja lõpphinna, siis on bensiin 95E just Eestis konkurentsilt kõige odavam. Ma ei ole päris kindel, kas see peab nii olema. Loomulikult tuleb meil jälgida, et me teiste riikidega võrreldes ei tõstaks kütuseaktsiisi liiga kiiresti. See on ka põhjus, miks valitsus otsustas kütuseaktsiisi tõusu vähendada ja 2019. aastaks me kütuseaktsiisi tõusu ei kavanda. Aga mängime korra mõttemängu, et järgmise nelja aasta jooksul ükski teine riik kütuseaktsiisi ei tõsta, mille tõenäosus, saate isegi aru, on null, isegi siis jääks Eesti Euroopa Liidu kõige madalamate kütusehindadega riikide hulka. Ma võin teile pärast anda ühe tabeli, kus on sendi pealt kirjas nii aktsiisi kui ka käibemaksu mõju eri riikides. Hästi oluline on see, et kui enamikus riikides aktsiisimäär võib-olla ei olegi Eesti omast väga palju kõrgem, siis käibemaksu määr kipub kõrgem olema, maksude kogumõju kütuse hinnale on kõrgem kui Eestis ja seetõttu on ka kütuse lõpphind oluliselt kõrgem. Samuti võiks konkurentsivõime all arvestada seda, et erinevalt väga paljudest teistest riikidest ei ole Eestis automaksu. See on olnud seniste valitsuste valik. Loomulikult, automaks on alternatiiv kütuseaktsiisile, aga tervikuna püsib meie inimeste maksukoormus tänu sellele, et meil automaksu ei ole, ka auto kasutamise korral märksa väiksemana kui näiteks kas või Lätis, kus automaks on kehtestatud.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Kersti Sarapuu, palun!

18:15 Kersti Sarapuu

Aitäh, austatud juhataja! Härra peaminister! Teie vastus Kadri Simsonile näitas, et te ometi leidsite põhjenduse, miks muudatusettepanekuid mitte hääletada. Samas pean nentima, et noore valitsusjuhina olete kaunis üleolev ja ründav oma eakamate kolleegide – ja mitte ainult eakamate kolleegide – vastu. Olen olnud paar aastakümnet ettevõtja. On olnud nii häid kui ka halbu aegu, kuid sellist olukorda nagu praeguste seadusmuudatuste tuultes pole ma kogenud. Ka teie erakonnakaaslastest turismiettevõtjad taunivad praeguseid maksumuudatusi, mis takistavad näiteks turismiettevõtete arengut ja konkurentsivõimet. Kas te nendega kohtusite, arutasite ja analüüsisite, et paremat lahendust leida? Kui jaa, siis miks nad veel täna nii kriitilised on?

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kõigepealt, kui teile on jäänud mulje, et ma olen olnud mõne austatud parlamendiliikme vastu kuidagi ründav, siis ma palun südamest vabandust! See ei ole kindlasti olnud minu eesmärk. Nagu öeldud, suhtun ma kõikidesse parlamendiliikmetesse suure lugupidamisega, mis ei tähenda, et oma seisukohtade ja teinekord ka Eesti maine kaitsmisel ei või ma muutuda üsna kirglikuks. Nüüd muudatusettepanekutest. Ma usun, et te südames nõustute minuga, et kõik need 201 muudatusettepanekut ei olnud mõeldud selleks, et nende üle sisulist arutelu pidada. Kui oleks soovitud sisulist arutelu, siis oleks küllap tehtud vaid sisulisi ettepanekuid. Võib-olla oleksid näiteks ära jäänud ettepanekud suurendada mopeedi mootori kubatuuri mahtu 48 kuupsentimeetrist 50 kuupsentimeetrini, väikelaeva pikkust 7,5 meetrist 8 meetrini või väikelennuki stardimassi 1550 kilogrammist 1600 kilogrammini. Need olid kõik toredad ettepanekud ja ma arvan, et neid võib ka parlamendikomisjonides arutada. Aga küllap on siin üldine mõistmine, et need ettepanekud ei puutu tegelikult nendesse eelnõudesse, nad teevad nendest lubamatult keerulised kobarad ega aita kuidagi

kaasa Eesti ees seisvate oluliste maksudebattide pidamisele. Nii et midagi pole teha, kahjuks ei saa öelda, et kõik need muudatusettepanekud oleksid tegelikult eelnõudesse puutunud. Aga samas võime öelda, et nende tundide jooksul, täna hommikul kella 11-st alates, oleme tegelikult saanud pidada märksa sisulisemat debatti. Teie olete saanud märksa rohkem küsida ja valitsusliidu liikmed märksa rohkem vastata, kui nende pikkade ja tervist kurnavate ööde jooksul võimalik oleks olnud. Seetõttu ma arvan, et see ei olegi võib-olla nii halb lahendus, sest debatti saab nii kahtlemata rohkem pidada. Me valitsuses samuti otsustasime, et kõik need muudatused, mida parlament on läbi arutanud ja mille parlamendi rahanduskomisjon või ka sotsiaalkomisjon on heaks kiitnud, jäävad jõusse. Meie omalt poolt ei sekku sellesse kuidagi, sest parlament on neid juba menetlenud.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Lauri Laasi.

18:15 Lauri Laasi

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Teid kuulates jääb mulje, et te olete lõpuks teinud teoks oma eelkäija Andrus Ansipi lubaduse ja viinud Eesti Euroopa viie rikkaima riigi hulka. Kahjuks ei ole see täna aga veel nii. Inimesed lahkuvad Eestist, kuna palgad on siin väikesed ja maksud kõrged. Kas Reformierakonna poliitika, millega siiajäajaid karistatakse ning pigistatakse lahkujatelt saamata jäänud maksuraha just neilt välja, on teie arvates ikkagi jätkusuutlik?

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Päris kindlasti on jätkusuutlik poliitika see, kui jätkata tööjõumaksude langetamist ning jätkata poliitikaga, mis majanduskasvu soodustab. Ma saan aru teie kiusatusest ironiseerida minu eelkäija visiooni üle. Me võime täna öelda, et selle elluviimiseks võib minna kauem kui 15 aastat. Võib-olla selleks, et jõuda Põhjamaade tasemele, ei peagi Eesti olema Euroopas viies, aga see ei muuda selle visiooni tuuma. Pürgimine selle poole, et Eesti jõukus oleks suurem ja iga Eestis elava inimese sissetulek oleks suurem, on minu meelest ainuõige. Me ei tohi olla rahul enne, kui meie inimeste palgad ja pensionid on Põhjamaade tasemel, ükskõik, kuidas seda statistiliselt mõõta ja tähendab see siis parajasti 5., 7. või 9. kohta Euroopas, see ei ole nii tähtis. Me usume, et meie noored saavad niisama hea hariduse, kui Põhjamaades saadakse, usume, et meie inimesed on niisama töökad ja intelligentsed, kui on inimesed ükskõik millisel Põhjamaal, ja usume, et ühiskonnana oleme valmis õppima ka nendest vigadest, mida Põhjamaad ajaloo jooksul teinud on, selleks et areneda veel kiiremini. Loomulikult, me saame aru, et Põhjamaad on väga edukas piirkond, see on üks kõige edukamaid piirkondi maailmas, ja me saame aru, et konkurents on pingeline. Me peame olema valmis tegema ka otsuseid, mis ei tulene otseselt õpikutarkusest, vaid mis on märksa keerulisemad. Me peame igal sammul olema innovatiivsed. Aga rumal oleks öelda, et me ei pea selle visiooni elluviimise poole pürgima. 1939. aastal, enne Nõukogude okupatsiooni, olid meie esiisad piisavalt targad, Eesti elatustase oli igati võrreldav Soome ja Rootsiaga. Matemaatiliselt võttes edestasime Soomet SKT suuruse poolest inimese kohta. Miks me arvame, et meie või meie laste põlvkond on halvem? Pingutame selle nimel, et jõuda nendele lähemale, mitte ärme ironiseerime selle üle, kas konkreetse visiooni mingi nüanss vajab täpsustamist.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Priit Toobal.

18:15 Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Peaminister! Üsna kohatu oli teie avaldus, et te soovisite sõita puhkusele, aga parlament takistas teid. Ma tuletan teile meelde, et meie umbusaldusavalduse läbimineku korral on teid üsna pikk puhkus ees ootamas. Üsna demagoogiline oli ka väide, et te olete kõikvõimalikel juhtudel nõus tulema parlamendi ning ka komisjonide ja fraktsioonide ette igasuguseid teemasid arutama. Ma tuletan teile meelde, et Keskerakonna fraktsioon kutsus teid kaks nädalat tagasi aru pidama nendesamade maksude teemal. Tollal te ülbitsesite ega tulnud meie fraktsiooni. Mitte üksnes opositsioon ei ole teile umbusaldust avaldanud. Viimasel kahel kuul on teie personaalreiting

peaministrina andnud teile hindeks 2. Samas kuuleme nüüd teie kirjeldust, kui suurepärasest tööst teie ja teie valitsus teete. Rahvas sellest paraku aru ei saa. Midagi on ju siin pildil valesti. Ma küsingi, mis on teie arvates siin pildil valesti.

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Nagu ma aru saan, siis mida rohkem õhtu edeneb, seda üldfilosoofilisemaks küsimused lähevad. Ma vastan sellele osale teie küsimusest, kus te heitsite mulle ette, justkui oleks olnud kohatu minu märkus selle kohta, et te planeerisite umbusalduse avaldamise minu puhkuse ajaks. Loomulikult katkestasin ma oma puhkuse. Loomulikult ütlesin ma oma tütrele: "Palun vabandust, kuigi ma lubasin sulle, et peale väga-väga pikka aega saame terve perega kuskile koos minna." Loomulikult tegin ma seda, sest see on minu kohus. Aga see ei teinud mulle selle kõige tütrele seletamist sugugi lihtsaks. Mind häiris selle juures, et minu arvates käitusite te teadlikult, esitades umbusaldusavalduse just nimelt minu puhkuse ajal. Ma ei ole kindel, kas see oli teist väga suuremeelne või tahtsite te seda kasutada lihtsalt isiklikuks ärapanemiseks. Mis iganes oli teie motiiv, minu kohus on seda aktsepteerida. Mina seisan teie ees ja palun oma tütrelt vabandust, et ma ei saa koos temaga olla.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

18:15 Mart Helme

Aitäh, hea spiiker! Hea peaminister! Mul tuli selle viimase jutu peale päris pisar silma. Kuuekordse isana mõistan ma muidugi väga hästi teie südamevalu, kui te perekonnaga koos olla ei saa. Aga mul on konkreetsem küsimus. See puudutab majandust, täpsemalt öeldes teie kogemusi majanduse ja konkreetset ettevõtluse vallas. Te räägite väga enesekindlalt ettevõtjate nimel töökohtade loomisest, sellest, kuidas töajumakse alandatakse. No ausalt öeldes neid väga ei alandata. Aga mind huvitab, kui ulatuslikud ja mitmekesised on teie enda ettevõtluskogemused. Kas te teate, missugused on ettevõtja probleemid ettevõtte alustamisel, kui on vaja investeringuid teha? Kas te teate, missugused bürokraatlikud probleemid on ettevõtjal raamatupidamise seaduse tõttu? Kas te olete loonud kuskil töökohti ja teate, kui kulukas see on? Ühesõnaga, selgitage oma ettevõtluskogemusi.

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen omandanud Tartu Ülikoolis kõrgema majandushariduse ja täiendanud end nii Ameerika Ühendriikides kui ka Saksamaal. Ma olen näinud mikroettevõtja elu väga lähedalt, sest minu lähikonnas on väga mitu nullist alustanud ettevõtjat. Ma olen praeguseks juba umbes 16 aasta jooksul aidanud teha raamatupidamisaruandeid ja majandusaasta aruandeid. Ma tean, mismoodi tuleb 10. kuupäeval deklareerida tulusid ja 20-ndal käivet. Ma tean ka seda, et käibemaksudeklaratsiooni lisa KMD INF on mikroettevõtjale alguses päris ebamugav, aga ta saab tegelikult aru, et see distsiplineerib makse korrektsemalt tasuma ja deklareerima, ning ta saab aru, et tänu sellele ühele deklaratsioonile, mida teie soovisite ära kaotada, on Eesti riigieelarvesse sel aastal laekumas 80 miljonit eurot enam. Ma mäletan väga hästi seda lausalist kriitikat, mida selle käibemaksudeklaratsiooni lisa kohta tehti, aga pean ütleva, et 80 miljonit eurot aastas ja ausam maksukeskkond on, ma usun, seda väärt, isegi kui praegu on kõige väiksemate ettevõtjate halduskoormus pisut suurem. Ma julgen arvata, et ma tunnen päris täpselt Eesti maksuseadusi, olles umbes neli aastat töötanud rahanduskomisjoni liikmena ja sellest pool komisjoni juhina. Ma arvan, et me võime majandusteamadel päris edukalt debateerida.

18:15 Esimees Eiki Nestor

Martin Repinski, palun!

18:15 Martin Repinski

Aitäh, austatud juhataja! Austatud peaminister! Ma arvan, et väike- ja keskmiste ettevõtjate kõige suurem probleem pole mitte see, et aktsiisid ja maksud tõusevad, vaid see, et see toimub ootamatult ja nad ei tea, mida homme võiks valitsuselt oodata. Ka mina allkirjastasin umbusaldusavalduse. Põhjus oli

selles, et valitsus praegu väga sõbralik põllumeeste vastu, mulle vähemalt nii tundub, ei ole. Kui te tutvustate mulle reaalselt plaani Eesti põllumajanduse, sh piimandusvaldkonna päästmiseks, siis ma ei hääleta umbusalduse avaldamise poolt.

18:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Just selle saavutamiseks, et maksumuudatused ei tuleks ootamatult, oleme püüdnud tegutseda. Esiteks, me ju ise panime endale koostöös ettevõtjatega kohustuse, et maksumuudatused peavad olema teada vähemalt pool aastat ette. See aitab ettevõtjates kindlustunnet suurendada. Teiseks aitab ka see, et aktsiisitõusud on pikalt ette teada ja nendega saab arvestada, pikaajalist kindlustunnet suurendada. Selge see, et ükski alkoholitootja, olgu ta õlletootja või viinatootja, ei aplodeeri selle peale, kui kas või üks sent tuleb pudeli pealt rohkem aktsiisi maksta. See on täiesti arusaadav, et nemad seisavad oma sektori huvide eest. Aga ka nendel on olemas kindlus, et järgmised neli aastat on poliitika just nimelt selline, ja nad teavad, kuidas vähemasti neljaks aastaks plaane teha.

Küsimus piimandussektori päästmisest vajab kindlasti märksa pikemat vastust, kui see formaat võimaldab. Aga ei saa öelda, et me ei oleks sellega tegelnud, me tegelesime sellega juba eelmise valitsuse ajal. Teie praegune kolleeg Riigikogus, toonane ettevõtlus- ja väliskaubandusminister, nägi kurja vaeva sellega, et avada uusi turge. Ega see ei tule iseenesest. See oli väga oluline samm. Mitmed piimandusettevõtjad, mitmed töötajad andsid ka avalikult teada, et see oli tänuväärne ja oluline samm edasi.

Valitsuses on olnud pikalt ja põhjalikult juttu ka sellest, kuidas uuteks perioodideks mõeldud Euroopa Liidu toetusi selliselt kasutada, et need võimalikult täpselt aitaksid neid probleeme lahendada. Me teame, et kõige suurem ressurss, mis meil on põllumajanduses jaotada, on see enam kui miljard eurot Euroopa raha. Seda peame hästi targalt kasutama. Me arutasime seda juba eelmise põllumajandusministriga, kes on samuti praegu teie kolleeg parlamendis. Ka praegune maaeluminister pingutab selle nimel. Ma olen täiesti kindel, et nii maaeluminister kui ka teised valitsusliikmed on valmis ühiselt arutama, mida selleks tuleks veel teha, kas avada uusi turge või näiteks jagada eurotoetusi nii, et tootjate kõige suuremad mured saaksid lahendatud.

Seda võimu, et turumajanduse tingimustes hindu dikteerida, valitsusel ei ole. Seda ei ole Eesti valitsusel, Soome valitsusel ega Läti valitsusel. Hind kujuneb turul ja see jääb meie võimusest väljapoole. Küll aga on meil ka tulevikus võimalus õppida nendest positiivsetest näidetest. Kui sektoril on ettepanekuid, millised võiksid olla veel need turud, kuhu uksi avama minna, siis ma usun, et igal ministril, olgu ta siis ettevõtlusministri, maaeluministri või ka peaministri ametis, on põhjust neid ettevõtjate soove tähelepanelikult kuulata.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Jüri Ratas, palun!

18:16 Jüri Ratas

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud peaminister! Kindlasti olete viimasel ajal üsna palju turismiettevõtjatega kohtunud. Olen ka mina seda teinud. Küsin majutusasutuste käibemaksu tõstmise kohta. Tulge siin appi. Kui mina olen ettevõtjatega rääkinud, siis on olnud nende arvamus, et käibemaksu määra tõstmine tähendab otseselt ekspordi suuremat maksustamist. Kuidas teie seda selle valdkonna ettevõtjatele selgitaksite, kui teilt seda küsitaks? Majutusasutuste käibemaksu määr tõuseb. Kas see halvendab Eesti ekspordivõimet?

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Selge see, et turismisektor suhtub sellesse muudatusse kriitiliselt. Alkoholisektor on kriitiline, tubakatootjate esindajad on kriitilised. See kõik on arusaadav, sest nad esindavad oma sektori huve. Samas peame olema piisavalt riigimehelikud, et öelda välja, kui riigi kui terviku huvid ja konkreetse sektori huvid mõnikord erinevad. Ma olen oma vestlustel turismiettevõtjatega tihti kuulnud väga paljusid neist ütlemas, et veel olulisem kui maksusoodustuse abil hinda võimalikult all hoida on see, kui turistil on rohkem põhjust Eestisse tulla, kui Eestit sihtkohana tuntakse senisest rohkem. Kümned ja kümned miljonid eurod Euroopa Liidu raha läheb Eesti kui sihtkoha tutvustamiseks, paarkümmend miljonit eurot läheb otseselt turismiga seotud investeringuteks, mitukümmend miljonit eurot läheb kohalikesse omavalitsustesse ja seda raha võib ka turismiga seotuks pidada ning kuus miljonit eurot

otsustasime valitsuse viimasel eelarvestrateegia arutelul veel lisaks maaturismi arengu heaks eraldada. Tegelikult huvitab meid märksa enam aga see, kuhu see raha läheb, kas ettevõtjad on sellega nõus ja kas see raha tegelikult aitab eesmärke täita. Me kõik saame ju aru, et märksa jätkusuutlikum on see, kui me suudame motiveerida inimesi Eestisse tulema mingi hea põhjuse tõttu, mitte odava hinna tõttu. Meie turismisektoris on viimase viie-kuue aasta jooksul palgad kasvanud, kui palju täpselt, seda võivad sektori esindajad ise täpsemalt öelda, aga eri hinnangutel on see tõus olnud mõnikümmend protsenti. Me teame, et see mõnikümmend protsenti moodustab väga suure osa tootmiskuludest, kui nii võib öelda, sest turismis on kõige suurem osa tootmiskuludest just nimelt tööjõukulud. Kui me saame tööjõudu pisut väiksema maksukoormusega maksustada, siis on see juba samm edasi. Samas usume, et Eestis võiksid palgad ka tulevikus kasvada. Järelkult on ainult hinnale oma konkurentsivõimet üles ehitada niikuinii lühinägelik, sõltumata sellest, milline on konkreetne maksumäär. Me peame ühiselt pingutama selle nimel, et oleks rohkem põhjust Eestisse tulla. Nende põhjuste all pean ma silmas näiteks asutusi, olgu selleks ERM, Lottemaa, Audruring, Narva bastionide renoveerimine või mõni uus asi, mille me suudame järgmise perioodi jooksul välja mõelda. Või kui me suudaksime näiteks mõne suure korvpalliturniiri Eestis korraldada, siis ka see aitaks kindlasti Eesti arengule oluliselt kaasa. Ma arvan, et me võiksim ühiselt pingutada selle nimel, et mõni suur korvpallivõistlus Eestisse tuleks.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Erki Savisaar, palun!

18:16 Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud peaminister! Olete lubanud suurendada Eesti elanike sissetulekuid. Hetk tagasi võeti vastu seadus, mis töötab sellele risti vastu. Sotsiaalmaksu vähendamine ei suurenda sendi võrragi kellegi sissetulekut, küll aga suurendavad aktsiisitõusud kõvasti Eesti elanike kulutusi. Miks te karistate Eesti rahvast suuremate maksudega? Millega on Eesti rahvas selle karistuse ära teeninud?

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Mina ütlesin küll, et tööjõumaksude langetamine ikkagi ühemõtteliselt suurendab inimeste sissetulekuid. Ma olen päris kindel, et kui ettevõtjate maksukulu on väiksem, siis väga-väga suure tõenäosusega suunavad nad väga-väga suure osa sellest säästetud rahast palgatõusuks. Palgatõusurive on Eestis ju väga tõsine ja ettevõtjad on korduvalt öelnud, et liiga suure osa inimeste tõiisest tulust võtab riik maksudena ära. See surve ei kao mitte kuhugi. Eestis on tööpuudus järsult vähenenud, mis on loomulikult hea uudis, aga see on omakorda tekitanud palgasurve, mis teeb ettevõtjatele muret. Kui me ettevõtjate osa maksukoormas kärbime, siis olen ma üsna kindel, et väga suur osa sellest läheb ka palkade suurendamiseks. Päris kindlasti aitab inimestele rohkem raha kätte jätta tulumaksuvaba miinimumi suurendamine. See on raudkindel, see puudutab kõiki, kes tööil käivad, aga see puudutab ka kõiki pensionäre. Ega see ei juhtu iseenesest, et keskmine pension on Eestis pidevalt tulumaksuvaba, me peame iga kord seadust muutma, selleks et jälle tulumaksuvaba miinimumi suurendada. Sellel on loomulikult oma hind, aga me oleme kokku leppinud, et järgmised neli aastat, kogu meie valitsemisperioodi jooksul, jääb keskmine pension, mis kasvab üle 20 euro kuus, tulumaksuvabaks ja ka pensionide maksuvabastus kasvab. Nii et jääb küll inimestele rohkem raha kätte, võite selles päris kindel olla.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Rein Ratas, palun!

18:16 Rein Ratas

Härra peaminister, aitäh ennist esitatud viisaka ründevabanduse eest! Aga kuidas te siis seda teie mainitud Lennart Meri igahommikust usaldusuuendust realiseerite? Kas nii, et 28 000 inimese allkirjad seaduseelnõu 41 vastu ei vääri arvestatavat usaldust, aga näiteks 280 000 inimese allkirjad väärinuks? Või ka seda mitte? Olen rääkinud.

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Mina tänan teid omakorda ilusate tänusõnade eest! Aitäh öeldakse üle kujutletava rindejoone harvem, kui teinekord võiks. Ma tõesti tänan, et te seda märkasite! Aga usaldust on võimalik võita iga päev rasket tööd tehes ja ausalt inimestele seletades, et hoolimata sellest, kes iganes on valitsusjuht või konkreetne minister, tal ei ole luksust rääkida ainult positiivsetest asjadest. Me peame ausalt ütleva ja olemegi öelnud, et kui me soovime inimeste sissetulekute suurenemist tööjõumaksude langetamise abil, kui me soovime, et lapsetoetused tõuseksid, kui me soovime, et meil oleks piisavalt raha Eesti julgeoleku tagamiseks, siis on meil vaja seda kõike kompenseerida. Me peame ka põhjendama, miks meie arvates on just nimelt need maksumuudatused kõige õiglasemad ja ausamad. Me saame suurepäraselt aru, et lähiperspektiivis võib mõni nendest muudatustest pälvida ka kriitikat. Seda tuleb aktsepteerida. Aga me saame ka sellest aru, et kui inimesed näevad kaugemale ette, siis nad tajuvad, et on olemas ka pikem huvi. See pikem huvi on see, et Eestisse loodaks kõrgema palgaga töökohti. See ei juhtu iseenesest. Maksukonkurents ei püsi me iseenesest, me peame selle nimel kogu aeg pingutama. Selleks, et langetada tulumaks 26%-lt 20%-le, läks aega kümme aastat. Seda tööd pidi tegema viis valitsust järjest. Aga uskuge mind, see on olnud pikk samm edasi. Seda kurssi tuleb jätkata. Ka mina olen vahel rahulolematu, sest sotsiaalmaksu võiks langetada märksa rohkem kui 1%. Aga see ei õigusta seda, kui hakatakse naeruvääristama ja öeldakse, et kui 1%-line langus on väike, siis võib-olla hoopis tõstaks 4%. See viiks Eesti mitu-mitu aastat tagasi ja sellega ei saaks kuidagi nõus olla. Eks selle usaldusega ole nii, et tuleb kõvasti pingutada ja tuleb valmis olla ka selleks, et mõnikord on vaja teha raskemaid otsuseid. Me ei saa lubada endale luksust, et valitsus räägib ainult ilusatest asjadest. Ma arvan, et Eesti inimesed tegelikult ei tahakski sellist valitsust, kes ainult ilusatest asjadest räägib ja ignoreerib seda, et teinekord on vaja ka raskeid otsuseid teha.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

18:16 Henn Põlluaas

Aitäh! Lugupeetud minister! Te olete järjekindlalt püüdnud opositsiooniga seostada maksumuudatuste kobarseaduse eelnõu toomist parlamenti ja selle sidumist usaldushääletusega. Tõde on selles, et kui te oleksite toonud need seadused siia eraldiseisvate eelnõudena, siis ei oleks te saanud koalitsiooni liikmete hääli nende taha. Mis te arvate, kui kaua te suudate selliste ristiisalike meetoditega koalitsiooni koos hoida?

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen Mario Puzo kirjandusliku talendi austaja, aga tema teoste ja Eesti poliitika vahele, ma loodan, ei ole kunagi põhjust paralleeli tõmmata. Mis puudutab neid eelnõusid ja nende esitamist, siis me kaalusime väga põhjalikult, kas esitada hästi palju eelnõusid, esitada kõik eelnõud ühe tervikuna või esitada just nii, nagu lõpuks esitatud sai. Mis olid need peamised argumendid? Esiteks, ei ole võimalik lasta tekkida sellisel olukorral, nagu ütles üks opositsiooni liige eelmise punkti arutelul, et nad hea meelega toetaksid ühte konkreetset sammu, mis kulusid suurendab, aga neid muudatusi, mis selleks raha ette näevad, nad ei toeta. Küllap te saate väga hästi aru, et meie, olles valitsusvastutust kandvas rollis, peame olema päris kindlad, et kui me paneme lauale mingi eelnõu, mis tekitab riigieelarvele kulutusi või mille tõttu jääb inimestele rohkem raha kätte ja maksueelarvesse laekub selle võrra vähem, siis peab meil olema kindlustunne, et riigieelarve selle tõttu uppi ei lähe. Seetõttu otsustatigi erinevad maksumuudatused, nii need, mis maksukoormust alandavad, kui ka need, mis aktsiise suurendavad, panna ühte ja samasse eelnõusse. Kõiki eelnõusid ei pannud me teadlikult kokku, sest kui seda Riigikogu juhatausega arutati, andis juhatus hinnangu, et need eelnõud võivad menetlemisele minna mitmes eri komisjonis. Ei ole päris mõistlik teha sellist kobarat nagu omal ajal, majanduskriisi ajal, kui väga erinevaid eluvaldkondi puudutavad eelnõud, mis tegelikult kuulusid Riigikogu eri komisjonide vastutusvaldkonda, kõik ühtekokku pandi. Sellepärast me sellest praktikast loobusime. Me pidasime nõu väga mitme õigusasjatundjaga, kes ütlesid, et kui siduda tulupool ja kulupool ühte eelnõusse ning kui see eelnõu kuulub rahanduskomisjoni pädevusse, siis selline eri eelnõude kokkupanek on aktsepteeritav. Natukene raskem on aga aru saada sellest, kuidas selle kõigega on seotud teie fraktsiooni ettepanek muuta mopeedi mootori kubatuuri. Kui see muudatus oleks mõnel pimedal ööl eelnõusse sisse hääletatud, siis oleks see päris kindlasti muutnud selle eelnõu selliseks kobaraks, mis ei oleks kooskõlas hea õigusloome tavaga.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun!

18:16 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Härra peaminister! Teie erakond on võimul olnud juba 16 aastat. Kogu see aeg oleme kuulnud demagoogiat, et suured väljakutsed on ees, pikas perspektiivis Eesti võidab jne. Seda kõike selle foonil, et 130 000 eestimaalast otsivad tööd ja leiba välismaal, iga viies laps läheb magama näljasena, piima- ja lihatootjad on niivõrd raskes olukorras, nagu nad pole olnud vist kunagi pärast taasiseseisvumist, iga kaheksas euro meie riigieelarves on seal ainult tänu Euroopa abile, transiid ja turismindus kuivavad kokku. Millal me õndsaks saame, millal me oleme viie kõige rikkama Euroopa riigi hulgas? Nimetage see aastaarv, palun! Sinna jõudmist on teie erakond lubanud.

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kui võrrelda Eesti arengut viimase 25 aasta jooksul ükskõik millise teise Nõukogude okupatsiooni alt vabanenud riigiga, siis selgub, et kõigi objektiivsete kriteeriumide järgi on Eesti olnud kõikidest neist kõige edukam. Mina olen selle üle siiralt uhke. Mis sest, et siis, kui Eesti iseseisvus taastati, olin ma alles koolipoiss ega saa tunda, et minul oleks selles teab mis suur roll olnud. Aga kogu oma teadliku elu olen ma püüdnud pingutada selle nimel, et Eestil ka tulevikus hästi läheks. Kui ma suhtlen oma sõprade või kolleegidega välismaal, siis räägin ma Eestist alati ainult hästi. Selleks on ka põhjust. Samas, see, et meil on läinud 25 aastat paremini kui ühelgi teisel meie saatusekaaslasel, ei tähenda, et me ei peaks tulevikus pingutama. Loomulikult peame. Sellepärast ma ütlen, et Eesti siht peab olema saada uueks Põhjamaaks. Eesti ei tohi olla oma majanduse seisuga rahul enne, kui meie elatustase on jõudnud Põhjamaade tasemele. Võtku see kui tahes kaua, mina kavatsen selle nimel pingutada. Ma tean, et töötajate maksude langetamine, halduskoormuse vähendamine, haridusse investeerimine, teadus- ja arendustegevuse ja ettevõtluse parem sidustamine on need asjad, mis aitavad Eestil kiiremini areneda. Me ei ole rahul selle majanduskasvuga, mis meil praegu on, aga kui vaadata fakte, siis meie majandus kasvab kiiremini kui mitmel pool mujal Euroopas. Ega see päris juhus ei ole, selle nimel tuleb pingutada. Ka see, et me hoiame oma riigieelarve tasakaalus, annab meile päris head eeldused, et meie majandus tulevikuski kasvaks. Nii et jätkame pingutamist selle nimel, et Eestis oleksid majanduskasvu eeldused paremad kui teistes riikides. Just sellepärast on minu meelest väga kohatu naeruvääristada neid väiksemaid samme, mida me teeme selleks, et tööjõu maksukoormust vähendada. Iga samm loeb.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

18:16 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Peaminister! Küsin kui mees mehe käest. Kuidas saan ma usaldada meest ja olla kindel, et ta on oma otsustes vaba, kui ta samal ajal on pangale võlgu 319 000 eurot, mis on ulmesumma? See on küll minu asi! Öelge mulle, palun, kuidas saan ma usaldada sellist süsteemi! Või te arvate, et te elate igavesti?

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen päris kindel, et te saate mind usaldada sõltumata sellest, et ma olen oma perele kodu soetanud ise, oma teenitud raha eest ja kasutanud selleks pangalt võetud laenu, ning sõltumata sellest, et ma olen ka oma lähedaste aitamiseks osa nende laenudest enda nimele võtnud. Ma kinnitan teile, et need laenumaksud on olnud mulle jõukohased ja küllap on ka tulevikus. See, et kõikidel inimestel ei ole võimalik saada pärandatud või tagastatud vara, on reaalsus. Neid peresid, kes on kodu soetamiseks laenu võtnud, on Eestis küllalt palju. Ma arvan, et ka teie lähedaste kaasvõitlejate hulgas teie oma erakonnas on palju inimesi, kes on nii pangast kui ka mujalt laenu võtnud. Kui nad on selle korrektselt deklareerinud, siis ei näe ma selles mingit probleemi.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

18:16 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Iga kord, kui valitsus, mida teie juhite, tahab leida raha – ja seda juhtub peaaegu igal aastal –, tullakse välja ühe ja sama programmiga, et tõstame aktsiise ja riigilõive. Siin oli juba juttu 80 miljonist eurost, mis on, ütleme, kaheksa ja pool miljardit Eesti krooni, et see pole suur raha. Aga härra peaminister, kas valitsus ongi ainult selleks, et täiendada riigieelarvet aktsiiside tõstmise abil, mis kõvasti eestimaalasi koorib? Ma mõtlen, et seda raha, mis tuleb Brüsselist, ei ole vist korrektne lugeda.

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma usun küll, et sõltumata sellest, millised erakonnad millistes kombinatsioonides järgmise 10 või 20 aasta jooksul valitsusse kuuluvad, võib päris kindel olla, et nii alkoholi- kui ka tubakaaktsiis igal aastal kasvab. Seni on olnud erakondade vahel küllaltki kindel konsensus, et ei alkohol ega tubakas ei tohiks poes muutuda suhteliselt odavamaks, vaid nende hind peaks kasvama kas samas tempos inimeste sissetulekutega või pisut kiiremini, et vähendada liigtarbimise survet. Viimaste aastate jooksul on küll ja küll olnud näiteid, et aasta lõpus, eelarve tegemise ajal on otsustatud, millist aktsiisimuudatust parajasti teha ja mitu protsenti kõige õigem oleks. Minule tundub õigem see, kui me ütleme neli aastat ette, et järgmised neli aastat kasvab tubaka- või alkoholiaktsiis kas 8%, 10% või 15% aastas, ja ongi selge pilt olemas. Ma usun ka, et te nõustute minuga, et kui me soovime tööjõu maksukoormust vähendada, selleks et inimeste sissetulekud suureneksid, siis nii tubaka- kui ka alkoholiaktsiis on selle kompenseerimiseks kõige valutumad kohad. Küllap teeksid samalaadseid otsuseid mis tahes teise kombinatsiooni alusel moodustatud valitsused. Vähemasti senist praktikat ja väga erinevaid kombinatsioone vaadates, mis on viimase kümne aasta jooksul valitsuse moodustamise aluseks olnud, võib nii kinnitada.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

18:16 Külliki Kübarsepp

Aitäh! Hea peaminister! Kõigepealt soovitan teil endale selgeks teha, et peaminister on institutsioon. Ma arvan, et siis oleks teil veidike lihtsam aru saada, et peaministriametiga käivadki kaasas teatud veidrused, mida tuleb aktsepteerida. Aga küsimus on järgmine. Teie praegune koalitsioonipartner sotsid on andnud teada, et peale jaanipäeva avatakse koalitsioonileping. Millistes punktides läbirääkimised avatakse ja kas neid kavatsetakse pidada avatumalt kui neid viimaseid?

18:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Päris kindlasti peab igaüks, kes asub ametisse Eesti Vabariigi peaministrina, olema valmis kõigeks selleks, mida see amet kaasa toob. Aga see ei tähenda, et ma peaksin heaks kiitma seda, kui peaminister kutsutakse rahvusvaheliselt kohtumiselt Eestisse, kuid siis öeldakse, et ei, tegelikult ei tahetudki sellel päeval umbusaldust avaldada, vaid seda tehakse kunagi tulevikus. Loomulikult pean ma sellise kutse peale Eestisse tulema. Aga ma ei tunne, et peaksin isiku või institutsiooni esindajana lõpuni heaks kiitma seda, kui teadlikult trikitatakse. Mind jäi vaevama, et mul oleks olnud neljapäeval võimalik teha tööd selle nimel, et Eesti hääl Euroopa kolleegide seas oleks paremini kuulda. Ma oleksin saanud selgitada meie argumente, miks meile ei sobi Euroopa Komisjoni pakutud kohustuslikud põgenikekvoodid ja miks need meie arvates ei ole õiglased. Tippkohtumised ja ülemkogu on usumatult tänuväärset kohad selleks, et koridoris omavahel vestelda. Ühele väikesele riigile on väga oluline, et mina peaministrina saan umbes 15 korda aastas vestelda ükskõik millise Euroopa kolleegiga, me tunneme üksteist läbi ja lõhki, suhtleme vabalt omavahel ja helistame üksteise mobiiltelefonidele. Teistmoodi oleks väga raske veenda meist kümneid kordi suuremaid riike selles, miks meie positsioon on õige. Hea isiklik läbisaamine, kõige paremas mõttes koridorivestlused on väga oluline väärtus. Sellepärast olen ma tõesti kurb, et olin sunnitud neljapäeval päris olulistest koridorivestlustest ja kahepoolsetest kohtumistest loobuma. Mis puudutab uusi ideid valitsusliidu leppes, siis loomulikult oleme meie nendele avatud. Mul poleks midagi selle vastu, kui ka Vabaerakond teeks ettepanekuid, mida veel järgmise nelja aasta jooksul saaks ellu viia. Me tegime küll päris põhjalikult tööd selleks, et panna kirja, millised on kolme erakonna – alguses oli neid neli – ühised vastused viiele-kuuele kõige

olulisemale küsimusele, mis Eesti riigi ees seisavad. Aga see ei tähenda, et nelja aasta jooksul ei võiks uusi ideid tulla. Kas või seesama pagulaste teema on ju praeguses aktuaalsuses kerkinud üles tegelikult peale seda, kui valitsusliidulepe allkirjastati. Me võime olla päris kindlad, et järgmise nelja aasta jooksul veeretab elu meie ette veel probleeme, millele valitsusliit ja ka parlament peavad olema valmis lahendusi pakkuma. Loomulikult oleme valmis tegema ka neid asju, mis vajavad tegemist, aga mis ühel või teisel põhjusel leppesse ei ole konkreetset kirja saanud.

18:16 Esimees Eiki Nestor

Uno Kaskpeit, palun!

18:16 Uno Kaskpeit

Aitäh, härra juhataja! Härra peaminister! Nimetasite ennast siin alguses Eesti patrioodiks. Ma küll ei mäleta alates 1990. aastatest kuni tänaseni ühtegi eriti patriootilist ettevõtmist, kuid kui te oleksite leidnud vahendid ja suurendanud Eesti oma reservarmee kahekordseks, siis see, mitte liitlaste kohaloleku suurendamine, oleks olnud patriootiline tegevus. Arvestades teie maksu- ja pagulaspoliitikat küsin ma, mida on Eesti rahvas teile halba teinud. Või peate te seda patriotismiks?

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma arvan, et mitte kellelgi ei ole mitte kunagi põhjust minu patriotismis kahelda. Teil samuti mitte. Mis puudutab pagulaspoliitikat, siis ma mõistan, et see on teile väga hingelähedane teema. Olgu öeldud, et Eesti peaministril või siseministril oleks erakordselt ebapatriootlik minna Brüsselisse ja öelda, et meid selle probleemi lahendamine ei huvita, või öelda, et meie panus probleemi lahendamisse on null. See oleks ebapatriootlik väga mitmel põhjusel, mitte ainult sellepärast, et siis ei leiaks me üldse mõistmist ja tekitaksime endale liitlaste asemel Euroopas vaenlasi. Seda niikuinii. Aga see oleks ebapatriootlik ka ainult küünilistel taktikalistel kaalutlustel.

Me saame aru, et komisjoni ettepanek, mis on praegune algseis, meid ei rahulda. Siin minu meelest parlamendifraktsioonidel erimeelsusi ei ole. Kui me oleme aru saanud, et see ettepanek meid ei rahulda ja kohe 1064 pagulast vastu võtta on rohkem, kui meie valmisolek ükskõik mis aspektis mõõdetuna võimaldaks, siis tahtes seda arvu väiksemaks argumenteerida, peame olema valmis ka ise mingit lahendust pakkuma. Ma usun, et kui me argumenteerime nii, et meie osa probleemi lahendamisest peab olema proportsioonis meie riigi suurusega, siis on võimalik teistel sellest aru saada. Ka see ei ole lihtne. Ikka on küll ja küll neid riike, kes ütlevad, et ei, nad ei kuula seda, nad tahavad, et me võtaksime vastu 1064 pagulast. Neid riike on päris palju ja see töö on raske, aga uskuge mind, ka ainult küüniliselt ja taktikaliselt võttes on märksa patriootlikum läheneda nendele teemadele konstruktiivselt ja pakkuda oma lahendusi. Iseasi on see, kas Eesti peaks olema ainult küüniliselt praktiline, võib-olla oleks meil põhjust näidata mitmes küsimuses üles mõistmist. Aga olgu see juba mõne teise debati objektiks.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Andrei Novikov, palun!

19:15 Andrei Novikov

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Mul on kahju, et kohati on siin mindud liialt isiklikuks, mis ei vii kindlasti sisulist arutelu edasi. Ma tahan aga täpsustada teie maksupoliitilisi põhimõtteid. Miks on autokütus pahe, mille kasutamist tuleb maksustamisega alla suruda, sel ajal kui autot ennast peetakse hüveks, millele ei tohi isegi sendisuurust automaksu kehtestada?

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! See on väga hea küsimus. Kogu Euroopas on ju kehtestatud kütuseaktsiis, eranditult kõikides riikides. Selle peamine põhjus on see, et tahetakse muuta inimeste tarbimist rohkem keskkonda säästvaks, vähendada liigset kulutamist ja täita ka kliimapolitiika eesmäärke. Aga üldjoontes on eesmärk olnud kõigil üks: vähendada keskkonnale kahjulikku tarbimist. Tõsi on ka see, et enamik Euroopa Liidu riike on peale kütuseaktsiisi, mis teistes riikides on märksa kõrgem kui Eestis – rõhutan, et praegu on Eestis aktsiis ja käibemaks kokku või bensiini koguhind madalam kui üheski teises Euroopa Liidu riigis –, ka automaksu kehtestanud. Ma ütlen ausalt, et mina isiklikult ei poolda automaksu. Minu meelest on

selle maksu kõige suurem häda see, et see koormab ka neid inimesi, kes sõidavad oma autoga väga harva. Auto olemasolu kui selline iseenesest ei ole ju keskkonnale kahjulik. Kahjulik on see, kui selle autoga sõidetakse ja tehakse liigseid sõite. Eestis on küllalt palju neid inimesi, kes peavad auto ostma, kes peavad ostma ka auto, mis ei ole just kõige säästlikum, aga kes sõidavad selle autoga imevähe, talveks jätavad auto seisma ja ka suvel sõidavad väga lühikesi otsi. Neid näiteid on küll ja küll. Öelda, et need inimesed peaksid maksma veel ka automaksu, ei ole minu meelest päris õiglane. Aga mööname, et siin on võimalik täiesti aus maailmavaateline debatt. Me ei peaks kindlasti välistama debatti selle teema üle. Mina isiklikult ei ole lihtsalt näinud seda argumenti, mis ütleks, et automaks oleks õiglasem kui kütuse reaalse tarbimise maksustamine.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Dmitri Dmitrijev, palun!

19:15 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud härra peaminister! Vaadates kogu seda maksu- ja aktsiisimäärade muutmise paketti, mille valitsus pakkus meile arutamiseks eelmise päevakorrapunkti raames, pean tõdema, et kõige rohkem saab kannatada kahjuks Ida-Viru maakond, kuna muu hulgas tõusevad näiteks sellised aktsiisid nagu põlevkiviaktsiis ja põlevkiviõli aktsiis. Kas see on osa valitseva koalitsiooni regionaalpoliitikast või on kiirustamise tõttu eelnõu regionaalse mõju analüüs lihtsalt tegemata jäänud?

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kindlasti on valitsuse poliitikas ette nähtud ka neid samme, mis just Ida-Viru piirkonda positiivselt mõjutavad. Me arutasime seda valitsuses ja otsustasime toetada algatust, mis suurendab Eesti põlevkivisektori võimet kriisile vastu panna. See puudutab konkreetselt kaevandamismahtusid. See tähendab seal piirkonnas sadu töökohti ja lisamaksutulu, aga see tähendab ka inimestele makstavat palka, needsamad Ida-Virumaal elavad inimesed hakkavad saama suuremat sissetulekut, et tarbida teenuseid ja osta kaupu. Nii et kindlasti on ka selliseid samme, mis just konkreetselt Ida-Viru piirkonda positiivselt mõjutavad. Aga ka need sammud, mis mõjuvad üle Eesti positiivselt, olgu selleks töötajamaksude langetamine, lapsetoetuste tõus või madalalpalgaliste maksutagastus, mõjutavad väga palju Ida-Viru inimesi. Loomulikult ei tee me siin kuidagi vahet.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Olga Ivanova, palun!

19:15 Olga Ivanova

Aitäh, austatud eesistuja! Härra peaminister! Soovin kõigepealt üht-teist lisada, ajendatuna Martin Repinski küsimusest. Nagu te ütlesite, teil on ettevõtjakogemust vähemalt kõrvaltvaatajana. Te peate aru saama, et ettevõtja, kes otsustab ehitada hotelli ja pangalaenu võtab, kindlasti ei planeeri oma tegevust aastaks või kaheks, vaid näiteks kümneks aastaks. Sama kehtib ka inimese kohta, kes otsustab näiteks maad osta, selleks et põllumeheks hakata. Peame tõdema, et valitsuse senine käitumine ei anna ettevõtjatele kindlustunnet tuleviku suhtes. Aga küsimus on mul teine. Kes oli see inimene, kes kutsus teid Brüsselist tagasi? Te mitu korda seda rõhutasite, aga me ei saanud aru, kes see oli.

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! See inimene, kes ütles kolmapäeval kindlas kõneviisis, et Keskerakond plaanib neljapäeval algatada peaministri umbusaldamise, oli teie fraktsiooni juht Kadri Simson. Muidugi võib ju öelda, et see, kui algatatakse peaministri umbusaldusavaldus, ei ole otseselt kutse Brüsselist tagasi tulla. Aga neljapäeval oli selle istungjärgu kõige viimane korraline istung, loomulikult peab peaminister olema valmis opositsiooni küsimustele vastama ja loomulikult ei ole mul sisuliselt siis muud valikut kui tulla siia, selleks et teie ees seista. Loomulikult on mul õigus ka pisut pahane olla, kui selgub, et siis, kui Keskerakond sai teada, et ma tagasi jõudsin, otsustasite te umbusaldamise edasi lükata. No ei ole vahepeal ju lisandunud neid, kes selle umbusaldusavaldusega liitunud oleksid. Mõistan teie soovi seda teemat võimalikult kaua üleval hoida, aga palun saage minust ka aru, kui ma ütlen, et see, kuidas te seda tegite, päris hea toon ei olnud.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, protseduuriline küsimus.

19:15 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Jah, ma arvan, et see on protseduuriline küsimus. Valges saalis kaetakse praegu lauda – pokaalid ja muu selline. Ega ometi mitte selleks, et koalitsioon saaks tähistada rasket töövõitu opositsiooni üle? Sellisel kellaajal meil tavaliselt külalisi ei käi.

19:15 Esimees Eiki Nestor

See ei ole protseduuriline küsimus. Mul pole õrna aimugi ...

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Eitan oma osalust selles asjas. Võib-olla on see mõeldud parlamendi külaliste jaoks, ärge seda võimalust unustage.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Raivo Põldaru, palun!

19:15 Raivo Põldaru

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud peaminister! Te olete täna korduvalt maininud, et tööjõumaksude langetamine – me mõtleme sotsiaalmaksu langetamist – on otseses seoses sellega, et ettevõtja hakkab palku tõstma. Te ütlesite mõne aja eest, et teil on kindel usk sellesse, et nii juhtub. Kas teil on midagi peale selle usu veel lisada, kuidas need asjad omavahel nii seotud on, võib-olla midagi majandusteooriast?

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, lisaks usule on mul üsna objektiivne teadmine, et vähenenud tööpuudus on Eestis tekitanud tööjõupuudust, mille tõttu on tekkinud väga tõsine palgasurve. See omakorda tingib selle, et ettevõtjad püüavad tõsta palku nii palju, kui see neile vähegi jõukohane on. Lisaks on mul kinnitus mitmelt ettevõtjalt, kellega ma olen suhelnud, et nemad kavatsevad seda raha kasutada palkade tõstmiseks. Samuti on mul teadmine, et lisaks sotsiaalmaksu langetamisele mõjutab inimeste maksukoormust soodsas suunas nii tulumaksuvaba miinimumi suurendamine kui ka madalapalgaliste maksutagastus. Nendel mõlemal on arvestatav maksukoormust vähendav mõju ja nad jätavad inimestele reaalselt rohkem raha kätte. Seetõttu võib küll kindel olla, et see puudutab kõiki. Nagu ma ütlesin, need ei ole ainult kitsalt võttes tööjõumaksud, vaid tulumaksuvaba miinimumi suurendamine puudutab ka neid inimesi, kes enam tööl ei käi, ehk pensionäre. Ka pensionide tulumaksuvaba osa tänu sellele suureneb.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Juhan Parts, palun!

19:15 Juhan Parts

Ma tahaksin kõiki eelnevaid küsimusi kokku võtta, seetõttu koosneb mu küsimus kahest alaküsimusest. Esiteks, reedel toimus teie juhtimisel esimest korda haldusreformi komisjoni koosolek. Võib-olla annate informatsiooni otsuste ja meeleolude kohta ning väljavaadete kohta, et teie valitsuse ajal tehakse selles vallas reaalseid otsuseid. Teiseks, eelmisel nädalal oli väga kummaline kohtuistung Pihkvas Eston Kohvri asjas. Kuidas te peaministrina seda protsessi jälgite? Kas teil on mingit sellist informatsiooni, mida Riigikogu peaks teadma? Eston Kohvri küsimus on kui teatud lakmuskaasus meie julgeoleku tagamisel.

19:15 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Väga olulised küsimused mõlemad. Mis puudutab seda kohtuprotsessi, siis väga raske on leida positiivseid sõnu selle iseloomustamiseks. Minule näib see venitamistaktikana ja see informatsioon, mis on mulle teatavaks saanud, seda ka kinnitab. Loomulikult on väga oluline teha kõik selleks, et hoida nii Eesti avalikkuse kui ka rahvusvahelise kogukonna tähelepanu sellel, et üks Eesti inimene on vägisi võetud kaasa Eesti territooriumilt ja teda hoitakse ilma seadusliku aluseta Venemaal kinni. See on räige

õigusrikkumine ja me ei tohiks seda mitte mingil juhul unustada. Ma olen tänulik igale diplomaadile, igale poliitikule, kes seda teemat mõnel rahvusvahelisel kohtumisel tõstatab. Ka mitmed europarlamendi liikmed on siin tänuväärset tööd teinud. Ma olen tänulik kõikidele ajakirjanikele, kes seda teemat üleval hoiavad. Ainult nii, et me ei unusta ja avaldame pidevalt survet, on võimalik loota, et see kaasus ükskord positiivselt laheneb.

Nüüd haldusreformi valitsuskomisjonist. Ütlen ausalt, et see koosolek oli üle ootuste konstruktiivne ja positiivne. Miks nii? Sellepärast, et laua taga ei olnud ainult valitsuskoalitsiooni esindajad, seal ei olnud ainult poliitikud või need ametnikud, kes poliitikutega koos töötavad, vaid seal oli eksperte, omavalitsustegelasi, inimesi, kes kuuluvad ka opositsioonierakondadesse, näiteks ühe konkreetse omavalitsusliidu juht. Arutelu oli väga sisuline ja keskendus kõige olulisematele küsimustele: mis täpselt on need kriteeriumid, mille alusel omavalitsusi hinnata, ning milline peaks olema reformi tähtaeg. Need on põhiküsimused, millele on vaja sellist suurt asja ette valmistades vastata. Peale seda, kui ma sain minister Arto Aasalt ülevaate ekspertiisikomisjoni tööst, ja pärast seda valitsuskomisjoni koosolekut julgen ma öelda, et ega haldusreform lihtne olema ei saa, aga võimatu ülesanne see ka ei ole. Nii et pingutame ühiselt selle nimel, et see ellu viia. Senised kogemused on olnud selgelt positiivse märgiga.

19:15 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

19:16 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! 1933. aasta oktoobris, kui Jaan Tõnisson lahkus peaministriametist, ütles ta, et ta lahkub sellelt kohalt sellepärast, et teda on süüdistatud väheses riigimehelikkuses. Olge hea, öelge, milline on teie arusaam riigimehelikkusest!

19:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Väga hea küsimus. Huvitaval kombel on just Jaan Tõnisson see, kelle ajal ilmunud raamat on ühe teise Tartu mehe, keda me mõlemad hästi tunneme, kingitusena minu töölaual olnud esimesest päevast alates. Seda näitan ma eranditult kõikidele oma külalistele. Ma arvan, et riigimehelikkuse definitsiooni andmiseks on vaja veidi pikemat aega, kui siin puldis mulle antud on. Aga kindlasti kuulub riigimehelikkuse hulka see, kui suudetakse riigi huvid oma isiklikest huvidest alati ettepoole seada ning suudetakse vajaduse korral teha ka neid otsuseid, mis järgmises lehes saavad küll suure kriitika osaliseks, aga mis on pikaajaliselt Eesti riigi huvides. Ma arvan, et on põhimõtteline vajadus, et Eesti poliitikutel oleks piisavalt riigimehelikkust, nii et nad ei teeks mitte ainult lühiajaliselt populaarseid ja populistlikke otsuseid, vaid tõesti peaksid silmas pikemat sihti ja ütleksid, kuhu me oleme teel, ning selgitaksid, miks on selleks, et lõppjaama jõuda, vaja teha ka neid otsuseid, mis kohe suurt aplausi ega populaarsust kaasa ei too. Nii et raskete otsuste aus tegemine, kaugemale vaatamine ja oma ametikohustuste enda isiklikest huvidest ettepoole seadmine on esimesed kolm asja, mille ma esile tooksin.

19:16 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

19:16 Monika Haukanõmm

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud peaminister! Minu küsimus on sotsiaalmaksu langetamise kohta. Nagu me teame, see 1%-line langetamine toimub ravikindlustuse vahendite arvel. Haigekassa juhatuse esimees härra Ross on sellel teemal päris jõuliselt sõna võtnud. Ta on öelnud, et kindlasti kohe ei tohiks vähendada ravikindlustuse osa, vaid pigem tuleks vähendada pensionikindlustuse vahendeid. Põhjendab ta seda sellega, et kui praegu läheb seaduse alusel 13% sellest maksust ravikindlustuse tarbeks, siis edaspidi on seaduslik kaitse 12% puhul ja 1% tuleb nn muudest vahenditest. Tal ei ole ilmselt piisavat kindlustunnet, et see võiks nii minna. Kuidas te rahustaksite nii haigekassa juhatuse esimeest kui ka meid siin, et haigekassa vahendid siiski ei vähene, vaid pigem võiksid need hoopis ju suurenedada? Haigekassa on teadupärast miinustes.

19:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ka minul tekkis see küsimus. Me ei kirjutanud koalitsioonileppesse seda, milliste vahendite arvel me sotsiaalmaksu langetame, küll aga kirjutasime sinna sisse kindla põhimõtte, et iga viimane kui sent, mille võrra sotsiaalmaksu langetatakse, kas siis pensioni- või haigekassale kompenseeritakse. Me küsisime selle kohta Rahandusministeeriumi ametnikelt, kes sellise lahenduse pakkusid. Nad selgitasid seda ühe väga olulise detaili abil, mille peale ehk esimese hooga ei tulekski. See puudutab pensionikindlustuse kohustuslikku teist sammast. Oleks võinud tekkida teatud ebaõiglus, sest on neid inimesi, kes teise sambasse ei maksa, ja on neid, kes maksavad. Seal oleks tekkinud väike, kuid ikkagi arvestatav ebaõiglus praeguse süsteemiga võrreldes. Oleks justkui pidanud tekitama mitu määra ja see oleks ajanud selle asja väga keeruliseks. Seetõttu aktsepteerisime ettepanekut võtta see 1% ravikindlustuse vahenditest. Aga rangelt peab olema paigas valem – see ka on paigas –, mis igal aastal, sõltumata maksulangetusest, kompenseerib iga viimase kui sendi, mis muidu oleks laekunud. Iseenesest on see valem ju suhteliselt lihtne. Kui me teame, et muidu laekuks ühest konkreetsest maksust 13 ühikut, 13/33, siis me teame ka seda, et tulevikus saab selle ühe ühiku täpselt välja tuletada 12 ühikust. Nii et 1/12 sellest 12%-st läheb ravikindlustusse juurde. Küllap suudetakse seda Rahandusministeeriumis ka selliselt korraldada, et see aastast aastasse kenasti jätkuks. Jah, mina olen küll valmis võtma selle poliitilise kohustuse, ja usun, et ka teised erakonnad on sellega päri, et iga viimane kui sent haigekassale kompenseeritakse ja kõik sotsiaalmaksu vähendamisega kaasnevad vähemlaekumised kompenseeritakse teistest vahenditest.

19:16 Esimees Eiki Nestor

Artur Talvik, palun!

19:16 Artur Talvik

Täna, esimees! Lugupeetud peaminister! Täna on siin maksude teemal palju debateeritud, aga ma tahan tähelepanu juhtida hoopis sellele, kuidas selle n-ö maksupaketi kätteallikaid on rahvale põhjendatud. Need põhjendused on üheks ärrituse põhjuseks. Kui öeldakse, et kütuseaktsiisi tõus parandab meie looduse olukorda või tuuakse muid sellised, võiks leebelt öelda, silmakirjalikke põhjendusi, siis need on tõepoolest ka mind ärritanud. Samuti on paljusid kodanikuaktiviste ärritanud mõningad ministrivalikud, mida te olete teinud. Kas umbusalduse avaldamise läbikukkumise korral on teil plaanis vahetada välja oma PR-nõunik ja mõni minister?

19:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Selge on see, et igal aktsiisil on peale fiskaalse mõju mingi mõju veel. Ma ei arva, et oleks päris silmakirjalik selgitada, miks üks või teine aktsiis on ellu kutsutud. Ma arvan, et tubaka ja alkoholi puhul ei teki meil üldse mingit vaidlust. Me saame suurepäraselt aru, et hind on see, mis tarbimist kõige rohkem mõjutab. Me saame suurepäraselt aru, et riigil tervikuna on huvi, et ei toimuks liigtarbimist, ja me saame suurepäraselt aru, et kõige mõjusam vahend selle saavutamiseks on aktsiisimäära tõus. Keegi ei eita, et suure tõenäosusega kaasnevad sellega suuremad maksulaekumised eelarvesse. Nii et on olemas positiivne fiskaalne mõju, aga mõju rahva tervisele ei ole ka sugugi vähetähtis. Mis puudutab kütuseaktsiisi, siis ega me ei ole teinud saladust, et tegemist on eeskätt meetmega, mis kompenseerib tööjõumaksude langetamist ja lapsetoetuste tõusu. Loomulikult on meil kõige selleks ju vahendeid vaja. Aga ei ole ka päris vale küsida, kas ikka peab olema nii, et Eestis on kogu Euroopa kõige odavam bensiin ja samas, oh üllatust, kogu Euroopa kõige keskkonnakahjulikum autopark. Loomulikult ei tekita see viis senti aastas mingit suurt murrangut ega pane inimesi tarbimist kohe täiesti muutma. Selleks peaks aktsiisitõus olema märksa kiirem. Samas, mingi signaali see siiski ka keskkonnahoiu mõttes annab, ma seda päriselt ei alavääristaks. Põhimõtteliselt on ju ka eri riikides kehtestatud automaksul sama eesmärk. Seda pole kehtestatud mitte sellepärast, et auto on lihtsalt mingi objekt, mida saab maksustada, vaid ikka on püütud läheneda sellele kaudu, et mida saastavam auto, seda kõrgemalt tuleks seda maksustada. See on olnud eri riikide soov. Ka Soome kolleegid on otsustanud oma maksupoliitikat muuta just automaksu diferentseerides, nii et keskkonnakahjulikumad autod oleksid kõrgemalt maksustatud. Ka nemad ei tee saladust, et sellel on positiivne mõju eelarvele. Aga ma siiski ei alatähtsustaks ka seda, et soovides saavutada teatud mõju eelarvele, tuleks eelkõige vaadata neid kohti, kus mõju ühiskonnale oleks kõige vähem valus. Iga maksutõusu või iga aktsiisitõusu võib kritiseerida. Ka Švejk ütles, et see valitsus, kes tõstab õlle hinda, kaua ei püsi. Samas on rahvas siis jällegi pisut tervem, kui liiga palju õlut ei jooda.

19:16 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison.

19:16 Jaak Madison

Aitäh! Lugupeetud peaminister, ma parandaksin teid. Valitsuse eesmärk peakski olema see, et bensiini hind oleks Euroopas üks madalamaid, samuti peaksid madalad olema elektri hind ja kõik muud hinnad, sest teatavasti on Eestis ühed Euroopa kõige madalamad palgad. Nüüd aga minu küsimuse juurde. Ühes eelnevas vastuses ei rääkinud te konkreetselt poliitilisest vastutusest. Kujutame ette, et tänane umbusalduse avaldamine ei lähe sellisel kujul läbi ja te jätkate peaministrina, mille üle mul on loomulikult väga hea meel ja küllap te saate ka oma lapsega puhkusele minna. Kuid kui teie stsenaarium ei pea paika ja kõik see, mis puudutab demograafiat, hinnatõuse, ettevõtlust, ei lähe sellisel viisil, nagu peaks minema, mis siis saab? Kas te võtate aasta või kahe pärast poliitilise vastutuse, kui ei rakendu see stsenaarium, millest te siin mitu tundi rääkinud olete?

19:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma tunnetasin päris arvestatavat maailmavaatelist erinevust nende asjade vahel, mida teie pakute valitsuse eesmärgiks ja mida mina õigeks pean. Teie peate palkade *status quo*'d normaalseks, te ütlete, et see on eeldus ja nii peabki olema. Minu arvates on vastupidi. Valitsuse eesmärk ei pea olema mitte see, et iga hinna eest tubaka, alkoholi ja kütuse hinda all hoida, vaid eesmärk peab olema see, et sissetulekud suureneksid. Ma arvan, et me kõik tegelikult tahame, et Eesti inimeste sissetulekud oleksid suuremad. Kõik sammud, mis tööjõumakse langetavad, aitavad sellele nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis kaasa. Seda on kinnitanud ka Eesti senine kogemus. See ei ole juhus, et Eesti palgatase on Läti, Leedu ja mitme teise riigi omast märgatavalt kõrgem, selle taga on olnud mitme valitsuse sihikindel töö.

Mis puudutab vastutust, siis mina vastutust ei karda. Poliitik seisab oma valijate ees iga kord, kui on valimised. Poliitikul peab olema kindlameelsust, et valijatele selgitada, miks ühte või teist otsust on vaja teha. Kui valijatele see otsus ei meeldi, tuleb poliitikul selle eest loomulikult vastutada. Valimistel kanname me kõik vastutust oma valijate ees. Ma soovin, et mitte ainult mina peaministrina, vaid ka teie Riigikogu liikmetena teeksite kõik selleks, et seda meile antud väga olulist mandaati targalt kasutada ja teha kõik otsused ainult Eesti rahva hüvanguks, mitte lühiajalise populaarsuse teenimiseks, ja et oleks seda riigimehelikkust, mille kohta küsis kolleeg Krista Aru.

19:16 Esimees Eiki Nestor

Mailis Reps, palun!

19:16 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Hea peaminister, kõigepealt aitäh mitu tundi kestnud debati eest! On üsna huvitav olnud jälgida teie seisukohti ühes või teises punktis, küll aga üsna muret tekitanud teie vihje, justkui pagulasteema oleks tulnud kõne alla alles hiljuti. Kvootide küsimus on olnud ju Euroopa Liidus õhus peaaegu kümme aastat. Esimesena tõstatas selle teema väga tõsiselt kümmekond aastat tagasi Hispaania, kui Kanaari saartele tuli peaaegu niisama palju pagulasi või immigrante, kui seal oli elanikke. Seetõttu jääb arusaamatuks teie pahameel neljapäevase sündmuse üle. Täiesti arusaadav, et opositsioon pani loogikast lähtudes kõik usaldushäätused ühele päevale. Aga nüüd küsimus: kuidas nende pagulastega tegelikult lood on? Kas see on teie arvates uus teema või te tegelikult teate, et Vabariigi Valitsus on pidanud sellega juba pikka aega tegelema?

19:16 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Väga õige küsimus. Ma tänan võimaluse eest oma sõnu täpsustada! Ma rääkisin, ajendatuna aktuaalsetest sündmustest. Ma pidasin silmas, et peale erakorralist ülemkogu, mis toimus juba praeguse valitsuse ametisoleku ajal ja kus riigid leppisid valitsusjuhtide tasandil kokku, et ühiselt toetatakse vabatahtlikku ümberasustamist, võttis Euroopa Komisjon Jean-Claude Junckeri juhtimisel hoopis teistsuguse suuna. Öeldi, et nüüd on uus reaalsus ja kvoot on just nii suur. Varem sellest sel kombel ei olnud räägitud. Seetõttu ma siiski ütlen, et peale seda, kui komisjon oli sedavõrd olulise seisukoha võtnud ja sellega tegelikult liikmesriikide varasema seisukohaga vastuollu läks, muutus see

teema ikkagi aktuaalsemaks. Küllap te ise teate täpsemalt – mina ju teie fraktsiooni koosolekutel ei osale ja teie siseinfot ei tea –, kas teil olid väga õilsad kaalutlused, kui te seda kuupäeva muutsite. Ma lihtsalt pidasin oma kohuseks ausalt välja öelda, et neljapäeval jäid seetõttu ära mitmed olulised kohtumised ja vähenes võimalus Eesti seisukohti esindada. Ega ma seda teile nüüd liiga palju ka ette heita ei saa, eks te teete oma tööd. Aga natuke torkima jääb, et jäid ära mõned olulised kohtumised, kus oleks võib-olla saanud Eesti seisukohti veel tõhusamalt kaitsta.

19:16 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Keskerakonna fraktsiooni nimel Kadri Simson, palun!

19:16 Kadri Simson

Head kolleegid Riigikogust! Kas te usaldate peaministrit, kellel puudub visioon Eesti elu edendamiseks? Kas te usaldate peaministrit, kes valimiste eel räägib uuest Põhjamaast, aga valimiste järel rahuldub sellesama vana poliitikaga, mis Soome lahte põhimõtteliselt hoopis laiemaks käristab? Kas te usaldate peaministrit, kelle tööga toimetulekut hindavad Eesti inimesed mitterahuldavaks? Kas te saate peale usaldushääletust rahuliku südamega väita, et teie hääl andis Eesti ettevõtjatele kindlustunde? Kas te arvate, et on normaalne, et peaminister ei peagi oluliseks pidama nende inimeste arvamust, kes valimistel tema erakonda ei toetanud? Kas te olete veendunud, et Eestis on kätte jõudnud aeg, kui peaministri isik ei peagi olema autoriteet ei lähimale kaasvõitlejate ringile ega ühiskonnale tervikuna? Kui te pole selles veendunud, siis vääriks Eesti ju peaministrina kedagi teist. Peaministrit, kes seab sihid, mis viiksid kiirema majanduskasvuni ning aitaksid Põhjamaadele järele jõuda. Eesti vajaks valitsust, mida juhiks peaminister, kes tegeleks väljarände vähendamisega ning tagaks palgakasvu, mis aitaks meil järele jõuda vahepeal kasvanud hindadele. Aga need küsimused ei ole täna valitsuse laual. Selle asemel mängitakse maksumääradega.

Me kõik teame, et taasiseseisvunud Eestis ei umbusaldada ministreid ja veel vähem peaministreid just liiga sageli. 28 korral on seni Riigikogu saalis umbusalduse avaldamist arutatud ja vaid kahel korral on siin saalis umbusaldusavaldus leidnud 51 või enama rahvasaadiku toetuse: 1994. aastal avaldati umbusaldust peaminister Mart Laarile ja kümme aastat tagasi mõõdikuskandaali sattunud justiitsminister Ken-Marti Vaherile. Peaministri umbusaldamist hääletati viimane kord üle kuue aasta tagasi, kui toonane peaminister Andrus Ansip vedas maksutõuse ja viis ellu suuri kärpeid, olles ise napilt mõni kuu varem öelnud, et kui see on kriis, siis sellises kriisis tema elada soovikski.

See, mida Andrus Ansip tegi toona totaalse majandusliku vaelearevestuse ja ränga majanduslanguse oludes, on praegu peaminister Taavi Rõivasele mugavusvalik. Ma pean silmas pahelist õigusloomet, kui ilma tungiva vajaduseta võetakse Riigikogu opositsioonilt tavapärane eelnõude menetlemise võimalus. Seda vaid selleks, et saaks kiiremini maksutõusud seadustatud ja Riigikogul mitte mingil juhul ei tekiks võimalust muudatusi teha. Selline suhtumine pole meie arvates demokraatlik.

Kärpides kõikide vahenditega Riigikogu rolli, ignoreerides maksutõusud ära jätta palunud enam kui 27 000 Eesti inimese allkirja ja vastates eelkuuldud arrogantsel viisil küsimustele, pole Taavi Rõivas peaministri positsiooni vääriline. Iga hääl umbusaldamise poolt annab signaali, mille põhjal võiks ka Taavi Rõivas ise oma ebapädevust tunnustada ja teha järgmised sammud vabatahtlikult.

Lõpetuseks isiklik pöördumine. Me saime siin kuulda, et Taavi Rõivase tuju ei ole rikkunud mitte hinna- ja maksutõusudest tulenev surve Eesti inimestele, tema tuju ei ole rikkunud ka ettevõtjate mure majutusasutuste käibemaksu pärast, vaid tema tuju rikkus edasilükkunud puhkus. Mul on sellest kahju. Aga ma võin teile kinnitada, et me ei teadnud, et Taavi Rõivas planeerib perepuhkust ajale, kui Riigikogus surutakse läbi maksutõuse. Me ütlesime kohe, et see umbusaldusavaldus on mõeldud ministri vastu, kes on maksutõuse survestav jõud. Kui valitsus otsustas kolmapäeva hilistel tundidel võtta Riigikogult tavapärase menetlusvormi, siis oli ka selge, et see umbusaldusavaldus peab koos maksutõusude eelnõuga tulema samal päeval arutlusele. Nii et eesmärk ei olnud peaministrile pereelus ebameeldivusi valmistada. Peaminister võiks mõelda sellele, et mõni teine amet annaks talle perega koosviibimiseks paremaid võimalusi, kui ta seda soovib. Meie umbusaldame peaministrit seetõttu, et tal ei ole rahva toetust, tema tööle on antud mitterahuldav hinne, ta surub läbi maksutõuse, millest enne valimisi ei räägitud, ja tal puudub visioon, kuhu Eesti ja Eesti majandus edasi liikuma peaksid. Täna tähelepanu eest!

19:16 Esimees Eiki Nestor

Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel Martin Helme, palun! Lisaaeg kolm minutit.

19:16 Martin Helme

Lugupeetud spiiker! Härra minister! Lugupeetud kolleegid! Piiblis on ilus ütlus, et kes ei ole tänulik vähese eest, ei ole tänulik ka palju eest. Võime olla tänulikud selle eest, et peaminister oma sissejuhatavas kõnes tegi lühidalt. Kahjuks kuulsime aga sisuliselt kampaaniakõnet. Me kuulsime ilusat juttu sellest, mis kõik tuleb. Kuulsime, kuidas valitsus on kibekiiresti tegutsenud ja täis otsustavust Eesti elu paremaks teha, et viia meid Põhjamaade hulka, ning korduvaid kinnitusi, et valitsus ei karda kriitikat. Muidugi mitte. Valitsus ei tee kriitikast lihtsalt välja. Ta eirab kriitikat.

Milles on tegelikult probleem? Probleem on selles, et valitsus on lükanud need seaduseelnõud ülimalt kiirustades parlamendi ette, kinnitades sealjuures, et opositsioonist on äärmiselt inetu esitada parandusettepanekuid, mis justkui ei puutu asjasse. Aga meie kinnitame, et kui valitsus annab Riigikogule üle eelnõu, mis hõlmab nii paljusid seadusi, et isegi pealkirjas ei ole võimalik kõiki neid seitset seadust loetleda, siis juhtubki täpselt see, et me hakkame rääkima küll müntide vanusest, küll paatide pikkusest. Aga öelda, et nende 200 parandusettepaneku hulgas, mis opositsioonilt tulid, ei olnud mitte ühtegi, mis oleks väärinud kas või kaalumist, on vale, täiesti vale. Ma võin teile öelda, et komisjonis loeti ette vähemalt kaks opositsiooni parandusettepanekut, mis olid üks ühele maha kirjutatud Reformierakonna enda programmist. Nii et tegemist ei olnud ainult prahi väljahäätamisega, tegemist oli teerullitaktikaga.

Probleemi tegelik iva on aga hoopiski selles, et peaminister ja peaministri partei on avalikkusele valetanud. See on seesama asi, millest kõik on siin täna juba rääkinud: enne valimisi räägiti ühte juttu ja peale valimisi hakati rääkima teist juttu. Sisuliselt oli Reformierakonna kampaanialubadus "Kindlalt edasi!". Ükskõik, kuidas me sellest loosungist aru saame, igal juhul ei tähenda see väga suuri maksumuudatusi ega kardinaalselt teistsugust immigratsioonipoliitikat, kui Eestil on olnud viimased 15–20 aastat. See ei ole "Kindlalt edasi!", selleks ei ole saadud mandaati. Kohtumistel ettevõtjatega on kõige vihasemad olnud just need, kes on öelnud, et valimistel hääletasid nad Reformierakonna poolt, kes on neid nüüd petnud.

Palju oli siin juttu usaldusest. Ma tahan peaministrile südamele panna, et usaldus ühiskonnas ei võrdu 59 häälega siin saalis. Need ei ole üks ja sama asi. Peaministril puudub ühiskonna usaldus. Põhjus, miks meie sellele umbusalduse avaldamisele oma toetuse anname, on selles, et meie hinnangul ei ole peaminister adekvaatne. Tundub, et seda ilusat muinasjuttu, mida ta meile siin räägib, ta ise usub. Probleem on selles, et keegi teine ei paista seda uskuvat. Võib-olla koalitsiooni liikmed ka usuvad, aga väljaspool seda saali sellist juttu ei usuta. Ikka ja jälle tuli ka viimase paari tunni jooksul toimunud küsimuste ja vastuste voorus välja, et peaminister elab oma fantaasiamullis, millel on väga vähe pistmist reaalsusega, Eesti tegeliku eluga.

Peaminister ütles mitu korda midagi sellist, et jah, valitsus arvestab sellega, et ta on praegu tugeva kriitika all, sest ta teeb valitsusvastutust kandes raskeid otsuseid, aga need otsused on Eestile pikas plaanis head. Aga mis siis, kui need praegu ilmselgelt rasked ja ebapopulaarsed otsused on pikas plaanis halvad? Väga suur osa Eesti ühiskonnast arvab, et need on pikas plaanis halvad. Kui peaminister ei suuda seda kriitikat mõista ja kui koalitsiooniparteid ei ole võimelised sellele kriitikale reageerima, siis demokraatlikus süsteemis tuleb selline valitsus välja vahetada. Seda tähendabki umbusaldamine. Siin on korduvalt räägitud sellest, kuidas sotsiaalmaksu langetamise tõttu suurenevad inimeste sissetulekud. Jälle, terve tänase päeva jooksul on korduvalt juhitud tähelepanu, et lusikaga on antud, aga kulbiga võetud. Küsimus ei ole selles, et inimestele jääks rohkem palgaraha kätte, vaid küsimus on selles, et inimeste reaalne ostujõud kahaneb ja nende elujärg halveneb. Täpselt samamoodi ei ole jõudnud peaministrile ja koalitsioonile kohale, et me ei ole nõus sellega, kui antakse natuke mingeid toetusi juurde, aga kõikidest teistest kohtadest võetakse raha ära. Me lihtsalt ei näe selles mingisugust majanduslikku mõttekust.

Aga nüüd kokkuvõtvalt. Mille vastu me täna umbusaldust avaldades siis protesteerime? Me protesteerime valetamise vastu. See on väga halb poliitiline kultuur, mida praegu harrastatakse. Me protesteerime seadusandliku oportunisti ja voluntarismi vastu, mida on harrastanud nii valitsus kui ka praegune Riigikogu juhatus. Me protesteerime Eesti majanduse kägistamise vastu. Me protesteerime Eesti inimeste elujärje halvendamise vastu ning nende ostujõu kahandamise vastu. Me protesteerime kodanike arvamuse eiramise vastu. Me protesteerime ka selle vastu – nii nagu täna jälle välja tuli ja nii nagu korduvalt varasematel debattidel rahandusminister Sesteriga on välja tulnud –, et mitte keegi ei

vastuta, kui Eesti majandus tuksi keeratakse. Mitte keegi ei vastuta. Aga kui valitsus ei ole sisuliselt valmis endale vastutust võtma, siis tuleb see valitsus välja vahetada. Eesti väärrib paremat! Tänan!

19:16 Esimees Eiki Nestor

Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel Andres Herkel, palun!

19:16 Andres Herkel

Härra esimees! Riigikogu liikmed! Peaminister! Kuna umbusalduse avaldamine peaministrile on suure mõjujõuga poliitiline samm ka juhul, kui see läbi ei lähe, siis lubage mul alustada veidi üldisemast hinnangust olukorrale, kus Eesti poliitika praegu on. Ei ole ilmselt kellelegi uudis, et meie julgeolekuolukord on halvenenud ja halveneb edasi ning koos kogu Euroopa Liiduga oleme silmitsi mitme probleemiga, mis mõni aasta tagasi olid meile kas päris tundmatud, nagu rändeprobleem, või siis kogusid alles jõudu, nagu Kreeka rahanduse probleem. Kindlasti on selliseid keerulisi küsimusi meie ümber väga palju. See ei ole lihtne aeg ja selles ajas vajab Eesti tugevat valitsust.

Paraku on meil üsna rabe valitsus ja tegelikult on valitsuse osapooled veel rabadamad. Täna Postimehes kirjutab Ahto Lobjakas, et Eesti on juhtimiskriisis. Teatud mõttes käib see meie erakondade kohta, ka valitsusliidu osapoolte kohta, kus on tegemist kas selgete siseprobleemidega, selgete eriarvamustega, valimisjärgse pohmelusega või koguni sisedemokraatiaprobleemidega. Igal juhul ei aita see olukord, mis meie erakondades valitseb, kaasa sellele, et Eestis saaks olla tugev, tegus ja edasiviiv valitsus. Jah, te panete tänaste usaldushääletustega nendele eriarvamustele mõneks ajaks tõenäoliselt kaane peale, aga see ei tähenda, et see poliitika, mida peaministri juhtimisel nende maksumuudatustega teostatakse, on hea. Vastupidi, ma kordan veel, et need täna juba läbihääletatud maksumuudatused on vildakad oma sisult ja vormilt ning ka Riigikogus menetlemise viisilt. Valitsusel tõepoolest puudub edasiviiv visioon, kui maksumuudatused on mõeldud eeskätt selleks, et täita valimislubadusi, mitte selleks, et pikas vaates Eesti majanduse arengut reguleerida.

Vabaerakond oleks tahtnud Riigikogus hääletada meie esitatud muudatusettepanekuid seaduseelnõu nr 41 kohta, aga kui seda ei ole võimalik teha ja meilt on see võimalus võetud, siis peame hääletama esitatud umbusaldusavalduse poolt. Sealjuures me muidugi ei vaja Keskerakonna niisugust patroneerivat tooni, nagu me kuulsime eile ühest raadios käiatud pressiteatest, kus selgitati, mida Vabaerakond peaks tegema või mitte ei peaks tegema.

Ma arvan, et see umbusalduse avaldamise ajastus iseenesest ei olnud võib-olla tõesti väga hea. 15 aastat kogemusi ööstungitega, mis Keskerakonnal ja ka teistel siin saalis viibijatel on, ei ole Eesti poliitilist kultuuri mitte rikastanud, vaid on sellist vähe edasiviivat, et mitte öelda pidurdavat vastasseisu pigem võimendanud.

Jah, valitsus tõi Riigikogu ette pahelise seaduseelnõu. Nüüdseks on see seadus vastu võetud. Meil on härra peaministrile ka isiklikke etteheiteid. Küsimus on selles, kas see on vale või häma. Kas see oli vale, et enne valimisi ei räägitud sellest, millised maksumuudatused on kavas ...

Ma palun lisaiega!

19:16 Esimees Eiki Nestor

Lisaaeg kolm minutit.

19:16 Andres Herkel

... või oli see lihtsalt häma? Igal juhul, valgustades või tutvustades Vabaerakonna maksumuudatusi olete te selle vale või hämaga jätkanud. Kui meie räägime sellest, et tulumaksu määra tõstmine on meie arvates otseseoses tulumaksuvaba miinimumi suurendamisega, siis nii härra Rõivas kui ka Remo Holsmer on sellest rääkides pehmelt öeldes hämanud, teravamalt öeldes valetanud, tõstes meie ettepaneku ühe poole kontekstist välja ja öeldes, et me tahame tõsta tööjõumakse. Nii et me ei vaja teie abi. Olgu see ka osutus siin viibivatele ajakirjanikele. Me ei vaja Reformierakonna abi meie maksuvaadete tutvustamisel.

Küll aga ma arvan, et Eestit aitaks edasi viia see, kui kõik erakonnad suhtuksid eneskriitiliselt ka sellesse, mis varasemalt on tehtud. Ma arvan, et see tulumaksu langetamise ideoloogia, mis on Eestis aastaid valitsenud, ei ole kaasa toonud väga häid tulemusi. Aga eks see ongi see valik, kuidas me Eesti poliitikas edasi läheme, kas üksteise ettepanekuid pahatahtlikult moonutades ja vastasseisudele rõhudes või tehes koostööd ja olles mõnikord valmis ka oma varem kivistunud positsioonidest

loobuma, selleks et Eesti saaks edasi minna. Selles, kuidas valitsus on neid maksumuudatusi käsitlenud ja parlamendiprotseduure alla surudes muudatusettepanekuid läbi hääletada laskmata läbi surunud, me kahjuks koostööelemente ei näe. Selle tõttu hääletab Vabaerakond umbusalduse avaldamise poolt. Aitäh!

19:16 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimistel osalemise soove ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, kuna peaministrile umbusalduse avaldamiseks on vaja Riigikogu koosseisu enamust, siis teeme kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 100 Riigikogu liiget, puudub 1.

Panen hääletusele umbusalduse avaldamise peaminister Taavi Rõivasele. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Umbusalduse avaldamise poolt oli 41 Riigikogu liiget, vastu 59, erapooletuks ei jäänud keegi. Riigikogu ei avaldanud peaminister Taavi Rõivasele umbusaldust. (Aplaus.)

3. 20:10 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (40 SE) teine lugemine

19:15 Esimees Eiki Nestor

Läheme päevakorrapunktide käsitlemisega edasi. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 40 teine lugemine. Ettekandja on rahandusminister Sven Sester. Palun!

19:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Head kolleegid, tähelepanu! Istung jätkub. Palun, härra minister!

19:15 Rahandusminister Sven Sester

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Annan teile ülevaate tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust, mis kannab numbrit 40. Tegemist on selle teise lugemisega. Nüüd lühiülevaate eelnõu menetlemisest.

Eelnõu algatas Vabariigi Valitsus s.a 25. mail, esimene lugemine toimus 3. juunil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 5. juuniks esitas ettepanekud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, lisaks tegi kolm muudatusettepanekut sotsiaalkomisjon. Sotsiaalkomisjon valmistas eelnõu teist lugemist ette kahel istungil: 8. ja 9. juunil. Kuna valitsus otsustas oma 10. juuni istungil seaduseelnõu seadusena vastuvõtmise siduda usaldusküsimusega, siis seaduse järgi lõppes sotsiaalkomisjoni kohustus seda eelnõu menetleda ning valitsus koostas 11. juuni istungil teiseks lugemiseks eelnõu uue teksti, muudatusettepanekute loetelu ja seletuskirja. Samuti vaatas Vabariigi Valitsus omakorda läbi eelnõu kohta laekunud muudatusettepanekud ning tegi nende suhtes otsused.

Käsitlengi nüüd eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekuid. Muudatusettepaneku nr 1 tegi Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Selle sisuks on tagasimaksete süsteemi kehtestamine vähemalt 16-aastastele isikutele eelnõus sätestatud vähemalt 18-aastaste isikute asemel. Valitsus otsustas jätta selle ettepaneku arvestamata. Põhjendus seisneb selles, et enamik 16–17-aastasi noori on õpilased ning ühiskonnale tuleb kasuks, kui noored jätkavad haridusteed. Tööturul on palju ilma kutseta noori. Madalalpalgaliste tagasimakse eesmärk on suurendada tööturule sisenemise ja seal püsimise motivatsiooni. Sama eesmärki ei ole mõistlik seada lastele ja noortele, kelle prioriteetne siht peab sellises eas olema siiski hariduse omandamine.

Muudatusettepaneku nr 2 tegi samuti Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Selle sisuks on rakendada eelnõus pakutut ka osalise tööajaga töötavate inimeste suhtes. Seda ettepanekut kaaludes leidis valitsus, et madalalpalgaliste tagasimakse rakendamine vaid täistööajaga töötajate suhtes, nüüd välja arvatud ka töövõimetus pensionäride suhtes, vähendab vormiliselt osalise tööajaga, kuid faktiliselt täistööajaga töötavate inimeste motivatsiooni, nõustumaks selliste, enamasti tööandja pakutavate

töötingimustega. Kuna täistööaeg on oluliseks abiks võitluses ümbrikupalkadega, otsustas valitsus ka seda muudatusettepanekut mitte arvestada.

Valitsus otsustas arvestada sotsiaalkomisjoni muudatusettepanekut nr 3, millega kaotatakse töövõimetuspensionäride täistööajaga töötamise nõue, kuna neilt ei saa objektiivsetel põhjustel alati oodata täistööajaga töötamist. Muudatuse tulemusena tekib töövõimetuspensionäridel tagasimakse taotlemise õigus ka siis, kui nad töötavad osajaga, sõltumata tööaja määrast. Endiselt kehtib aga nõue, et töötamine peab olema pidev ehk töötama peab vähemalt kuus kuud kalendriaasta jooksul. Selle tulemusena on eelnõuga kavandatav tagasimaksüsteem kooskõlas töövõimetusolemusega ning innustab ka töövõimetuspensionäre tööd vastu võtma ja tööturul püsima.

Valitsus arvestas ka järgmist sotsiaalkomisjoni muudatusettepanekut, mis on loetelus nr 4 all, millega täiendatakse abikaasade ühisdeklaratsioonide ja tagasimakse ülempiiri määramise vahelist seost. Eelnõu esialgse ning oluliselt lihtsama redaktsiooni korral tekiks ühisdeklaratsiooni esitavate abikaasade tulude teatud jaotuse korral olukord, kus ühisdeklaratsiooni esitav madalapalgaline isik saaks oluliselt suurema tagasimakse, kui ta saaks eraldi tuludeklaratsiooni esitades, kusjuures mitte enda, vaid abikaasa tasutud tulumaksu tõttu. Muudatuse kohaselt muutub tagasimakse ülempiir üksik- või ühisdeklaratsiooni esitamise suhtes neutraalsemaks.

Samuti arvestas valitsus sotsiaalkomisjoni muudatusettepanekut nr 5, millega parandatakse eelnõus esinenud tehniline viga. Eelnõus oli tagasimakse maksmise tähtajaks 30. juuni. Tulumaksuseaduse § 46 lõike 3 kohaselt tagastatakse tulumaksu enammake üldjuhul hiljemalt 1. juuliks. Maksu- ja Tolliameti töö lihtsustamiseks on otstarbekas need tähtajad ühitada, mida selle muudatusettepanekuga ka tehakse.

Selline oli minu ülevaade eelnõu menetlemisest Vabariigi Valitsuses. Lõpetuseks ütlen, et eelnõu parandab madalat palka saavate inimeste olukorda, vähendab vaesust ja toetab majanduskasvu. Seetõttu loodan, et te leiate võimaluse hääletada seaduse vastuvõtmise poolt. Täna tähelepanu eest!

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile on küsimusi. Erki Savisaar, palun!

20:16 Erki Savisaar

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Seaduseelnõu seletuskirjast selgub, et peale selle seaduse rakendumist väheneb toimetulekutoetuse ja suunatud peretoetuste saajate hulk, kuna siin käsitletud toetus läheb toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse. Miks te karistate toimetulekutoetuse saajaid, võttes neilt ära igakuise toetuse ja asendades selle toetusega, mida nad saavad vaid korra aastas?

20:16 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Täiesti vastupidine ideoloogia ja vastupidine loogika. Me peame tegema kõik endast oleneva, et inimesed toimetulekutoetuste süsteemist välja aidata. Inimeste eesmärk ei peaks olema elada toimetulekutoetusest. Kui meil on võimalik ellu kutsuda meetmeid, mis aitavad toimetulekutoetuse saajaid teenitava palga abil reaalellu, siis ma arvan, et just neid ettepanekuid me peaksime siin toetama.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Viktor Vassiljev, palun!

20:16 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra eesistuja! Hea minister! Ma pean teid tunnustama, sest te olete inimene, kes seda eelnõus pakutud mehhanismi teab päris hästi. Te olete seda selgitanud sotsiaalkomisjonis. Ausalt öeldes ei tunne ma ühtegi teist inimest, kes seda süsteemi nii hästi tunneks kui teie. Minu meelest on see niisugune röögatu, libiseva siduriga monstrum, kus on palju nüansse. On arutatud, et on võimalik teha mingeid pettusi kas tööajaga, lapsetoetustega või millega iganes. Kindla peale suudavad nutikad inimesed mõelda välja selliseid pettusi, mida ei oska praegu keegi ennustadagi. Kas ei oleks olnud lihtsam võtta ja teha üks maksuaste, nii et, ütleme, 300 eurost kuni 600 euroni oleks tulumaks näiteks 10%? See aste on kokkulepitav, aga kõik oleks läbipaistev ja kindel.

20:16 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Tegelikult ei ole siin midagi rasket. Kui te vaatate valemit, siis näete, et siin ei ole midagi rasket. On väga selgelt fikseeritav, milline on tagasimakse aluseks olev määr, milline on brutopalk, milline on kuude arv, mille jooksul ühes konkreetses aastas töötatakse. Iseenesest ei ole siin midagi erilist ega rasket. Väga selgelt saab kindlaks teha, kui palju üks või teine inimene brutopalka saab. Nagu te tähele panete, astmete puhul tekiks alati küsimus, et inimesel võib tekkida huvi tööandjaga kokku leppides mitte taotlema lisapalka, kui see seda astet ületaks. Kui on sujuv üleminek, siis ei teki seda, et ei ole huvi teenida ühte või kümnet lisaeurot. Alati on see huvi. Ka siis, kui riigi tagasimaksesüsteemist tulenev tagasimakse väheneb, netosissetulek suureneb.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Korb, palun!

20:16 Mihhail Korb

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Eelmist punkti arutades tsiteeriti mitu korda inimeste pöördumisi. Soovin ka teile edastada ühe lapsevanema küsimuse. Ta kirjutas, et ta saab 800 eurot palka, on kolme lapsega üksikvanem, isa lapsi kasvatada ei aita, aga nüüd ta riigi käest midagi ei saa. Kuid pere, kus on näiteks kaks töötavat inimest, kes saavad miinimumpalka või natukene üle selle, hakkab riigi käest toetust saama. Ta küsis, kuidas tuleks sellisesse riiki suhtuda. Talle tundub see natuke ebaõiglane, et tema riigi käest midagi ei saa, aga need inimesed saavad.

20:16 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui te vaatate seda seaduseelnõu, siis te saate aru, milleks see on ellu kutsutud. See on ellu kutsutud just selleks, et madalalpalgalistel inimestel oleks võimalus tulla tööturule, neil oleks huvi töötada ja saada tasu. Meetmed, mis on mõeldud lastega peredele, lapsetoetused, on teiste abinõude kontekstis. Selle eelnõu eesmärk on tekitada inimestes motivatsiooni tööturule tulla, ainult selline eesmärk saabki tal olla. Võimalikud tulumaksutagastusega seonduvad muudatused kehtivad kõigile: lastega peredele, aga ka nendele, kes on koolituskulude või eluasemelaenu intresside pealt saanud täiendavaid tagasimakseid või lisameetmena saanud riigilt tulumaksu tagasi. Selle eelnõu kontekstis on üks oluline küsimus. Meie eesmärk on tuua järjest rohkem inimesi tööturule, hoida neid seal ning motiveerida neid kõrgemat palka saama.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

20:16 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Te oma eelmise ja üle-eelmise vastusega solvasite neid inimesi, kes saavad toimetulekutoetust. Need inimesed ei ole kindlasti orienteeritud sellele, et seda toetust saada. Nad on õnnetud inimesed, kellel pole töökohta ja kes ei saa piisavalt raha, et ära elada. Te võiksite nendelt inimestelt vabandust paluda. Aga minu meelest on täiesti rumalus see, kui te võtate 200 000 eurot toimetulekutoetuste ja vajaduspõhiste peretoetuste arvelt. Kuidas te seda kommenteerite?

20:16 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Esiteks, see väide, et keegi kedagi solvas, jääb teie südametunnistusele. Kindlasti ei ole ei teie ega ka minu huvi kedagi solvata. Ma rõhutan veel kord, et meie kõigi ülesanne, nii ministri kui ka parlamendiliikmete ülesanne peab olema võimalikult paljusid inimesi tööturule tuua. Inimeste osakaal, kes saaksid hakkama teenitava palgaga, mitte toetussüsteemide abil, peaks olema võimalikult suur. See peab olema meie kõigi huvi siin täna.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

20:16 Andres Ammas

Austatud eesistuja! Austatud minister! Ettevõtlusega tegelevad inimesed ja majandusajakirjanikud on korduvalt juhtinud tähelepanu selle eelnõuga kaasnevale ohule, et tööandjal võib tekkida kiusatus maksta ümbrikupalga. Millisest analüüsist on ikkagi kantud teie veendumus, et seesugust ohtu ei ole?

20:16 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma olen toonud ka varem välja ja kordan nüüd üle, et valitsus on võtnud vastu mitmeid otsuseid, selleks et vähendada ümbrikupalga tekkimise riske. Ärme unustame seda, et kui tööandja ja töövõtja soovivad kokku leppida ümbrikupalga ehk nn mittelegaalse tulu maksmisel, siis see võimalus on neil ka täna olemas. Kuid vähendamaks võimalust, et võiksid tekkida uued ümbrikupalga maksamise juhtumid, on ette nähtud järgmist. Esiteks, väljamaksed ei toimu igas kuus, vaid kord aastas. See selgelt vähendab võimalusi ümbrikupalga maksta, kuna riik iga kuu tagasimakset ei tee. Teiseks, administreerimine on pandud Maksu- ja Tolliameti õlgadele. Maksu- ja Tolliamet on see struktuur, kes administreerib kõikide Eesti Vabariigi kodanike maksuküsimusi, mis on peaaesjalikult seotud tulumaksuga. Nagu te teate, toetuste mehhanism on Sotsiaalministeeriumi haldusalas. Maksuametil, kes hakkab administreerima ka selle uue seadusega kehtestatavaid muudatusi, mis, ma loodan, varsti ellu kutsutakse, on ka praegu võimalik jälgida erinevaid mustreid, vaadata, kus makstakse selgelt alla selle sektori keskmise palga. Loomulikult on tulevased sotsiaalsed garantiid – töötuskindlustus, pension, emapalk – seotud ka meie neto- ja brutopalkadega. Ma mainin ka muudatusi seoses täistööajaga. Vabaerakond tegi muudatusettepaneku potentsiaalse osalise töötaja kohta. Me näeme, et siin on suure tõenäosusega risk, et vormiliselt võib ettevõtja võtta inimese tööle osalise töötajaga, kuid sisuliselt töötab inimene täistööajaga. Ka selleks, et seda riski maha võtta, on ette nähtud täistööaja kohustus.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Viktor Vassiljev, palun!

20:16 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra eesistuja! Hea minister! Me siin esitame teinekord lihtsaid küsimusi, mitte sellepärast, et me rumalad oleme, vaid sellepärast, et meie valijad tahavad ka teie tarku vastuseid kuulda. Mitte ilmaasjata ei nimetata seda eelnõu munade seaduse eelnõuks. Ma saan aru, et teil on allergia astmelise tulumaksu vastu, loodetavasti munade vastu ei ole. Enne valimisi käis härra Parts mööda Selverit ringi ning tõstis neid mune siia ja sinna. Pärast väideti, et miski oli seal mäda, kas oli mõni muna puudu või oli ainult tühi koor. Aga igal juhul oli see seletamine väga näitlik. Ma arvan, et teil fraktsioonis on need Partsi munad kõik üle loetud. Kas te saate ette kujutada, et teil on nüüd kümme muna, ja kas te võiksite niisama lihtsalt ja elegantselt asja ära seletada, ilma et seal seda tühja koore viga juures oleks?

20:16 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Parlamendiliikmed ei esita kunagi rumalaid küsimusi.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Monika Haukanõmm, palun!

20:17 Monika Haukanõmm

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Vabaerakond tegi tõesti ettepaneku alandada vanusepiiri 18. eluaastalt 16. eluaastale. Jah, me oleme muidugi nõus, et lapse ülesanne on õppida, omandada haridus. See on täiesti õige. Aga elu ei ole tihtipeale nii mustvalge. On olemas ka selliseid noori, kes on sunnitud kutsekooli pooleli jätma, sest nad on peres ainukesed, kellel on töökoht, ja nad peavad aitama perekonda üleval pidada. On öeldud, et neid noori on suhteliselt vähe. Kui palju siis on neid noori, keda sellisel moel karistatakse ja kes ei saa tagastust taotlema? Ma usun, et kindlasti on Rahandusministeeriumi ametnikud selle välja selgitanud.

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Me ei ole teinud eraldi analüüsi – aga seda võib alati teha –, kui palju on konkreetsetes vanusegruppis, 15, 16 või 17 aasta vanuses noori, kes näiteks ei õpi. Mul ei ole neid andmeid teile

võimalik öelda. Küll aga on see diskussiooni koht. Siin võivad olla erinevad arvamused ja selles ei ole midagi imelikku. Mina olen püüdnud edasi anda seda arusaama, mis praegu valitsusel on. Ma olen püüdnud ka põhjendada, miks konkreetne seisukoht või arusaam olemas on. Ma kordan selle üle. Eeldatakse, et selles vanuses lapse põhiline töö on hariduse omandamine. Fakt on see, et tööturul on tihti ilma kutseta noori. Lähtuvalt sellest ja arvestades, et põhiharidusega on siiski tööturul raske hakkama saada, peaks olema meie eesmärk – seaduse eesmärk see ongi –, et inimesed käiksid täistööajaga tööl vaid siis, kui nad on 18 aastat vanaks saanud.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Korb, palun!

20:17 Mihhail Korb

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Mina üritasin samuti, nii nagu ka kolleeg Viktor Vassiljev, sellest valemist aru saada. Mul isegi mingil hetkel tekkis tunne, et see õnnestus. Ma üritasin selle valemiga järgi välja arvutada, kui palju üks inimene tagasi saab, siis korrutasin selle potentsiaalsete saajate arvuga, ja pean teile ausalt ütleva, et minu arvutuste järgi ei tulnud kuidagi välja 38 miljonit eurot, vaid tuli palju rohkem. Aga see vajab loomulikult süvenenumat analüüsi ja arvutust. Kuid tegelikult on nii minu kui ka teie väide spekulatsioonid. Me ei tea, kui suur on tegelikult summa, mida selleks vaja on. Minu küsimus on suhteliselt lihtne: missugust aktsiisi või maksu tõstetakse siis, kui see summa osutub suuremaks kui 38 miljonit eurot?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Tegemist ei ole spekulatsiooniga, tegemist on alusarvudega, mida on võimalik väga selgelt välja võtta. On võimalik välja võtta kõikide inimeste tuludetsiilid ning on võimalik igas detšiilis sajast täpselt vaadata, kui palju inimesi konkreetset sinna kuulub. Sellest tulenevalt saame täpselt välja arvutada, kui paljud inimesed töötavad brutopalgaga 400 eurot ja kui paljud brutopalgaga 410 eurot. Teil on võimalik tänaste andmete põhjal väga täpselt välja arvutada, mida see seadus Eesti Vabariigi eelarvele maksma läheb.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

20:17 Tarmo Tamm

Aitäh! Hea minister! Eestis rakendatakse üldiselt väga erandlikke maksusüsteeme. Esiteks on ettevõtte tulumaksu süsteem väga erandlik ja nüüd on järjekordselt tegemist millegagi, mis on väga erandlik. Kas te oskate nimetada veel mõnda riiki, kus rakendatakse analoogset süsteemi ja sellisel kujul maksutagastusi tehakse? Kas teil on tuua mingi analoog Ladina-Ameerikast või kusagilt?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Võib-olla kõige olulisem näide asub tõesti üle lombi, Ameerika Ühendriikides. Ronald Reagan oli see, kes ühel hetkel ütles, et Ameerikas peaks hakkama vaatama, kuidas väiksema sissetulekuga inimesi, esiteks, tööturule tuua, teiseks, neid seal hoida, ja kolmandaks, kuidas tekitada olukord, kus neil oleks motivatsiooni edasi areneda. Sealt kasvas esimest korda välja selline mõiste nagu madalapalgalistele mõeldud spetsiaalsed tööturumeetmed. Võib-olla ei olnud see esimene kord, kui seda tehti, aga see, mida Ronald Reagan tegi, on kindlasti üks olulisi märke.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

20:17 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Minister! Kümne piirides arvutan ma lõdvalt, tähendab, aga ... (Naerab.) Palun vabandust! Nüüd on mul küsimus, kui palju üks Partsi muna maksab. (Naerab.)

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Nagu ma enne ütlesin, ei ole olemas rumalaid küsimusi.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

20:17 Andres Ammas

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Minu küsimus on ajendatud teie hetk tagasi antud vastusest kolleeg Korbile. Te ütlesite, et kõike on võimalik välja arvutada, nii seda, kes kui palju praegu palka saab, kui ka seda, kes kui palju hakkab maksusoodustust saama. Aga te ütlesite sedagi, et teie eesmärk on tuua tööturule juurde neid inimesi, kes oleksid nõus, eks ole, suhteliselt väikese palga eest täistööajaga töötama. Kuidas te teate, kui palju teil õnnestub neid juurde tuua? Kuidas te selle olete välja arvutanud? Või on jälle nii, nagu teie hea kolleeg Juhan Parts on öelnud, et eelarves on selle kõige jaoks raha olemas?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Täna on väga selgelt võimalik välja võtta nende inimeste arv, kelle palk jääb alla alampalga, ja on võimalik välja tuua nende inimeste arv, kes töötavad, saades palka alampalgast kuni 480 euroni, täpsemalt öeldes, 500 euroni. Nende inimeste puhul, me loodame, hakkab see meede tööle ning me näeme, et inimestel, kes praegu töötavad osalise tööajaga või ei tööta üldse, tekib lisamotivatsioon mitte jääda praegusesse olukorda, vaid tulla näiteks realselt tööturule. Veel kord, ma eeldan, et selle eelnõu seaduse tasemele viimise korral me näeme olukorda, kus inimesi tuleb tööturule juurde. Elu näitab, et kui tööturule tulijate arv on suurem, pange tähele, siis hakkavad tulema ka suuremad sotsiaalmaksulaekumised. Ühelt poolt maksab riik tulumaksu tagasi, teiselt poolt hakkavad tööandjad tööturule tulijate pealt maksma sotsiaalmaksu.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Karilaid, palun!

20:17 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea minister! Te väitsite, et teie eelnõu on võtnud snitti Ronald Reaganilt. Küsimus pole ju selles, kus ideed tekivad, küsimus on selles, milline on ideede rakenduslik mõju. Rääkige meile paari sõnaga, kui palju siis Reaganil õnnestus oma ühiskonnas vaesust vähendada.

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma olen lugenud Ameerikas konkreetsetes süsteemis võetud meetmete analüüse. Muide, tasub tähele panna, et viiteid meie süsteemi aluste kohta tasub lugeda Isamaa ja Res Publica Liidu eelnõust, mis anti menetlusse eelmise Riigikogu koosseisu viimastel töökuudel. Kindlasti lugege ka see läbi, seal on päris mitmeid viiteid sellele, millised on need analüüsipaketid, kuidas see süsteem on töötanud. Eestis, me näeme, hakkab see eelnõu puudutama keskestläbi 104 000 inimest.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mailis Reps, palun!

20:17 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Hea ettekandja, rahandusminister! Tõepoolest, kui meenutada debatte valimislubaduste ja hiljem eelnõude üle, peab nentima, et Isamaa ja Res Publica Liidu lubadused on olnud üsnagi keerulised. Lubati rohkem lugu pidada lastevanematest, kõne alla tuli vanemapension, mis tekitas üsnagi suurt debatti. Paljud ei saanud sellest aru. Reklaamis seletati väga lihtsalt lahti, et igale väikese palgaga inimesele lubatakse nüüd rohkem raha kätte jätta. Esitati eelnõu, mida peab üsna mitu korda põhjalikult lugema. Kas sa võiksid rahandusministrina selgitada, millest tulenevalt Rahandusministeeriumist tulevad nii keerulised eelnõud just siis, kui Isamaa ja Res Publica Liidu lubadustest räägitakse? Või läheb teistel erakondadel natukene lihtsamini?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Eks ilu ole alati vaataja silmades ja alati on küsimus, mis on keeruline ja mis ei ole. Kellegi arvates on üks asi keeruline, teise arvates mitte. Nii võib minna järjest edasi. Mina ei näe siin midagi keerulist. Vaadates ka varasemaid lubadusi – te tõite välja IRL-i lubadused –, võib muidugi öelda, et koduomanike maamaksuvabastus tundub olevat keeruline. Kuidas seda arvutada? Tegelikult ei ole siin midagi keerulist, see on väga lihtne: inimesed, kes elavad tiheasustusega aladel, on 1500 ruutmeetri ulatuses vabastatud kodualuse maa eest maamaksu maksmisest, ja inimesed, kes elavad hajaasustusega aladel, on vabastatud kahe hektari ulatuses. Kui te küsite, kas vanemapensioni arvutamine on keeruline, siis iseenesest ei ole siin midagi rasket. Valemid on olemas ja kõik on väga selge. Pigem tekib küsimus, miks sellest varem polnud räägitud. Võib-olla on mingid eelnõud ja mõtted olnud pigem ajast ees. Kui Urmas Reinsalu ütles, et oleks vaja NATO vägede kohalolekut Eestis, siis kõik imestasid, kuidas see võimalik on ja mida ta õige räägib. Täna on rohkem inimesi tanki peal, kui mahuks pildigi peale. Ma arvan, et siin ei ole midagi keerulist.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Karilaid, palun!

20:17 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea minister! Ma tahtsin märkida, et tasuks olla ettevaatlik selliste võimsate poliitiliste ikoonide eeskujuks toomisel. Reagan oli just see president, kelle ajal Ameerika Ühendriikides süvenes varanduslik kihistumine, halvenes tervishoiuteenuste kättesaadavus ja poliitikas tugevnes oligarhide diktaat. Ühesõnaga, Reaganil puudus terviknägemus ühiskonnast. Kas teil on täna olemas kindel veendumus, et ettevõtjad ei hakka maksutagastuse korral palku kunstlikult all hoidma?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Teie küsimuse sissejuhatuse kohta ütlen, et eks me kõik peame olema ettevaatlikud võimalikke tõlgendusi esitades. Kindlasti võib suurtel poliitikutel olla aja jooksul olnud meetmeid, mis kas on töötanud või ei ole töötanud. Ma tõin selle näite, mis tegelikkuses tööle hakkas, vähemalt minu nägemuse järgi. Mis puudutab ettevõtjaid, siis ka härra Ammas küsis minult, millised on need meetmed, mis võiksid n-ö ümbrikupalga mõttes negatiivselt mõjuda. Teie küsimus on põhimõtteliselt sama asja kohta. Üks asi jäi sel hetkel ütlemata. See kõlbab teie küsimuse vastuseks väga hästi. Praegu saab võimaliku tulumaksutagastuse abil võidu töövõtja, mitte tööandja, aga kui peaks tekkima olukord, kus MTA avastab võimaliku ebalegaalse kokkuleppe, siis karistus laieneb solidaarselt ka tööandjale. See on üks nendest konkreetsetest näidetest.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

20:17 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Sven, kui ma hakkaksin sulle praegu selgitama geeni ehitust, genoomi tekkimist ja kõike muud asja, siis minu arvates oleks see tohutult lihtne, sinu arvates tohutult keeruline. Tähendab, meie oleme Riigikogu, sina oled minister, sina koostad seadusi inimeste jaoks, mitte advokaatide jaoks. Palun ära Mailist halvusta! Kas seadused võetakse vastu advokaatide jaoks või inimeste heaolu jaoks?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Mina tunnen austust kogu Riigikogu vastu, ma ei taha mitte ühtegi parlamendiliiget halvustada ega ole seda kunagi ka tahtnud teha. Ärge kindlasti omistage mulle väiteid, mida ma ei ole esitanud. Ma arvan, et oma käitumisega olen ma näidanud ka seda, et pigem suhtun ma väga lugupidavalt kõikidesse parlamendiliikmetesse, ka nendesse, kelle poliitilised vaated minu omadega kokku ei lange. Mis puudutab teie küsimust, siis kõik seadused peavad olema loomulikult tehtud rahva jaoks.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Priit Toobal, palun!

20:17 Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Täna esimese päevakorrapunkti otsustas valitsus siduda usaldusküsimusega kahe argumendi põhjal. Esiteks, on tehtud üle 200 muudatusettepaneku ja teile tundus, et opositsioon tahab hakata istungit venitama üksnes venitamise pärast, mitte sisulisel eesmärgil. Teine argument oli see, et opositsioonil oli Rõivase umbusaldamise üheks argumendiks sellesama maksupaketi vastuvõtmine. Mis põhjusel otsustas valitsusliit praegu arutatava seaduseelnõu usaldusküsimusega liita?

20:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Tegemist on valitsuse otsusega, mis on tehtud peaministri ettepanekul. Kuna Keskerakond võttis vastu otsuse umbusaldada peaministrit ning mitmed maksumeetmed, mis on välja pakutud täna menetletavates eelnõudes – neid on tulemas ka peale seda ühte konkreetset eelnõu –, on seotud valitsuse nägemusega tulevastest maksumeetmetest, siis valitsus leidis, et kõige õigem ja mõistlikum oleks siduda valitsuse eelnõu peaministri umbusaldamisega.

20:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Herkel, palun!

20:18 Andres Herkel

Aitäh! Ma olen täna siin tähele pannud, et koalitsiooni esindajad ei ole üldiselt tulnud Riigikogu kõnepuldist kaitsma ei ühte teie eelnevalt esitatud eelnõu ega ka peaministrit. Kas te olete ikka kindel, et teie koalitsioonipartnerid tulevad teid toetama?

20:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Me näeme seda paari minuti pärast, kui hakkab pihta reaalne hääletusprotseduur. Siis me näeme, kas toetatakse neid meetmeid, mida ma täna olen teile siin presenteerinud ja mille kohta ma arvan, et nendega saab täiendavalt inimesi tööjõuturule tuua, madalapalgalistel inimestel tekib lisamotivatsioon tööjõuturul osaleda ning tagasimaksud tekivad just selles sektoris, mida need kõige rohkem puudutavad ehk madalapalgaliste sektoris. Ma ei välista, et see võib üle pika aja olla üks selline eelnõu, mida toetab 100% parlamendist. Ma ei välista seda, oodates paari minuti pärast algavat hääletust.

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem küsimusi teile ei ole. Avan läbirääkimised. Tarmo Tamm, palun!

20:18 Tarmo Tamm

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Kuigi see eelnõu võetakse Riigikogus seadusena vastu teerullimeetodil, hoolimata sellest, mida rahvas ja opositsioon selle kohta ütlevad, lubage mul välja tuua need punktid, miks seda seadust ei tuleks vähemalt sellisel kujul vastu võtta.

Keskerakond on palju rääkinud palgavaesusest ja astmelisest tulumaksust ning ta tegi seda pikalt enne seda, kui IRL otsustas oma keerulise ja ebaefektiivse maksutulu astmelise ümberjaotamise plaaniga välja tulla. Keskerakonna plaan on lihtne ja selge, maksustades enam jõukaid ja tõstes alampalka ning suurendades tulumaksuvaba miinimumi, IRL otsustab aga jätta madalapalgalised pikkadeks aastateks palgalõksu ja nullida nende edasised palgatõusuvõimalused. Enne valimisi nägime kallites reklaamides, kuidas Juhan Parts tegi munadega poekassas trikke. Ega sealt muud tarka teada ei saanudki. Hiljem oli näha, et nii IRL kui ka Parts neil valimistel põrusid. See oleks pidanud olema indikaator selle kohta, et rahvas IRL-i maksuplaaniga kaasa ei lähe. Kuid nagu näha, Reformierakonna juhitud valitsuskoalitsioon, kes üritab iga hinna eest võimul püsida, sellest ei hooli. Kõigepealt tuleb valitsusel tunnistada tõsiasja, et IRL-i maksuplaan tähendab oma olemuselt astmelise tulumaksu kehtestamist. Teiseks, kõige tähtsam on, et see muudatus tooks kaasa palgavaesuse vähenemise. Kas see aga on nii?

Palgavaesuses elavate inimeste põhiprobleem seisneb selles, et nad teevad küll ausalt oma tööd, kuid neil on väga suuri raskusi, et kuu lõpuni oma sissetulekuga välja tulla. Selle asemel aga, et nad saaksid oma palgast ära elada, pakub riik neile veel ühte toetusmeedet, mis toob tulu vaid kord aastas.

Rõhutan, et vaid üks kord aastas teeb riik vähem kui 7782 eurot aastas teenivatele inimestele maksutagastuse, millest ei piisa, et aidata neid inimesi aasta ringi. Vähe sellest, valitsus plaanib

maksutagastuse arvel kokku hoida ligi 200 000 eurot toimetulekutoetuste ja vajaduspõhiste peretoetuste raha, mis on absurdne, kuna nende toetuste saajad vajavad kõige suuremat rahalist abi. Väga oluline aspekt seisneb selles, et kavandatav maksumuudatus soodustab varimajandust ja ümbrikupalkade maksmist. Maksu- ja Tolliamet on üle hulga aja teinud samme, et efektiivselt ümbrikupalkadega võidelda. Nüüd aga tekib ettevõtjatel veelgi suurem motivatsioon osa palgast n-ö ümbrikus maksta, sest riigist saab üks selle skeemi osaline. Töandja seisukohalt tähendab tulumaksu tagastamine töötaja sissetuleku suurenemist, mida tema lähiaastatel töötajale enam vabatahtlikult pakkuma ei hakka. On selge, et nende sammude järel satuvad nii inimesed kui ka majandus tervikuna üha enam palgalõksu, mille ohtlikkusest kirjutas ka viimane inimarengu aruanne. Kui me lisame siia juurde maksutõusud, mida valitsus iga hinna eest läbi surub ja mis toovad kaasa hinnatõusu, siis ma ei näe, et väiksema sissetulekuga inimeste heaolu nende muudatuste tõttu paraneks. Palgalõksu võiks vabalt nimetada vaesuslõksuks, milles püsimise oht suureneb. Niisiis, kuna kavandataval sammul ei ole rahva mandaati ja see jätab väiksema sissetulekuga inimesed endiselt vaesuslõksu, ei saa Keskerakond seaduseelnõu toetada. Meie soovime sisulisi muutusi, mitte muudatusi muudatuste endi pärast. Tänan tähelepanu eest!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Mihhail Korb, palun!

20:18 Mihhail Korb

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Austatud minister! Päril erinevad emotsioonid on hetkel nagu hinge sees. Ma ei oleks elu sees uskunud, et me siin saalis hakkame arutama sellist maksumuudatust, sest Reformierakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu poliitika maksuküsimustes on aastaid olnud väga konservatiivne. Kogu aeg on räägitud, et maksuerandid tuleb kaotada, aga nüüd ilmub saali eelnõu, mis on sisuliselt risti vastu kogu senisele maksupoliitikale. See on ühelt poolt üllatav. Teiselt poolt, miks ma ütlesin, et tunded on segased? Keskerakondlasena peaksin ma selle üle rõõmu tundma, et lõppude lõpuks hakkavad Keskerakonna eluviis või mõtted, millest me aastaid oleme rääkinud, riigis teoks saama. Aga millegipärast on see rõõm natukene kibe.

Miks see ei ole niisugune tõelise rõõmu tunne? Esiteks, pakutud süsteem on esimene ja väga suur samm ebaõigluse suunas. Õiglase maksusüsteemi põhimõte on see, et kõiki maksusubjekte maksustatakse võrdselt, iga teenitud kroon maksustatakse võrdselt, iga kümnes teenitud kroon maksustatakse võrdselt ja ka iga tuhandes teenitud kroon maksustatakse võrdselt. Mis hakkab toimuma uue süsteemi puhul? Ühe inimese teenitud 600 eurot – jah, vabandust, ma rääkisin kroonidest, sattusin hoogu – maksustatakse ühtemoodi ja teise inimese teenitud 600 eurot maksustatakse teistmoodi. See on mingi uus maksupoliitika, mis ei ole Eesti uus maksupoliitika, see on midagi veel uuemat. Sellel on sellised tunnused, nagu käiks jutt kogu maailma uuest maksupoliitikast. Ma arvan, et selline leiutis tuleb kindlasti kuulutada mingi preemia nominendiks. Teine küsimus on loomulikult see, et otsus on poliitiline. Minister rääkis meile väga kirglikult sellest, et jah, see on poliitiline otsus, tuleb madalapalgalisi inimesi tööturule tuua, tuleb neid tööle panna, siis Eesti majandus areneb. Kõik need mõtted ja ideed on väga head. Aga küsimus on selles, mis on meie riigi prioriteedid. Kui kunagi kehtestati vanematoetus või lapse sünnitoetus, siis oli selge, et emapalk on mõeldud selleks, et sünniks rohkem lapsi ja inimestel oleks kergem lapsesaamise otsust teha. See oli mõeldud selleks, et Eesti elanike arv kasvaks. Aga see kõik andis ka tulemust. Ma küsin, missugust tulemust üritatakse saada selle meetmega, kui on selge, et maksupettuste toimepanemine läheb lihtsamaks ja 38 miljonit eurot läheb selleks, et toetada madalapalgaliste inimeste tööturule toomist. Kas tõesti saavad õpetajad või politseinikud piisavalt palka, kas kultuuritöötajad saavad piisavalt palka? Mina küll selles väga kahtlen. Kui see 38 miljonit suunata õpetajate palga tõusuks, siis vähemalt 10% tõuseks iga õpetaja palk reaalselt, 40% tõuseksid politseinike palgad, kui kogu see raha suunata nende palkadesse. Mina arvan, et just tugeva keskklassi toetamine peab olema esimene ja põhiline eesmärk. Mis puudutab seda summat, 38 miljonit eurot, siis võib tõesti väga täpselt kõik välja arvutada, aga kui seadus vastu võetakse, siis olukord muutub. Esiteks, inimesed saavad teada, et on ...

Palun lisaiega!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit juurde. Palun!

20:18 Mihhail Korb

Siis tekib hoopis uus olukord, siis on võimalik süsteemi kuritarvitada ja inimesi teistel viisidel tööle võtta, nagu sai mainitud, ka uued inimesed tulevad tööturule. See summa võib siis olla mitte 38 miljonit, vaid 68 miljonit või 48 miljonit eurot. Täna ei tea me keegi sellest midagi, aga lõpuks näeme, et uued maksutõusud tulevad siia saali väga kiiresti. Tahaksin loota, et see ilus ja tore lubadus, mille IRL valimiste ajal välja käis, ei muutu selliseks skeemiks, mis kutsub esile pettumust, skeemiks, mida inimesed kuritarvitavad, selleks et rohkem raha riigi käest välja petta.

Ma arvan, et kunagi me jõuame niikaugemale, et meie maksusüsteem on võrdne, lihtne ja õiglane kõikide subjektide jaoks, inimesed ei pea, nagu siin toodud Ameerika näites, väga keerulise skeemi abil välja arvutama, missugune summa nende arvele laekub. Ameerikas ei ole ju ilma finantsnõustajata võimalik välja arvutada, milline on su sissetulek, mille sa konto peale saad. Ma arvan, et Keskerakonna pakutud süsteem vastab kõikidele nõuetele ja eesmärkidele, mille härra minister siin saalis välja kuulutas. Tõesti, kui hakata kasutama astmelise tulumaksu süsteemi, mille esimene aste on madalapalgalistele inimestele vastuvõetav ja see protsent on madal, siis ei oleks süsteem võib-olla nii kallis ja keeruline ning täidaks tõesti kõik need eesmärgid, mille minister siin välja käis. Täna teid! Õigete otsuste langetamiseni!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Monika Haukanõmm, palun!

20:18 Monika Haukanõmm

Härra juhataja! Head kolleegid! Oleks tahtnud öelda ka, et hea minister. Nii et tuleb esmalt avaldada kahetsust, et rahandusminister ei pea oluliseks kuulata tema enda kaitstud eelnõu kohta peetavaid kõnesid. Loodame, et ministril oli mõjuv põhjus, miks ta saalist ära kiirustas.

Aga tulen nüüd oma kõne juurde. Loomulikult, madalapalgaliste ja palgavaeste inimeste hulk, sh kõrgharidusega inimeste seas, on märkimisväärne. Lahenduste otsimine meie ees seisva probleemi lahtiharutamiseks on loomulikult kriitilise tähtsusega. Meie ülesanne on edendada Eesti inimeste toimetulekut ja vähendada vaesust, st luua keskkond, kus inimesed tulevad toime ega vaja riigi rahasiirdeid, sest parim kaitse vaesuse vastu on kaheldamatult hea haridus ja töö.

Tänapäeva tööturg on mitmekesine. Peale tarka töötajat vajavate ja kõrge palgaga töökohtade on seal ka palju lihtsaid, rutiiniseid ja väikese palgaga töid. Sellele lisanduvad sellised hõivevormid nagu pealesunnitud osaatöö või töötamine füüsilisest isikust ettevõtjana. Tagajärjeks on palgavaesus. Täna meie laual olev eelnõu on kahjuks poolik lahendus, mis ei lahenda kuidagigi madalapalgaliste probleemi. Üks kord aastas hakkab riik inimesele maksma toetust sissetuleku suurendamiseks, kuid vaesuses viirelevad inimesed vajavad abi iga kuu, mitte kord aastas, nagu käib jõuluvana. Me loome keerulise ja kuluka tagasimaksesüsteemi, mille ettevalmistamiseks kulub järgmise kahe aasta jooksul umbes kaks miljonit eurot. Lisaks luuakse uusi töökohti, kuigi valitsus on seadnud enda prioriteediks just vastupidise eesmärgi – vähendada avalikus sektoris töötajate arvu.

3. juunil kell 3 öösel siin Riigikogus peetud kõnes tõin ma välja eelnõu viis kitsaskohta. Ma ei hakka neid kõiki kordama, vaid keskendun ühele, minu arvates ühele olulisemale kitsaskohale. Nimelt sellele, et tagasimakset ei saa mitte kõik madalapalgalised isikud. See on toonud kaasa suurima kriitika eelnõu kohta. Toetust saab taotleda isik, kes on vähemalt 18-aastane, töötab täiskoormusega ja tegi seda eelmisel kalendriaastal vähemalt kuue kuu jooksul. Majanduskriisijärgsetel aastatel on aga suurenenud just nende töötajate arv, kes vajavad riigi abi ja kes töötavad osaajaga. Osaajaga töötajate osatähtsus on Eestis suhteliselt väike, jääb umbes 10% piiresse. See näitab, et tegelikult on paindlikud töövormid vähe levinud, kuid samas on just suur hulk eestimaalasi, kes töötavad paindliku töövormiga või osaatööl, kõige haavatavamad. Paindlike töövormide edendamiseks ei astu riik ühtegi sammu, pigem neid võimalusi kogu aeg vähendatakse. Suhteliselt rohkem on osaajaga töötajate hulgas noori ja pensionäre. Alla 25-aastastest töötab osaajaga umbes 20%. Oluline on mõista, et osaatöö toob tihti kaasa vaeghõivatuse, ma pean silmas inimesi, kes oleksid võimaluse korral soovinud töötada suurema koormusega.

Võrreldes esimese lugemisega on eelnõu muidugi natukene paremaks läinud, aga seda mitte valitsuse, vaid Riigikogu toel. Sotsiaalkomisjoni ettepanekul lisati võimalus, et tagasimakset saab taotleda ka töövõimetuspensionär, kes töötab osaajaga. Paneb imestama, et valitsus saadab Riigikokku eelnõu, mis

on karjuvas vastuolus riigi teiste strateegiliste tegevustega, näiteks töövõimereformiga. Seega parandas sotsiaalkomisjon vähemalt selle, valitsusel kahe silma vahele jäänud vea.

Palun lisaiega!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit juurde.

20:18 Monika Haukanõmm

Kohe kuidagi ei saa toetada eelnõu ideed tasalülitada osaajaga töötavaid inimesi. Need on inimesed, kel ei ole õnnestunud oma kodukandis täistööajaga töökohta leida. Ääremaal on töökohti vähe ja inimene on rahul, kui ta saab kas või osaajaga kodulähedast tööd. Ülejäänud sissetulek tuleb kas maaharimisest või metsaadide korjamisest. Need on ka inimesed, kes on õnnelikud, kui saavad osalisegi tööajaga töötada, näiteks omastehooldajad ja väikelaste vanemad. Teisalt on inimesi, kes maapiirkonnas peavadki osaajaga töötama ja on vaeghõivatud, sest kuluefektiivsuse saavutamiseks tööandjad ju heategevaid täistööajaga kohti ei säilita. See ei ole üksnes erasektoris töötavate inimeste mure. Tean näiteid, et viimastel aastatel on päris palju maaraamatukoguhoidjaid pidanud hakkama tööle osalise tööajaga, sest elanikke on vähe ja seega ka lugejaid vähe, omavalitsus ei suuda ega taha töötaja palka tõsta ning lahendab olukorra nii, et palk jääb samaks, aga inimene peab vähemalt vähem tööl käima. Seega, kohe hääletusele tulev eelnõu on kunstlik monstrum, millega justkui tahetakse saada linnuke kirja, mis tähendab aga aastas kulu ligi 40 miljonit eurot. Selle tegelik mõju on kaheldav, see tekitab sadades ja tuhandetes inimestes pettumust Eesti riigis, sest väikest palka saades satutakse nüüd tihti olukorda, kus formaalse põhjuse ehk sageli pealesunnitud osalise tööaja tõttu ei ole võimalik saada isegi seda madalapalgaliste maksuvabastust.

Ei ole ju vähematki tähtsust, kas inimene käib tööl osalise või täistööajaga, tähtis on hoopis teenitud töötasu. Tegelikult peaks arvestama seda tulu, mida inimene tööaasta eest deklareerib. Usun, et enamus siin saalis viibivatest inimestest mõistab, et reaalselt saaks madalapalgalisi inimesi sisuliselt aidata ainult siis, kui oluliselt suurendada tulumaksuvaba miinimumi, näiteks 400 euroni kuus. See oleks reaalne abi.

Oleme seisukohal, et esitatud kujul ei saa me eelnõu toetada. Tegemist on kunstliku skeemiga, mis ei võimalda saavutada seatud eesmärki, st madalapalgaliste paremat toimetulekut, vaid see hoopis suurendab inimestes pettumust. Usun, et valdav osa saalis olevaid inimesi ei mõista eelnõu häid külgi. Tean ka seda, et koalitsioonipartnerid peavad lepingust kinni ja hääletavad eelnõu poolt, kuigi omakeskis peetakse seda mädamunaeelnõuks. Seega, võtkem aeg maha ning leidkem parem lahendus madalapalgaliste tegelikuks aitamiseks, sest kiirustamine ei ole kuidagi õigustatud ja hilisem tagasipööramine võib olla veelgi raskem kui praegu hädapiduri tõmbamine. Aitäh!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Andres Herkel, kas sõnavõtt kohalt? Palun!

20:18 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Mul on protseduuriline küsimus, kuna kõneleja osutas sellele teemale. Kui eelnõu on seotud valitsuse usaldamise küsimusega, siis näeb hea toon ette, et valitsuse esindaja oleks saalis. Monika Haukanõmm rääkis päris pikalt ja sisukalt, kuid selle aja jooksul minister saali ei jõudnud. Äkki te selgitate, mis on juhtunud.

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tulenevalt seadusest ei pea minister siin saalis viibima. Aga meil on olemas hea tava, nii et ma loodan, et kui minister majas viibib, siis ta siia ka tuleb. Jüri Adams, palun!

20:18 Jüri Adams

Härra juhataja! Üle-eelmise päevakorrapunkti arutelul esitasin ma abipalve. Ma olen väga tänulik kõigile, kes mulle kohe appi tulid. Kõigepealt tuli Riigikogu Kantselei direktor ja aitas mind ning siis pakkus mitu Riigikogu liiget siin saalis täpselt samamoodi abi. Veelgi meeldivam oli see, et kui ma käisin vahepeal kompuutrist meile lugemas, siis nägin, et terve hulk inimesi, kes olid Riigikogu istungit jälginud neti

kaudu, andsid mulle ka sama vastuse. Nii et ma sain selle asja kätte. Tegemist oli seaduseelnõuga 843, mille algatas Riigikogu rahanduskomisjon 29. jaanuaril s.a ja mille nimi on maksukorralduse seaduse täiendamise seaduse eelnõu. See võeti vastu samasugusel kujul, nagu see algatati. Maksukorralduse seadust täiendati §-ga 4¹, mille tekst on selline: "Maksuseaduse, samuti selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Sätet ei kohaldata maksukohustuslast soodustava mõjuga maksuseaduse ja selle muudatuse korral."

Siin on paar asja, mida võiks teada. Esiteks, ilmselt ei tulnud see muudatus netiotsingust ka sellepärast välja, et seadus ei ole veel jõustunud. See jõustub ametlikult alles 1. juulil, nii et ma ei oleks osanud seda kuidagi leida.

Teine küsimus on selles, milline on selle juriidiline tähendus. Peab ütleva, et sellel ei ole mingisugust juriidilist tähendust, see ei loo mitte mingisugust normi, vaid see on lihtsalt hea tahte deklaratsioon. Nimelt, Riigikogus vastuvõetavad seadused on isegi siis, kui neis on erinevalt sätestatud, kui palju peab olema poolthääli, juriidiliselt absoluutselt võrdväärsed. See tähendab, et hilisem seadus tühistab kõik eelmised seadused, milles sisaldub mingisugune teine regulatsioon selle asja kohta. Vanasti olid juristid need inimesed, kes oskavad öelda, mis tegelikult kehtib. Tänapäeval, kui kõik on netis olemas ja igaüks on iseenda juriidiline nõuandja, on üldiselt mõistlik kõik seaduse varasemad versioonid tühistada. Aga selliselt on see seadusmuudatus muidugi hea tahte deklaratsioon. Minule isiklikult tundub see väga võõrastav, sest riigi seaduste tekstide maht tuleks hoida hädavajaliku miinimumi tasemel ja mitte kirjutada sinna hea tahte väljendusi. Seda peaks tegema kuidagi teistmoodi. Ei ole vaja niisuguseid mitteregulatiivseid ja mõttetuid seadusi nagu eelmise koosseisu ajal vastu võetud kooseluseadus, millel vähemalt praegu puudub täielikult igasugune rakendus.

Aga kui omal ajal rahanduskomisjon tõesti mõtles, et sellega midagi kehtestatakse, selle kuue kuu reeglina, siis peab päris kindlasti kinnitama, et see ei ütle mitte midagi. Kuigi see võib-olla ei ole ilus, aga isegi kui vana aasta viimasel istungipäeval kehtestatakse maksuseaduse muudatus, mis jõustub 1. jaanuarist, siis ka see on täiesti lubatud, kui Riigikogu enamus peab seda riigi huvide seisukohalt vajalikuks. Aitäh!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Viktor Vassiljev, palun!

20:18 Viktor Vassiljev

Härra Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! See on tore, et ka minister on nüüd jõudnud siia meie sekka meie väitlust kuulama. Ma küll natuke pabistasin, arvasin, et ta on ära läinud ega taha meid kuulata, sest ta on sellest seadusest juba palju mitmesugustes seltskondades rääkinud ja palju igasuguseid arvamusi kuulnud. Tavaliselt ju räägitakse sellest tarkade inimeste kuuldes ja targad inimesed oskavad välja mõelda igasuguseid küsimusi skeemide kohta, selle kohta, kuidas võidakse skeemitama hakata ja kuidas üks või teine töötajate grupp võib jääda hammasrataste vahele.

Üldiselt on selles skeemis küsitavusi väga ja väga palju. Aga tervitav on muidugi see, et kontseptsioon hakkab muutuma. Kui siia maani on valitsuserakonnad olnud täiesti allergilised astmelise tulumaksu vastu, siis pakutav tagastusmehhanism tähendabki ärapeidetud või maskeeritud maksuastet. See tähendab, et hakatakse mõistma, et ei ole kuskile pääsu astmelisest tulumaksust. Kogu Euroopa elab astmelise tulumaksuga. Eesti inimesed hääletavad selle poolt jalgadega. Nad põgenevad ju Eestist sinna, kus on astmeline tulumaks, sest see on mõistlik ja sellest pääsu ei ole.

Mis siin ikka kaua jahuda. Ma tervitan seda, et mõte on hakanud liikuma. Ma olen üsna kindel, et kunagi jõutakse sinnamaale, et tehakse üks alumine aste, ütleme, miinimumpalgast 600 või 700 euronit – need tasemed saab kokku leppida –, tehakse võib-olla ka mingi samasugune libisev mehhanism kõrgemate palkade jaoks ja hiljem jõutakse jälle arusaamale, et peaks olema täiesti läbipaistev ja kindel tulumaksuaste kindla summaga. See kõik hakkab toimuma. Seda mõtteviisi muutust tahan ma täna siit puldist tervitada ja kutsun üles selle praeguse monstrumi poolt mitte hääletama. Aitäh!

20:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimissoove Riigikogu liikmetel ei ole. Lõpetan läbirääkimised. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-st 137 muudatusettepanekuid hääletamisele ei panda ja toimub eelnõu lõpphääletus.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 40. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 59 Riigikogu liiget, vastu 34, erapooletuks ei jäänud keegi. Seadus on vastu võetud.

4. 21:12 Riiklike peretoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (38 SE) teine lugemine

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase päevakorraga edasi: Vabariigi Valitsuse algatatud riiklike peretoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 38 teine lugemine. Ettekandja on sotsiaalminister Margus Tsahkna. Palun!

20:16 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh, lugupeetud juhataja!

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Vabandust, sotsiaalkaitseminister!

20:16 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Lugupeetud Riigikogu! Riiklike peretoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 25. mail 2015. aastal. Eelnõu esimene lugemine toimus 3. juunil. Sotsiaalkomisjoni ettepanekul määras Riigikogu esimees muudatusettepanekute tähtajaks 5. juuni kell 16. Nimetatud tähtajaks muudatusettepanekuid ei esitatud. Sotsiaalkomisjon kogunes seaduseelnõu 38 aruteluks ning teise ja kolmanda lugemise ettevalmistamiseks kahel istungil: 8. ja 9. juunil. Istungitel osales Sotsiaalministeeriumi esindajana Katre Pall, kes on ministeeriumi sotsiaalkindlustuse osakonna juhataja. Sotsiaalkomisjon otsustas 2. juuni istungil esitada eelnõu teiseks lugemiseks täiskogu 10. juuni istungi päevakorda. 9. juuni istungil otsustas komisjon teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Samal istungil kiitis komisjon heaks eelnõu teise lugemise menetlusdokumendid. Samuti langetas sotsiaalkomisjon otsuse teha juhul, kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, ettepanek esitada eelnõu kolmandale lugemisele ja panna lõpphääletusele. Kõik otsused olid konsensuslikud. Eelnõu on läbinud keelelise toimetamise.

10. juunil otsustas Vabariigi Valitsus siduda Riigikogule esitatud eelnõu vastuvõtmine valitsuse usalduse küsimusega enne teist lugemist. Põhiseaduse § 98 annab Vabariigi Valitsusele võimaluse siduda tema poolt Riigikogule esitatud eelnõu vastuvõtmine usaldusküsimusega. Enne teist lugemist usaldusküsimusega seotud eelnõu arutamise korda reguleerib Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 137. Sidumise hetkest lõpevad juhtivkomisjoni ehk praegusel juhul sotsiaalkomisjoni volitused ning Vabariigi Valitsus koostab eelnõu teise lugemise jaoks vajalikud dokumendid. Samuti vaatas Vabariigi Valitsus läbi laekunud muudatusettepaneku ja tegi selle kohta otsuse. Sotsiaalkomisjon esitas konsensuslega ühe normitehnilise muudatusettepaneku, millega täpsustatakse eelnõu § 1 punktis 7 toodud muutmiskäsku. Eelnõu kohaselt täiendatakse seadust §-ga 9², kuid muutmiskäsus ei olnud märgitud peatükki, kuhu see paragrahv liidetakse. Muudatusettepanekuga täpsustatakse, et uus § 9² lisatakse seaduse 2. peatükki ehk siis see käsitleb iga kuu makstavaid peretoetusi. Tegu on normitehnilise muudatusettepanekuga, mida Vabariigi Valitsus arvestab täielikult. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 137 lõikest 7 peab eelnõu lõpphääletus toimuma 15. juunil 2015. aastal toimuval Riigikogu täiendaval istungil. Aitäh!

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, härra minister! Teile on ka küsimusi. Helmen Kütt, palun!

20:16 Helmen Kütt

Suur aitäh, hea istungi juhataja! Austatud minister! Järsku te stenogrammi huvides ja ka kuulajatele-vaatajatele selgitate, millised toetused lisanduvad ja millal see jõustub? Millal lisandub lastetoetus ja millal tuleb peretoetus?

20:16 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh! Jah, selle eelnõu sisu on väga oluline ja väga positiivne. Esimene pool sellest eelnõust puudutab universaalset lapsetoetust esimesele ja teisele lapsele. Eelnõu järgi kasvab lapsetoetus 2016. aastal 50 euroni, 2017. aastal 55 euroni ja 2018. aastal 60 euroni. Peretoetuste uue liigina jõustatakse lasterikka pere toetus. See on mõeldud peredele, kus on kolm või enam last. Selle toetuse summa saab olema 200 eurot kuus. Nendele peredele, kus on seitse või enam last, lisatakse suure pere toetus ja nemad hakkavad saama kuus 370 eurot. Lasterikka pere toetus lisandub seega juba olemasolevatele lastetoetustele. Praegu saab kolme ja enama lapsega peredes iga laps alates kolmandast lapsest 100 eurot kuus toetust. Nii et kokkuvõttes on see üks hea eelnõu, mis aitab eriti kolme või enama lapsega perede majanduslikku olukorda parandada ning ehk motiveerib ja julgustab inimesi rohkem lapsi saama.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

21:18 Andres Ammas

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Te olite täna oma ettekannet tehes suhteliselt napisõnaline. Kas te põhjendaksite pisut põhjalikumalt ja ammendavamalt, miks ikkagi on lausuline lapsetoetus oluliselt parem kui vajaduspõhine lapsetoetus?

21:18 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh! Meil on olemas mõlemad süsteemid. Lausuline lapsetoetus ehk siis universaalne lapsetoetus on suurel määral mõeldud laste vaesuse vastu võitlemiseks ja konkreetne meede tuleneb ka koalitsioonilepingust. Vajaduspõhine lapsetoetus on suunatud nendele peredele ja nendele lastele, kel see vajadus reaalselt olemas on. Niisugune süsteem on Eesti Vabariigis olemas ja ma loodan, et seda hakatakse üha rohkem kasutama. Palju sõltub ka sellest, kas toetuseks on reaalseid vahendeid piisavalt, nii et see motiveeriks inimesi vajaduspõhist lapsetoetust taotlema. Mis mulle on väga südamelähedane teema ja mille eest ma tahan tänada, kui see hääletus läheb siin täna hästi, on see, et meil on nüüd esimest korda uue peretoetuste liigina lasterikka pere toetus. Lasterikkaks pereks peetakse Eesti riigis kolme või enama lapsega peret. See on see piir, kust ka rahvastikuteadlaste kinnitusel rahvastiku taastootmine algab. Minule on see teema aastaid olnud südamelähedane ja mul on hea meel, et me hakkame selle toetusega julgustama inimesi saama ka kolmandaid ja rohkemaid lapsi.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Karilaid, palun!

21:18 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea minister! Ma kinnitan teile, et igal juhul võetakse see eelnõu täna vastu. Võite olla rõõmus. On igati positiivne, et selle eelnõu kohaselt toetused kasvavad, aga kahjuks aktsiiside ja käibemaksu tõstmisega võetakse samas inimestelt raha käest ära. Kas on tehtud arvutusi, kui palju te ühe käega annate ja teise käega võtate? Kui neid on tehtud, siis kus nendega tutvuda saab?

21:18 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh! Mul on siin ees arvestused, kui palju me anname lastega peredele ja lastele.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

21:18 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Minister! Küsimus selline. Tähendab, selge see, et laps on ime, on rõõm, on ... Ma ei oska seda sõnades väljendada. See on lihtsalt midagi enam kui elu. Aga kas te olete selle peale mõelnud, et teatavates seltskondades võib laste sünnitamine muutuda äri allikaks? Kas sellist asja on ette nähtud?

21:18 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Ei ole mõelnud selle peale.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mailis Reps, palun!

21:18 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Hea minister! Kui me vaatame praegu teisel lugemisel olevat ja täna ka lõplikule lugemisele jõudvat peretoetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu, siis näeme, et kasutusele on võetud uus lasterikka pere definitsioon: peres peab olema kolm või enam last. Sellest järgmine aste on seitse või enam last. Kas te valitsuses arutasite, et kolmest seitsmeni on õige pikk maa? Vahest võiksid astmed olla kolm ja enam last, siis viis ja enam, seitse ja enam ning kümme ja enam last? Võib-olla meil on kunagi palju suurperesid ja selline nn etapiviisiline toetamine ehk aitaks neid täiendavalt?

21:18 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Tõesti, kõik lapsed on olulised, üksipuha, kui palju neid peres on. Kõik need pered on selles mõttes rikkad pered. Aga kolmanda lapse poliitika taga on selge rahvastikuteadlaste ja ka meie enda ühiskonna analüüs. Kasutan praegu võimalust öelda, et üks majanduslikult kõige raskemini toime tulev rühm Eestis on nimelt kolme või enama lapsega pered, seda isegi juhul, kui mõlemad vanemad töötavad. Meil on selline olukord, et kui perre sünnib kolmas laps, siis see perekond mitte küll kõikidel juhtudel, aga väga tihti satub vaesusrisi või allapoole vaesuspiiri. Seda on ka uuringud näidanud. Nii et selleks on riigil mõtet maksumaksja raha toetuseks eraldada, et nendel peredel oleks suurem kindlustunne, et nad usuksid end hakkama saavat.

Mis puutub sellesse, et toetuste puhul on vaid kaks astet, siis meil oli varem ju suurperetoetus, mis oli mõeldud seitsme või enama lapsega peredele. Eelnõu loogika on see, et me ei võtnud nendelt peredelt seda raha ära, vaid see on liidetud lasterikka pere toetuse hulka. Nii et on kaks astet: esimene on kolme või enama lapsega pered ja teine aste on pered, kes juba varem said suurperetoetust, ehk siis seitsme või enama lapsega pered. Neile jäi see toetus alles ja see liideti lasterikka pere toetusesse sisse.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mailis Reps, palun!

21:18 Mailis Reps

Aitäh! Te ütlesite, et lasterikaste perede mured on teil ikka südame peal olnud. Sel juhul olete kursis, et eriti raskesse olukorda satuvad lasterikkad pered siis, kui osa lapsi on jõudnud justkui täiskasvanuikka ja läheb ülikooli või kutsekooli õppima. Pere kaotab lasterikka pere staatuse ja ka toetused, aga tegelikud kulud ei kao. Ka üliõpilastoetuste puhul me tegelikult arvestame, et pere endiselt toetab oma last. Kas olete sotsiaalkaitseministrina kaalunud võimalust, et me ei arvestaks edasi õppivaid lapsi suurpere koosseisust välja?

21:18 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh! See on väga aktuaalne teema. Jah, näiteks asendushooldusel olevad lapsed jäävad kuni kõrgkooli lõpetamiseni ametlikult asenduskoduga seotuks. Tõesti, see teema puudutab ka n-ö tavalisi peresid, kus vanemad peavad oma lapsi nende õpingute ajal ka pärast täiskasvanuikka jõudmist toetama. Küsimus on lihtsalt selles, millised on riigi võimalused.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Juhan Parts, palun!

21:18 Juhan Parts

Aitäh! Lugupeetud minister! Ma lootsin, et te ei ütle seda lauset, aga selle mõte levib Eestis nagu kulutululi. See lause oli, et kolmandast lapsest algab meie peredes mingisugune vaesus. On see teaduslikult tõestatud või on see müüt, mida levitatakse? Vahest baseerub see mingitel üsna saamatutel uuringutel? Aga praegu me kanname seda sõnumit ühiskondlikku teadvusse, inimeste hoiakutesse ega kavatsengi seda korrigeerida. Tundes väga paljusid peresid, kellel on rohkem kui kolm last, julgen arvata, et see väide ei kehti. Isegi meie praeguses ühiskonnas, kus lapse saamine ei tähenda perekonnale tulu, vaid kulu, see ei kehti. Kes on need teadlased Eestis, kes selle väite õigsuse on teaduslikult ära tõestanud?

21:18 Sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna

Aitäh! Nagu ma oma vastuses ütlesin, ma ei pea silmas kõiki kolme või enama lapsega peresid. Aga kui me vaatame statistikat, sh ka Statistikaameti andmeid, siis näeme, et meil on ühiskonnas kolm elanikegruppi, kes on majanduslikult kõige keerulisemas olukorras. Esimene on üksinda last kasvatavad vanemad, teine on üksinda elavad pensionärid ning kolmas ongi kolme või enama lapsega pered, kus võivad isegi mõlemad vanemad olemas olla. See on selline karm statistika. Ma teile peast ei oska täpselt kõiki protsente ja muid arve öelda.

Aga selle väite aluseks on ka uuring, mille on teinud Tartu Ülikooli teadlaste algatusrühm, ja see näitab seda, et inimestel on vaja just nimelt majanduslikku kindlustunnet, et teha otsus kolmas või järgmised lapsed saada. Kõik see on seotud väga erinevate teguritega, ka sellega, millised on meie peremudelid. Väga paljud inimesed lähevad lahku ja naine või mees peab arvestama sellega, kas ta saab üksinda hakkama ka näiteks kolme lapse kasvatamisega. Selles mõttes on just nimelt kolmanda lapse poliitikal teaduspõhine lähenemine ülimalt tähtis ja mul on hea meel, et täna arutatava eelnõuga tehakse, kui see seaduseks saab, väga oluline samm vajalikus suunas.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, härra minister! Avan läbirääkimised. Jevgeni Ossinovski, palun!

21:18 Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Kõige olulisemad asjad paraku ei ole alati põhjustanud kõige suuremaid konflikte ja diskussioone. Nii on see olnud ka täna. Kõige rohkem rahvasaadikute küsimusi ja ka avalikku tähelepanu on pälvinud maksupakett ja peaministri umbusaldamine, aga tänane olulisim otsus on hoopiski see, mis on praegu meie ees, ehk lastetoetuste suurendamine.

Kui paljude koalitsioonilepingu punktide puhul on väidetud ja seda osaliselt ka õigustatult, et tegemist on sammsammuliste väikeste, isegi kosmeetiliste muudatustega, siis peretoetusi käsitlev eelnõu on tõesti läbimurre Eesti perepoliitikas ning seda kahel põhjusel. Esiteks, see on fookusse võtnud meie ühiskonna kahtlemata põletavaima probleemi ehk demograafilise kriisi. Spetsialistid ja ka sotsiaaldemokraadid on aastaid rääkinud sellest, et Eesti ühiskonna kestmiseks peab sündimuskordaja olulisel määral kasvama. Uuringud kinnitavad, et perede majandusliku turvatunde kindlustamine on sündimuse suurendamisel võtmetähtsusega. Teame ju seda, et meie pered sooviksid umbes kaks korda rohkem lapsi, kui neil tegelikult on, ja selleks, et lõhe soovitu ja reaalse vahel ületada, on kindlasti ka riigi tuge vaja. Teine põhjus, miks see otsus on erakordselt oluline, on see, et valitsuskoalitsiooni poolt laste ja perede toetamiseks ettenähtud meetmed on lahendusena erakordselt ambitsioonikad. Pean peale tänase otsuse silmas ka hiljem siia saali jõudvat elatisfondi loomise eelnõu ja näiteks huviringitoetust. Lastesse panustatakse nelja aasta jooksul täiendavalt ligi 100 miljonit eurot.

Kui sotsiaaldemokraadid 2014. aastal valitsusse tulid, siis seadsime sihiks kümme aastat 19 euro tasemel püsinud lapsetoetuse tõstmise 60 euroni. Kõnealuse eelnõu kohaselt saab see siht aastaks 2019 saavutatud. Nagu ka eelkõneleja märkis, tõstetakse samal ajal üsna palju kolmanda ja enama lapse toetust, millel on kahtlemata samuti positiivne demograafiline mõju.

Nendel otsustel on omakorda kaks olulist mõju. Esiteks, riik astub väga vajaliku sammu loomuliku iibe suurendamiseks. Teiseks, nende meetmete tulemusel väheneb märgatavalt vaesuses ja ka vaesusriskis kasvavate laste arv. Näiteks väheneb süvavaesuses elavate laste osakaal rohkem kui kaks korda: 7,2%-lt 3,4%-ni. Absoluutse vaesuse osakaal väheneb ligi kolmandiku võrra: 10%-lt 7%-ni. Lisaks aitab peretoetuste kasv ära hoida vaesusse langemist ning suurendab perede võimalusi panustada laste

haridusse ja tervisesse. Seda on ka uuringud kinnitanud, et kui peretoetused kasvavad, siis suurendatakse vaesemates peredes kulutusi lastele, jõukamates peredes suureneb aga järgmise lapse sünni tõenäosus. Nii et nii demograafiline kui ka sotsiaalne mõju on olemas. Kolleeg Ammas küsis eelkõnelejaltp vajaduspõhiste lapsetoetuste kohta. Olgu kommentaariks öeldud, et on fakt, et nendes riikides, kus on universaalsed lapsetoetused, on vaesuses kasvavate laste osakaal väiksem. Euroopa Komisjoni uuringute kohaselt on universaalne süsteem efektiivne laste vaesuse ennetamisel ja leevendamisel, eriti peab see paika, kui võtta arvesse Eesti riigi sotsiaalse kaitse kulude väiksust võrreldes teiste Euroopa riikidega. Palun kolm minutit lisaajaga!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kolm minutit lisaajaga.

21:18 Jevgeni Ossinovski

Ei ole saladus, et nii Reformierakond kui ka IRL ja nähtavasti ka kolleeg Ammas on olnud universaalsete lapsetoetuste vastu, kaheldes selle perepoliitilise lahendi tulemuslikkuses. Selles kontekstis soovitan kindlasti tutvuda väga paljude Eesti ja rahvusvaheliste uuringutega, mis selgelt väidavad vastupidist. Olgu siin üle öeldud kaks tõsiasja. Esiteks, Vabariigi Valitsuses heaks kiidetud laste ja perede arengukava, mis on Eesti perepoliitika alusdokument, ütleb, et universaalsete peretoetuste kaotamine ei ole otstarbekas, sest vajaduspõhise toetuse saamiseks peaks pere esmalt langema vaesusse, seejärel minema sotsiaaltöötaja juurde ja saama siis vaesusest väljaaitamise toetust. Perepoliitiliselt tark on hoopiski perede vaesust ennetada ja just seda teevad universaalsed lapsetoetused. Teiseks, uuringud on näidanud, et laste saamise suurimaks takistuseks peavad inimesed majandusliku turvatunde puudumist. Mitte vaesust, vaid majandusliku turvatunde puudumist. Tähelepanuväärne on see, et nimetatud põhjust peavad oluliseks ka keskmist või märksa kõrgemat palka teenivad inimesed. Seega, iibe parandamiseks ei piisa ainult süvavaesusega tegelemisest, vaja on palju laiemalt anda peredele suurem kindlustunne, et Eestis rohkem lapsi sünniks.

Kokkuvõtteks: sotsiaaldemokraatidele on lapsetoetuse kolmekordistamine kindlasti suur töövõit, ent mitte see ei ole siinkohal oluline. Oluline on see, et tänase otsusega astume väga vajaliku sammu laste vaesusega võitlemisel ning kaugemas plaanis ka iibe tõstmisel. Kindlasti ei näe me neid positiivseid muutusi veel homme, tõenäoliselt ka mitte aasta pärast, ent suured muutused võtavadki kauem aega. Ning ka suurtest muutustest arusaamine võtab aega. Usun, et ühel päeval mõistavad ka meie koalitsioonipartnerid, et universaalsed lapsetoetused on põhjamaise ja targa perepoliitika alus. Aitäh!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Vilja Savisaar-Toomast, palun!

21:18 Vilja Savisaar-Toomast

Suur tänu, härra aseesimees! Austatud Riigikogu! Vaevalt et Eesti rahvaarvu vähenemine kellelegi enam uudisena tuleb. See ongi kõige kurvem. See on teadmine, mis on nii ammune, et oleme sellega justkui leppinud, aga see lähenemine on vale. Meie kallist kultuuri kannab edasi just meie rahvas ning mitte kummagi hääbumist ei tohiks saata jõuetu tegevusetus, minnalaskmine. Sellisele vaikivale kokkuleppele ei saa ega tohigi alla kirjutada. See on probleem, millele tuleb otsida ja leida lahendusi ning seejuures mõista, et ükski lahendus pole siinkohal liiga kulukas. Ei pea olema matemaatik mõistmaks, et just kolme või enama lapsega pered on need, kes saavad tagada meie rahva jätkusuutlikkuse. Me ei räägi siinkohal pelgalt numbritest ja kümne piires arvutamisest, me räägime mentaliteedi muutumisest ühiskonnas laiemalt. Lasterikas perekond võiks olla ja peakski olema meie uus igapäev ja tavaline peremudel.

Võib ju korrata tõde uuringute tulemustest, mis kinnitavad, et kolmas laps jääb paljudes peredes sündimata just majanduslikel kaalutlustel, kuid milleks? Piisab sellest, kui avada silmad ning näha, milline on meie igapäevaelu kuvand lasterikkast perest. Paljudel juhtudel on see lahutamatu seotud majanduslike raskustega. Lapsed on kallid, igas mõttes.

Meie inimesed tahavad ja julgevad rohkem lapsi saada, kui neil on riigipoolne signaal selle kohta, et ta seisab nende eest ja nende taga. Selleks, et muuta ühiskondlikku arusaama, ei piisa plakatitest või reklaamist, mõjusa tõuke andmiseks peab olema julgust ning poliitilist tahet anda reaalne rahaline

panus. Meie eesmärk peaks olema luua kuvand lasterikkast perest kui õnnelikust ja kindlustundega elavast perest ning eemaldada sellest kuvandist potentsiaalsed majandusraskused.

Hooliv vanem tahab oma lastele parimat. Seega on arusaadav, et rohkem lapsi sünnib just peredesse, kus on kindlustunne. Kindlustunne tuleviku suhtes, aga ka kindlustunne, et esimese ja teise lapse ning kogu pere elatustase tervikuna ei kannata, kui sünnib veel üks laps. Uue lapse sünd peab tooma endaga kaasa rõõmu, mitte ebakindluse tuleviku suhtes. Lapse sünd perre ei tohiks tähendada seda, et tema vanemal vennal või õel jääb huviringides ja klassiekskursioonidel käimata. Kasvatades märkimisväärselt riigipoolset lapsetoetust, toodame just sedasama kindlustunnet, mis on lasterikaste perede eelduseks, uue arusaama vundamendiks. Edaspidi peamegi lasterikkaks perekonnaks peret, kus kasvab vähemalt kolm last. Sellega laiendame märkimisväärselt potentsiaalset toetusesaajate ringi.

Selle eelnõuga ehk seaduseelnõuga 38 tõstame lapsetoetuse esimesele ja teisele lapsele 2016. aastal 50 euroni, alates 2018. aastast 55 euroni ja 2019. aastast tõuseb see 60 euroni. Kolmanda lapse toetus ei muutu, selleks jääb 100 eurot.

Kuid nüüd kõige olulisemast. Me loome täiesti uue mudeli lasterikaste perede toetamiseks. Kui määratleme kolme- ja enamalapselised pered paljulapselistena, laieneb neile lasterikka pere toetus. See tähendab, et kolme kuni kuut last kasvatavale perele laieneb täiendav toetus 200 eurot lapse kohta ning seitsme või enama lapse puhul juba 300 eurot. Sellega asendatakse senine seitsme või enama lapsega pere toetus.

Praegu hakkab pereloomise ikka jõudma 1990-ndate põlvkond, mis on arvuliselt üsna väike. Sellest võime järeldada, et suuremat iibe kasvu pole lähiaastatel oodata, eriti, kui puuduvad riigipoolsed meetmed. Praegu on näiteks 30-aastaseid naisi 9240, kuid kümne aasta pärast on neid prognoositavalt vaid 6749 ehk pea 30% vähem. Kui me lisame sinna muud mõjurid – globaliseerumine, reisimine, õppimine, tänapäeva naise kui karjäärinaise kuvand –, siis pilt ei ole kuigi ilus. Jättes praegu reageerimata, veeretame probleemi juba suuremal kujul järeltulevale põlvkonnale.

See ei ole kindlasti kõige odavam eelnõu, kuid selline on meie kultuuri ja rahva hind. Pealegi kulud kasvavad vaid juhul, kui kolmelapselisest perest saab tõepoolest uus normaalsus meie ühiskonnas. Selle eest, usun, oleme kõik nõus maksma, olgu kallima kokteili või paagitäie bensiini näol.

Lõppkokkuvõttes tahan öelda, et mul on hea meel seda eelnõu toetada ja loodan, et teil on seda sama hea meel teha. Suur tänu!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Mailis Repts, palun! Kaheksa minutit.

21:18 Mailis Repts

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Head Riigikogu liikmed, kolleegid! 38 SE on kindlasti eelnõu, mida oleksime võinud menetleda juba eelmisel nädalal. Aga kõigepealt siis lastetoetuste positiivsest mõjust. Lastetoetuste kasv on kindlasti vajalik ning annab meie inimestele ühese sõnumi, et riik hoolib lastega peredest. Riik hoolib neist juba seetõttu, et me oleme lõpuks teadvustanud, kui suur on lastega perede risk vaesusesse langeda. Täna tunnistas siin ka minister, et tegemist on tõepoolest faktidele tugineva arusaamaga, et kolme ja enama lapsega pered satuvad tihti vaesusrisiki. Universaalne lapsetoetus on üks kõige efektiivsemaid meetmeid sellise vaesuse vastu võitlemisel.

Piinlik on tunnistada, et kümme aastat tõstmata lapsetoetuse ümber on käinud poliitiline vaidlus, kas seda toetust, kuna ta on nii väike, üleüldse on vaja. On isegi tehtud väike proov see ära kaotada. Täna on hea meel nentida, et me oleme suutnud universaalse lapsetoetuse säilitada ja seda ka suurendada. Toetuse vaesusega sidumine oleks ju alandav, eriti lasterikastele peredele. Nad peaksid näitama, kuidas ja kui palju nad teenivad ning tihti seda raha palumas käima. Seetõttu on oluline just universaalne lapsetoetus.

Aga Riigikogu ei tohi siin seisma jääda, ei see ega järgmised koosseisud. Ei tohi tekkida olukorda, kus täna seadusena vastuvõetavad määrad jäävad jälle kümneks aastaks püsima. Riigikogul tasuks hiljem kaaluda, kas tekitada indekseerimine, järkjärgulised tõusud või püüda samm-sammult kaasas käia elukalliduse tõusuga. Pidevalt peame arendama ka teisi lastele ja lastega peredele suunatud meetmeid, pidagu need silmas huvihariduse arendamist, tasuta transporti, õpilaskodusid, koolitoitu, koolieelsete lasteasutuste võrku või muud.

Eesti Keskerakond toetab loomulikult lastetoetuste tõusu. Ei olnud kuidagi vaja eelmisel nädalal eelnõu 38 tavamenetlusest välja tõsta. Me oleksime kindlasti eelnõu toetanud ka eelmisel nädalal. Veelgi enam,

me oleme seisnud ja seisame ka edaspidi selle eest, et lastetoetusi käsitlevad eelnõud kiiresti ja konstruktiivselt vastu võtta, kuid seda kooskõlas Riigikogu kodu- ja töökorra seadusega. Kahjuks on Vabariigi Valitsus ja koalitsioon otsustanud eelnõu 38 tavamenetluse asemel siduda Vabariigi Valitsuse usaldamise küsimusega. Ning erinevalt peretoetustest me Vabariigi Valitsuse usaldamise poolt hääletada ei saa. Me ei usalda praegust valitsust. Seetõttu otsustas Eesti Keskerakonna fraktsioon täna, et me ei hääleta eelnõu vastu, aga jätame valitsuse usaldamise poolt oma hääle andmata. Aitäh!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimissoove ei ole. Oleme läbirääkimised lõpetanud. Eelnõu 38 puhul tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-st 137 muudatusettepanekuid hääletamisele ei panda. Me läheme lõpphääletuse juurde.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud riiklike peretoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 38. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 62 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, erapooletuid on 6. Seadus on vastu võetud.

5. 21:46 Maapõueseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (43 SE) teine lugemine

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi järgmise punkti juurde: Riigikogu liikmete Andres Metsoja, Deniss Boroditši, Einar Vallbaumi, Jevgeni Ossinovski, Kalvi Kõva, Mati Raidma ja Valeri Korbi algatatud maapõueseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu 43 teine lugemine. Ettekandja on keskkonnakomisjoni esimees Rainer Vakra. Palun!

21:18 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head kolleegid! Mul on au tutvustada teile maapõueseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu 43. Enne kui me jõuame selle juurde, mis toimus juhtivkomisjonis esimese ja teise lugemise vahel, tuletan kahe lausega meelde eelnõu sisu. Eelnõuga loodav regulatsioon annab võimaluse ettevõtetel operatiivsemalt korrigeerida kaevandamise määra, kuid perioodi aasta keskmine maht peab rangelt jääma varem kokku lepitud piiridesse. Lühidalt tähendab see seda, et põlevkivi kaevandamise aastamäära puhul ei tohi kaevandatav põlevkivi kogus ületada keskkonnanõuete täitmiseks loale kantud kaevandamise mahtude lubatud maksimaalset aastamäära. Seega, seitsme aasta jooksul peab olema kaevandatud keskmiselt 20 miljonit tonni aastas.

Eelnõu algatasid Riigikogu liikmed Deniss Boroditš, Mati Raidma, Andres Metsoja, Einar Vallbaum, Valeri Korb, Kalvi Kõva ja Jevgeni Ossinovski s.a 25. mail. Esimene lugemine toimus 9. juunil, kui muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 10. juuni kell 12. Muudatusettepanekuid ei esitatud, küll aga tegi keskkonnakomisjon omalt poolt kaks muudatusettepanekut. Esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil on eelnõu käsitletud komisjoni istungitel kolmel korral: 9. juunil, 10. juunil, 11. juunil. Komisjoni 9. juuni istungil osalesid ja avaldasid oma arvamust Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Eestimaa Looduse Fondi, Eesti Maavarade Ühingu ja Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu esindajad. Sellel istungil väljendasid ministeeriumide ja Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu esindajad eelnõu toetavat seisukohta. Samas Eestimaa Looduse Fondi ja Eesti Maavarade Ühingu esindajad eelnõu ei toetanud. Nende põhimõtte on, et Eesti peaks võtma suuna põlevkivi kaevandamise vähendamisele.

10. juunil peetud erakorralise istungi käigus otsustati teha ettepanek võtta eelnõu 43 teine ja kolmas lugemine Riigikogu täiendavate istungite päevakorda. 11. juuni korralisel istungil arutati komisjoni muudatusettepanekute esitamist, sellel istungil andis selgitusi Keskkonnaministeeriumi esindaja. Etteruttavalt annan teada, et mõlemad keskkonnakomisjoni tehtud muudatusettepanekud võeti vastu konsensusega. Komisjon otsustas konsensusega, et kui eelnõu teine lugemine 15. juunil peetaval täiendaval istungil lõpetatakse, teha ettepanek suunata eelnõu kolmandale lugemisele 15. juuni teisel täiendaval istungil ja viia läbi lõpphääletus. Aitäh!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Jaanus Karilaid, palun!

21:18 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea ettekandja! Ma rääkisin täna hommikul Eestimaa Looduse Fondi juhatuse esimehe Silvia Lotmaniga. Ta väitis, et Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Eesti Maavarade Ühing on saatnud kirjalikud probleemiasetused ka keskkonnakomisjonile, aga ei ole siiani kirjalikke vastuseid saanud. Miks nad ei ole vastuseid saanud? Kuidas te seda põhjendate?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Mitte ainult Eestimaa Looduse Fondiga, vaid ka Eesti Keskkonnaühenduste Kojaga on keskkonnakomisjon pidevas kontaktis. Eelnõu 43 on praegusel kujul menetlusse antud selles koosseisus. Keskkonnakomisjon arutas seda eelnõu juba eelmise koosseisu lõpus, aga see langes seoses lähenevate valimistega menetlusest välja. Ma rõhutan üht asja, mida selle eelnõu puhul tuleb märgata. Eelmiste päevakorrapunktide arutelul heideti mitu korda ette, et opositsioon ja koalitsioon ei tee koostööd. Selle eelnõu puhul on algatajaid nii Reformierakonnast, Isamaa ja Res Publica Liidust, Keskerakonnast kui ka sotsiaaldemokraatide hulgast. Eestimaa Looduse Fondi ja kõikide teiste osapooltega oleme viimase poole aasta jooksul kohtunud korduvalt. Ma komisjoni esimehena nõustun täiesti, et võib-olla paarikümne aasta perspektiivis või vahest 50 aasta perspektiivis tõepoolest Eesti peab põlevkivist ja põlevkivitööstusest loobuma.

Kui me aga vaatame sotsiaalset olukorda ja Eesti võimalusi, siis kõnealune muudatus toob Ida-Virumaale 400 uut töökohta. Ühe miljoni tonni põlevkivi kaevandamine loob 450 töökohta ja toob keskkonnatasudena sisse 2,4 miljardit eurot. Siin saalis on täna mitu korda küsitud, miks me jagame ainult ümber – võtame ühest taskust ja tõstame teise. See on tõsine eelnõu, mille eesmärk on tõepoolest meie riigieelarvet kasvatada. Ma loodan, et te seda toetate. Aitäh!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Anne Sulling, palun!

21:18 Anne Sulling

Hea eesistuja! Hea ettekandja! Möödunud nädalal kirjutas Tartu Ülikooli arendusprorektor Erik Puura Postimehes, et riik on põlevkivitööstuse mõju inimeste tervisele ja keskkonnale vähe uurinud. Minu esimene küsimus ongi, miks. Ja teine küsimus on, kas teie arvates ei peaks teostama põhjalikumaid keskkonnauuringuid enne, kui lubada varasematel aastatel kaevandamismäärast vähem kaevandatud põlevkivi tagantjärele kaevandada, mis realselt suurendab kaevandamismahtusid järgmistel aastatel.

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Ma veel kord kordan, et eelnõu läbiv mõte on see, et kaevandamismaht aastas ei tohi ületada 20 miljonit tonni seitsme aasta keskmisena. Jah, ma arvan, et on mõistlik kasutada Eesti põlevkivi kui meie ühist rikkust kõige paremal moel. See tähendab seda, et on mõistlik seda kaevandada siis, kui me saame sellest maailmaturu hindadest lähtuvalt võimalikult palju kasu. Kui on aastad, mil puhtalt ilmastikutingimuste tõttu ei ole mõistlik põlevkivi kaevandada, siis me ei kaevanda. Me suhtume Eesti põlevkivisse kui heasse veini keldris, mida me kasutame siis, kui see on mõistlik ja kui see on vajalik. See mõttekäik ei ole uus, sellest lähtutakse juba aastaid näiteks ka turba kaevandamisel. Limiit ehk see aastakeskmiselt 20 miljoni tonni määr jääb samaks, aga aastad on erinevad. Kui põlevkivitööstusel on vajalik põlevkivi kaevandada, siis me kaevandame ega tekita sellele tööstusharule kunstlikult takistusi ja piiranguid.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

21:18 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Ma püüan selle valitsuskoalitsiooni poliitikale pihta saada, aga järjest raskemaks see läheb. Samal ajal te tõstate põlevkivikütteõli aktsiisimäära, kuna tegu

on saastava tegevusega ja teie poliitika järgi peaks neid aktsiise tõstma. Teisest küljest te samal ajal suurendate kaevandamismahtu. Kuidas need kaks asja omavahel kokku lähevad? Äkki seletate lihtsalt ja arusaadavalt?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Seletan seda põhimõtet veel kord. Me ei saa tegelikult rääkida kaevandamismahtude suurendamisest. Maht võib olla ühel aastal suurem ja selle võrra järgmisel aastal väiksem. Eesti keeles iseloomustab sellist põhimõtet sõna "paindlikkus". Seitsme aasta keskmine peab jääma täna kokkulepitud mahu piiridesse, mis on 20 miljonit tonni aastas. Maksimummäär aastas, milleks üldse luba on võimalik anda, on 25 miljonit tonni. See tähendab seda, et näiteks järgmisel või ülejärgmisel aastal võib kaevandada 15 miljonit tonni. Kaevandamismahu suurendamisest on ekslik rääkida. See võib ühel aastal suurem olla, aga järgmisel aastal samavõrra väheneda. Ning ma kordan veel, et tegemist ei ole ainult koalitsiooni eelnõuga. Ka Keskerakonna esindajad on sellele oma käe alla pannud ja oma head mõtted siia kirja pannud.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Karilaid, palun!

21:18 Jaanus Karilaid

Aitäh! Hea ettekandja! Te ajate natuke demagoogiat. Kui ühel aastal kaevandamismaht kõvasti suureneb, siis kahtlemata on sellel väga suur keskkonnamõju. Minu küsimus on järgmine. Palun tutvustage detailsemalt seda uute töökohtade loomise kava, mis on kahtlemata väga positiivne tahk selle eelnõu puhul. Millal need töökohad luuakse ja kui kaua need püsivad?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Kindlasti loeb kogu põlevkivi- ja energeetikasektoris väga palju see, mis toimub maailmaturul. Aga need töökohad luuakse hiljemalt järgmise aasta jooksul, kui te seda eelnõu toetate.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

21:18 Andres Ammas

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Kas te olete kursis, millises valmimisjärgus on uus põlevkivi kaevandamise arengukava aastateks 2016 ja sealt edasi? Kui te olete kursis, siis kas selle arengukava sisu ja praegu arutatava eelnõu sisu on kuidagi kooskõlas? Kas ei oleks loogilisem enne heaks kiita arengukava ja siis menetluses olev eelnõu seadusena vastu võtta?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Loomulikult olen kursis, kui kaugel on see arengukava – see on praegu ministriumis väljatöötamisel. Nii nagu ma ka oma ettekandes rõhutasin, kuigi selle eelnõu on esitanud kaheksa Riigikogu liiget, on see valminud pidevas koostöös Keskkonnaministriumiga. Ja Keskkonnaministriumi esindaja ütles selge sõnaga, et arengukava arvestab selle eelnõuga. Loomulikult, lähtuvalt ka koalitsioonilepingust on kavas lähiaastatel keskkonnatasude arvestust muuta ehk minna sõna otseses mõttes üle sellele, et me maksustame oma tähtsaimat maavara tulenevalt maailmaturuhindadest. Eesmärk on saada Eesti riigile sellest võimalikult suurt kasu, et me põlevkivi maa alt välja kaevandame. Lühike vastus on: jah, eelnõu arvestab arengukavaga.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

21:18 Tarmo Tamm

Aitäh! Hea komisjoni esimees! Need on päris huvitavad väited, mis sa siin välja oled käinud. Midagi täiendavalt nagu ei kaevandatakski. Ma loen seletuskirjast, et keskmiselt on ajavahemikus 2009–2014 kaevandamata jäänud kokku 24 miljonit tonni ja seda hakatakse nüüd kaevandama. Kas see 24 miljonit tonni ei olegi siis täiendav maht? See on nagu kuu pealt kukkunud või?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Ma kordan veel kord: maht võib aastate lõikes kõikuda. Viimastel aastatel on keskmiselt kaevandatud 14–15 miljonit tonni aastas. Piirmäär on 20 miljonit tonni. On võimalik, et ühel aastal, kui seda soosib maailmaturuhind ja keskkond, kaevandatakse rohkem, aga keskmine maht seitsme aasta lõikes ei kasva. Ei ole tähtis, mis järjekorras me numbreid kokku liidame, *summa summarum* kaevandamismaht ei suurene.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Artur Talvik, palun!

21:18 Artur Talvik

Hea eesistuja! Hea ettekandja! Mulle jääb ikkagi täiesti arusaamatuks see väide, et selle meetmega luuakse juurde uusi töökohti. Kui kaevandamismahud hakkavad pendeldama vastavalt nafta maailmaturuhinnale, kas siis töökohtade arv hakkab täpselt samamoodi pendeldama? Kui ühel aastal kaevandatakse 25 miljonit, järgmine aasta 15 miljonit, kas siis tollel järgmisel aastal lastakse, ma ei tea, mitusada töötajat jälle lahti ja jäetakse nad ootama paremat nafta hinda?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Nagu ma vastasin ka arengukava kohta esitatud küsimusele, siis tõepoolest, esiteks on eesmärk keskkonnatasud siduda maailmaturuhindadega. Kui maailmaturuhind langeb, siis keskkonnatasude määrad vähenevad ja vastupidi. See peaks tagama selle, et 450 töökohta püsivad aastast aastasse, olenemata maailmaturuhindadest.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

21:18 Andres Ammas

Aitäh, härra eesistuja! Härra ettekandja! Täpsustan oma eelmist küsimust. Te ütlesite, et arengukava arvestab selle eelnõuga. Kas ei peaks olema ikka vastupidi, et eelnõu arvestab arengukavaga?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Lingvistiliselt õige täpsustus, aga päeva lõpuks jääb sisu samaks. Need dokumendid on omavahel kooskõlas ja töö on käinud mõlema kallal paralleelselt. Aitäh täpsustuse eest!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

21:18 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud komisjoni esimees! Ma ei saanud sellest vastusest päris aru, mille te Artur Talvikule andsite. Kui te oma ettekannet alustasite, siis oli põhiohk töökohtade loomise peal. Siis rääkisite, et töökohad tekivad ja kaovad, edasi aga panite pearõhu keskkonnatasude peale. Mis ikkagi on tähtsam? Te müüte rahvale nagu uute töökohtade loomist, aga tegelikult loodate saada rohkem keskkonnatasu? Mis ikkagi on primaarne? Mis see vedav mõte on?

21:18 Rainer Vakra

Aitäh! Vedav mõte on see, et Eesti Vabariik ja Eesti inimesed saaksid oma kõige olulisemast maavarast võimalikult palju kasu. Seda saab juhul, kui selle kaevandamine muuta paindlikumaks. Arvude keeles väljendatuna kehtib selline seos, et ühe miljoni tonni põlevkivi kaevandamise ja töötlemise puhul on hõivatud 450 inimest ja 2,4 miljardit eurot laekub riigieelarvesse.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

21:19 Märt Sults

Aitäh! Küsin edasi. Kas loodavate töökohtade täitmiseks sõlmitakse tähtajalised töölepingud, tükitöölepingud või kuidas neid lepinguid nimetatakse, kui sa võtad inimese tööle ja ta mingi aja pärast ehk vallandad?

21:19 Rainer Vakra

Need töökohad täidetakse lähtuvalt Eestis kehtivatest seadustest. Aga arvan, et selle päevakorrakpunkti ehk maapõueseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu raamistikus ei pea minema iga töölepingu lahtiharutamiseni.

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas.

21:19 Henn Põlluaas

Aitäh! Kas te olete kursis Riigikontrolli hiljuti tehtud auditi tulemustega? Raportis pööratakse tähelepanu asjaolule, et puudub mehhanism ehk teisisõnu fond, kuhu põlevkivi tootvad ja töötlevad ettevõtted oleks kohustatud tegema sissemaksleid juhaks, kui firma mingil põhjusel peaks likvideeruma, minema pankrotti või peaks sündima suur keskkonnakahju. Kui tuleviks leiaksid aset mingisugused loodusõnnetused või saastamised, saaksid tagajärjed selles fondis oleva rahaga likvideeritud. Seni on nii, et kui looduskeskkond saab mingil moel kahjustatud, siis jäävad kõik sellega seotud kulutused maksumaksja kanda.

21:19 Rainer Vakra

Ma siiralt tänan – väga hea küsimus! Laiendab teemat ja võimaldab anda parema ülevaate. Keskkonnakomisjon kohtus üle-eelmisel nädalal Riigikontrolli esindajatega. Fondi loomise ettepanek ei olnud neil ainuke, veel tehti ettepanekud põlevkivijäätmete arvutamise valemi kohta. Sellest tulenevalt tegi keskkonnakomisjon eelmisel nädalal konsensusliku pöördumise Keskkonnaministeeriumi poole, et Riigikontrolli nimetatud puudused likvideerida juba sel aastal või vähemalt anda keskkonnakomisjonis aru, mis on tehtud nende kõrvaldamiseks.

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Läheme läbirääkimiste juurde. Artur Talvik, palun!

21:19 Artur Talvik

Härri eesistuja! Head riigikogulased! Mind panevad viimased päevad siin Riigikogus aina rohkem hämmelduma just ühest aspektist, nimelt hea õigusloome tava aspektist. Kui palju on ühiskonnas räägitud sellest, et ärme võtame vastu kobarseadusi, ja me ikka võtame selle vastu. Kui palju on räägitud, et ärme koostame eelnõusid turbomeetodeid kasutades, ja me ikka teeme seda. Kunagi, päris esimestel päevadel, kui ma Riigikokku olin tulnud, üks vanem olija seletas mulle ja pööras mu tähelepanu sellele, et pane tähele, esimeste kuude ajal, kui uued olijad veel täpselt ei tea, mis siin toimub, hakatakse läbi suruma seadusi, mis ilmselgelt on ühe tugeva lobigrupi või lausa ühe ettevõtte nägu. Ja 43 SE on just näide, kuidas üks seadus on ühe ettevõtte nägu. Meie probleem ei saa olla selles, et me peame lahendama ettevõtte juhtkonna halbu investeeringuotsuseid või reageerima sellele, et nafta hind on nii kiiresti alla läinud. See ei ole põhjus, et me võiksime teha nii tundlikus valdkonnas,

nagu seda on põlevkivi kaevandamine, väga kiireid ja äkilisi otsuseid.

Ma ei hakka meelde tuletama neid punkte, mis ma eelmine kord sellesama seaduseelnõu arutelul kõnetoolis ette lugesin. Tahan aga üles kutsuda kui mitte vanu, siis vähemalt kõiki uusi liikmeid järgima hea õigusloome tava. Viimane ei ole keeruline dokument, selles on ainult kaheksa punkti, aga eelnõu 43 ei vasta nendest kaheksast punktist kuuele. Ärme teeme selliseid ebakvaliteetseid seadusi, eriti nii keerulistes küsimustes! Et mitte teie niigi pikka päeva väga pikaks vedada, siis ma lihtsalt annan üle Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 43 menetlus teisel lugemisel katkestada. Aitäh!

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Deniss Boroditš, palun!

21:19 Deniss Boroditš

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Tunnistan ausalt, see on vist kuulus lause, et ma ei plaaninud täna sõna võtta, aga kuulates seda debatti, pidasin vajalikuks natukene asja selgitada. Alustame siis otsast peale. Põhiline kriitika: liiga kiire menetlus. Kuulge, seda eelnõu põhimõtteliselt samas sõnastuses me arutasime ka eelmises koosseisus. Kõik on needsamad küsimused, sisu jäi samaks, probleem jäi samaks. Kui teie arvates on arutelu liiga kiire, kui mingit ettepanekut arutatakse kaks koosseisu järjest, siis ma ei tea ... Mis selles keerulist on?

Räägime ka sisust. Juttu on olnud kaevandamismahu arvestamise metoodikast. Kui meil on senini olnud piirmäär aastas 20 miljonit, siis 20 miljonit jääb. See maht on seitsme aasta keskmine. Me kõik teame, et see sektor sõltub väga palju välismõjuritest. Elektri hinda me ei saa mõjutada, nafta hinda me ei saa mõjutada. Ettevõtetel on vaja paindlikkust: kui turg on soodne, toodame rohkem, kui turg ei ole soodne, toodame vähem. Kui me räägime keskkonnamõjust, siis seni kehtivad kaevandamisload, mis on väljastatud aastal 2008, kui ma ei eksi, on antud kuni 25 miljoni tonni kaevandamiseks. Praegu me räägime piirangust 20 miljonit, mis on 5 miljonit tonni vähem. Ja keskkonnamõju seitsme aasta keskmisena on alla 20 miljoni tonni kaevandamise mõju. Natukene matemaatikat tuleb endale selgeks teha.

Nüüd vandenõuteooriast, et see eelnõu on koostatud konkreetse huvigrupi jaoks. See on sama tark lause, kui öelda, et emapalka on vaja ainult rasedatel naistel. Minu meelest peab emapalk olema ka nende naiste seisukohast, kes alles plaanivad last saada. Jah, ma mõnan ja küllap kõik teavad seda, et Viru Keemia Grupil läheb seda seadust kiiremini vaja, sest nendel kaks tehas seisavad, sajad töötajad on koondatud. Kui see seadus vastu võetakse, siis esimene tehas pannakse 30 päeva jooksul tööle ja teine ka selle aasta sees. Ma olen juhtkonnaga rääkinud. Need on reaalsed töökohad. Olen suhelnud ka Eesti Energiaga seoses kiviõlitööstusega. Nad ütlesid, et ei oska veel prognoosida, mida nad järgmisel aastal teevad, et vaatavad sügisel, millised on nii elektri hinda kui ka nafta hinda kujundavad mõjurid, ja siis teevad otsused ära. Valmidus rohkem kaevandada on olemas. Soov, et kogu arvestus oleks paindlikum, on olemas. Nii et rääkida ühest konkreetsest ettevõttest ja mingist lobigrupist on kohatu. Eestimaa Looduse Fondiga muidugi tuleb suhelda, aga suhelge ka ettevõtete esindajatega, tehke natuke rohkem tööd, enne kui tulete siia pulti ja räägite ühekülgselt juttu. See sektor annab 2,9% Eesti SKT-st. Kas seda on vähe? Minu jaoks on see oluline.

Nagu Rainer Vakra ütles, väga palju on ette heidetud, et raha tõstetakse ühest taskust teise. Aga nagu Tarmo Tamm soovitas: keskenduge sellele, kuidas Eesti majanduse jõukust kasvatada. Minu meelest on eelnõu algatajate eesmärk, et Eesti majandus kasvaks, et tekiks rohkem töökohti ja tulu eelarvesse. See on konkreetne näide, kuidas algatajad töötasid selle nimel, et ka riigil tekiks võimalus rohkem teenida. 2,4 miljonit eurot keskkonnatasuna on arvestatav summa. Ja kui me räägime nendest sadadest töökohtadest, mis luuakse juba lähikuudel – kui teile ei ole see oluline, siis mulle on. Minge sõitke Ida-Virumaale ja öelge inimestele, et teid see probleem ei huvita ja te tahate seda veel aastaid arutada. Kui see, et sinna tuleb lisaks kolm-neliasa hea palgaga töökohta iga täiendava miljoni tonni kaevandamisel, ei ole tähtis, siis teile ei ole tähtis ka Ida-Virumaa ja Eesti terviklikkus, teid ei huvita probleemid, mis seal on. Minu ettepanek on küll seda eelnõu toetada. Aitäh!

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Jaanus Karilaid, palun!

21:19 Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Eelkõneleja oli natuke närviline, ma julgen teda maha rahustada. Vabaerakond ja Keskerakond kindlasti toetavad töökohtade loomist Ida-Virumaal ja muretsevad Ida-Virumaa hea käekäigu pärast. Millegipärast on siia maani Ida-Virumaal töökohad kadunud ja selles pole süüdi ei Vabaerakond ega Keskerakond. Tasuks vaadata peeglisse.

Aga see eelnõu on ehe näide, et parlamentarism Eestis on taandarenemas. See eelnõu märgib täna ülbuse ja poliitilise teerulli võitu. Jah, majanduskasv on tähtis, 400 töökohta kas või ajutiselt on tähtsad. Aga viis, kuidas seda eelnõu menetletakse, kui räpakalt, üleolevalt ja irvitades, paneb kinnitama, et meil pole vaja mitte moe pärast tehtud riigireformi, vaid tõelist riigireformi. Aga ka see ei päästaks, sest kui poliitiline kultuur on olematu, siis ei aita ühegi teoreetiliselt ilusa skeemi rakendamine meie riigijuhtimise usaldusväärset suurendada.

Sellisel viisil eelnõu menetlemine tekitab küsimuse, miks meil üldse on vaja näiteks Kasekampi-taolisi politolooge. Me võiksime politoloogia ja avaliku halduse õppetoolid vabalt sulgeda. Mis kasu on olnud arvukatest kaasamise ja poliitika planeerimise seminaridest?

Eelnõuga tullakse 4. juunil suurde saali ja juba 11 päeva pärast on kolm lugemist läbitud. Eelnõu on läbi koputatud. See eelnõu võetakse, Deniss, täna nagunii vastu. Rahu, võib istuda. Mingi keskkonnaühenduste koda, mingi maavarade ühing – mis moodustised need on? Mingi looduse fond? Nende küsimused keskkonna hindamise mõjude kohta, puhta joogivee kohta, põhjavee kohta – narrikannikad. Mida nemad majandusest teavad?! Kas nad on VKG-s käinud? Kas nad teavad, kui raske sellel ettevõttel täna on? Aga PKC tehas Haapsalus, kus kadus paarsada töökohta ühekorraga – miks me selle ettevõtte kaitseks Riigikokku seadust ei toonud? Ah et teistel on ka raske? Kellelgi seal Valgamaal, Saaremaal, Võrumaal, Läänemaal on ka raske. No muretsegu endale siis sellised poliitilised liftid, mille abil läbida üheteist päevaga kolm lugemist. Selline on täna demokraatia tervis Eestis.

Suvi on tulnud, päike paistab, keda see teema enam üldse huvitab. Keskkonnaühenduste koda saab oma küsimustele vastused heal juhul siis, kui see eelnõu on seadusena vastu võetud. Eks politoloogide õpetusi on ikka vaja, aga mitte meie Eesti praktilises poliitikas. Elage oma mulli sees edasi!

Lõpetuseks. Töökohti on Ida-Virumaale vaja mitte 400, vaid 10 000. Kus on eesti keele süvaõpe Ida-Viru lasteaedades? Sotside esimees oli haridusminister ja lubas muudatusi, sai sotside esimeheks, lubades samuti muudatusi, aga midagi ei tehtud. Tulemus on suur ümmargune null. Kus on maksusoodustused? Te hoopis tõstate majutusasutuste käibemaksu ja aktsiise, luiskate siin oma töökohtadega. Räägite ühe eelnõu puhul 400 töökohast, aga teise käega ja teiste eelnõudega võtate 1000 töökohta ära. Praegune sotside ja Reformierakonna võimuliit püsib äril, suserdamisel, hämal ja poliitilisel demagoogial.

Mõistan, et ühe Ida-Virumaa ettevõtte kasum oli väike. VKG-l oli 2012. aastal kasum 34 miljonit eurot, 2013. aastal 20 miljonit eurot, 2014. aastal ainult 10 miljonit eurot. Muidugi on see väike kasum ja seda peab kindlasti seaduse abil kasvatama. Selline on meie demokraatia tervis praeguses Eestis. Kõike paremat, aga alles siis, kui Reformierakonna ja sotside võimuliit on langenud. Aitäh!

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised. Vaatame nüüd läbi muudatusettepanekud. Eelnõu muutmiseks on esitatud kaks ettepanekut. Esimene on juhtivkomisjoni ettepanek ja seda on arvestatud täielikult, teine on samuti juhtivkomisjoni ettepanek ja sedagi on arvestatud täielikult. Kuna Eesti Vabaerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku eelnõu 43 teine lugemine katkestada, siis läheme selle hääletamise juurde.

Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 43 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 14 Riigikogu liiget, vastu 56, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Teine lugemine on lõpetatud.

Aitäh, kolleegid! Tänaane päevakord on ammendatud ja täiendav istung lõppenud. Tuletan meelde, et tunni aja pärast algab siinsamas teine täiendav Riigikogu istung. Niisiis koguneme kell 23.19.

Istungi lõpp kell 22.20